

Verse Text - (ISA 1:1-ISA 31:13)

<p>עס איז געווען אַ מאַן פֿון 1SA 1:1 רמתים-צופים, פֿון דעם געבערג פֿון אפרים, וואָס זיין נאָמען איז געווען אַלקנָה, דער זון פֿון ירוּחַם, דעם זון פֿון אַליהואַ, דעם זון פֿון תּחו, דעם זון פֿון צופֿן, אַן אפֿרימער. edit</p>	<p>1SA 1:1 es iz geven a man fun Ramatayim Tzophim, fun dem geberg fun Ephrayim, vos zain nomen iz geven Elkanah, der zun fun Yerocham, dem zun fun Elihu, dem zun fun Tochu, dem zun fun Tzuphen, an fraimer.</p>	<p>1SA 1:1 Now there was a certain man of Ramatayim Tzophim, of the hill country of Ephrayim, and his name was Elkanah ben Yerocham ben Elihu ben Tochu ben Tzuph, from Ephrat;</p>
<p>1SA 1:2 און ער האָט געהאַט צוויי ווייבער: דער נאָמען פֿון איינער איז געווען חנה, און דער נאָמען פֿון דער צווייטער פנינה; און פנינה האָט געהאַט קינדער, און חנה האָט קיין קינדער נישט געהאַט. edit</p>	<p>1SA 1:2 un er hot gehat tsvei vaiber: der nomen fun einer iz geven Channah, un der nomen fun der tsveiter pnine; un pnine hot gehat kinder, un Channah hot kein kinder nisht gehat.</p>	<p>1SA 1:2 And he had two wives; the name of the one was Channah, and the name of the other Peninnah; and Peninnah had children, but Channah had no children.</p>
<p>1SA 1:3 און יענער מאַן פֿלעגט פֿון יאָר צו יאָר אַרויפגיין פֿון זיין שטאָט, זיך צו בוקן און צו שלאַכטן צו ה' צבֿאות אין שילֹו. און עליס צוויי זין, חפֿני און פינָחַס, זיינען דאָרטן געווען פֿהנים צו ה'. edit</p>	<p>1SA 1:3 un yener man flegt fun yor tsu yor aroifgein fun zain shtot, zich tsu buken un tsu shlachten tsu Hashem tsboot in Shiloh. un Elis tsvei zin, Chophni un Pinchas, zainen dorten geven koyanim tsu Hashem.</p>	<p>1SA 1:3 And this man went up out of his city yearly to worship and to sacrifice unto HASHEM Tzva'os in Shiloh. And the two banim of Eli, Chophni and Pinchas, the kohanim of HASHEM , were there.</p>
<p>1SA 1:4 און ווי עס איז געווען דער טאָג, און אַלקנָה האָט געשלאַכט, אַזוי פֿלעגט ער</p>	<p>1SA 1:4 un vi es iz geven der tog, un Elkanah hot geshlacht, azoi flegt er geben zain vaib pninhen un ale ire zin un ire techter</p>	<p>1SA 1:4 And when the time was that Elkanah offered sacrifice, he gave to Peninnah his wife, and to all her banim and her</p>

<p>געבן זיין ווייב פנינה און אלע אירע זין און אירע טעכטער חלקים. edit</p>	<p>Chelekim.</p>	<p>banot, portions;</p>
<p>1SA 1:5 אָבער חנה פֿלעגט ער געבן אַ טאָפּעלן חלק, וואָרום חנה האָט ער ליב געהאַט, נאָר ה' האָט פֿאַרשלאָסן איר טראַכט. edit</p>	<p>1SA 1:5 ober Channahen flegt er geben a topelen Chelek, vorem Channahen hot er lib gehat, nor Hashem hot farshlosen ir tracht.</p>	<p>1SA 1:5 But unto Channah he gave a double portion; for he loved Channah; but HASHEM had shut up her womb.</p>
<p>1SA 1:6 און די אַנדער ווייב האָט זי ערגערן געערגערט, כדי זי צו דערצערענען, ווייל ה' האָט פֿאַרשלאָסן איר טראַכט. edit</p>	<p>1SA 1:6 un di ander vaib hot zi ergeren geergert, kedei zi tsu dertserenen, vail Hashem hot farshlosen ir tracht.</p>	<p>1SA 1:6 And her tzarah (<i>adversary</i>) also provoked her greatly, for to make her fret, because HASHEM had shut up her womb.</p>
<p>1SA 1:7 און ווי ער פֿלעגט אזוי טאָן יאָר אין יאָר, ווען זי איז אַרויפֿגעגאַנגען אין הויז פֿון ה', אזוי פֿלעגט יענע זי ערגערן; און זי האָט געוויינט, און פֿלעגט נישט עסן. edit</p>	<p>1SA 1:7 un vi er flegt azoi ton yor in yor, ven zi iz aroifgegangen in hoiz fun Hashem, azoi flegt yene zi ergeren; un zi hot geveint, un flegt nisht esen.</p>	<p>1SA 1:7 And as he did so year by year, when she went up to the Bais HASHEM , so she provoked her; therefore she wept, and did not eat.</p>
<p>1SA 1:8 האָט אַלקנָה איר מאַן געזאָגט צו איר: חנה, פֿאַר וואָס וויינסטו? און פֿאַר וואָס עסטו נישט? און פֿאַר וואָס איז דיין האַרץ פֿאַראומערט? בין איך דיר נישט בעסער פֿון צען קינדער? edit</p>	<p>1SA 1:8 hot Elkanah ir man gezogt tsu ir: Channah, far vos veinstu? un far vos estu nisht? un far vos iz dain harts farumert? bin ich dir nisht beser fun Tzoan kinder?</p>	<p>1SA 1:8 Then said Elkanah her husband to her, Channah, why weepest thou? And why eatest thou not? And why is thy lev bitter? Am not I better to thee than asarah banim?</p>
<p>1SA 1:9 איז חנה אויפֿגעשטאַנען</p>	<p>1SA 1:9 iz Channah oifgeshtanen</p>	<p>1SA 1:9 So Channah rose up after</p>

<p>נאָכן עסן אין שילוֹ און נאָכן טרינקען – און עלי דער פֿהן איז געזעסן אויף אַ שטול ביי דעם ביישטידל פֿון ה'ס היכל. edit</p>	<p>nochen esen in Shiloh un nochen trinken – un Eli der koyen iz gezesen oif a shtul bai dem baishtidl fun Hashem's heichl.</p>	<p>they had eaten in Shiloh, and after they had drunk. Now Eli HaKohen sat upon a chair by mezuzat Heikhal HASHEM .</p>
<p>1SA 1:10 און ווי זי איז געווען אין אַ ביטער געמיט, אזוי האָט זי מתפלל געווען צו ה', און האָט שטאַרק געוויינט. edit</p>	<p>1SA 1:10 un vi zi iz geven in a biter gemit, azoi hot zi mispalel geven tsu Hashem, un hot shtark geveint.</p>	<p>1SA 1:10 And she was in bitterness of nefesh, and davened unto HASHEM , and wept greatly.</p>
<p>1SA 1:11 און זי האָט אַ נדר געטאָן, און האָט געזאָגט: ה' צבֿאות, אויב זען וועסטו זען די פֿיין פֿון דיין דינסט, און וועסט דאַכטן אָן מיר, און נישט פֿאַרגעסן אָן דיין דינסט, און וועסט שענקען דיין דינסט אַ קינד אַ זכֿר, וועל איך אים אַפֿגעבן צו ה' אויף אַלע טעג פֿון זיין לעבן, און אַ שערמעסער וועט נישט אַרויפֿקומען אויף זיין קאָפּ. edit</p>	<p>1SA 1:11 un zi hot a neyder geton, un hot gezogt: Hashem tsbōot, oib zen vestu zen di fain fun dain dinst, un vest dachten on mir, un nisht fargesen on dain dinst, un vest shenken dain dinst a kind a Zecher, vel ich im opgeben tsu Hashem oif ale teg fun zain leben, un a shermeser vet nisht aroifkumen oif zain kop.</p>	<p>1SA 1:11 And she vowed a neder (vow) , and said, O HASHEM Tzva'os, if thou wilt indeed look on the misery of thine handmaid, and remember me, and not forget thine handmaid, but wilt give unto thine handmaid zera anashim, then I will give him unto HASHEM kol yamei of his chayyah, and there shall no razor come upon his head.</p>
<p>1SA 1:12 און עס איז געווען, ווי זי האָט לאַנג מתפלל געווען פֿאַר ה', אזוי האָט עלי אויפֿגעפֿאַסט איר מויל. edit</p>	<p>1SA 1:12 un es iz geven, vi zi hot lang mispalel geven far Hashem, azoi hot Eli oifgepast ir moil.</p>	<p>1SA 1:12 And it came to pass, as she continued davening before HASHEM , that Eli observed her mouth.</p>
<p>1SA 1:13 וואָרום חנה, זי האָט גערעדט אין איר האַרצן; בלויז</p>	<p>1SA 1:13 vorem Channah, zi hot geredt in ir hartsen; bloiz ire</p>	<p>1SA 1:13 Now Channah, she davened in her lev; only her lips</p>

<p>אירע ליפן האָבן זיך געשאַקלט, אָבער איר קול האָט זיך נישט געהערט; און עלי האָט זי גערעכנט פֿאַר אַ שיפורער. edit</p>	<p>lipen hoben sich geshoklt, ober ir kol hot zich nisht gehert; un Eli hot zi gerechnt far a shikurer.</p>	<p>moved, but her voice was not heard; therefore Eli thought her to be shikkorah.</p>
<p>1SA 1:14 האָט עלי געזאָגט צו איר: ביז וואָנען וועסטו זיין שכור? טו אָפּ דיין וויין פֿון זיך. edit</p>	<p>1SA 1:14 hot Eli gezogt tsu ir: biz vanen vestu zain shiker? tu op dain vain fun zich.</p>	<p>1SA 1:14 And Eli said unto her, How long wilt thou be drunk? Put away thy yayin from thee.</p>
<p>1SA 1:15 האָט חנה געענטפֿערט און האָט געזאָגט: ניין, מיין האַר, אַ פֿרוי מיט אַ שווער געמיט בין איך, און וויין און שטאַרק געטראַנק האָב איך נישט געטרונקען, נייערט איך האַב אויסגעגאַסן מיין זעל פֿאַר ה'. edit</p>	<p>1SA 1:15 hot Channah geentfert un hot gezogt: nain, main Har, a froi mit a shver gemit bin ich, un vain un shtark getrank hob ich nisht getrunken, naiert ich hob oisgegosen main zel far Hashem.</p>	<p>1SA 1:15 And Channah answered and said, No, adoni, I am an isha of a keshat ruach <i>(oppressed spirit)</i> ; I have drunk neither yayin nor strong drink, but have poured out my nefesh before HASHEM .</p>
<p>1SA 1:16 זאַלסט נישט האַלטן דיין דינסט פֿאַר אַ נידער- טרעכטיקער פֿרוי, וואָרום פֿון מיין גרויס קלאַג און מיין ערגערניש האָב איך גערעדט ביז אַהער. edit</p>	<p>1SA 1:16 zolst nisht halten dain dinst far a nider-trechtiker froi, vorem fun main grois klog un main ergernish hob ich geredt biz aher.</p>	<p>1SA 1:16 Take not thine amah <i>(handmaid, servant)</i> for a bat Beliyaal; for out of the abundance of my anguish and ka'as <i>(grief)</i> have I davened hitherto.</p>
<p>1SA 1:17 האָט זיך אָפּגערופֿן עלי און האָט געזאָגט: גיי לשלום, און אלוקי ישְׂרָאֵל זאל שענקען דיין בקשה וואָס דו האָסט</p>	<p>1SA 1:17 hot zich opgerufen Eli un hot gezogt: gei lesholem, un Elochei Yisroel zol shenken dain bakoshe vos du host gebeten fun im.</p>	<p>1SA 1:17 Then Eli answered and said, Go in shalom; and Elohei Yisroel grant thee thy petition that thou hast asked of Him.</p>

<p>געבעטן פֿון אים. edit</p>		
<p>1SA 1:18 האָט זי געזאָגט: זאָל דיין דינסט געפֿינען חן אין דייןע אויגן. און די פֿרוי איז געגאַנגען אויף איר וועג. און זי האָט געגעסן, און האָט געקריגן אַן אַנדער פֿנים. edit</p>	<p>1SA 1:18 hot zi gezogt: zol dain dinst gefinen chein in daine oigen. un di froi iz gegangen oif ir veg. un zi hot gegesen, un hot gekrigen an ander ponem.</p>	<p>1SA 1:18 And she said, Let thine handmaid find chen (<i>grace, favor</i>) in thy sight. So the isha went her way, and did eat, and her countenance was no more sad.</p>
<p>1SA 1:19 און אין דער פֿרי האָבן זיי זיך געפֿעדערט, און זיי האָבן זיך געבוקט פֿאַר ה', און האָבן זיך אומגעקערט, און זיינען געקומען אין זייער הויז קיין רָמָה. און אַלקָנָה האָט דערקענט זיין ווייב חנה; און ה' האָט אָן איר געדאַכט. edit</p>	<p>1SA 1:19 un in der peire hoben zei zich gefedert, un zei hoben zich gebukt far Hashem, un hoben zich umgekert, un zainen gekumen in zeyer hoiz kein Ramah. un Elkanah hot derkent zain vaib Channahen; un Hashem hot on ir gedacht.</p>	<p>1SA 1:19 And they rose up in the boker early, and worshiped before HASHEM and returned, and came to their bais in Ramah; and Elkanah knew Channah his wife; and HASHEM remembered her.</p>
<p>1SA 1:20 און עס איז געווען נאָכן אומדריי פֿון די טעג. האָט חנה אויסגעטראָגן און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט גערופֿן זיין נאָמען שמואל, ווייל: פֿון ה' האָב איך אים אויסגעבעטן. edit</p>	<p>1SA 1:20 un es iz geven nochen umdrei fun di teg. hot Channah oisgetrogen un hot geboren a zun; un zi hot gerufen zain nomen Shmuel, vail : fun Hashem hob ich im oisgebeten.</p>	<p>1SA 1:20 And it came to pass in due time, after Channah had conceived, that she bore a ben, and called his name Shmuel (<i>Heard of G-d</i>) saying, Because from HASHEM I have asked for him.</p>
<p>1SA 1:21 און דער מאַן אַלקָנָה מיט זיין גאַנצן הויזגעזינט איז אַרויפֿגעגאַנגען צו שלאַכטן פֿאַר ה' דאָס שלאַכטאָפֿער edit</p>	<p>1SA 1:21 un der man Elkanah mit zain gantsen hoizgezint iz aroifgegangen tsu shlachten far Hashem dos shlachtopfer fun yor, un zain neyder.</p>	<p>1SA 1:21 And the man Elkanah, and all his bais, went up to offer unto HASHEM the zevach hayamim (<i>sacrifice of the days</i>) , and his neder (<i>vow</i>) .</p>

<p>פֿון יאָר, און זײַן נדר. edit</p>		
<p>אָבער חנה איז נישט 1SA 1:22 אָרויפֿגעגאַנגען. וואָרום זי האַט געזאָגט צו איר מאַן: ביז דער יינגל וועט אַנטוויינט ווערן; דענצמאָל וועל איך אים ברענגען און ער וועט זיך ווייזן פֿאַר ה', און וועט דאָרטן בלייבן אויף שטענדיק. edit</p>	<p>1SA 1:22 ober Channah iz nisht aroiifgegangen. vorem zi hot gezogt tsu ir man: biz der yingel vet antveint veren; dentsmol vel ich im brengen un er vet zich vaizen far Hashem, un vet dorten blaiben oif shtendik.</p>	<p>1SA 1:22 But Channah went not up; for she said unto her husband, I will not go up until the child be weaned, and then I will bring him, that he may appear before HASHEM , and there abide forever.</p>
<p>האַט אַלקָנָה איר מאַן 1SA 1:23 געזאָגט צו איר: טו וואָס איז גוט אין דײַנע אויגן; בלייב ביז דו וועסט אים אַנטוויינען. זאָל נאָר ה' מקיים זײַן זײַן וואָרט. איז די פֿרוי געבליבן; און זי האַט געזויגן איר קינד ביז זי האַט אים אַנטוויינט. edit</p>	<p>1SA 1:23 hot Elkanah ir man gezogt tsu ir: tu vos iz gut in daine oigen; blaib biz du vest im antveinen. zol nor Hashem mekaiem zain zain vort. iz di froi gebliben; un zi hot gezoigen ir kind biz zi hot im antveint.</p>	<p>1SA 1:23 And Elkanah her husband said unto her, Do what seemeth thee good; tarry until thou have weaned him; only HASHEM make good (<i>establish</i>) His devar. So the isha stayed, and nursed her ben until she weaned him.</p>
<p>און אַז זי האָט אים 1SA 1:24 אַנטוויינט, האָט זי אים אָרויפֿגעבראַכט מיט זיך מיט דריי אַקסן, און איין אַיפֿה מעל, און אַ לאָגל וויין; און זי האַט אים געבראַכט אין הויז פֿון ה' אין שילו, און דער יינגל איז געווען יונג. edit</p>	<p>1SA 1:24 un az zi hot im antveint, hot zi im aroiifgebracht mit zich mit drai oxsen, un ein eife mel, un a logl vain; un zi hot im gebracht in hoiz fun Hashem in Shiloh, un der yingel iz geven yung.</p>	<p>1SA 1:24 And when she had weaned him, she took him up with her, with three bulls, and one ephah of flour, and a skin of yayin, and brought him unto the Bais HASHEM in Shiloh; and the child was young.</p>
<p>און זיי האָבן געשאַכטן 1SA 1:25</p>	<p>1SA 1:25 un zeï hoben geshochten dem oks, un hoben gebracht</p>	<p>1SA 1:25 And they slaughtered a bull, and brought the child to</p>

<p>דעם אָקס, און האָבן געבראַכט דעם יינגל צו עלין. edit</p>	<p>dem yingel tsu Alyan.</p>	<p>Eli.</p>
<p>1SA 1:26 און זי האָט געזאָגט: איד בעט דיד, מיין האַר, אזוי ווי דיין זעל לעבט, מיין האַר, איד בין די פֿרוי וואָס איז דאָ געשטאַנען לעבן דיר, מתפלל edit צו זיין צו ה'.</p>	<p>1SA 1:26 un zi hot gezogt: ich bet dich, main Har, azoi vi dain zel lebt, main Har, ich bin di froi vos iz do geshtanen leben dir, mispalel tsu zain tsu Hashem.</p>	<p>1SA 1:26 And she said, Oh adoni, as thy nefesh liveth, adoni, I am the isha that stood by thee here, davening unto HASHEM .</p>
<p>1SA 1:27 אויף דעם דאָזיקן יינגל האָב איד מתפלל געווען, און ה' האָט מיר געשאַנקען מיין בקשה וואָס איד האָב געבעטן פֿון אים. edit</p>	<p>1SA 1:27 oif dem doziken yingel hob ich mispalel geven, un Hashem hot mir geshonken main bakoshe vos ich hob gebeten fun im.</p>	<p>1SA 1:27 For this child I davened; and HASHEM hath given me my petition which I asked of Him;</p>
<p>1SA 1:28 און אויך איד האָב אים געליען צו ה'; אַלע טעג וואָס ער לעבט איז ער געליען צו ה'. און ער האָט זיך דאָרטן געבוקט צו ה'. edit</p>	<p>1SA 1:28 un oich ich hob im gelien tsu Hashem; ale teg vos er lebt iz er gelien tsu Hashem. un er hot zich dorten gebukt tsu Hashem.</p>	<p>1SA 1:28 Therefore also I make him one lent to HASHEM ; as long as he liveth he shall be lent to HASHEM . And he worshiped HASHEM there.</p>
<p>1SA 2:1 און חנה האָט מתפלל געווען, און האָט געזאָגט: מיין האַרץ איז לוסטיק דורך ה', מיין האַרץ איז דערהויבן דורך ה'; מיין מויל איז ברייט אַקעגן מינע פֿיינט, וואָרום איד פֿריי זיך מיט דיין הילף. edit</p>	<p>1SA 2:1 un Channah hot mispalel geven, un hot gezogt: main harts iz lustik durch Hashem, main haren iz derhoiben durch Hashem; main moil iz breit akegen maine faint, vorem ich frai zich mit dain hilf.</p>	<p>1SA 2:1 And Channah davened, and said, My lev rejoiceth in HASHEM , mine keren is exalted in HASHEM ; my mouth is opened wide over mine oyevim; because I rejoice with simchah in Thy Yeshu'ah (Salvation) .</p>

<p>1SA 2:2 נישטאָ אַ הייליקער ווי ה', וואָרום חוץ דיר איז נישטאָ; און נישטאָ אַ פֿעלדז ווי אלוקינו. edit</p>	<p>1SA 2:2 nishto a heiliker vi Hashem, vorem chuts dir iz nishto; un nishto a feldz vi Elokeinu.</p>	<p>1SA 2:2 There is none kadosh like HASHEM ; for there is none besides Thee; neither is there any Tzur like Eloheinu.</p>
<p>1SA 2:3 נישט מערן זאָלט איר הויכהאָפֿערדיקע רייד, נישט אַרויס זאָל פֿאַרשייטס פֿון אייער מויל. וואָרום אַן אַל פֿון וויסענשאַפט איז ה', און פֿון אים ווערן מעשים געווויגן. edit</p>	<p>1SA 2:3 nisht meren zolt ir hoichhoferdike reid, nisht arois zol farshaits fun ier moil. vorem an El fun visenshapt iz Hashem, un fun im veren maisim gevoigen.</p>	<p>1SA 2:3 Talk no more so exceeding proudly; let not atak (<i>insolence</i>) come out of your mouth; for HASHEM is El De'ot (<i>a G-d who intensively knows</i>) , and by Him alilot (<i>actions</i>) are weighed.</p>
<p>1SA 2:4 דער בויגן פֿון גיבורים ווערט צעבראָכן. און געשטרויכלטע גורטן אַן קראַפֿט. edit</p>	<p>1SA 2:4 der boigen fun giborim vert tsebrachen. un geshtroichlte gurten on kraft.</p>	<p>1SA 2:4 Keshet gibborim are broken, and they that stumbled are girded with chayil (<i>strength</i>) .</p>
<p>1SA 2:5 זאַטע פֿאַרדינגען זיך אום ברויט, און הונגעריקע רוען אַפֿ; בעת די עקרה געבערט זיבן, ווערט די רייכע אין קינדער פֿאַרוועלקט. edit</p>	<p>1SA 2:5 zate fardingen zich um broit, un hungerike ruen op; beis di akore gebert ziben, vert di raiche in kinder farvelkt.</p>	<p>1SA 2:5 They that were full have hired out themselves for lechem; and they that were hungry are such no more; so that the barren hath born shivah; and she that hath rabbat banim withers in grief.</p>
<p>1SA 2:6 ה' טייט און ה' מאַכט לעבעדיק, ער מאַכט נידערן אין שְׂאוֹל און ברענגט אויף. edit</p>	<p>1SA 2:6 Hashem teit un Hashem macht lebedik, er macht nideren in Sheol un brengt oif.</p>	<p>1SA 2:6 HASHEM bringeth mot, and maketh chayyim; He bringeth down to Sheol, and raiseth up.</p>
<p>1SA 2:7 ה' מאַכט אַרעם און מאַכט רייך, ער דערנידערט און דערהייבט. edit</p>	<p>1SA 2:7 Hashem macht orem un macht raich, er dernidert un derheibt.</p>	<p>1SA 2:7 HASHEM maketh poor, and bringeth oisher; He bringeth low, and lifteth up.</p>

<p>1SA 2:8 ער ריכט אויף פֿון שטויב דעם אָרעמאַן. פֿון מיסט הייבט ער אויף דעם אבֿיון, זיי צו זעצן מיט פֿירשטן, און אַ טראָן פֿון כבֿוד מאַכט ער זיי אַרבן; וואָרום ה'ס זיינען די גרונטפֿעסטן פֿון דער ערד. און ער האָט אויף זיי די וועלט געשטעלט. edit</p>	<p>1SA 2:8 er richt oif fun shtoib dem oreman. fun mist heibt er oif dem evyen, zeI tsu zetsen mit firshTEN, un a tron fun koved macht er zeI arben; vorem Hashem's zainen di gruntfesten fun der erd. un er hot oif zeI di velt geshtelt.</p>	<p>1SA 2:8 He raiseth up the dal (<i>poor</i>) out of the aphar (<i>dust</i>), and lifteth up the evyon (<i>needy</i>) from the dunghill, to seat them among nedivim (<i>nobles</i>), and to make them inherit the kisse kavod; for the pillars of the earth belong to HASHEM, and He hath set the tevel (<i>world</i>) upon them.</p>
<p>1SA 2:9 די פֿיס פֿון זיינע פֿרומע באָהיט ער, און רשעים ווערן אין חושך פֿאַרשניטן; וואָרום נישט מיט כוח איז אַ מענטש שטאַרק. edit</p>	<p>1SA 2:9 di fis fun zaine frume bahit er, un reshoiem veren in choishech farshnitEN; vorem nisht mit koiech iz a mentsh shtark.</p>	<p>1SA 2:9 He is shomer over the feet of His chasidim, and the resha'im shall be silenced in choshech; for by ko'ach shall no ish prevail.</p>
<p>1SA 2:10 די וואָס קריגן אויף ה' ווערן צעבראַכן; ער דונערט אין הימל אויף זיי; ה' משפט די עקן פֿון דער ערד, און גיט מאַכט צו זיין מלך, און דערהייבט דעם האָרן פֿון זיין געזאַלבטן. edit</p>	<p>1SA 2:10 di vos krigen oif Hashem veren tsebrachen; er dunert in himel oif zeI; Hashem mishpot di Akan fun der erd, un git macht tsu zain melech, un derheibt dem haren fun zain gezalbten.</p>	<p>1SA 2:10 Those striving against HASHEM shall be shattered; out of Shomayim shall He thunder upon him; HASHEM shall judge the afsei erez (<i>ends of the earth</i>); and He shall give oz (<i>strength</i>) unto His Melech, and exalt the keren (<i>horn, power</i>) of His Moshiach.</p>
<p>1SA 2:11 און אַלקנָה איז אַוועק קייַן רָמָה צו זיין הויז. און דער ייַנגל האָט געדינט ה' לעבן עלי דעם כהן. edit</p>	<p>1SA 2:11 un Elkanah iz avek kein Ramah tsu zain hoiz. un der yingel hot gedint Hashem leben Eli dem koyen.</p>	<p>1SA 2:11 And Elkanah went to Ramah to his bais. And the na'ar was mesharet (<i>minister</i>) unto HASHEM under Eli HaKohen.</p>
<p>1SA 2:12 און עליס זין זיינען געווען</p>	<p>1SA 2:12 un Elis zin zainen geven nidertrechtike yungen, zeI</p>	<p>1SA 2:12 Now the Bnei Eli were Bnei Beliyaal; they knew not</p>

<p>נידערטרעכטיקע יונגען, זיי האָבן נישט געוואָלט וויסן פֿון ה'.</p> <p>edit</p>	<p>hoben nisht gevolt visen fun Hashem.</p>	<p>HASHEM .</p>
<p>1SA 2:13 און דער שטייגער פֿון די כֹּהֲנִים מיטן פֿאַלק איז געווען: ווער נאָר עמעצער עס האָט געשלאַכט אַ שלאַכטאָפֿער, אַזוי פֿלעגט קומען דעם כֹּהֵן יונג, ווי מע האָט געקאַכט דאָס פֿלייש מיטן דרייצייניקן גאַפֿל אין זיין האַנט.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 2:13 un der shteiger fun di koyanim miten folk iz geven: ver nor emetser es hot geshlacht a shlachtopfer, azoi flegt kumen dem khns yung, vi me hot gekocht dos fleish miten draitseiniken gopl in zain hant.</p>	<p>1SA 2:13 And the mishpat hakohanim (<i>kohen's custom</i>) with the people was, that, when any ish offered zevach, the na'ar hakohen came, while the basar was cooking, with a mazleg (<i>fork</i>) of shlosh hashineayim (<i>three prongs, lit. teeth</i>) in his yad;</p>
<p>1SA 2:14 און פֿלעגט אַרײַנשטעכן אין בעקן אָדער אין פֿאַן אָדער אין קעסל אָדער אין טאָפֿ; וואָס נאָר דער גאַפֿל האָט אַרױפֿגעבראַכט, האָט דער כֹּהֵן צוגענומען דערמיט. אַזוי פֿלעגן זיי טאָן צו גאַנץ ישׂראֵל וואָס זײַנען געקומען אַהין קיין שׁילוֹ.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 2:14 un flegt arainshtechen in beken oder in fan oder in kesl oder in top; vos nor der gopl hot aroifgebracht, hot der koyen tsugenumen dermit. azoi flegen zei ton tsu gants Yisroel vos zainen gekumen ahin kein Shiloh.</p>	<p>1SA 2:14 And he would plunge it into the kiyyor (<i>basin</i>) or dud (<i>kettle</i>) or kalakhat (<i>caldron</i>) or parur (<i>pot</i>); all that the mazleg brought up the kohen took for himself. So they did in Shiloh unto kol Yisroel that came there.</p>
<p>1SA 2:15 נאָך איידער מען האָט געדעמפֿט דאָס פֿעטס, פֿלעגט קומען דעם כֹּהֵן יונג, און זאָגן צו דעם מאַן וואָס האָט געשלאַכט: גיב פֿלייש צום בראָטן פֿאַרן כֹּהֵן, וואָרום ער וויל נישט נעמען פֿון דיר</p>	<p>1SA 2:15 noch eider men hot gedemft dos fets, flegt kumen dem khns yung, un zogen tsu dem man vos hot geshlacht: gib fleish tsum broten faran koyen, vorem er vil nisht nemen fun dir gekocht fleish, naiert roi.</p>	<p>1SA 2:15 Also before they burned the chelev, the na'ar hakohen came, and said to the ish hazove'ach (<i>man making the sacrifice</i>), Give basar to roast for the kohen; for he will not accept cooked basar of thee, only raw.</p>

<p>געקאכט פלייש, נייערט רוי. edit</p>		
<p>1SA 2:16 און אז דער מאן האט צו אים געזאגט: דעמפן זאל מען אקארשט דעמפן דאס פעטס, און נעם דיר ווי דיין הארץ געלוסט, אזוי פלעגט ער זאגן: ניין, דווקא איצט מוזטו געבן, אַניט נעם איך מיט געוואַלט. edit</p>	<p>1SA 2:16 un az der man hot tsu im gezogt: demfen zol men akorsht demfen dos fets, un nem dir vi dain harts gelust, azoi flegt er zogen: nain, dvk itst muztu geben, anit nem ich mit gevolt.</p>	<p>1SA 2:16 And if any ish said unto him, Let them first not fail to burn the chelev, and then take as much as thy nefesh desireth; then he would answer him, Nay; but thou shalt hand it over to me now; and if not, I will take it by chazakah (force) .</p>
<p>1SA 2:17 און די זינד פון די יונגען איז געווען זייער גרויס פאר ה', וואָרום די מענטשן האָבן מביזה געווען דעם מנחה פון ה'. edit</p>	<p>1SA 2:17 un di zind fun di yungen iz geven zeyer grois far Hashem, vorem di mentshen hoben mevaze geven dem minche fun Hashem.</p>	<p>1SA 2:17 Wherefore the chattat hane'arim was gedolah me'od before HASHEM ; for the anashim treated with contempt the minchat HASHEM .</p>
<p>1SA 2:18 און שמואל איז געווען אַ דינער פאַר ה', אַ יינגל אַנגעגורט אין אַ ליינענעם אַפּוד. edit</p>	<p>1SA 2:18 un Shmuel iz geven a diner far Hashem, a yingel ongegurt in a leinenem Ephod.</p>	<p>1SA 2:18 But Shmuel was mesharet (minister) before HASHEM , being a na'ar, girded with an ephod bad (linen robe) .</p>
<p>1SA 2:19 און אַ קליין מאַנטעלע פלעגט אים זיין מוטער מאַכן, און אים אַרויפברענגען פון יאָר צו יאָר, ווען זי איז אַרויפגעקומען מיט איר מאַן צו שלאַכטן דאָס שלאַכטאָפּפּער פון יאָר. edit</p>	<p>1SA 2:19 un a klein mantele flegt im zain muter machen, un im aroifbrenge fun yor tsu yor, ven zi iz aroifgekumen mit ir man tsu shlachten dos shlachtopfer fun yor.</p>	<p>1SA 2:19 Moreover immo made him a me'il katon (a little robe) , and brought it to him from year to year, when she came up with her ish to offer the zevach hayamim (yearly or annual sacrifice) .</p>
<p>1SA 2:20 און עלי פלעגט בענטשן</p>	<p>1SA 2:20 un Eli flegt bentshen</p>	<p>1SA 2:20 And Eli put on Elkanah</p>

<p>אֶלְקָנָהּ און זײַן ווייב, און זאָגן: זאָל דיר ה' באַשערן זאַמען פֿון דער דאָזיקער ווייב פֿאַר דער אַנטלײונג וואָס איז אַנטלײען געוואָרן צו ה'. און זיי פֿלעגן גיין אַהײם. edit</p>	<p>Elkanahen un zain vaib, un zogen: zol dir Hashem basheren zomen fun der doziker vaib far der antlaiung vos iz antlien gevoren tsu Hashem. un zei flegen gein aheim.</p>	<p>and his isha a brocha, and said, HASHEM give thee zera of this isha in place of the she'elah (asked for [one] of) HASHEM that was lent. And they went unto his makom (<i>place, home</i>) .</p>
<p>1SA 2:21 האָט אויך ה' געדאַכט אַן חנה, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און זי האָט געבאָרן דריי זין און צוויי טעכטער. און דער יינגל שמואל איז אויפֿגעוואַקסן ביי ה'. edit</p>	<p>1SA 2:21 hot oich Hashem gedacht on Channah, un zi iz trogedik gevoren, un zi hot geboren drai zin un tsvei techter. un der yingel Shmuel iz oifgevaksen bai Hashem.</p>	<p>1SA 2:21 And HASHEM visited Channah, so that she conceived, and bore three banim and two banot. And the na'ar Shmuel grew before HASHEM .</p>
<p>1SA 2:22 און עלי איז געווען זייער אַלט; און ער האָט געהערט אַלץ וואָס זײַנע זין טוען צו גאַנץ ישׂראל, און אַז זיי ליגן מיט די ווייבער וואָס זאַמלען זיך אײַן בײַם אײַנגאַנג פֿון אוהל-מועד. edit</p>	<p>1SA 2:22 un Eli iz geven zeyer alt; un er hot gehert alts vos zaine zin tuen tsu gants Yisroel, un az zei ligen mit di vaiber vos zamlen zich ein baim ingang fun ohl-moed.</p>	<p>1SA 2:22 Now Eli was zaken me'od, and heard all that his banim did unto kol Yisroel; and how they lay with the nashim hatzove'ot (<i>women in ministry service</i>) at the petach Ohel Mo'ed.</p>
<p>1SA 2:23 און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿאַר וואָס טוט איר אַזעלכע זאַכן? וואָרום איר הער אײַערע שלעכטע מעשים פֿון דעם דאָזיקן גאַנצן פֿאָלק. edit</p>	<p>1SA 2:23 un er hot tsu ze gezogt: far vos tut ir azelche zachen? vorem ich her eyere shlechte maisim fun dem doziken gantsen folk.</p>	<p>1SA 2:23 And he said unto them, Why do ye such things? For I hear of your evil deeds from kol HaAm (<i>all the People</i>) .</p>
<p>1SA 2:24 נישט, זין מײַנע; וואָרום נישט גוט איז די הערונג וואָס</p>	<p>1SA 2:24 nisht, zin maine; vorem nisht gut iz di herung vos ich</p>	<p>1SA 2:24 Nay, my banim; for it is no good report that I hear; ye</p>

<p>איך הער דאָס פֿאַלק פֿון ה' פֿאַרשפּרײטן. edit</p>	<p>her dos folk fun Hashem farshpreiten.</p>	<p>make Am HASHEM to transgress.</p>
<p>1SA 2:25 ווען אַ מענטש זינדיקט קעגן אַ מענטשן, ג-ט וועט פֿאַרמיטלען פֿאַר אים, אָבער אויב אַ מענטש זינדיקט קעגן ה', ווער וועט פֿאַר אים פֿאַרמיטלען? אָבער זיי האָבן נישט צוגעהערט צו דעם קול פֿון זייער פֿאַטער; וואָרום ה' האָט געוואָלט זיי טייטן. edit</p>	<p>1SA 2:25 ven a mentsh zindikt kegen a mentshen, G-t vet parmitlen far im, ober oib a mentsh zindikt kegen Hashem, ver vet far im parmitlen? ober zei hoben nisht tsugehert tsu dem kol fun zeyer foter; vorem Hashem hot gevolt zei teiten.</p>	<p>1SA 2:25 If one ish sin against another ish, Elohim shall intervenc as arbiter for him; but if an ish sin against HASHEM , who shall entreat for him? Notwithstanding they paid heed not unto the kol avihem (voice of their father) , because HASHEM willed to execute them.</p>
<p>1SA 2:26 און דער יינגל שמואל איז געוואָרן אַלץ גרעסער, און מער ווילגעפֿעליק אי ביי ה' און אי ביי לייטן. edit</p>	<p>1SA 2:26 un der yingel Shmuel iz gevoren alts greser, un mer voilgefelik i bai Hashem un i bai laiten.</p>	<p>1SA 2:26 And the na'ar Shmuel was growing, and was in favor both with HASHEM and also with anashim.</p>
<p>1SA 2:27 און אַ מאַן פֿון ג-ט איז געקומען צו עלין, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: איך האָב דאָך אַנטפלעקן זיך אַנטפלעקט צו דיין פֿאַטערס הויז בעת זיי זיינען געווען אין מצרים אונטער דעם הויז פֿון פֿרעהן, edit</p>	<p>1SA 2:27 un a man fun G-t iz gekumen tsu Alyan, un hot tsu im gezogt: azoi hot Hashem gezogt: ich hob doch antpleken zich antplekt tsu dain foters hoiz beis zei zainen geven in Mitsrayim unter dem hoiz fun Pharaohen,</p>	<p>1SA 2:27 And there came an Ish Elohim unto Eli, and said unto him, Thus saith HASHEM , Did I not plainly reveal Myself unto the Bais Avicha, when they were in Mitsrayim under Bais Pharaoh?</p>
<p>1SA 2:28 און אים אויסדערוויילט פֿון אַלע שבטים פֿון ישׂראל פֿאַר אַ כהן צו מיר,</p>	<p>1SA 2:28 un im oisderveilt fun ale shvotim fun Yisroel far a koyen tsu mir, aroiftsugein oif main mizbeyeche, tsu reicheren</p>	<p>1SA 2:28 And did I not choose him out of kol Shivtei Yisroel to be Kohen to Me, to ascend Mine Mizbe'ach, to burn ketoret, to</p>

<p>אַרויפֿצוגיין אויף מיין מזבח, צו רייכערן ווירעד, צו טראָגן אַן אַפֿוד פֿאַר מיר; און איד האָב געגעבן דיין פֿאַטערס הויז אַלע פֿייעראַפֿפֿער {אַשָה} פֿון די קינדער פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>vairech, tsu trogen an Ephod far mir; un ich hob gegeben dain foters hoiz ale faieropfer fun di kinder fun Yisroel.</p>	<p>wear an Ephod in My presence? And did I give unto the Bais Avicha all the fire offerings of the Bnei Yisroel?</p>
<p>1SA 2:29 פֿאַר וואָס טרעט איר אויף מיין שלאַכטאָפֿער און אויף מיין שפּייזאָפֿפֿער {מְנַחָה} וואָס איד האָב באַפֿוילן אין מיין וווינונג, און האַלטסט דייע זין אין מער כבוד ווי מיר, כדי אייך צו שטאַפֿן מיטן בעסטן פֿון יעטוועדער קרבֿן פֿון ישׂראַל מיין פֿאַלק? edit</p>	<p>1SA 2:29 far vos tret ir oif main shlactopfer un oif main shpaizopfer vos ich hob bafoilen in main voinung, un haltst daine zin in mer koved vi mich, kedei ich tsu shtopn miten besten fun yetveder korben fun Yisroel main folk?</p>	<p>1SA 2:29 Why kick scornfully at My zevach and My minchah, which I have commanded in My ma'on (<i>habitation, dwelling</i>); and honest thy banim above Me, to make yourselves fat with the chiefest of kol minchat Yisroel, before Ami (<i>My People</i>).</p>
<p>1SA 2:30 דערום זאָגט ה' אַלוקי ישׂראַל: זאָגן האָב איד געוועסט געזאָגט: דיין הויז און דיין פֿאַטערס הויז וועלן אומגיין פֿאַר מיר אויף אייביק; אַבער אַצונד, זאָגט ה', פֿאַרמיטן זאָל עס זיין פֿאַר מיר; וואָרום די וואָס גיבן מיר כבוד, וועל איד געבן כבוד, און די וואָס פֿאַראַכטן {בזה} מיר, וועלן גרינגעשאַצט ווערן. edit</p>	<p>1SA 2:30 derum zagt Hashem Elohei Yisroel: zogen hob ich gevest gezogt: dain hoiz un dain foters hoiz velen umgein far mir oif eibik; ober atsund, zagt Hashem, farmiten zol es zain far mir; vorem di vos giben mir koved, vel ich geben koved, un di vos farachten mich, velen gringgeshatst veren.</p>	<p>1SA 2:30 Therefore HASHEM Elohei Yisroel saith, I said indeed that thy Bais, and the Bais Avicha, should walk before Me ad olam (<i>forever</i>); but now HASHEM saith, Be it far from Me; for them that honor Me I will honor, and they that despise Me shall be lightly esteemed.</p>

<p>1SA 2:31 זע, טעג קומען, און איך וועל אָפּהאַקן דיין אָרעם און דעם אָרעם פֿון דיין פֿאַטערס הויז, אַז אַ זקן וועט נישט זיין אין דיין הויז. edit</p>	<p>1SA 2:31 ze, teg kumen, un ich vel ophaken dain orem un dem orem fun dain foters hoiz, az a zoken vet nisht zain in dain hoiz.</p>	<p>1SA 2:31 Hinei, the yamim are coming, that I will cut off thine zero'a, and the zero'a of the Bais Avicha, that there shall not be a zaken in thine Bais.</p>
<p>1SA 2:32 און וועסט קוקן ווי אַ שונא פֿון מיין וווינונג אויף איטלעכן וואָס וועט גוטס טאָן ישׂראָל; און אַ זקן וועט קיין מאָל נישט זיין אין דיין הויז. edit</p>	<p>1SA 2:32 un vest kuken vi a soine fun main voinung oif itlechen vos vet guts ton Yisroel; un a zoken vet kein mol nisht zain in dain hoiz.</p>	<p>1SA 2:32 And thou shalt see Tzar Ma'on in spite of all that He will do of tov to Yisroel; and there shall not be a zaken in thine Bais kol hayamim.</p>
<p>1SA 2:33 און נישט איטלעכן פֿון דיר וועל איך פֿאַרשניידן {כרת} פֿון לעבן מיין מזבח, כדי צו מאַכן אויסגיין דייע אויגן און פֿאַרשמאַכטן דיין זעל; און אַלע אויפֿגעוואַקסענע אין דיין הויז וועלן שטאַרבן יונגעלייט. edit</p>	<p>1SA 2:33 un nisht itlechen fun dir vel ich farshnaiden fun leben main mizbeyeche, kedei tsu machen oisgein daine oigen un farshmachten dain zel; un ale oifgevaksene in dain hoiz velen shtarben yungelait.</p>	<p>1SA 2:33 And the ish of thine, whom I shall not cut off from Mine Mizbe'ach, shall be to consume thine eyes, and to grieve thine nefesh; and all the increase of thine Bais shall die anashim.</p>
<p>1SA 2:34 און דאָס וועט דיר זיין דער צייכן: וואָס וועט קומען אויף דייע צוויי זין, אויף חפֿנין און פינחסן – אין איין טאָג וועלן זיי ביידע שטאַרבן. edit</p>	<p>1SA 2:34 un dos vet dir zain der tseichen: vos vet kumen oif daine tsvei zin, oif Chophnien un Pinchasen – in ein tog velen zei beide shtarben.</p>	<p>1SA 2:34 And this shall be HaOt unto thee, that shall come upon thy two banim, on Chophni and on Pinchas: in one day they shall die both of them.</p>
<p>1SA 2:35 און איך וועל מיר אויפֿשטעלן אַ געטרייען כּהן וואָס וועט טאָן אַזוי ווי אין מיין</p>	<p>1SA 2:35 un ich vel mir oifshtelen a getraien koyen vos vet ton azoi vi in main hartsen un in main zel; un ich vel im oifboien a</p>	<p>1SA 2:35 And I will raise up for Me a Kohen Ne'eman, that shall do according to that which is in Mine lev and in My nefesh; and</p>

<p>הָאֶרֶץ און אין מיין זעל; און אֵיךְ וועל אים אויפבויען אַ זיכער הויז, און ער וועט אומגיין פֿאַר מיין געזאַל־בֶּטן אַלע טעג. edit</p>	<p>zicher hoiz, un er vet umgein far main gezalbten ale teg.</p>	<p>I will build for him a Bais Ne'eman; and he shall walk before Mine Moshiach kol hayamim.</p>
<p>1SA 2:36 און עס וועט זיין, איטלעכער וואָס בלייבט איבער אין דיין הויז, וועט קומען זיך בוקן צו אים אום אַ זילבערשטיק און אַ לעבל ברויט, און וועט זאָגן: נעם מײַך צו, אֵיךְ בעט דיך, צו איינער פֿון די כהנות, צו עסן אַ שטיקל ברויט. edit</p>	<p>1SA 2:36 un es vet zain, itlecher vos blaibt iber in dain hoiz, vet kumen zich buken tsu im um a zilbershtik un a lebl broit, un vet zogen: nem mich tsu, ich bet dich, tsu einer fun di khnut, tsu esen a shtikl broit.</p>	<p>1SA 2:36 And it shall come to pass, that every one that is left in thine Bais shall come and bow before him to get an agorat kesef (<i>a silver coin</i>) and a kikar lechem (<i>loaf of bread</i>), and shall say, Put me please into one of the Kehunnot (<i>Divisions of the Kehunah</i>), that I may get a piece of lechem to eat.</p>
<p>1SA 3:1 און דער יינגל שמואל האָט געדינט ה' לעבן עלי; און ה'ס וואָרט איז געווען זעלטן אין יענע טעג. קיין אַפֿטע זעונג איז נישט געווען. edit</p>	<p>1SA 3:1 un der yingel Shmuel hot gedint Hashem leben Alyan; un Hashem's vort iz geven zelten in yene teg. kein ofte zeung iz nisht geven.</p>	<p>1SA 3:1 And the na'ar Shmuel ministered unto HASHEM before Eli. And the Devar HASHEM was yakar (<i>precious, dear, rare</i>) in those days; there was no chazon nifratz [prophetic] vision open, spread out, common.</p>
<p>1SA 3:2 און עס איז געווען אין יענע טעג, ווען עלי איז געלעגן אויף זיין אָרט – און זיינע אויגן האָבן אָנגעהויבן טונקל ווערן; ער האָט נישט געקענט זען – edit</p>	<p>1SA 3:2 un es iz geven in yene teg, ven Eli iz gelegen oif zain ort – un zaine oigen hoben ongehoiben tunkel veren; er hot nisht gekent zen –</p>	<p>1SA 3:2 And it came to pass at that time, when Eli was lying down in his makom (<i>his eyes had began to grow dim, that he could not see</i>);</p>
<p>1SA 3:3 און דאָס ליכט פֿון אלקים</p>	<p>1SA 3:3 un dos licht fun Elokim iz noch nisht geven oisgegangen,</p>	<p>1SA 3:3 And the Ner Elohim had not yet gone out in the Heikhal</p>

<p>איז נאָך נישט געווען אויסגעגאַנגען, און שמואל איז געלעגן אין היכל פֿון ה', וואָס דאָרטן איז געווען דער אָרון פֿון אַלקים. edit</p>	<p>un Shmuel iz gelegen in heichl fun Hashem, vos dorten iz geven der oren fun Elokim.</p>	<p>HASHEM , where the Aron Elohim was, and Shmuel was lying down;</p>
<p>1SA 3:4 האָט ה' גערופֿן צו שמואל; האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך. edit</p>	<p>1SA 3:4 hot Hashem gerufen tsu Shmuelen; hot er gezogt: do bin ich.</p>	<p>1SA 3:4 That HASHEM called Shmuel; and he answered, Hineni.</p>
<p>1SA 3:5 און ער איז צוגעלאָפֿן צו עליו, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופֿן. האָט ער געזאָגט: איך האָב נישט גערופֿן; לייג זיך צוריק. איז ער געגאַנגען און האָט זיך געלייגט. edit</p>	<p>1SA 3:5 un er iz tsugelofen tsu Alyan, un hot gezogt: do bin ich; host doch mich gerufen. hot er gezogt: ich hob nisht gerufen; leig zich tsurik. iz er gegangen un hot zich geleigt.</p>	<p>1SA 3:5 And he ran unto Eli, and said, Hineni; for thou calledst me. And he said, I called not; lie down again. And he went and lay down.</p>
<p>1SA 3:6 האָט ה' ווידער גערופֿן שמואל, און שמואל איז אויפֿגעשטאַנען און איז צוגעגאַנגען צו עליו, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופֿן. האָט ער געזאָגט: איך האָב נישט גערופֿן, מיין זון; לייג זיך צוריק. edit</p>	<p>1SA 3:6 hot Hashem vider gerufen Shmuelen, un Shmuel iz oifgeshtanen un iz tsugegangen tsu Alyan, un hot gezogt: do bin ich; host doch mich gerufen. hot er gezogt: ich hob nisht gerufen, main zun; leig zich tsurik.</p>	<p>1SA 3:6 And HASHEM called yet again, Shmuel. And Shmuel got up and went to Eli, and said, Hineni; for thou didst call me. And he answered, I called not, beni; lie down again.</p>
<p>1SA 3:7 און שמואל האָט נאָך נישט געקענט ה', און דאָס</p>	<p>1SA 3:7 un Shmuel hot noch nisht gekent Hashem, un dos vort fun Hashem hot zich noch nisht</p>	<p>1SA 3:7 Now Shmuel did not yet know HASHEM ; the Devar HASHEM was not yet revealed</p>

<p>וואָרט פֿון ה' האָט זיך נאָך נישט געהאַט אַנטפלעקט צו א.י.ס. edit</p>	<p>gehat antplekt tsu im.</p>	<p>unto him.</p>
<p>1SA 3:8 האָט ה' ווידער גערופֿן שמואלן צום דריטן מאל. און ער איז אויפֿגעשטאַנען, און איז צוגעגאַנגען צו עלי, און האָט געזאָגט: דאָ בין איך; האָסט דאָך מיך גערופֿן. האָט עלי פֿאַרשטאַנען אַז ה' רופֿט דעם יינגל. edit</p>	<p>1SA 3:8 hot Hashem vider gerufen Shmuelen tsum driten mol. un er iz oifgeshtanen, un iz tsugegangen tsu Alyan, un hot gezogt: do bin ich; host doch mich gerufen. hot Eli forshtanen az Hashem ruft dem yingel.</p>	<p>1SA 3:8 And HASHEM called Shmuel again the third time. And he got up and went to Eli, and said, Hineni; for thou didst call me. And Eli perceived that HASHEM was calling the na'ar.</p>
<p>1SA 3:9 און עלי האָט געזאָגט צו שמואלן: גיי לייג זיך; און עס וועט זיין, אַז מע וועט רופֿן צו דיר, זאָלסטו זאָגן: רעד, ה', וואָרום דיין קנעכט הערט. איז שמואל געגאַנגען און האָט זיך געלייגט אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>1SA 3:9 un Eli hot gezogt tsu Shmuelen: gei leig zich; un es vet zain, az me vet rufen tsu dir, zolstu zogen: red, Hashem, vorem dain knecht hert. iz Shmuel gegangen un hot zich geleigt oif zain ort.</p>	<p>1SA 3:9 Therefore Eli said unto Shmuel, Go, lie down; and it shall be, if He call thee, that thou shalt say, Speak, HASHEM ; for Thy eved (<i>servant</i>) shomei'a (<i>is listening</i>) . So Shmuel went and lay down in his makom.</p>
<p>1SA 3:10 און ה' איז געקומען און האָט זיך אוועקגעשטעלט, און האָט גערופֿן אזוי ווי די פֿריערדיקע מאל: שמואל! שמואל! האָט שמואל געזאָגט: רעד, וואָרום דיין קנעכט הערט. edit</p>	<p>1SA 3:10 un Hashem iz gekumen un hot zich avekgeshtelt, un hot gerufen azoi vi di frierdike mol: Shmuel! Shmuel! hot Shmuel gezogt: red, vorem dain knecht hert.</p>	<p>1SA 3:10 And HASHEM came, and stood, and called as at other times, Shmuel, Shmuel. Then Shmuel answered, Speak; for Thy eved shomei'a.</p>
<p>1SA 3:11 האָט ה' געזאָגט צו</p>	<p>1SA 3:11 hot Hashem gezogt tsu Shmuelen: ze, ich tu a zach in</p>	<p>1SA 3:11 And HASHEM said to Shmuel, Hinei, I am doing a</p>

<p>שמואלן: זע, איך טו אַ זאָד אין ישראל, אַז איטלעכער וואָס הערט עס, וועלן קלינגען זיינע ביידע אויערן. edit</p>	<p>Yisroel, az itlecher vos hert es, velen klingen zaine beide oieren.</p>	<p>thing in Yisroel, at which both the oznayim of every one that heareth it shall tingle.</p>
<p>1SA 3:12 אין יענעם טאָג וועל איך מקיים זיין אויף עלין אלץ וואָס איך האָב גערעדט וועגן זיין הויז, פֿון אָנהייב ביזן סוף. edit</p>	<p>1SA 3:12 in yenem tog vel ich mekaiem zain oif Alyan alts vos ich hob geredt vegen zain hoiz, fun onheib bizen sof.</p>	<p>1SA 3:12 In that day I will perform against Eli all things which I have spoken concerning his Bais; from beginning even to the end.</p>
<p>1SA 3:13 וואָרום איך האָב אים אַנגעזאָגט אַז איך פֿאַרמשפט זיין הויז אויף אייביק, פֿאַר דער זינד, וואָס ער האָט געוואָסט אַז זיינע זין ברענגען אַ קללה אויף זיך, און האָט זיי נישט געווערט. edit</p>	<p>1SA 3:13 vorem ich hob im ongezogt az ich farmishpet zain hoiz oif eibik, far der zind, vos er hot gevust az zaine zin brenge a krole oif zich, un hot zei nisht gevert.</p>	<p>1SA 3:13 For I have told him that I will judge his Bais ad olam for the avon (iniquity) which he knoweth; because his banim brought klalot (curses) upon themselves, and he restrained them not.</p>
<p>1SA 3:14 און דערום האָב איך געשוואָרן אויף עליס הויז: אויב די זינד פֿון עליס הויז וועט פֿאַרגעבן ווערן דורך שלאַכטאָפֿער אָדער דורך שפּייזאָפֿער {מִנְחָה} אויף אייביק! edit</p>	<p>1SA 3:14 un derum hob ich geshvoren oif Elis hoiz: oib di zind fun Elis hoiz vet fargeben veren durch shlachtopfer oder durch shpaizopfer oif eibik!</p>	<p>1SA 3:14 And therefore I have sworn unto the Bais Eli, that there shall be no kapporah for the avon Bais Eli by zevach nor minchah ad olam.</p>
<p>1SA 3:15 און שמואל איז געלעגן ביז אין דער פֿרי, און ער האָט געעפֿנט די טירן פֿון ה'ס הויז. און שמואל האָט מורא</p>	<p>1SA 3:15 un Shmuel iz gelegen biz in der peire, un er hot geefent di tiren fun Hashem's hoiz. un Shmuel hot moire gehat tsu dertseilen di zeung tsu Alyan.</p>	<p>1SA 3:15 And Shmuel lay until boker, and opened the dlatot Beis HASHEM . And Shmuel feared to show Eli the mareh (vision) .</p>

<p>געהאַט צו דערציילן די זעונג צו עלין. edit</p>		
<p>האַט עלי גערופֿן 1SA 3:16 שמואלן, און האָט געזאָגט: שמואל מיין זון! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך. edit</p>	<p>1SA 3:16 hot Eli gerufen Shmuelen, un hot gezogt: Shmuel main zun! hot er gezogt: do bin ich.</p>	<p>1SA 3:16 Then Eli called Shmuel, and said, Shmuel, beni. And he answered, Hineni.</p>
<p>האַט ער געזאָגט: וואָס איז די זאַך וואָס ער האָט צו דיר גערעדט? זאָלסטו נישט פֿאַרלייקענען פֿון מיר, איך בעט דיר. זאָל דיר אַלקים טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב דו וועסט פֿון מיר פֿאַרלייקענען אַ וואָרט פֿון אַלע ווערטער וואָס ה' האָט צו דיר גערעדט. edit</p>	<p>1SA 3:17 hot er gezogt: vos iz di zach vos er hot tsu dir geredt? zolstu nisht farleikenen fun mir, ich bet dich. zol dir Elokim ton azoi un noch mer, oib du vest fun mir farleikenen a vort fun ale verter vos Hashem hot tsu dir geredt.</p>	<p>1SA 3:17 And he said, What is the davar that HASHEM hath said unto thee? Now hide it not from me; Elohim do so to thee, and more also, if thou hide anything from me of all the things that He said unto thee.</p>
<p>האַט שמואל אים 1SA 3:18 דערציילט אַלע ווערטער, און נישט פֿאַרלייקנט פֿון אים. און ער האָט געזאָגט: ער איז ה'; וואָס איז גוט אין זיינע אויגן, זאָל ער טאָן. edit</p>	<p>1SA 3:18 hot Shmuel im dertseilt ale verter, un nisht farleiknt fun im. un er hot gezogt: er iz Hashem; vos iz gut in zaine oigen, zol er ton.</p>	<p>1SA 3:18 And Shmuel told him everything, and hid nothing from him. And he said, It is HASHEM ; let Him do what seemeth Him tov.</p>
<p>און שמואל איז 1SA 3:19 געוואַקסן, און ה' איז געווען מיט אים, און ער האָט פֿון אַלע זיינע ווערטער נישט געלאָזט פֿאַלן צו דער ערד. edit</p>	<p>1SA 3:19 un Shmuel iz gevaksen, un Hashem iz geven mit im, un er hot fun ale zaine verter nisht gelozt falen tsu der erd.</p>	<p>1SA 3:19 And Shmuel grew, and HASHEM was with him, and did let none of his words fall to the ground.</p>

<p>און גאַנץ ישׂראל פֿון דן 1SA 3:20 און ביז באַר-שֶׁבַע האָט געוווּסט אז שמואל איז באָגלויבט געוואָרן פֿאַר אַ נביא פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 3:20 un gants Yisroel fun Dan un biz Beer-Sheva hot gevust az Shmuel iz bagloibt gevoren far a novi fun Hashem.</p>	<p>1SA 3:20 And kol Yisroel from Dan even to Be'er-Sheva knew that Shmuel was established to be a navi of HASHEM .</p>
<p>און ה' האָט זיך ווידער באָוויזן אין שילו; וואָרום ה' האָט זיך אַנטפלעקט צו שמואלן אין שילו דורך דעם וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 3:21 un Hashem hot zich vider bavizen in Shiloh; vorem Hashem hot zich antplekt tsu Shmuelen in Shiloh durch dem vort fun Hashem.</p>	<p>1SA 3:21 And HASHEM appeared again in Shiloh; for HASHEM revealed Himself to Shmuel in Shiloh by the Devar HASHEM .</p>
<p>און דאָס וואָרט פֿון שמואלן איז אַרויס צו גאַנץ ישׂראל. און ישׂראל איז אַרויסגעגאַנגען אויף מלחמה אַקעגן די פֿלשתים, און זיי האָבן געלאָגערט ביי אַבן-עָזר, און די פֿלשתים האָבן געלאָגערט אין אַפֿק. edit</p>	<p>1SA 4:1 un dos vort fun Shmuelen iz arois tsu gants Yisroel. un Yisroel iz aroisgegangen oif milchome akegen di Peleshetim, un zei hoben gelagert bai even- eezer, un di Peleshetim hoben gelagert in Aphek.</p>	<p>1SA 4:1 And the davar Shmuel came to kol Yisroel. Now Yisroel went out to meet in milchamah the Pelishtim (<i>Philistines</i>) , and encamped at Even-Ezer; and the Pelishtim (<i>Philistines</i>) encamped at Aphek.</p>
<p>און די פֿלשתים האָבן זיך אַרויסגעשטעלט אַקעגן ישׂראל, און די מלחמה האָט זיך פֿאַרשפּרייט, און ישׂראל איז געשלאָגן געוואָרן פֿאַר די פֿלשתים; און זיי האָבן געטייט אין דער שלאַכט אויפֿן פֿעלד אַרום פֿיר טויזנט מאַן. edit</p>	<p>1SA 4:2 un di Peleshetim hoben zich aroisgeshtelt akegen Yisroel, un di milchome hot zich farshpreit, un Yisroel iz geschlogen gevoren far di Peleshetim; un zei hoben geteit in der shlacht oifen feld arum fir toizent man.</p>	<p>1SA 4:2 And the Pelishtim (<i>Philistines</i>) put themselves in array to meet Yisroel [in battle]; and when the milchamah spread, Yisroel was defeated before the Pelishtim; and they slaughtered on the ma'arakhah (<i>battleground</i>) in the sadeh about arba'at alafim ish (<i>four thousand men</i>) .</p>

<p>1SA 4:3 און אז דאָס פֿאַלק איז צוריקגעקומען אין לאַגער, האַבן די עלטסטע פֿון ישׂראַל געזאָגט: פֿאַר וואָס האָט אונדז הייַנט ה' געשלאָגן פֿאַר די פֿלשתיים? לאַמיר אַריבערנעמען צו אונדז פֿון שילו דעם אַרון פֿון ג-טס בְּרִית, כדי ער זאָל קומען צווישן אונדז, און אונדז העלפֿן פֿון דער האַנט פֿון אונדזערע פֿייַנט. edit</p>	<p>1SA 4:3 un az dos folk iz tsurikgekumen in lager, hoben di eltste fun Yisroel gezogt: far vos hot undz haint Hashem geschlogen far di Peleshetim? lomir aribernemen tsu undz fun Shiloh dem oren fun G-ts bris, kedei er zol kumen tsvishen undz, un undz helfen fun der hant fun undzere faint.</p>	<p>1SA 4:3 And when HaAm were come into the machaneh, the Ziknei Yisroel said, Why hath HASHEM defeated us today before the Pelishtim (<i>Philistines</i>) ? Let us bring the Aron Brit HASHEM out of Shiloh unto us, that, when it cometh among us, it may save us out of the palm of oyeveinu (<i>our enemies</i>) .</p>
<p>1SA 4:4 האָט דאָס פֿאַלק געשיקט קיין שילו, און זיי האָבן אַריבערגעטראָגן פֿון דאָרטן דעם אַרון פֿון דעם בְּרִית פֿון ה' צבֿאות וואָס זיצט איבער די כּרוּבִים; און דאָרטן זיינען געווען עליס צוויי זין ביי דעם אַרון פֿון ג-טס בְּרִית, חפֿני און פינחס. edit</p>	<p>1SA 4:4 hot dos folk geshikt kein Shiloh, un zeï hoben aribergetrogen fun dorten dem oren fun dem bris fun Hashem tsboot vos zitst iber di Keruvim; un dorten zainen geven Elis tsvei zin bai dem oren fun G-ts bris, Chophni un Pinchas.</p>	<p>1SA 4:4 So HaAm sent to Shiloh, that they might bring from there the Aron Brit HASHEM Tzva'os, Who dwelleth between the keruvim; and the two Bnei Eli, Chophni and Pinchas, were there with the Aron Brit HaElohim.</p>
<p>1SA 4:5 און עס איז געווען, ווי דער אַרון פֿון ה'ס בְּרִית איז אַנגעקומען אין לאַגער, אזוי האַבן גאַנץ ישׂראַל געשאלט אַ גרויסע שאַלונג, אז די ערד איז פֿאַרהילכט געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 4:5 un es iz geven, vi der oren fun Hashem's bris iz ongekumen in lager, azoi hoben gants Yisroel geshalt a groise shalung, az di erd iz farhilcht gevoren.</p>	<p>1SA 4:5 And when the Aron Brit HASHEM came into the machaneh, kol Yisroel shouted with a teru'ah gedolah, so that ha'aretz shook.</p>

<p>און די פלשתים האָבן 1SA 4:6 געהערט דעם קול פֿון דער שאַלונג, און זיי האָבן געזאָגט: וואָס איז דער קול פֿון דער דאָזיקער גרויסער שאַלונג אין לאַגער פֿון די עבֿרים? און זיי זיינען געוואָרן געוואָרן אַז דער אַרון פֿון ה' איז אָנגעקומען אין לאַגער. edit</p>	<p>1SA 4:6 un di Peleshetim hoben gehert dem kol fun der shalung, un zeI hoben gezogt: vos iz der kol fun der doziker groiser shalung in lager fun di Avarim? un zeI zainen gevor gevoren az der oren fun Hashem iz ongekumen in lager.</p>	<p>1SA 4:6 And when the Pelishtim (<i>Philistines</i>) heard the kol hateruah, they said, What meaneth kol hateruah hagedolah hazot in the machaneh HaIvrit? And they understood that the Aron HASHEM was come into the machaneh.</p>
<p>און די פלשתים האָבן 1SA 4:7 מורא געקראָגן, וואָרום זיי האָבן געזאָגט: אלקים איז געקומען אין לאַגער. און זיי האָבן געזאָגט: וויי אונדז! וואָרום אַזוי-וואָס איז נישט געשען נעכטן-אייערנעכטן. edit</p>	<p>1SA 4:7 un di Peleshetim hoben moire gekrogen, vorem zeI hoben gezogt: Elokim iz gekumen in lager. un zeI hoben gezogt: vei undz! vorem azoi- vos iz nisht geshen nechten- eyernechten.</p>	<p>1SA 4:7 And the Pelishtim (<i>Philistines</i>) were afraid, for they said, elohim is come into the machaneh. And they said, Oy lanu! For there hath not been such a thing as this heretofore.</p>
<p>וויי אונדז! ווער וועט 1SA 4:8 אונדז מציל זיין פֿון דער האַנט פֿון די דאָזיקע מאַכטיקע ג-טער? דאָס זיינען דאָך די ג-טער וואָס האָבן געשלאָגן די מצרים מיט אַלערליי שלעק אין מדבר. edit</p>	<p>1SA 4:8 vei undz! ver vet undz matsl zain fun der hant fun di dozike machtike G-ter? dos zainen doch di G-ter vos hoben geschlogen di Mitsrayim mit alerlei shlek in midbar.</p>	<p>1SA 4:8 Oy lanu! Who shall save us out of the yad of these elohim ha'adirim (<i>mighty g-ds</i>) ? These are the g-ds that struck the Mitzrayim with kol makkah (<i>all the plagues</i>) in the midbar.</p>
<p>שטאַרקט אייך, און זייט 1SA 4:9 מענער, איר פלשתים, פדי איר זאָלט נישט דינען די עבֿרים, אַזוי ווי זיי האָבן אייך געדינט;</p>	<p>1SA 4:9 shtarkt ich, un zeit mener, ir Peleshetim, kedei ir zolt nisht dinen di Avarim, azoi vi zeI hoben ich gedint; derum zeit mener, un ir zolt milchome</p>	<p>1SA 4:9 Be strong and conduct yourselves like anashim, O ye Pelishtim (<i>Philistines</i>) , that ye be not avadim unto the Ivrim (<i>Hebrews</i>) , as they have been</p>

<p>דערום זײַט מענער, און איר זאלט מלחמה האַלטן. edit</p>	<p>halten.</p>	<p>subject to you; conduct yourselves like anashim, and fight.</p>
<p>1SA 4:10 און די פּלשתיים האָבן מלחמה געהאַלטן, און ישׂראַל איז געשלאָגן געוואָרן, און זיי זיינען אַנטלאָפֿן אַיטלעכער צו זיינע געצעלטן. און עס איז געווען זייער אַ גרויסער שלאַק, און עס זיינען געפֿאלן פֿון ישׂראַל דרייסיק טויזנט פֿוסגייער. edit</p>	<p>1SA 4:10 un di Peleshetim hoben milchome gehalten, un Yisroel iz geshlogen gevoren, un zei zainen antlofen itlecher tsu zaine getselten. un es iz geven zeyer a groiser shlak, un es zainen gefalen fun Yisroel draisik toizent fugeyer.</p>	<p>1SA 4:10 And the Pelishtim fought, and Yisroel was defeated, and they fled every ish into his ohel; and there was makkah gedolah me'od (<i>a very great slaughter</i>) ; for there fell of Yisroel shloshim elef foot soldiers.</p>
<p>1SA 4:11 און דער אַרון פֿון אלקים איז צוגענומען געוואָרן, און עלים צוויי זין זיינען געטייט געוואָרן, חפני און פינחס. edit</p>	<p>1SA 4:11 un der oren fun Elokim iz tsugenumen gevoren, un Elis tsvei zin zainen geteit gevoren, Chophni un Pinchas.</p>	<p>1SA 4:11 And the Aron Elohim was captured; and the two Bnei Eli, Chophni and Pinchas, died.</p>
<p>1SA 4:12 און אַ מאַן פֿון בנימין איז אַנטלאָפֿן פֿון שלאַכטפֿעלד, און ער איז אַנגעקומען קיין שילו אין דעם אייגענעם טאַג, מיט זיינע קליידער צעריסן, און ערד אויף זיין קאַפּ. edit</p>	<p>1SA 4:12 un a man fun Binyamin iz antlofen fun shlachtfeld, un er iz ongekumen kein Shiloh in dem eigenem tog, mit zaine kleider tserisen, un erd oif zain kop.</p>	<p>1SA 4:12 And there ran an ish of Binyamin out of the ma'arakhah (<i>battleground</i>) , and came to Shiloh the same day with his clothes torn, and with adamah upon his rosh.</p>
<p>1SA 4:13 און ווי ער איז געקומען, ערשט עלי זיצט אויף אַ שטול ביים וועג, אויסקוקנדיק; וואָרום זיין האַרץ האָט געציטערט וועגן דעם אַרון פֿון</p>	<p>1SA 4:13 un vi er iz gekumen, ersht Eli zitst oif a shtul baim veg, oiskukndik; vorem zain harts hot getsitert vegen dem oren fun HaElokim. un der man iz gekumen onzogen in shtot, un</p>	<p>1SA 4:13 And when he arrived, hinei, Eli sat upon a kisse by the side of the derech, watching; for his lev anxiously trembled for the Aron HaElohim. And when the ish</p>

<p>האלקים. און דער מאן איז געקומען אַנזאָגן אין שטאָט, און די גאַנצע שטאָט האָט אויפגעשרייען. edit</p>	<p>di gantse shtot hot oifgeschrien.</p>	<p>came into the Ir [of Shiloh], and told it, kol HaIr cried out.</p>
<p>1SA 4:14 און עלי האָט געהערט דעם קול פֿון דעם געשריי, און האָט געזאָגט: וואָס איז דער קול פֿון דעם דאָזיקן ליאַרעם? האָט דער מאן געאיילט און איז צוגעקומען, און האָט עלין דערציילט. edit</p>	<p>1SA 4:14 un Eli hot gehert dem kol fun dem geshrei, un hot gezogt: vos iz der kol fun dem doziken liarem? hot der man geailt un iz tsugekumen, un hot Alyan dertseilt.</p>	<p>1SA 4:14 And when Eli heard the sound of the outcry, he said, What meaneth the noise of this tumult? And the ish came in hastily, and told Eli.</p>
<p>1SA 4:15 און עלי איז געווען אַכט און ניינציק יאָר אלט, און זיינע אויגן זיינען געווען שטאַר, און ער האָט נישט געקענט זען. edit</p>	<p>1SA 4:15 un Eli iz geven acht un naintsik yor alt, un zaine oigen zainen geven shtar, un er hot nisht gekent zen.</p>	<p>1SA 4:15 Now Eli was ninety and eight years old; and his eyes were kamah (<i>set, stiff, fixed motionless</i>) , that he could not see.</p>
<p>1SA 4:16 האָט דער מאן געזאָגט צו עלין: איך בין דער וואָס איז געקומען פֿון שלאַכטפֿעלד, און בין היינט אַנטלאָפֿן פֿון שלאַכטפֿעלד. האָט ער געזאָגט: ווי איז די זאַך געווען, מיין זון? edit</p>	<p>1SA 4:16 hot der man gezogt tsu Alyan: ich bin der vos iz gekumen fun shlachtfeld, un bin haint antlofen fun shlachtfeld. hot er gezogt: vi iz di zach geven, main zun?</p>	<p>1SA 4:16 And the ish said unto Eli, I am he that came out of the ma'arakhah (<i>battle-ground</i>) , and I fled today from the ma'arakhah. And he said, What happened there, beni?</p>
<p>1SA 4:17 האָט דער אַנזאָגער געענטפֿערט און האָט געזאָגט: ישׂראל איז אַנטלאָפֿן פֿאַר די פֿלשתיים, און עס איז אויך</p>	<p>1SA 4:17 hot der onzoger geentfert un hot gezogt: Yisroel iz antlofen far di Peleshetim, un es iz oich geven a groiser shlak tsvishen folk, un oich daine</p>	<p>1SA 4:17 And the mevaser (<i>herald, bringer of news, bearer of tidings, evangelist</i>) answered and said, Yisroel is fled before the Pelishtim, and there hath</p>

<p>געווען אַ גרויסער שלאַק צווישן פֿאַלק, און אויך דיִינע ביידע זין זיינען געטייט געוואָרן, חפֿני און פינחס, און דער אַרון פֿון האַלקים איז אַוועקגענומען געוואָרן. edit</p>	<p>beide zin zainen geteit gevoren, Chophni un Pinchas, un der oren fun HaElokim iz avekgenumen gevoren.</p>	<p>been also a magefah gedolah among HaAm, and thy two banim also, Chophni and Pinchas, are dead, and the Aron HaElohim is captured.</p>
<p>1SA 4:18 און עס איז געווען, ווי ער האַט דערמאָנט דעם אַרון פֿון האַלקים, אַזוי איז ער אַראָפֿגעפֿאַלן פֿון שטול הינטערוויילעך ביים זייט פֿון טויער, און זיין געניק האָט זיך צעבראַכן, און ער איז געשטאַרבן; וואָרום דער מאַן איז געווען אַלט און שווערלייביק. און ער האָט געמשפֿט יִשְׂרָאֵל פֿערציק יאָר. edit</p>	<p>1SA 4:18 un es iz geven, vi er hot dermont dem oren fun HaElokim, azoi iz er aropgefallen fun shtul hinterveilech baim zeit fun toier, un zain genik hot zich tsebrachen, un er iz geshtorben; vorem der man iz geven alt un shverlaibik. un er hot gemishpet Yisroel fertsik yor.</p>	<p>1SA 4:18 And it came to pass, when he made mention of the Aron HaElohim, that he fell from off the kisse backward by the side of the sha'ar, and his neck was broken, and he died; for the ish was zaken (old) and kaved (heavy) . And he had judged Yisroel arba'im shanah.</p>
<p>1SA 4:19 און זיין שנור, פינחסס ווייב, איז געווען טראָגעדיק צום געווינען, און ווי זי האָט געהערט די הערונג, אַז דער אַרון פֿון האַלקים איז אַוועקגענומען געוואָרן, און איר שווער און איר מאַן זיינען טויט, אַזוי האָט זי זיך אַראָפֿגעלאָזט און האָט</p>	<p>1SA 4:19 un zain shnur, pinachses vaib, iz geven trogedik tsum gevinen, un vi zi hot gehert di herung, az der oren fun HaElokim iz avekgenumen gevoren, un ir shver un ir man zainen toit, azoi hot zi zich aropgelozt un hot geboren, vorem ire veyen zainen gekumen oif ir.</p>	<p>1SA 4:19 And his kallah (daughter- in-law) , eshet Pinchas, was with child, near to be delivered; and when she heard the tidings that the Aron HaElohim was captured, and that her kham (woman's father-in-law) and her ish were dead, she fell upon her knees in labor and gave birth; for her labor pains came upon her.</p>

<p>געבאָרן, וואָרום אירע ווייען זיינען געקומען אויף איר. edit</p>		
<p>1SA 4:20 און בעת איר שטאַרבן, האַבן די ווייבער וואָס זיינען געשטאַנען לעבן איר, צו איר געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האַבן, וואָרום אַ זון האָסטו געבאָרן. אָבער זי האָט נישט געענטפֿערט, און נישט צוגעטאָן איר האַרץ. edit</p>	<p>1SA 4:20 un beis ir shtarben, hoben di vaiber vos zainen geshtanen leben ir, tsu ir gezogt: zolst nisht moire hoben, vorem a zun hostu geboren. ober zi hot nisht geentfert, un nisht tsugeton ir harts.</p>	<p>1SA 4:20 And about the time of her mot (<i>death</i>) the attending women said unto her, Fear not; for thou hast born ben. But she answered not, neither did her lev pay attention.</p>
<p>1SA 4:21 און זי האָט גערופֿן דעם יינגל אי-כבוד [אויס כבוד], אַזוי צו זאָגן: אָפּגעטאָן האָט זיך דער כבוד פֿון ישֶׁרָאֵל; וועגן דער אַוועקנעמונג פֿון דעם אַרון פֿון האַלקים, און וועגן איר שווער און איר מאַן. edit</p>	<p>1SA 4:21 un zi hot gerufen dem yingel i-koved [ois koved], azoi tsu zogen: opgeton hot zich der koved fun Yisroel; vegen der aveknemung fun dem oren fun HaElokim, un vegen ir shver un ir man.</p>	<p>1SA 4:21 And she named the na'ar Ikhavod (<i>Inglorious</i>), saying, The kavod is departed from Yisroel; because the Aron HaElohim is captured, and because of her kham (<i>woman's father-in-law</i>) and her ish.</p>
<p>1SA 4:22 און זי האָט געזאָגט: אָפּגעטאָן האָט זיך דער כבוד פֿון ישֶׁרָאֵל, וואָרום דער אַרון פֿון האַלקים איז אַוועקגענומען געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 4:22 un zi hot gezogt: opgeton hot zich der koved fun Yisroel, vorem der oren fun HaElokim iz avekgenumen gevoren.</p>	<p>1SA 4:22 And she said, The kavod is departed from Yisroel; for the Aron HaElohim is captured.</p>
<p>1SA 5:1 און די פֿלשתים האָבן גענומען דעם אַרון פֿון האַלקים, און האָבן אים געבראַכט פֿון אַבֿן-עֶזֶר קיין</p>	<p>1SA 5:1 un di Peleshetim hoben genumen dem oren fun HaElokim, un hoben im gebracht fun even-eezer kein Ashdod.</p>	<p>1SA 5:1 And the Pelishtim (<i>Philistines</i>) captured the Aron HaElohim, and brought it from Even-Ezer unto Ashdod.</p>

<p>edit אַשְׁדוֹד.</p>		
<p>און די פֿלשתיים האָבן גענומען דעם אָרון פֿון האלקים, און האָבן אים געבראַכט אין הויז פֿון דָגוֹן, און אים אַוועקגעשטעלט לעבן דָגוֹן. edit</p>	<p>1SA 5:2 un di Peleshetim hoben genumen dem oren fun HaElokim, un hoben im gebracht in hoiz fun Dagon, un im avekgeshtelt leben Dagon.</p>	<p>1SA 5:2 When the Pelishtim (<i>Philistines</i>) took the Aron HaElohim, they brought it into the Bais Dagon, and set it beside Dagon.</p>
<p>און די אַשדודער האָבן זיך געפֿעדערט אויף מאָרגן, ערשט דָגוֹן ליגט אַנידערגעפֿאַלן אויף זײַן פנים צו דער ערד פֿאַר דעם אָרון פֿון ה'; האָבן זיי גענומען דָגוֹן און האָבן אים אומגעקערט אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>1SA 5:3 un di ashdoder hoben zich gefedert oif morgen, ersht Dagon ligt anidergefallen oif zain ponem tsu der erd far dem oren fun Hashem; hoben ze genumen Dagon un hoben im umgekert oif zain ort.</p>	<p>1SA 5:3 And when they of Ashdod arose early the next day, hinei, Dagon was fallen upon his face on the ground before the Aron HASHEM . And they took Dagon, and returned him to his makom.</p>
<p>און זיי האָבן זיך געפֿעדערט אויף מאָרגן אין דער פֿרי, ערשט דָגוֹן ליגט אַנידערגעפֿאַלן אויף זײַן פנים צו דער ערד פֿאַר דעם אָרון פֿון ה', און דער קאַפּ פֿון דָגוֹן און זײַן ביידע האַנטפֿלעכן ליגן אַפּגעהאַקט {כרת} אויפֿן שוועל; נאָר [דער לײב פֿון] דָגוֹן איז אים געבליבן. edit</p>	<p>1SA 5:4 un zei hoben zich gefedert oif morgen in der peire, ersht Dagon ligt anidergefallen oif zain ponem tsu der erd far dem oren fun Hashem, un der kop fun Dagon un zain beide hantflechen ligen opgehakt oifen shvel; nor [der laib fun] Dagon iz im gebliben.</p>	<p>1SA 5:4 And when they arose baboker on the next day, hinei, Dagon was fallen upon his face on the ground before the Aron HASHEM ; and the rosh Dagon and both the kapot (<i>palms</i>) of his hands were cut off upon the miftan (<i>threshold</i>) ; only the trunk of Dagon was left to him.</p>
<p>דערום טרעטן נישט די 1SA 5:5</p>	<p>1SA 5:5 derum treten nisht di prister fun Dagon, un ale vos</p>	<p>1SA 5:5 Therefore neither the kohanim of Dagon, nor any that</p>

<p>פּרִיסטער פֿון דָגוֹן, און אַלע וואָס קומען אין הויז פֿון דָגוֹן, אויף דעם שוועל פֿון דָגוֹן אין אַשדוד ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>kumen in hoiz fun Dagon, oif dem shvel fun Dagon in Ashdod biz oif haintiken tog.</p>	<p>enter Bais Dagon, tread on the miftan (threshold) of Dagon in Ashdod to this day.</p>
<p>1SA 5:6 און די האַנט פֿון ה' איז געווען שווער אויף די אַשדודער און ער האָט זיי פֿאַרוויסט, און האָט זיי געפלאַגט מיט בלאַטערן – אַשדוד מיט אירע געמאַרקן. edit</p>	<p>1SA 5:6 un di hant fun Hashem iz geven shver oif di ashdoder un er hot zei farvist, un hot zei geplogt mit bloteren – Ashdod mit ire gemarken.</p>	<p>1SA 5:6 But the Yad HASHEM was heavy upon the Ashdodim, and He brought desolation, and struck them with techorim (tumors), even Ashdod and the vicinity thereof.</p>
<p>1SA 5:7 און ווי די אַשדודער האָבן געזען אַז עס האַלט אַזוי, האָבן זיי געזאָגט: דער אָרון פֿון דעם אלוקי ישׂראַל טאַר נישט בלייבן ביי אונדז, וואָרום זײַן האַנט איז האַרט אויף אונדז און אויף דָגוֹן אַלוקינע. edit</p>	<p>1SA 5:7 un vi di ashdoder hoben gezen az es halt azoi, hoben zei gezogt: der oren fun dem Elochei Yisroel tor nisht blaiben bai undz, vorem zain hant iz hart oif undz un oif Dagon Elokeinu.</p>	<p>1SA 5:7 And when the anshei Ashdod saw that it was so, they said, The Aron Elohei Yisroel shall not abide with us; for His Yad is hard upon us, and upon Dagon eloheinu.</p>
<p>1SA 5:8 און זיי האָבן געשיקט און האָבן איינגעזאַמלט צו זיך אַלע פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים, און זיי האָבן געזאָגט: וואָס זאָלן מיר טאָן מיט דעם אָרון פֿון דעם אַלוקי ישׂראַל? האָבן יענע געזאָגט קיין גַת זאָל אַריבערגיין דער אָרון פֿון דעם</p>	<p>1SA 5:8 un zei hoben geshikt un hoben ingezamlt tsu zich ale firshten fun di Peleshetim, un zei hoben gezogt: vos zolen mir ton mit dem oren fun dem Elochei Yisroel? hoben yene gezogt kein Gat zol aribergein der oren fun dem Elochei Yisroel. un zei hoben aribergetrogen dem oren fun</p>	<p>1SA 5:8 They sent therefore and gathered all rulers of the Pelishtim (Philistines) unto them, and said, What shall we do with the Aron Elohei Yisroel? And they answered, Let the Aron Elohei Yisroel be brought about unto Gat. And they brought the Aron Elohei Yisroel about to there.</p>

<p>אלוקי ישראל. און זיי האָבן אַריבערגעטראָגן דעם אָרון פֿון דעם אלוקי ישראל. edit</p>	<p>dem Elochei Yisroel.</p>	
<p>1SA 5:9 און עס איז געווען, נאָך דעם ווי זיי האָבן אים אַריבערגעטראָגן, איז די האַנט פֿון ה' געווען אין דער שטאַט מיט זייער אַ גרויסער מהומה, און ער האָט געפלאָגט די מענטשן פֿון דער שטאַט פֿון קליין ביז גרויס, און עס האָבן אויסגעבראַכן ביי זיי בלאַטערן. edit</p>	<p>1SA 5:9 un es iz geven, noch dem vi zei hoben im aribergetrogen, iz di hant fun Hashem geven in der shtot mit zeyer a groiser mehume, un er hot geplogt di mentshen fun der shtot fun klein biz grois, un es hoben oisgebracht bai zei bloteren.</p>	<p>1SA 5:9 And it was so, that, after they had brought it about, the Yad HASHEM was against the Ir with a mehumah gedolah me'od <i>(a very great tumult, commotion)</i> ; and He struck the anshei HaIr, both katon and gadol, so that techorim <i>(tumors)</i> broke out on them.</p>
<p>1SA 5:10 האָבן זיי אַוועקגעשיקט דעם אָרון פֿון האַלקים קיין עַקרון. און עס איז געווען, ווי דער אָרון פֿון האַלקים איז אַנגעקומען קיין עַקרון, האָבן די עקרוןער געשריען, אַזוי צו זאָגן: מע האָט אַריבערגעבראַכט צו מיר דעם אָרון פֿון דעם אלוקי ישראל, צו טייטן מיך און מיין פֿאַלק. edit</p>	<p>1SA 5:10 hoben zei avekgeschikt dem oren fun HaElokim kein Ekron. un es iz geven, vi der oren fun HaElokim iz ongekumen kein Ekron, hoben di ekruner geshrien, azoi tsu zogen: me hot aribergebracht tsu mir dem oren fun dem Elochei Yisroel, tsu teiten mich un main folk.</p>	<p>1SA 5:10 Therefore they sent the Aron HaElohim to Ekron. And it came to pass, as the Aron HaElohim came to Ekron, that the Ekronim cried out, saying, They have brought about the Aron Elohei Yisroel to us, to slay us and our people.</p>
<p>1SA 5:11 און זיי האָבן געשיקט און האָבן איינגעזאַמלט אַלע פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים, און</p>	<p>1SA 5:11 un zei hoben geshikt un hoben ingezamlt ale firsheten fun di Peleshetim, un zei hoben gezogt: shikt avek dem oren fun</p>	<p>1SA 5:11 So they sent and gathered together all the rulers of the Pelishtim <i>(Philistines)</i> , and said, Send away the Aron</p>

<p>זיי האָבן געזאָגט: שיקט אַוועק דעם אַרון פֿון דעם אלוקי יִשְׂרָאֵל, און זאַל ער זיך אומקערן צו זײַן אָרט, כדי ער זאַל נישט טײַטן מיך און מיין פֿאַלק. וואָרום אַ טױט-מהומה איז געווען אין דער גאַנצן שטאַט; די האַנט פֿון ה' איז דאָרטן געווען זײער שווער. edit</p>	<p>dem Elohei Yisroel, un zol er zich umkeren tsu zain ort, kedei er zol nisht teiten mich un main folk. vorem a toit-mehume iz geven in der gantsen shtot; di hant fun Hashem iz dorten geven zeyer shver.</p>	<p>Elohei Yisroel, and let it return to its own makom, that it slay us not, and our people; for there was a mehumah (tumult, public panic) of mavet (death) throughout kol HaIr; the Yad HaElohim was very heavy there.</p>
<p>1SA 5:12 און די מענטשן וואָס זײַנען נישט געשטאַרבן, זײַנען געפלאָגט געוואָרן מיט בלאַטערן, און דאָס געשרײַ פֿון דער שטאַט איז אַרויף ביזן הימל. edit</p>	<p>1SA 5:12 un di mentshen vos zainen nisht geshtorben, zainen geplozt gevoren mit bloteren, un dos geshrei fun der shtot iz aroifblikendik bizen himel.</p>	<p>1SA 5:12 And the anashim that died not were struck with the techorim (tumors) ; and the outcry of the Ir went up to Shomayim.</p>
<p>1SA 6:1 און דער אַרון פֿון ה' איז אָפּגעווען אין פֿעלד פֿון די פּלֿשתיים זיבן חדשים. edit</p>	<p>1SA 6:1 un der oren fun Hashem iz opgeven in feld fun di Peleshetim ziben Chodeshim.</p>	<p>1SA 6:1 And the Aron HASHEM was in the territory of the Pelishtim (Philistines) shivah chodashim.</p>
<p>1SA 6:2 האָבן די פּלֿשתיים גערופֿן די פּריסטער און די וואַרזאָגער, אַזוי צו זאָגן: וואָס זאַלן מיר טאָן מיט דעם אַרון פֿון ה' ? מאַכט אונדז וויסן מיט וואָס מיר זאַלן אים אָפּשיקן צו זײַן אָרט. edit</p>	<p>1SA 6:2 hoben di Peleshetim gerufen di prister un di vorzoger, azoi tsu zogen: vos zolen mir ton mit dem oren fun Hashem? macht undz visen mit vos mir zolen im opshiken tsu zain ort.</p>	<p>1SA 6:2 And the Pelishtim (Philistines) called for the kohanim and the kosemim (sorcerers) , saying, What shall we do with the Aron HASHEM ? Tell us wherewith we shall send it to its makom (place) .</p>
<p>1SA 6:3 האָבן זיי געזאָגט: אַז איר</p>	<p>1SA 6:3 hoben zei gezogt: az ir shikt op dem oren fun dem</p>	<p>1SA 6:3 And they said, If ye send away the Aron Elohei Yisroel,</p>

<p>שיקט אַפּ דעם אַרון פֿון דעם אלוקי ישׂראל, זאָלט איר אים נישט אָפּשיקן מיט ליידיקן; נייערט אָפּפּאַלן זאָלט איר אים אָפּפּאַלן אַ שולדאָפּפֿער {אָשָׁם}; דענצמאָל וועט איר געהיילט ווערן, און אייך וועט באַוווסט ווערן פֿאַר וואָס זײַן האַנט האָט זיך נישט אָפּגעטאַן פֿון אייך. edit</p>	<p>Elochei Yisroel, zolt ir im nisht opshiken mit leidiken; naiert optsolen zolt ir im optsolen a shuldopfer; dentsmol vet ir geheilt veren, un ich vet bavust veren far vos zain hant hot zich nisht opgeton fun ich.</p>	<p>send it not away empty; but ye shall surely return to Him an asham (<i>trespass offering</i>); then ye shall be healed, and it shall be known to you why His Yad is not removed from you.</p>
<p>1SA 6:4 האָבן זיי געזאָגט: וואָס זאָל זײַן דאָס שולדאָפּפֿער {אָשָׁם} וואָס מיר זאָלן אים אָפּפּאַלן? האָבן זיי געזאָגט: לויט דער צאָל פֿון די פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים, פֿינף גילדערנע בלאָטערן און פֿינף גילדערנע מיז; וואָרום איין מגפֿה איז געווען אויף אַלעמען און אויף אייערע פֿירשטן. edit</p>	<p>1SA 6:4 hoben zei gezogt: vos zol zain dos shuldopfer vos mir zolen im optsolen? hoben zei gezogt: loit der tsol fun di firshten fun di Peleshetim, finf gilderne bloteren un finf gilderne maiz; vorem ein mageyfe iz geven oif alemen un oif eyere firshten.</p>	<p>1SA 6:4 Then they said, What shall be the asham (<i>trespass offering</i>) which we shall return to Him? They answered, Five techorim of zahav, and five akhbarim (<i>rats</i>) of zahav, according to the number of rulers of the Pelishtim: for one magefah (<i>plague</i>) was on you all, and on your rulers.</p>
<p>1SA 6:5 דערום זאָלט איר מאַכן די געשטאַלטן פֿון אייערע בלאָטערן, און די געשטאַלטן פֿון אייערע מיז, וואָס פֿאַרדאַרבן אייער לאַנד, און איר זאָלט געבן כְּבוֹד צום אלוקי ישׂראל; אפֿשר וועט ער</p>	<p>1SA 6:5 derum zolt ir machen di geshtalten fun eyere bloteren, un di geshtalten fun eyere maiz, vos fardorben ier land, un ir zolt geben koved tsum Elochei Yisroel; efsher vet er fargringeren zain hant fun ich, un fun eyere G-ter, un fun ier land.</p>	<p>1SA 6:5 So ye shall make tzalmei techorim (<i>likenesses of tumors</i>) of yours, and tzalmei akhbarim (<i>likenesses of rats</i>) of yours, of that which mar the land; and ye shall give kavod unto Elohei Yisroel; perhaps He will lighten His Yad from off you, and from off eloheichem</p>

<p>פֿאַרגרינגערן זײַן האַנט פֿון אײַך, און פֿון אײַערע ג-טער, און פֿון אײַער לאַנד. edit</p>		<p>(<i>your g-ds</i>) , and from off your land.</p>
<p>1SA 6:6 און נאָך וואָס זאָלט איר האַרט מאַכן אײַער האַרץ, אַזוי ווי די מַצְרַיִם און פֿרעה האַבן געמאַכט זײַער האַרץ? פֿאַר וואָר, אַז ער האָט זיך אַנגעטאָן אָן זײַ, האָבן זײַ זײַ אַוועקגעלאָזן, און זײַ זײַנען אַוועקגעאַנגען. edit</p>	<p>1SA 6:6 un noch vos zolt ir hart machen ier harts, azoi vi di Mitsrayim un Pharaoh hoben gemacht zeyer harts? far vor, az er hot zich ongeton on zei, hoben zei zei avekgelozen, un zei zainen avekgegangen.</p>	<p>1SA 6:6 Now then why do ye harden levavchem, as the Mitzrayim and Pharaoh hardened their hearts? When He had wrought wonderfully among them, did they not send them away, so that they departed?</p>
<p>1SA 6:7 און אַצונד, נעמט און מאַכט אַ נײַעם וואָגן, און צוויי געקעלבטע קי, וואָס אויף זײַ איז נישט אַרויף אַ יאָך; און איר זאָלט אײַנשפּאַנען די קי אין דעם וואָגן, און אומקערן זײַערע קעלבער פֿון הינטער זײַ אַהיים. edit</p>	<p>1SA 6:7 un atsund, nemt un macht a naiem vagen, un tsvei gekelbte ki, vos oif zei iz nisht arofblikendik a yoch; un ir zolt inshpanen di ki in dem vagen, un umkeren zeyere kelber fun hinter zei aheim.</p>	<p>1SA 6:7 Now therefore make an agalah chadashah (<i>new cart, wagon</i>) , and take two milch cows, on which there hath come no ol (<i>yoke</i>) , and hitch the cows to the agalah, and take their calves home, away from them;</p>
<p>1SA 6:8 און איר זאָלט נעמען דעם אַרון פֿון ה', און אים אַרויפֿלייגן אויפֿן וואָגן, און די גילדערנע זאַכן וואָס איר צאָלט אים אָפּ פֿאַר אַ שולדאַפֿפֿער {אַשָׁם}, זאָלט איר אַרײַנטאָן אין אַ קאַסטן אים בײַן זײַט; און איר זאָלט</p>	<p>1SA 6:8 un ir zolt nemen dem oren fun Hashem, un im aroifleigen oifen vagen, un di gilderne zachen vos ir tsolt im op far a shuldopfer, zolt ir arainton in a kasten im bein zeit; un ir zolt im aveklozen er zol gein.</p>	<p>1SA 6:8 And take the Aron HASHEM , and lay it upon the agalah; and put the kelei hazahav, which ye send back to Him for an asham (<i>trespass offering</i>) , in a box by the side thereof; and send it away, that it may go.</p>

<p>אים אַוועקלאָזן ער זאל גיין. edit</p>		
<p>1SA 6:9 וועט איר זען, אויב מיט דעם וועג פֿון זיין געמאַרק וועט ער אַרויפֿגיין, קיין בית-שָׁמֶשׁ, האָט ער אונדז געטאַן דאָס דאָזיקע גרויסע ביז, און אויב נישט, וועלן מיר וויסן אַז נישט זיין האַנט האָט אונדז געטראָפֿן; דאָס איז אונדז אַ סיבה געשען. edit</p>	<p>1SA 6:9 vet ir zen, oib mit dem veg fun zain gemark vet er aroifgein, kein Beit-Shemesh, hot er undz geton dos dozike groise beiz, un oib nisht, velen mir visen az nisht zain hant hot undz getroffen; dos iz undz a sibe geshen.</p>	<p>1SA 6:9 And see: if it goeth up by the derech of its own territory toward Beit-Shemesh, then He hath done us this ra'ah hagedolah (<i>great disaster</i>); but if not, then we shall know that it is not His Yad that struck us; the evil came upon us mikreh (<i>by chance, by accident</i>).</p>
<p>1SA 6:10 האָבן די מענטשן אזוי געטאַן; און זיי האָבן גענומען צוויי געקעלבטע קי, און זיי איינגעשפּאַנט אין אַ וואָגן און זייערע קעלבער האָבן זיי פֿאַרשפּאַרט אין דער היים. edit</p>	<p>1SA 6:10 hoben di mentshen azoi geton; un zeI hoben genumen tsvei gekelbte ki, un zeI ingeshpant in a vagen un zeyere kelber hoben zeI farshpart in der heim.</p>	<p>1SA 6:10 And the anashim did so; and took two milch cows, and hitched them to the agalah, and penned up their calves babayit;</p>
<p>1SA 6:11 און זיי האָבן אַרויפֿגעטאַן אויפֿן וואָגן דעם אָרון פֿון ה', און דעם קאַסטן מיט די גילדערנע מיז און די געשטאַלטן פֿון זייערע בלאָטערן. edit</p>	<p>1SA 6:11 un zeI hoben aroifgeton oifen vagen dem oren fun Hashem, un dem kasten mit di gilderne maiz un di geshtalten fun zeyere bloteren.</p>	<p>1SA 6:11 And they laid the Aron HASHEM upon the agalah, and the box with the akhbarim of zahav and the tzalmei techorim (<i>likenesses of tumors</i>) of theirs.</p>
<p>1SA 6:12 און די קי האָבן זיך פֿאַרנומען גלייך מיטן וועג, אויפֿן וועג פֿון בית-שָׁמֶשׁ; אויף איין שלאַך זיינען זיי</p>	<p>1SA 6:12 un di ki hoben zich farnumen gleich miten veg, oifen veg fun Beit-Shemesh; oif ein shliach zainen zeI gegangen, gegangen un gemruket, un zeI</p>	<p>1SA 6:12 And the cows took the straight derech to the derech Beit-Shemesh, and went along the path, lowing as they went, and turned not aside to the</p>

<p>געגאַנגען, געגאַנגען און געמרוקעט, און זיי האָבן זיך נישט אָפּגעקערט רעכטס אָדער לינקס. און די פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים זיינען געגאַנגען הינטער זיי ביז דעם געמאַרק פֿון בית-שֶׁמֶשׁ. edit</p>	<p>hoben sich nisht opgekert rechts oder links. un di firsheten fun di Peleshetim zainen gegangen hinter zeı biz dem gemark fun Beit-Shemesh.</p>	<p>yamin or to the semol; and the rulers of the Pelishtim went after them as far as the border of Beit-Shemesh.</p>
<p>און די בית-שֶׁמֶשׁער האָבן געשניטן דעם שניט פֿון ווייץ און טאַל, און זיי האָבן אויפֿגעהויבן זייערע אויגן, און האָבן דערזען דעם אַרון, און האָבן זיך דערפֿרייט אים צו זען. edit</p>	<p>1SA 6:13 un di beit-shemesher hoben geshniten dem shnit fun veits un tal, un zeı hoben oifgehoiben zeyere oigen, un hoben derzen dem oren, un hoben zich derfreit im tsu zen.</p>	<p>1SA 6:13 And they of Beit-Shemesh were kotzerim (harvesting) their ketzir chittim (wheat harvest) in the valley; and they lifted up their eyes, and saw the Aron, and they rejoiced to see it.</p>
<p>און דער וואָגן איז צוגעקומען צו דעם פֿעלד פֿון יהושוע דעם בית-שֶׁמֶשׁער, און האַט זיך דאַרטן אָפּגעשטעלט. און דאַרטן איז געווען אַ גרויסער שטיין, האָבן זיי צעהאַקט דאָס האַלץ פֿון וואָגן, און די קי האָבן זיי אויפֿגעבראַכט אַ בראַנדאָפֿער {עלה} צו ה'. edit</p>	<p>1SA 6:14 un der vagen iz tsugekumen tsu dem feld fun Yehoshua dem beit-shemesher, un hot zich dorten opgeshtelt. un dorten iz geven a groiser shtein, hoben zeı tsehakt dos holts fun vagen, un di ki hoben zeı oifgebracht a brandopfer tsu Hashem.</p>	<p>1SA 6:14 And the agalah came into the sadeh of Yehoshua, a man of Beit-Shemesh, and stopped there, where there was an even gedolah (a large rock); and they chopped up the wood of the agalah, and offered the cows as an olah (burnt offering) unto HASHEM .</p>
<p>און די לויים האָבן אַראָפּגענומען דעם אַרון פֿון</p>	<p>1SA 6:15 un di Leviim hoben aropgenumen dem oren fun Hashem un dem kasten vos mit</p>	<p>1SA 6:15 And the Levi'im took down the Aron HASHEM , and the box that was with it,</p>

<p>ה' און דעם קאַסטן וואָס מיט אים, וואָס דרינען זיינען געווען די גילדערנע זאַכן, און אַרױפֿגעטאַן אויף דעם גרויסן שטיין. און די מענטשן פֿון בית-שֶׁמֶשׁ האָבן אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפֿער {עלֶה} און געשלאַכט שלאַכטאָפֿער אין יענעם טאָג צו ה'. edit</p>	<p>im, vos drinen zainen geven di gilderne zachen, un aroifgeton oif dem groisen shtein. un di mentshen fun Beit-Shemesh hoben oifgebracht brandopfer un geshlacht shlachtopfer in yenem tog tsu Hashem.</p>	<p>wherein were the kelei zahav, and put them on the even hagedolah (large rock) ; and the anashim of Beit-Shemesh offered olat (burnt offerings) and sacrificed zevakhim (sacrifices) on that day unto HASHEM .</p>
<p>1SA 6:16 און די פינף פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים האָבן דאָס געזען, און זיי האָבן זיך אומגעקערט קיין עַקרון אין דעם אייגענעם טאָג. edit</p>	<p>1SA 6:16 un di finf firshthen fun di Peleshetim hoben dos gezen, un zei hoben zich umgekert kein Ekron in dem eigenem tog.</p>	<p>1SA 6:16 And when the five rulers of the Pelishtim saw it, they returned to Ekron on that same day.</p>
<p>1SA 6:17 און דאָס זיינען די גילדערנע בלאָטערן וואָס די פֿלשתיים האָבן אָפֿגעצאַלט אַ שולדאָפֿער {אַשם} צו ה': פֿאַר אַשדוד איינער, פֿאַר עַזָּה איינער, פֿאַר אַשקלון איינער, פֿאַר גַת איינער, פֿאַר עַקרון איינער. edit</p>	<p>1SA 6:17 un dos zainen di gilderne bloteren vos di Peleshetim hoben opgetsolt a shuldopfer tsu Hashem: far Ashdod einer, far Uzzah einer, far Ashkelon einer, far Gat einer, far Ekron einer.</p>	<p>1SA 6:17 And these are the techorim (tumors) of zahav which the Pelishtim (Philistines) returned for an asham (trespass offering) unto HASHEM ; for Ashdod one, for Azah (Gaza) one, for Ashkelon one, for Gat one, for Ekron one;</p>
<p>1SA 6:18 און די גילדערנע מיז זיינען געווען די צאָל פֿון אַלע שטעט פֿון די פֿלשתיים אונטער די פינף פֿירשטן, פֿון</p>	<p>1SA 6:18 un di gilderne maiz zainen geven di tsol fun ale shtet fun di Peleshetim unter di finf firshthen, fun a festungshtot un biz an ofenem darf, un biz</p>	<p>1SA 6:18 And the akhbarim of zahav, according to the mispar of all the towns of the Pelishtim (Philistines) belonging to the five rulers, both of fortified</p>

<p>אָ פֿעסטונגשטאַט און ביז אַן אָפֿענעם דאַרף, און ביז דעם גרויסן שטיין, וואָס זיי האָבן אויף אים אַרויפֿגעלייגט דעם אַרון פֿון ה'; ער איז ביז אויף היינטיקן טאָג אין דעם פֿעלד פֿון יהושוע דעם בית-שמשער.</p> <p>edit</p>	<p>dem groisen shtein, vos ze hoben oif im aroifgeleigt dem oren fun Hashem; er iz biz oif haintiken tog in dem feld fun Yehoshua dem beit-shemesher.</p>	<p>cities and of country villages, even unto Avel HaGedolah, whereon they set down the Aron HASHEM ; it [the even hagedolah] remaineth unto this day in the sadeh of Yehoshua, the man of Beit-Shemesh.</p>
<p>1SA 6:19 און ער האָט געשלאָגן צווישן די מענטשן פֿון בית- שמש, ווייל זיי האָבן געקוקט אויף דעם אַרון פֿון ה', און ער האָט געשלאָגן צווישן דעם פֿאַלק זיבעציק מאָן און פֿופֿציק טויזנט מאָן. און דאָס פֿאַלק האָט געטרויערט וואָס ה' האָט געשלאָגן צווישן דעם פֿאַלק אַ גרויסן שלאַק.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 6:19 un er hot geshlogen tsvishen di mentshen fun Beit- Shemesh, vail ze hoben gekukt oif dem oren fun Hashem, un er hot geshlogen tsvishen dem folk zibetsik man un fuftsik toizent man. un dos folk hot getroiert vos Hashem hot geshlogen tsvishen dem folk a groisen shlak.</p>	<p>1SA 6:19 And He struck down the anashim of Beit-Shemesh, because they had looked into the Aron HASHEM , even He struck down of HaAm shivim ish; and HaAm mourned, because HASHEM had struck down many of HaAm with a makkah gedolah (<i>a great stroke, blow</i>) .</p>
<p>1SA 6:20 און די מענטשן פֿון בית- שמש האָבן געזאָגט: ווער קען באַשטיין פֿאַר ה' דעם דאָזיקן הייליקן אַלקים? און צו וועמען זאָל ער אַרויפֿגיין פֿון אונדז?</p> <p>edit</p>	<p>1SA 6:20 un di mentshen fun Beit- Shemesh hoben gezogt: ver ken bashtein far Hashem dem doziken heiligen Elokim? un tsu vemen zol er aroifgein fun undz?</p>	<p>1SA 6:20 And the anashim of Beit- Shemesh said, Who is able to stand before HASHEM HaElohim HaKadosh Hazeh (HASHEM <i>this holy G-d</i>) ? And to whom shall He go up from us?</p>
<p>1SA 6:21 האָבן זיי געשיקט שלוחים צו די באַווינער פֿון קרית-יֵעָרִים, אַזוי צו זאָגן: די</p>	<p>1SA 6:21 hoben ze geshikt shluchim tsu di bavoiner fun Keriyot-iaeorim, azoi tsu zogen: di Peleshetim hoben umgekert</p>	<p>1SA 6:21 And they sent malachim to the inhabitants of Kiryat- Ye'arim saying, The Pelishtim (<i>Philistines</i>) have returned the</p>

<p>פִּלְשֵׁתִים הָאֵבֶן אֹמְגֵקְעֵרֵט דַּעַם אֲרוֹן פֶּן ה' . נִדְעֵרֵט אַרְאֶפּ, נֵעַמֵט אִים אֲרוּיִף צו אִיִּךְ . edit</p>	<p>dem oren fun Hashem. nidert arop, nemt im aroifblikendik tsu ich.</p>	<p>Aron HASHEM ; come ye down, and take it up to you.</p>
<p>1SA 7:1 און די מענטשן פֿון קִרְיַת- יְעָרִים זײַנען געקומען, און הָאֵבֶן אֲרוּיִפֿגעבראַכט דעם אֲרוֹן פֶּן ה' , און אים געבראַכט אין הויז פֿון אַבִּינָדָבֶן אויפֿן בערגל; און אַלְעָזָר זײַן זון הָאֵבֶן זײַ געהייליקט צו היטן דעם אֲרוֹן פֿון ה' . edit</p>	<p>1SA 7:1 un di mentshen fun Keriyot-iaeorim zainen gekumen, un hoben aroigebracht dem oren fun Hashem, un im gebracht in hoiz fun Avinadaven oifen bergel; un Elazar zain zun hoben ze geheilikt tsu hiten dem oren fun Hashem.</p>	<p>1SA 7:1 And the anshei Kiryat- Ye'arim came, and took up the Aron HASHEM , and brought it into the bais Avinadav on the givah (hill) , and set apart as kodesh El'azar bno to be shomer over the Aron HASHEM .</p>
<p>1SA 7:2 און עס איז געווען: פֿון זײַנט דעם טאָג וואָס דער אֲרוֹן איז פֿאַרבליבן אין קִרְיַת-יְעָרִים הָאֵבֶן זײַך געמערט די טעג. און עס זײַנען געוואָרן צוואַנציק יאָר; און דאָס גאַנצע הויז פֿון יִשְׂרָאֵל הָאָט געבענקט נאָך ה' . edit</p>	<p>1SA 7:2 un es iz geven: fun zint dem tog vos der oren iz farbliben in Keriyot-iaeorim hoben zich gemert di teg. un es zainen gevoren tsvantsik yor; un dos gantse hoiz fun Yisroel hot gebenkt noch Hashem.</p>	<p>1SA 7:2 And it came to pass, while the Aron abode in Kiryat- Ye'arim, that the time was long; for it was esrim shanah; and kol Bais Yisroel mourned after HASHEM .</p>
<p>1SA 7:3 און שמואל האָט געזאָגט צום גאַנצן הויז פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזױ צו זאָגן: אויב מיט אייער גאַנצן האַרצן קערט איר אִיִּךְ אום צו ה' , טוט אָפּ די פֿרעמדע ג-טער פֿון צווישן</p>	<p>1SA 7:3 un Shmuel hot gezogt tsum gantsen hoiz fun Yisroel, azoi tsu zogen: oib mit ier gantsen hartsen kert ir ich um tsu Hashem, tut op di fremde G-ter fun tsvishen ich, un di eashatrut, un breit on ier harts</p>	<p>1SA 7:3 And Shmuel spoke unto kol Bais Yisroel, saying, If ye do return unto HASHEM with all your hearts, put away the elohei hanekhar and Ashtarot from among you, commit your hearts unto HASHEM , serve</p>

<p>אייד, און די עשתרות, און ברייט אן אייער הארץ צו ה', און דינט אים אליין, און ער וועט אייד מציל זיין פון דער האנט פון די פלשתים. edit</p>	<p>tsu Hashem, un dint im alein, un er vet ich matsl zain fun der hant fun di Peleshetim.</p>	<p>Him only; and He will deliver you out of the yad Pelishtim.</p>
<p>1SA 7:4 האבן די קינדער פון ישראל אפגעטאן די בעל-געטער און די עשתרות, און זיי האבן געדינט ה' אליין. edit</p>	<p>1SA 7:4 hoben di kinder fun Yisroel opgeton di Baal-geter un di eashatrut, un zei hoben gedint Hashem alein.</p>	<p>1SA 7:4 Then the Bnei Yisroel did put away Ba'alim and Ashtarot, and served HASHEM only.</p>
<p>1SA 7:5 און שמואל האט געזאגט: זאמלט איין גאנץ ישראל קיין מצפה, און איד וועל מתפלל זיין פאר אייד צו ה'. edit</p>	<p>1SA 7:5 un Shmuel hot gezogt: zamlt ein gants Yisroel kein Mitzpah, un ich vel mispalel zain far ich tsu Hashem.</p>	<p>1SA 7:5 And Shmuel said, Gather kol Yisroel to Mitzpah, and I will make intercessory prayer and daven for you unto HASHEM .</p>
<p>1SA 7:6 האבן זיי זיך איינגעזאמלט קיין מצפה, און זיי האבן געשעפט וואסער און אויסגעגאסן פאר ה', און זיי האבן געפאסט אין יענעם טאג, און געזאגט דארטן: מיר האבן געזינדיקט צו ה'. און שמואל האט געמשפט די קינדער פון ישראל אין מצפה. edit</p>	<p>1SA 7:6 hoben zeich ingezamlt kein Mitzpah, un zei hoben geshept vaser un oisgegosen far Hashem, un zei hoben gefast in yenem tog, un gezogt dorten: mir hoben gezindikt tsu Hashem. un Shmuel hot gemishpet di kinder fun Yisroel in Mitzpah.</p>	<p>1SA 7:6 And they gathered together at Mitzpah, and drew mayim, and poured it out before HASHEM , and did a tzom on that day, and said there, We have sinned against HASHEM . And Shmuel judged the Bnei Yisroel at Mitzpah.</p>
<p>1SA 7:7 און די פלשתים האבן געהערט, אז די קינדער פון ישראל האבן זיך איינגעזאמלט קיין מצפה, און</p>	<p>1SA 7:7 un di Peleshetim hoben gehert, az di kinder fun Yisroel hoben zich ingezamlt kein Mitzpah, un di firshten fun di Peleshetim zainen</p>	<p>1SA 7:7 And when the Pelishtim heard that the Bnei Yisroel were gathered together at Mitzpah, the rulers of the Pelishtim went up against Yisroel. And when</p>

<p>די פֿירשטן פֿון די פֿלשתיים זיינען אַרויפֿגעגאַנגען קעגן ישׂראַל. און די קינדער פֿון ישׂראַל האָבן דערהערט, און האָבן מורא געהאַט פֿאַר די פֿלשתיים. edit</p>	<p>aroifgegangen kegen Yisroel. un di kinder fun Yisroel hoben derhert, un hoben moire gehat far di Peleshetim.</p>	<p>the Bnei Yisroel heard it, they were afraid of the Pelishtim.</p>
<p>1SA 7:8 און די קינדער פֿון ישׂראַל האָבן געזאָגט צו שמואַלן: זאָלסט נישט אויפֿהערן שרייען פֿון אונדזערט וועגן צו ה' אלוקינו, ער זאָל אונדז העלפֿן פֿון דער האַנט פֿון די פֿלשתיים. edit</p>	<p>1SA 7:8 un di kinder fun Yisroel hoben gezogt tsu Shmuelen: zolst nisht oifheren shraien fun undzert vegen tsu Hashem Elokeinu, er zol undz helfen fun der hant fun di Peleshetim.</p>	<p>1SA 7:8 And the Bnei Yisroel said to Shmuel, Cease not to cry out unto HASHEM Eloheinu for us, that He will save us out of the yad Pelishtim.</p>
<p>1SA 7:9 האָט שמואַל גענומען אַ מילכלעמעלע, און האָט עס אויפֿגעבראַכט אין גאַנצן אַ בראַנדאָפֿער {עלָה} צו ה'. און שמואַל האָט געשריען צו ה' פֿאַר ישׂראַל, און ה' האָט אים געענטפֿערט. edit</p>	<p>1SA 7:9 hot Shmuel genumen a milchlemele, un hot es oifgebracht in gantsen a brandopfer tsu Hashem. un Shmuel hot geshrien tsu Hashem far Yisroel, un Hashem hot im geentfert.</p>	<p>1SA 7:9 And Shmuel took a suckling lamb, and offered him for an olah unto HASHEM ; and Shmuel cried out unto HASHEM on behalf of Yisroel; and HASHEM answered him.</p>
<p>1SA 7:10 און עס איז געווען, ווי שמואַל ברענגט אויף דאָס בראַנדאָפֿער {עלָה}, אַזוי האָבן די פֿלשתיים געענטט אויף מלחמה אַקעגן ישׂראַל; אָבער ה' האָט געדונערט מיט גרויס געפֿילדער אין יענעם טאָג</p>	<p>1SA 7:10 un es iz geven, vi Shmuel brengt oif dos brandopfer, azoi hoben di Peleshetim genent oif milchome akegen Yisroel; ober Hashem hot gedunert mit grois gepilder in yenem tog oif di Peleshetim, un er hot zei fartumlt, un zei zainen</p>	<p>1SA 7:10 And as Shmuel was offering up the olah, the Pelishtim drew near to battle against Yisroel; but HASHEM thundered with a kol gadol on that day upon the Pelishtim, and threw them into confusion and panic; and they were struck</p>

<p>אויף די פלשתים, און ער האָט זיי פֿאַרטומלט, און זיי זיינען געשלאָגן געוואָרן פֿאַר ישׂראל.</p> <p>edit</p>	<p>geschlogen gevoren far Yisroel.</p>	<p>down before Yisroel.</p>
<p>1SA 7:11 און די מענער פֿון ישׂראל זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון מצפֿה, און האָבן נאַכגעיאָגט די פלשתים, און זיי געשלאָגן ביז אונטער בית-כָּר.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 7:11 un di mener fun Yisroel zainen aroisgegangen fun Mitzpah, un hoben nochgeiogt di Peleshetim, un ze geshlogen biz unter Beit-Kar.</p>	<p>1SA 7:11 And the Anshei Yisroel went from Mitzpah, and pursued the Pelishtim, and struck them down, until they came to below Beit-Kar.</p>
<p>1SA 7:12 און שמואל האָט גענומען אַ שטיין, און האָט אים אויפֿגעשטעלט צווישן מצפֿה און צווישן שן, און האָט גערופֿן זיין נאָמען אָבן-עֶזֶר, וואָרום ער האָט געזאָגט: ביז דאַנען האָט אונדז ה' געהאַלפֿן.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 7:12 un Shmuel hot genumen a shtein, un hot im oifgeshtelt tsvishen Mitzpah un tsvishen Shen, un hot gerufen zain nomen even-eezer, vorem er hot gezogt: biz danen hot undz Hashem geholfen.</p>	<p>1SA 7:12 Then Shmuel took one even (stone), and set it up between Mitzpah and Shen, and called the shem of it Even-Ezer, saying, Hitherto hath HASHEM helped us.</p>
<p>1SA 7:13 און די פלשתים זיינען אונטערטעניק געוואָרן, און זיי זיינען מער נישט געקומען אין דעם גבול פֿון ישׂראל. און די האַנט פֿון ה' איז געווען אויף די פלשתים אַלע טעג פֿון שמואל.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 7:13 un di Peleshetim zainen untertenik gevoren, un ze zainen mer nisht gekumen in dem gvul fun Yisroel. un di hant fun Hashem iz geven oif di Peleshetim ale teg fun Shmuelen.</p>	<p>1SA 7:13 So the Pelishtim were subdued, and they came no more into the territory of Yisroel; and the yad HASHEM was against the Pelishtim all the days of Shmuel.</p>
<p>1SA 7:14 און די שטעט וואָס די פלשתים האָבן געהאַט צוגענומען פֿון ישׂראל, האָבן</p>	<p>1SA 7:14 un di shtet vos di Peleshetim hoben gehat tsugenumen fun Yisroel, hoben zich umgekert tsu Yisroel, fun</p>	<p>1SA 7:14 And the towns which the Pelishtim had captured from Yisroel were restored to Yisroel, from Ekron even unto Gat; and</p>

<p>זיך אומגעקערט צו ישׂראל, פֿון עֶקְרוֹן און ביז גַת און זייער געמאַרק האָט ישׂראל מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון די פֿלשתיים. און עס איז געווען שְׁלוֹם צווישן ישׂראל און צווישן דעם אַמֹרִי. edit</p>	<p>Ekron un biz Gat un zeyer gemark hot Yisroel matsl geven fun der hant fun di Peleshetim. un es iz geven shalom tsvishen Yisroel un tsvishen dem Imri.</p>	<p>the territory thereof did Yisroel deliver out of the yad Pelishtim. And there was shalom between Yisroel and HaEmori (<i>the Amorites</i>) .</p>
<p>1SA 7:15 און שמואל האָט געמשפט ישׂראל אַלע טעג פֿון זיין לעבן. edit</p>	<p>1SA 7:15 un Shmuel hot gemishpet Yisroel ale teg fun zain leben.</p>	<p>1SA 7:15 And Shmuel judged Yisroel all the days of his life.</p>
<p>1SA 7:16 און ער פֿלעגט גיין יאָר איין יאָר אויס און אַרומגיין קיין בית-אל, און גִלְגָל, און מִצְפָּה, און משפטן ישׂראל אין אַלע די דאָזיקע ערטער. edit</p>	<p>1SA 7:16 un er flegt gein yor ein yor ois un arumgein kein beit- El, un Gilgal, un Mitzpah, un mishpeten Yisroel in ale di dozike erter.</p>	<p>1SA 7:16 And he went from shanah b'shanah in circuit to Beit-El, and Gilgal, and Mitzpah, and judged Yisroel in all those places.</p>
<p>1SA 7:17 און זיין צוריקקער פֿלעגט זיין קיין רָמָה, וואַרום דאָרטן איז געווען זיין הויז, און דאָרטן האָט ער געמשפט ישׂראל; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח צו ה'. edit</p>	<p>1SA 7:17 un zain tsurikker flegt zain kein Ramah, vorem dorten iz geven zain hoiz, un dorten hot er gemishpet Yisroel; un er hot dorten geboit a mizbeyech tsu Hashem.</p>	<p>1SA 7:17 And his teshuvah (<i>return</i>) was to Ramah; for there was his bais; and there he judged Yisroel; and there he built a Mizbe'ach unto HASHEM .</p>
<p>1SA 8:1 און עס איז געווען, אַז שמואל איז אַלט געוואָרן, האָט ער געמאַכט זיינע זין שׁוֹפְטִים אויף ישׂראל. edit</p>	<p>1SA 8:1 un es iz geven, az Shmuel iz alt gevoren, hot er gemacht zaine zin Shaphatim oif Yisroel.</p>	<p>1SA 8:1 And it came to pass, when Shmuel was old, that he made his banim shofetim over Yisroel.</p>
<p>1SA 8:2 און דער נאָמען פֿון זיין</p>	<p>1SA 8:2 un der nomen fun zain</p>	<p>1SA 8:2 Now the shem of his ben</p>

<p>ערשטגעבוירענעם זון איז געווען יואֵל, און דער נאָמען פֿון דעם צווייטן פֿון אים אַבִּיָה; זיי זיינען געווען שׁוֹפֵטִים אין באַר-שֶׁבַע. edit</p>	<p>ershtgeboirenem zun iz geven Yoel, un der nomen fun dem tsveiten fun im Aviyah; zei zainen geven Shaphatim in Beer-Sheva.</p>	<p>habechor was Yoel; and the shem of his mishneh (<i>second</i>) , Aviyah; they were shofetim at Be'er-Sheva.</p>
<p>1SA 8:3 און זיינע זין זיינען נישט געגאַנגען אין זיינע וועגן, און זיי האָבן זיך אָפּגענייגט נאָך געוויי, און האָבן גענומען שוחד, און פֿאַרדרייט דעם משפט. edit</p>	<p>1SA 8:3 un zaine zin zainen nisht gegangen in zaine vegen, un zei hoben zich opgeneigt noch gevin, un hoben genumen shochad, un fardreit dem mishpot.</p>	<p>1SA 8:3 And his banim walked not in his drakhim, but turned aside after betza (<i>dishonest gain</i>) , and took shochad (<i>bribe[s]</i>) , and perverted mishpat (<i>justice</i>) .</p>
<p>1SA 8:4 האָבן זיך איינגעזאַמלט אַלע עלטסטער פֿון ישׂראֵל, און זיי זיינען געקומען צו שמואֵלן קיין רָמָה, edit</p>	<p>1SA 8:4 hoben zich ingezamlt ale eltster fun Yisroel, un zei zainen gekumen tsu Shmuelen kein Ramah,</p>	<p>1SA 8:4 Then kol Ziknei Yisroel gathered themselves together, and came to Shmuel unto Ramah,</p>
<p>1SA 8:5 און האָבן צו אים געזאָגט: זע, דו ביסט אַלט, און דייןע זין גייען נישט אין דייןע וועגן. אַצונד מאַך אונדז אַ מלך צו משפטן אַזוי ווי אַלע פֿעלקער. edit</p>	<p>1SA 8:5 un hoben tsu im gezogt: ze, du bist alt, un daine zin geyen nisht in daine vegen. atsund mach undz a melech tsu mishpeten azoi vi ale felker.</p>	<p>1SA 8:5 And said unto him, Hinei, thou art old, and thy banim walk not in thy drakhim; now appoint for us a Melech to judge us like kol HaGoyim.</p>
<p>1SA 8:6 און די זאַך איז געווען שלעכט אין די אויגן פֿון שמואֵלן, אַז זיי האָבן געזאָגט: גיב אונדז אַ מלך אונדז צו משפטן. און שמואֵל האָט מתפלל געווען צו ה'. edit</p>	<p>1SA 8:6 un di zach iz geven shlecht in di oigen fun Shmuelen, az zei hoben gezogt: gib undz a melech undz tsu mishpeten. un Shmuel hot mispalel geven tsu Hashem.</p>	<p>1SA 8:6 But the thing was displeasing in the eyes of Shmuel, when they said, Give us a Melech to judge us. And Shmuel davened unto HASHEM .</p>

<p>הָאֵט ה' געזאָגט צו 1SA 8:7 שמואלן: הער צו דעם קול פֿון דעם פֿאלק אין אַלץ וואָס זיי זאָגן צו דיר; וואָרום נישט דיך האָבן זיי פֿאַראַכט, נאָר מיך האָבן זיי פֿאַראַכט פֿון צו קניגן איבער זיי. edit</p>	<p>1SA 8:7 hot Hashem gezogt tsu Shmuelen: her tsu dem kol fun dem folk in alts vos ze zogen tsu dir; vorem nisht dich hoben zei faracht, nor mich hoben zei faracht fun tsu kinigen iber zei.</p>	<p>1SA 8:7 And HASHEM said unto Shmuel, Shema unto the voice of HaAm in all that they say unto thee; for they have not rejected thee, but they have rejected Me, that I should not reign as Melech over them.</p>
<p>אַזוי ווי אַלע זייערע 1SA 8:8 טוונגען וואָס זיי האָבן געטאָן פֿון דעם טאָג וואָס איך האָב זיי אויפֿגעבראַכט פֿון מצרים און ביז הייַנטיקן טאָג, וואָס זיי האָבן מיך פֿאַרלאָזן און געדינט פֿרעמדע ג-טער, אַזוי טוען זיי אויך צו דיר. edit</p>	<p>1SA 8:8 azoi vi ale zeyere tuungen vos zei hoben geton fun dem tog vos ich hob zei oifgebracht fun Mitsrayim un biz haintiken tog, vos zei hoben mich farlozen un gedint fremde G-ter, azoi tuen zei oich tsu dir.</p>	<p>1SA 8:8 According to all the ma'asim which they have done since the day that I brought them up out of Mitzrayim even unto this day, wherewith they have forsaken Me, and served elohim acherim, so do they also unto thee.</p>
<p>און אַצונד, הער צו זייער 1SA 8:9 קול, נאָר וואָרענען זאָלסטו זיי וואָרענען, און זיי דערציילן דעם שטייגער פֿון דעם מלך וואָס וועט קניגן איבער זיי. edit</p>	<p>1SA 8:9 un atsund, her tsu zeyer kol, nor vorenen zolstu zei vorenen, un zei dertseilen dem shteiger fun dem melech vos vet kinigen iber zei.</p>	<p>1SA 8:9 Now therefore pay heed unto their voice; howbeit yet protest solemnly unto them, and show them the mishpat hamelech (<i>customary ways of the king, kingly perogative</i>) that shall reign over them.</p>
<p>הָאֵט שמואל געזאָגט 1SA 8:10 אַלע ווערטער פֿון ה' צו דעם פֿאלק וואָס האָט פֿאַרלאָנגט פֿון אים אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 8:10 hot Shmuel gezogt ale verter fun Hashem tsu dem folk vos hot farlangt fun im a melech.</p>	<p>1SA 8:10 And Shmuel told all the Divrei HASHEM unto the people that asked of him a Melech.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: 1SA 8:11 דאָס וועט זיין דער שטייגער</p>	<p>1SA 8:11 un er hot gezogt: dos vet zain der shteiger fun dem</p>	<p>1SA 8:11 And he said, This will be the mishpat hamelech that shall</p>

<p>פֿון דעם מלך וואָס וועט קיניגן איבער אייך: אייערע זין וועט ער צונעמען און וועט זיי פֿאַרטאַן פֿאַר זיך ביי זיין רייטוואָגן, און ביי זיינע פֿערד, און זיי וועלן לויפֿן פֿאַר זיין רייטוואָגן. edit</p>	<p>melech vos vet kinigen iber ich: eyere zin vet er tsunemen un vet zeifarton far zich bai zain raitvogen, un bai zaine ferd, un zei velen loifen far zain raitvogen.</p>	<p>reign over you: he will take your banim, and appoint them for himself for his merkavah and his parashim; and some shall run before his merkavah.</p>
<p>1SA 8:12 און ער וועט זיי זיך מאַכן פֿאַר הויפטלייט פֿון טויזנט, און הויפטלייט פֿאַר פֿופֿציק, און אויף צו אַקערן זיין אַקער, און צו שניידן זיין שניט, און צו מאַכן זיינע בלי-מלחמה, און די שפּאַנצייג פֿון זיינע רייטוועגן. edit</p>	<p>1SA 8:12 un er vet zeifich machen far hoiptlait fun toizent, un hoiptlait far fuftsik, un oif tsu akeren zain aker, un tsu shnaiden zain shnit, un tsu machen zaine keile-milchome, un di shpantsaig fun zaine raitvegen.</p>	<p>1SA 8:12 And he will appoint for him sarei elafim, and sarei chamishim and will set them to plow his ground, and to reap his katzir (<i>harvest</i>), and to make his instruments of war, and his chariot equipment.</p>
<p>1SA 8:13 און אייערע טעכטער וועט ער צונעמען פֿאַר בשמים-מאַכעריןס, און פֿאַר קעכינס, און פֿאַר בעקעריןס. edit</p>	<p>1SA 8:13 un eyere techter vet er tsunemen far b'shomaim- macherins, un far kechins, un far bekerins.</p>	<p>1SA 8:13 And he will take your banot to be perfumers, and to be tabakhot (<i>cooks</i>) and ofe'ot (<i>bakers</i>).</p>
<p>1SA 8:14 און אייערע בעסטע פֿעלדער און וויינגערטנער און איילבערטגערטנער וועט ער צונעמען און אוועקשענקען צו זיינע קנעכט. edit</p>	<p>1SA 8:14 un eyere beste felder un vaingertner un eilbertgertner vet er tsunemen un avekshenken tsu zaine knecht.</p>	<p>1SA 8:14 And he will take your fields, and your kramim (<i>vineyards</i>), and your olive groves, even the best of them, and give them to his avadim.</p>
<p>1SA 8:15 און פֿאַר אייערע זאַמען און אייערע וויינגערטנער וועט</p>	<p>1SA 8:15 un far eyere zomen un eyere vaingertner vet er nemen</p>	<p>1SA 8:15 And he will take the tenth of your zera, and of your</p>

<p>ער נעמען מעשר, און אָוועקשענקען צו זיינע הויפדינער און צו זיינע קנעכט. edit</p>	<p>maiser, un avekshenken tsu zaine hoifdiner un tsu zaine knecht.</p>	<p>kramim (<i>vines</i>) , and give to his officers, and to his avadim.</p>
<p>1SA 8:16 און אייערע קנעכט און אייערע דינסטן און אייערע בעסטע בחורים און אייערע איזלען וועט ער צונעמען, און פֿאַרטאָן פֿאַר זיין אַרבעט. edit</p>	<p>1SA 8:16 un eyere knecht un eyere dinsten un eyere beste Bachurim un eyere eizlen vet er tsunemen, un farton far zain arbet.</p>	<p>1SA 8:16 And he will take your avadim, and your shifchot, and your finest bochurim, and your donkeys, and put them to his work.</p>
<p>1SA 8:17 פֿון אייערע שאָף וועט ער נעמען מעשר; און איר וועט זיין קנעכט ביי אים. edit</p>	<p>1SA 8:17 fun eyere shof vet er nemen maiser; un ir vet zain knecht bai im.</p>	<p>1SA 8:17 He will take the tenth of your tzon; and ye shall be his avadim.</p>
<p>1SA 8:18 און איר וועט שרייען אין יענעם טאָג פֿון וועגן אייער מלך וואָס איר האָט אייך אויסדערוויילט, און ה' וועט אייך נישט ענטפֿערן אין יענעם טאָג. edit</p>	<p>1SA 8:18 un ir vet shraien in yenem tog fun vegen ier melech vos ir hot ich oisderveilt, un Hashem vet ich nisht entfernen in yenem tog.</p>	<p>1SA 8:18 And ye shall cry out in that day because of your melech which ye shall have chosen for you; and HASHEM will not hear you in that day.</p>
<p>1SA 8:19 אָבער דאָס פֿאַלק האָט נישט געוואָלט צוהערן צו דעם קול פֿון שמואל, און זיי האָבן געזאָגט: ניין, נאָר דווקא אַ מלך מוז זיין איבער אונדז, edit</p>	<p>1SA 8:19 ober dos folk hot nisht gevolt tsuheren tsu dem kol fun Shmuelen, un zeı hoben gezogt: nain, nor dvk a melech muz zain iber undz,</p>	<p>1SA 8:19 Nevertheless the people refused to obey the voice of Shmuel; and they said, No; but we will have a Melech over us;</p>
<p>1SA 8:20 אַז מיר זאָלן אויך זיין אַזוי ווי אַלע פֿעלקער, און אונדזער מלך זאָל אונדז</p>	<p>1SA 8:20 az mir zolen oich zain azoi vi ale felker, un undzer melech zol undz mishpeten, un aroisgein undz forois, un firen undzere milchomes.</p>	<p>1SA 8:20 That we also may be like kol HaGoyim; and that our Melech may judge us, and go out before us, and fight milchamoteinu (<i>our battles</i>) .</p>

<p>משפטן, און אַרויסגיין אונדז פֿאַרויס, און פֿירן אונדזערע מלחמות. edit</p>		
<p>און שמואל האָט 1SA 8:21 געהערט אַלע ווערטער פֿון פֿאַלק, און ער האָט זיי דערציילט אין די אויערן פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 8:21 un Shmuel hot gehert ale verter fun folk, un er hot zei dertseilt in di oieren fun Hashem.</p>	<p>1SA 8:21 And Shmuel heard all the words of the people, and he rehearsed them in the ears of HASHEM .</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו שמואלן: הער צו זייער קול, און זאָלסט זיי מאַכן אַ מלך. האָט שמואל געזאָגט צו די מענער פֿון ישׂראל: גייט איטלעכער צו זיין שטאָט. edit</p>	<p>1SA 8:22 un Hashem hot gezogt tsu Shmuelen: her tsu zeyer kol, un zolst ze machen a melech. hot Shmuel gezogt tsu di mener fun Yisroel: geit itlecher tsu zain shtot.</p>	<p>1SA 8:22 And HASHEM said to Shmuel, Pay heed unto their voice, and crown them a Melech. And Shmuel said unto the Anshei Yisroel, Go ye back every ish unto his ir (town) .</p>
<p>און עס איז געווען אַ מאַן פֿון בנימין, וואָס זיין נאָמען איז געווען קיש דער זון פֿון אַביאל, דעם זון פֿון צָרוּר, דעם זון פֿון בכּוֹרֶת, דעם זון פֿון אַפִּיחַ, דעם זון פֿון אַ מאַן אַ בנימינער, אַ העלדישער גבור. edit</p>	<p>1SA 9:1 un es iz geven a man fun Binyamin, vos zain nomen iz geven Kish der zun fun Aviel, dem zun fun Tzeror, dem zun fun Bechorat, dem zun fun Aphiach, dem zun fun a man a bniminer, a heldisher giber.</p>	<p>1SA 9:1 Now there was an ish of Binyamin, shmo Kish Ben Aviel Ben Tzeror Ben Bechorat Ben Aphiach, an ish of Binyamin, a gibbor chayil (man of valor) .</p>
<p>און ער האָט געהאַט אַ זון, וואָס זיין נאָמען איז געווען שאול, יונג און שיין, און קיינער פֿון די קינדער פֿון ישׂראל איז נישט געווען</p>	<p>1SA 9:2 un er hot gehat a zun, vos zain nomen iz geven Shaul, yung un shein, un keiner fun di kinder fun Yisroel iz nisht geven shener fun im; fun zain aksl un aroifblikendik iz er</p>	<p>1SA 9:2 And he had a ben, shmo Sha'ul, a handsome bochur; and there was not among the Bnei Yisroel one more handsome than he; he was head and shoulders taller than kol HaAm.</p>

<p>שענער פֿון אים; פֿון זײַן אַקסל און אַרױף איז ער געווען העכער פֿון גאַנצן פֿאַלק. edit</p>	<p>geven hecher fun gantsen folk.</p>	
<p>1SA 9:3 זײַנען פֿאַרלאָרן געוואָרן די אייזעלינס בײַ קיש דעם פֿאַטער פֿון שָאולן, און קיש האַט געזאָגט צו זײַן זון שָאולן: נעם אַקאַרשט מיט דיר איינעם פֿון די יונגען, און שטיי אויף, גיי זוך די אייזעלינס. edit</p>	<p>1SA 9:3 zainen farloren gevoren di eizelins bai Kish dem foter fun Shaulen, un Kish hot gezogt tsu zain zun Shaulen: nem akorsht mit dir einem fun di yungen, un shtei oif, gei zuch di eizelins.</p>	<p>1SA 9:3 And the donkeys of Kish Avi Sha'ul were lost. And Kish said to Sha'ul bno, Take now one of the ne'arim with thee, and arise, go look for the donkeys.</p>
<p>1SA 9:4 איז ער דורכגעגאַנגען דורכן געבערג פֿון אַפֿרים און איז דורכגעגאַנגען דורך לאַנד שְׁלִשָׁה, און זײַ האָבן נישט געפֿונען; און זײַ זײַנען דורכגעגאַנגען דורך לאַנד שְׁעֵלִים, און נישטאַ; און ער איז דורכגעגאַנגען דורך לאַנד בנימין, און זײַ האָבן נישט געפֿונען. edit</p>	<p>1SA 9:4 iz er durchgegangen durchen geberg fun Ephrayim un iz durchgegangen durch land Shalishah, un zeı hoben nisht gefunen; un zeı zainen durchgegangen durch land Shaalim, un nishto; un er iz durchgegangen durch land Binyamin, un zeı hoben nisht gefunen.</p>	<p>1SA 9:4 And he passed through har Ephrayim, and passed through Eretz Shalishah, but they found them not; then they passed through Eretz Sha'alim, and they were not there; and he passed through the territory of Binyamin, but they found them not.</p>
<p>1SA 9:5 ווי זײַ זײַנען געקומען אין לאַנד צוף, אַזױ האָט שָאול געזאָגט צו זײַן יונג וואָס מיט אים: קום און לאָמיר זיך אומקערן, וואָרום מײַן פֿאַטער וועט נאָך אויפֿהערן זיך קימערן אום די אייזעלינס, און</p>	<p>1SA 9:5 vi zeı zainen gekumen in land Tzuph, azoi hot Shaul gezogt tsu zain yung vos mit im: kum un lomir zich umkeren, vorem main foter vet noch oifheren zich kimeren um di eizelins, un vet dghen vegem undz.</p>	<p>1SA 9:5 And when they were come to Eretz Tzuph, Sha'ul said to his na'ar that was with him, Come, and let us return; lest Avi stop caring for the donkeys, and become concerned for us.</p>

<p>וועט דאָגהן וועגן אונדז. edit</p>		
<p>1SA 9:6 האָט ער צו אים געזאָגט: זע, איך בעט דיך, אַ מאַן פֿון ג-ט איז דאָ אין דער דאָזיקער שטאָט, און דער מאַן איז אַנגעזען; אַלץ וואָס ער רעדט, קומט זיכער אָן. לאָמיר אַצונד גיין אַהין, אפֿשר וועט ער אונדז זאָגן וועגן אונדזער וועג וואָס מיר גייען אויף אים. edit</p>	<p>1SA 9:6 hot er tsu im gezogt: ze, ich bet dich, a man fun G-t iz do in der doziker shtot, un der man iz ongezen; alts vos er redt, kumt zicher on. lomir atsund gein ahin, efsher vet er undz zogen vegen undzer veg vos mir geyen oif im.</p>	<p>1SA 9:6 And he said unto him, Hinei now, there is in this town an Ish Elohim, an ish nikhbad (<i>an honorable man</i>) ; all that he saith cometh surely to pass; now let us go there; perhaps he can show us darkeinu (<i>our way</i>) that we should go.</p>
<p>1SA 9:7 האָט שאָול געזאָגט צו זיין יונג: אָבער זע, אַז מיר וועלן גיין, וואָס וועלן מיר ברענגען דעם מאַן? וואָרום דאָס ברויט איז אויסגעגאַנגען פֿון אונדזערע כלים, און אַ מתנה צו ברענגען דעם מאַן פֿון ג-ט איז נישטאָ; וואָס איז דאָ ביי אונדז? edit</p>	<p>1SA 9:7 hot Shaul gezogt tsu zain yung: ober ze, az mir velen gein, vos velen mir brengen dem man? vorem dos broit iz oisgegangen fun undzere keilim, un a Mattanah tsu bringen dem man fun G-t iz nishto; vos iz do bai undz?</p>	<p>1SA 9:7 Then said Sha'ul to his na'ar, But, hinei, if we go, what shall we bring the Ish? For the lechem is all gone in our vessels, and there is not a teshurah (<i>gift</i>) for the Ish HaElohim: what have we?</p>
<p>1SA 9:8 האָט דער יונג ווידער געענטפֿערט שאָול און האָט געזאָגט: אָט געפֿינט זיך אין מיין האַנט אַ פֿערטל שקל זילבער, וועל איך געבן דעם מאַן פֿון ג-ט, און ער וועט אונדז זאָגן אונדזער וועג. edit</p>	<p>1SA 9:8 hot der yung vider geentfert Shaulen un hot gezogt: ot gefint zich in main hant a fertl shkl zilber, vel ich geben dem man fun G-t, un er vet undz zogen undzer veg.</p>	<p>1SA 9:8 And the na'ar answered Sha'ul again, and said, Hinei, I have here at hand the fourth part of a shekel of kesef; that will I give to the Ish HaElohim, to tell us darkeinu (<i>our way</i>) .</p>

<p>1SA 9:9 פֿרִיעֶר אין יִשְׂרָאֵל, הָאָט אֵי מֵאָן אַזוי געזאָגט, אַז ער איז געגאַנגען פֿרעגן בײַ אַלקים: קומט און לאָמיר גיין צום זעער; וואָרום דעם נביא פֿון הײַנט פֿלעגט מען פֿרִיעֶר רופֿן זעער. edit</p>	<p>1SA 9:9 frier in Yisroel, hot a man azoi gezogt, az er iz gegangen fregen bai Elokim: kumt un lomir gein tsum zeer; vorem dem novi fun haint flegt men frier rufen zeer.</p>	<p>1SA 9:9 Beforetime in Yisroel, when an ish went to inquire of Elohim, thus he spoke, Come, and let us go to the ro'eh (<i>seer</i>) : for he that is now called a navi was beforetime called a ro'eh (<i>seer</i>) .</p>
<p>1SA 9:10 הָאָט שָׁאוּל געזאָגט צו זײַן יונג: דײַן וואָרט איז גוט; קום לאָמיר גיין. און זיי זײַנען אָוועק צו דער שטאָט וואָס דאָרטן איז געווען דער מאָן פֿון ג-ט. edit</p>	<p>1SA 9:10 hot Shaul gezogt tsu zain yung: dain vort iz gut; kum lomir gein. un ze zainen avek tsu der shtot vos dorten iz geven der man fun G-t.</p>	<p>1SA 9:10 Then said Sha'ul to his na'ar, Well said; come, let us go. So they went unto the town where the Ish HaElohim was.</p>
<p>1SA 9:11 ווי זיי גייען אַרויף דעם אַרויפֿגאַנג פֿון שטאָט, אַזוי האַבן זיי אָנגעטראָפֿן מיידלעך וואָס גייען אַרויס שעפֿן וואַסער, און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: איז דאָ פֿאַראַן דער זעער? edit</p>	<p>1SA 9:11 vi ze geyen aroifblikendik dem aroifgang fun shtot, azoi hoben ze ongetrofen meidlech vos geyen arois Shaaphen vaser, un ze hoben tsu ze gezogt: iz do faran der zeer?</p>	<p>1SA 9:11 And as they went up the hill to the town, they found ne'arot (<i>girls</i>) going out to draw mayim, and said unto them, Is the ro'eh here?</p>
<p>1SA 9:12 האָבן זיי געענטפֿערט און געזאָגט: ער איז דאָ, אָן פֿאַר דיר. אײַל זיך אַצונד, וואָרום הײַנט איז ער געקומען אין שטאָט, ווײַל הײַנט איז אָן שלאַכטאָפֿפֿער {זִבַּח} בײַם פֿאַלק אויף דער בָּמָה. edit</p>	<p>1SA 9:12 hoben ze geentfert un gezogt: er iz do, on far dir. eil zich atsund, vorem haint iz er gekumen in shtot, vail haint iz an shlachtopfer baim folk oif der bomoh.</p>	<p>1SA 9:12 And they answered them, and said, He is; hinei, he is ahead of you; make haste now, for he came today to the town; for there is a zevach (<i>sacrifice</i>) for HaAm today in the bamah (<i>high place</i>) ;</p>

<p>ווי איר קומט אַרײַן אין 1SA 9:13 שטאַט, אַזוי וועט איר אים טרעפֿן, איידער ער גייט אַרויף אויף דער בָּמָה צו עסן; ווייל דאָס פֿאַלק עסט נישט ביז ער קומט, וואָרום ער בענטשט דאָס שלאַכטאָפֿער, דערנאָך עסן די גערופֿענע. און אַצונד גייט אַרויף, וואָרום גראָד הײַנט וועט איר אים טרעפֿן. edit</p>	<p>1SA 9:13 vi ir kumt arain in shtot, azoi vet ir im trefen, eider er geit aroifblikendik oif der bomoh tsu esen; vail dos folk est nisht biz er kumt, vorem er bentsht dos shlachtopfer, dernoch esen di gerufene. un atsund geit aroifblikendik, vorem grod haint vet ir im trefen.</p>	<p>1SA 9:13 As soon as ye be come into the town, ye shall straightway find him, before he go up to the high place to eat; for HaAm will not eat until he come, because hu yevarech hazevach (<i>he doth bless the sacrifice</i>) ; and afterwards hakeru'im (<i>the ones being invited</i>) eat. Now therefore get you up; for about this time ye shall find him.</p>
<p>1SA 9:14 זײַנען זיי אַרױפֿגעגאַנגען צו דער שטאַט. זיי קומען אַרײַן אין שטאַט, ערשט שמואַל גייט אַרויס אַקעגן זיי, כדי אַרױפֿצוגיין אויף דער בָּמָה. edit</p>	<p>1SA 9:14 zainen zei aroifgegangen tsu der shtot. ze kumen arain in shtot, ersht Shmuel geit arois akegen ze, kedei aroiftsugein oif der bomoh.</p>	<p>1SA 9:14 And they went up into the town; and when they were come into the town, hinei, Shmuel came out toward them as he was going up to the bamah (<i>high place</i>) .</p>
<p>1SA 9:15 און ה' האָט אַנטפלעקט שמואַלס אויער איין טאָג פֿאַר שָׂאוּלס קומען, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>1SA 9:15 un Hashem hot antplekt Shmuels oier ein tog far Shauls kumen, azoi tsu zogen:</p>	<p>1SA 9:15 Now HASHEM galah (<i>had revealed, unveiled</i>) in the ozen (<i>ear</i>) of Shmuel yom echad before Sha'ul came, saying,</p>
<p>1SA 9:16 מאָרגן אין דער צײַט וועל איך שיקן צו דיר אַ מאַן פֿון לאַנד בנימין, זאָלסטו אים זאָלן פֿאַר אַ פֿירשט איבער מײַן פֿאַלק ישׂראֵל, און ער וועט העלפֿן מײַן פֿאַלק פֿון</p>	<p>1SA 9:16 morgen in der tsait vel ich shiken tsu dir a man fun land Binyamin, zolstu im zalben far a firsht iber main folk Yisroel, un er vet helfen main folk fun der hant fun di Peleshetim, vorem ich hob tsugezen main folk, vail zain geshrei iz</p>	<p>1SA 9:16 Makhar (<i>tomorrow</i>) about this time I will send thee an ish out of Eretz Binyamin, and umeshachto (<i>thou shalt anoint him</i>) to be Nagid over My people Yisroel, that he may save My people out of the yad Pelishtim; for I have looked</p>

<p>דער האַנט פֿון די פֿלשתיים, וואַרום איד האָב צוגעזען מיין פֿאַלק, ווייל זיין געשריי איז געקומען צו מיר. edit</p>	<p>gekumen tsu mir.</p>	<p>upon My people, because their cry has come unto Me.</p>
<p>1SA 9:17 און ווי שמואל האָט דערזען שאולן, אזוי האָט ה' אויסגערופן צו אים: אָט איז דער מאַן וואָס איד האָב דיר געזאָגט: דער דאָזיקער וועט הערשן אויף מיין פֿאַלק. edit</p>	<p>1SA 9:17 un vi Shmuel hot derzen Shaulen, azoi hot Hashem oisgerufen tsu im: ot iz der man vos ich hob dir gezogt: der doziker vet hershen oif main folk.</p>	<p>1SA 9:17 And when Shmuel saw Sha'ul, HASHEM said unto him, Hinei haIsh whom I spoke to thee of! This same shall rule over My people.</p>
<p>1SA 9:18 און שאול האָט גענענט צו שמואלן אין מיטן טויער, און האָט געזאָגט: זאָג מיר, איד בעט דיר, ווו איז דאָ דאָס הויז פֿון דעם זעער? edit</p>	<p>1SA 9:18 un Shaul hot genent tsu Shmuelen in miten toier, un hot gezogt: zog mir, ich bet dich, vu iz do dos hoiz fun dem zeer?</p>	<p>1SA 9:18 Then Sha'ul drew near to Shmuel in the sha'ar, and said, Tell me, now, where is the Bais HaRo'eh.</p>
<p>1SA 9:19 האָט שמואל געענטפֿערט שאולן און האָט געזאָגט: איד בין דער זעער; גיי אַרויף מיר פֿאַרויס צו דער בָּמָה, און איר וועט עסן מיט מיר היינט, און אין דער פֿרי וועל איד דיר אַוועקשיקן, און אַלץ וואָס אויף דיין האַרצן וועל איד דיר זאָגן. edit</p>	<p>1SA 9:19 hot Shmuel geentfert Shaulen un hot gezogt: ich bin der zeer; gei aroifblikendik mir fois tsu der bomoh, un ir vet esen mit mir haint, un in der peire vel ich dich avekshiken, un alts vos oif dain hartsen vel ich dir zogen.</p>	<p>1SA 9:19 And Shmuel answered Sha'ul, and said, I am the Ro'eh (<i>seer</i>) : go up before me unto the bamah (<i>high place</i>) ; for ye shall eat with me hayom, and baboker I will let thee go, and will tell thee all that is in thine levav.</p>
<p>1SA 9:20 און וועגן די אייזעלינס וואָס זיינען ביי דיר פֿאַרלאָרן</p>	<p>1SA 9:20 un vegen di eizelins vos zainen bai dir farloren shoin haint drai teg, oif zei zolstu</p>	<p>1SA 9:20 And as for thine donkeys that were lost hayom sheloshet hayamim (<i>now three days</i>) , set</p>

<p>שוין היינט דריי טעג, אויף זיי זאלסטו נישט לייגן דיין האַרץ, וואָרום זיי זיינען געפֿונען געוואָרן. און פֿאַר וועמען איז אַל דאָס גלוסטיקע פֿון ישׂראַל, אויב נישט פֿאַר דיר און פֿאַר דעם גאַנצן הויז פֿון דיין פֿאַטער? edit</p>	<p>nisht leigen dain harts, vorem zei zainen gefunen gevoren. un far vemen iz al dos glustike fun Yisroel , oib nisht far dir un far dem gantsen hoiz fun dain foter?</p>	<p>not thy mind on them; for they are found. And on whom is kol chemdat Yisroel (<i>all the Desire of Yisroel</i>) ? Is it not on thee, and on Kol Bais Avicha?</p>
<p>1SA 9:21 האָט געענטפֿערט שאַול און האָט געזאָגט: בין איך נישט פֿון בנימין, פֿון די קלענסטע שבֿטים פֿון ישׂראַל, און מיין משפּחה די מינדסטע פֿון אַלע משפּחות פֿון שבֿט בנימין? און פֿאַר וואָס רעדסטו צו מיר אַזאַ זאַך? edit</p>	<p>1SA 9:21 hot geentfert Shaul un hot gezogt: bin ich nisht fun Binyamin, fun di klenste shvotim fun Yisroel, un main mishpoche di mindste fun ale mishpoches fun sheyvet Binyamin? un far vos redstu tsu mir aza zach?</p>	<p>1SA 9:21 And Sha'ul answered and said, Am not I of Binyamin, of the smallest of the Shivtei Yisroel? And my mishpakhat the least of all the mishpekhos of the Shivtei Binyamin? Wherefore then speakest thou so to me?</p>
<p>1SA 9:22 האָט שמואל גענומען שאַולן און זיין יונג, און ער האָט זיי אַרײַנגעבראַכט אין קאַמער, און האָט זיי געגעבן אַן אָרט אויבן אָן פֿון די גערופֿענע, וואָס זיינען געווען אַרום דרײַסיק מאָן. edit</p>	<p>1SA 9:22 hot Shmuel genumen Shaulen un zain yung, un er hot zei araingebracht in kamer, un hot zei gegeben an ort oiben on fun di gerufene, vos zainen geven arum draisik man.</p>	<p>1SA 9:22 And Shmuel took Sha'ul and his na'ar, and brought them into the room, and made them sit at the makom berosh (<i>chief place</i>) among hakeru'im (<i>the ones being invited</i>) , which were about shloshim ish.</p>
<p>1SA 9:23 און שמואל האָט געזאָגט צו דעם קוכער: דערלאַנג דעם חלק וואָס איך האָב דיר געגעבן, וואָס איך האָב דיר</p>	<p>1SA 9:23 un Shmuel hot gezogt tsu dem kucher: derlang dem Chelek vos ich hob dir gegeben, vos ich hob dir ongezogt: leig im avek bai dir.</p>	<p>1SA 9:23 And Shmuel said unto the tabakh (<i>cook</i>) , Bring the portion which I gave thee, of which I said unto thee, Set it aside for thee.</p>

<p>אָנגעזאַגט: לייג אים אַוועק ביי דיר. edit</p>		
<p>האַט דער קוכער 1SA 9:24 אויפֿגעהויבן דעם שענקל און וואָס אויף אים, און אַוועקגעלייגט פֿאַר שאולן, און [שמואל] האָט געזאַגט: אָט איז דאָס איבערגעלאָזענע; לייג פֿאַר דיר, עס, וואָרום אויף דער באַשטימטער צייט איז עס געהאַלטן געוואָרן פֿאַר דיר; אַזוי צו זאָגן: איך האָב דאָך [צוליב דעם] דאָס פֿאַלק פֿאַררופֿן. האָט שאול געגעסן מיט שמואלן אין יענעם טאָג. edit</p>	<p>1SA 9:24 hot der kucher oifgehoiben dem shenkl un vos oif im, un avekgeleigt far Shaulen, un [Shmuel] hot gezogt: ot iz dos ibergelozene; leig far dir, es, vorem oif der bashtimter tsait iz es gehalten gevoren far dir; azoi tsu zogen: ich hob doch [tsulib dem] dos folk farrufen. hot Shaul gegesen mit Shmuelen in yenem tog.</p>	<p>1SA 9:24 And the tabakh took up the shok (<i>thigh piece</i>) , and that which was upon it, and set it before Sha'ul. And Shmuel said, Hinei that which is set aside! Set it before thee, and eat; for unto this mo'ed hath it been set aside for thee since I said, I have invited HaAm. So Sha'ul did eat with Shmuel that day.</p>
<p>און זיי האָבן 1SA 9:25 אַראָפֿגענידערט פֿון דער בָּמָה אין שטאָט; און ער האָט גערעדט מיט שאולן אויפֿן דאָך. edit</p>	<p>1SA 9:25 un zei hoben aropgenidert fun der bomoh in shtot; un er hot geredt mit Shaulen oifen doch.</p>	<p>1SA 9:25 And when they were come down from the bamah (<i>high place</i>) into the town, Shmuel communed with Sha'ul upon the gag (<i>rooftop</i>) .</p>
<p>און זיי זיינען 1SA 9:26 אויפֿגעשטאַנען פֿרי; און עס איז געווען, ווי דער פֿרימאַרגן איז אויפֿגעגאַנגען, אַזוי האָט שמואל גערופֿן צו שאולן אויפֿן דאָך, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף,</p>	<p>1SA 9:26 un zei zainen oifgeshtanen peire; un es iz geven, vi der frimorgen iz oifgegangen, azoi hot Shmuel gerufen tsu Shaulen oifen doch, azoi tsu zogen: shtei oif, un ich vel dich aroisbaleiten. iz Shaul oifgeshtanen, un zei zainen</p>	<p>1SA 9:26 And they arose early; and it came to pass about shachar, that Shmuel called Sha'ul to the gag (<i>rooftop</i>) , saying, Up, that I may send thee away. And Sha'ul arose, and they went out both of them, he and Shmuel, outside.</p>

<p>און איד וועל דיך אַרויסבאַלייטן. איז שאול אויפגעשטאַנען, און זיי זיינען ביידע אַרויסגעגאַנגען דערויסן, ער און שמואל. edit</p>	<p>beide aroisgegangen deroisen, er un Shmuel.</p>	
<p>1SA 9:27 ווי זיי נידערן אַראָפּ צום עק שטאַט, אַזוי האָט שמואל געזאָגט צו שאול: זאָג דעם יונג, ער זאל אַוועקגיין אונדז פאַרויס – און ער איז אַוועקגעגאַנגען – און דו שטיי אַקאַרשט, און איד וועל דיך לאַזן הערן דאָס וואָרט פֿון אַלקים. edit</p>	<p>1SA 9:27 vi zei nideren arop tsum ek shtot, azoi hot Shmuel gezogt tsu Shaulen: zog dem yung, er zol avekgein undz forois – un er iz avekgegangen – un du shtei akorsht, un ich vel dich lozen heren dos vort fun Elokim.</p>	<p>1SA 9:27 And as they were going down to the outskirts of the town, Shmuel said to Sha'ul, Bid the na'ar pass on before us (and he passed on), but stand thou still a while, that I may show thee the Devar Elohim.</p>
<p>1SA 10:1 און שמואל האָט גענומען דאָס קריגל אייל, און אויפגעגאַסן אויף זיין קאַפּ; און ער האָט אים געקושט, און האָט געזאָגט: פאַר וואָר, ה' האָט דיך געזאַלֶבט פאַר אַ פֿירשט איבער זיין אַרב. edit</p>	<p>1SA 10:1 un Shmuel hot genumen dos krigl eil, un oifgegosen oif zain kop; un er hot im gekusht, un hot gezogt: far vor, Hashem hot dich gezalbt far a firsht iber zain Arav.</p>	<p>1SA 10:1 Then Shmuel took a flask of shemen, and poured it upon his rosh, and kissed him, and said, Hath not HASHEM meshachacha (<i>anointed thee</i>) to be Nagid over His nachalah?</p>
<p>1SA 10:2 ווי דו גייסט היינט אַוועק פֿון מיר, אַזוי וועסטו אָנטרעפֿן צוויי מענטשן לעבן רחלס קבֿר אין דעם געמאַרק פֿון בנימין, אין צֶלְצַח, און זיי וועלן זאָגן צו דיר: די אייזעלינס וואָס דו</p>	<p>1SA 10:2 vi du Gaist haint avek fun mir, azoi vestu ontrefen tsvei mentshen leben Rachels keyver in dem gemark fun Binyamin, in Tzeltzach, un zei velen zogen tsu dir: di eizelins vos du bist gegangen zuchen, zainen</p>	<p>1SA 10:2 When thou art departed from me today, then thou shalt find two anashim near Kevurat Rachel on the border of Binyamin at Tzeltzach; and they will say unto thee, The donkeys which thou wentest to seek are</p>

<p>ביסט געגאַנגען זוכן, זיינען געפֿונען געוואָרן, און זע, דיין פֿאַטער האָט אָפּגעלאָזט די מעשה מיט די אייזעלינס, און ער דאָגהט וועגן אייך, אַזוי צו זאָגן: וואָס טו איך וועגן מיין זון? edit</p>	<p>gefunden gevoren, un ze, dain foter hot opgelozt di meise mit di eizelins, un er dght vegen ich, azoi tsu zogen: vos tu ich vegen main zun?</p>	<p>found; and, hinei, Avicha hath taken leave of caring about the donkeys, and careth for you, saying, What shall I do for beni <i>(my son)</i> ?</p>
<p>1SA 10:3 און וועסט אַוועקגיין פֿון דאָרטן ווייטער, און וועסט קומען ביז דעם אייכנבוים פֿון תָּבֹר; וועלן דיך אָנטרעפֿן דאָרטן דריי מענטשן וואָס גייען אַרויף צו האַלקים קיין בֵּית-אֵל; איינער טראָגט דריי ציקעלעך, און איינער טראָגט דריי לאַבנס ברויט, און איינער טראָגט אַ לאַגל וויין. edit</p>	<p>1SA 10:3 un vest avekgein fun dorten vaiter, un vest kumen biz dem eichnboim fun Tavor; velen dich ontrefen dorten drai mentshen vos geyen aroifblikendik tsu HaElokim kein beit-El; einer trogt drai tsikelech, un einer trogt drai labns broit, un einer trogt a logl vain.</p>	<p>1SA 10:3 Then shalt thou go on forward from there, and thou shalt come to the plain of Tavor, and there shall meet thee shloshah anashim going up to HaElohim to Beit-El, one carrying shloshet gedayim <i>(three young goats)</i> , and another carrying shloshet kikrot <i>(three loaves)</i> lechem, and another carrying a skin of yayin;</p>
<p>1SA 10:4 און זיי וועלן דיך פֿרעגן אויף פֿריד, און וועלן דיר געבן צוויי ברויטן; זאָלסטו צונעמען פֿון זייער האַנט. edit</p>	<p>1SA 10:4 un zeI velen dich fregen oif frid, un velen dir geben tsvei broiten; zolstu tsunemen fun zeyer hant.</p>	<p>1SA 10:4 And they will give thee a Shalom greeting, and give thee two of the lechem; which thou shalt receive of their yad.</p>
<p>1SA 10:5 דערנאָך וועסטו קומען צו דעם בערגל פֿון האַלקים, וואָס דאָרטן זיינען די וואַכן פֿון די פֿלשתיים; און עס וועט זיין, ווי דו קומסט אַהין אין דער שטאָט, אַזוי וועסטו</p>	<p>1SA 10:5 dernoach vestu kumen tsu dem bergel fun HaElokim, vos dorten zainen di vachen fun di Peleshetim; un es vet zain, vi du kumst ahin in der shtot, azoi vestu bagegenen a shnur neviim vos nideren arop fun der</p>	<p>1SA 10:5 After that thou shalt come to the Givat HaElohim, where is the outpost of the Pelishtim <i>(Philistines)</i> ; and it shall come to pass, when thou art come there to the Ir, that thou shalt meet a chevel <i>(company, band)</i></p>

<p>בִּאֲגַעְגַּעְנֵן אַ שְׁנוֹר נְבִיאִים וּוְאָס נִידַעְרֵן אַרְאָפּ פֿון דער בְּמָה, און זיי פֿאַרויס האַרפֿן און פּוֹיקֵן און פֿלִייטֵן און גִיטֶאַרֵן; און זיי זאָגן נְבִיאֹת.</p> <p>edit</p>	<p>bomoh, un zei forois harfen un poiken un fleiten un gitaren; un zei zogen nviut.</p>	<p>of nevi'im coming down from the high place with a nevel (<i>lyre</i>) , tof (<i>tambourine</i>) , khalil (<i>flute</i>) , and kinnor (<i>harp</i>) before them; and they shall prophesy;</p>
<p>1SA 10:6 און אויף דיר וועט קומען דער גִיִּיסֵט פֿון ה', און וועסט נְבִיאֹת זאָגן מיט זיי, און וועסט פֿאַרקערט ווערן אין אַן אַנדער מענטשן. edit</p>	<p>1SA 10:6 un oif dir vet kumen der Gaist fun Hashem, un vest nviut zogen mit zei, un vest farkert veren in an ander mentshen.</p>	<p>1SA 10:6 And the Ruach of HASHEM will come upon thee, and thou shalt prophesy with them, and shalt be changed into an ish acher (<i>another man, a different man</i>) .</p>
<p>1SA 10:7 און עס וועט זיין, אַז די דאַזיקע צייכנס וועלן דיר אַנקומען, טו דיר וואָס דיר קומט צו דער האַנט, וואָרום האַלקים איז מיט דיר. edit</p>	<p>1SA 10:7 un es vet zain, az di dozike tseichens velen dir onkumen, tu dir vos dir kumt tsu der hant, vorem HaElokim iz mit dir.</p>	<p>1SA 10:7 And let it be, when these otot (<i>signs</i>) are come unto thee, that thou do what yadecha (<i>thy hand</i>) finds; for HaElohim is with thee.</p>
<p>1SA 10:8 און זאָלסט אַראָפּנידערן מיר פֿאַרויס קיין גִלְגָל, און זע, איך וועל אַראָפּנידערן צו דיר אויפֿצוברענגען בראַנדאָפֿפֿער {עֲלֵה}, צו שלאַכטן פֿרידאָפֿפֿער {זִבַּח שְׁלָמִים}; זיבן טעג זאָלסטו וואַרטן ביז איך קום צו דיר, און וועל דיר לאָזן וויסן וואָס דו זאָלסט טאָן. edit</p>	<p>1SA 10:8 un zolst aropnideren mir forois kein Gilgal, un ze, ich vel aropnideren tsu dir oiftsubrengen brandopfer, tsu shlachten fridopfer; ziben teg zolstu varten biz ich kum tsu dir, un vel dich lozen visen vos du zolst ton.</p>	<p>1SA 10:8 And thou shalt go down before me to Gilgal; and, hinei, I will come down unto thee, to offer olot (<i>burnt offerings</i>) , and to sacrifice zivkhei shelamim (<i>sacrifices of peace offerings</i>) ; shivat yamim shalt thou tarry, till I come to thee, and show thee what thou shalt do.</p>

<p>1SA 10:9 און עס איז געווען, ווי ער קערט אום זיין רוקן אוועקצוגיין פֿון לעבן שמואלן, אזוי האָט אַלקים אים פֿאַרקערט אַן אַנדער האַרץ; און אַלע די דאָזיקע צייכנס זיינען אָנגעקומען אין יענעם טאָג. edit</p>	<p>1SA 10:9 un es iz geven, vi er kert um zain ruchen avektsugein fun leben Shmuelen, azoi hot Elokim im farkert an ander harts; un ale di dozike tseichens zainen ongekommen in yenem tog.</p>	<p>1SA 10:9 And it was so, that when he had turned his back to go from Shmuel, Elohim changed for him a lev acher (<i>another heart, a different heart</i>) ; and all those otot (<i>signs</i>) came to pass that day.</p>
<p>1SA 10:10 און ווי זיי זיינען געקומען אָהין קיין גִבְעָה, ערשט אַ שנור נביאים קומט אים אַנטקעגן; און דער גייסט פֿון אַלקים איז געקומען אויף אים, און ער האָט נביאות געזאָגט צווישן זיי. edit</p>	<p>1SA 10:10 un vi zei zainen gekumen ahin kein Givah, ersht a shnur neviim kumt im antkegen; un der Gaist fun Elokim iz gekumen oif im, un er hot nviut gezogt tsvishen zei.</p>	<p>1SA 10:10 And when they came there to the Giv'ah (<i>Hill</i>) , hinei, a chevel (<i>company, band</i>) of nevi'im met him; and the Ruach of Elohim came upon him, and he prophesied among them.</p>
<p>1SA 10:11 און עס איז געווען, ווי אַלע וואָס האָבן אים געקענט פֿון נעכטן-אייערנעכטן, האָבן געזען, ערשט ער זאָגט נביאות מיט נביאים, אזוי האָט דאָס פֿאַלק געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס איז דאָס געשען דעם זון פֿון קישן? איז אויך שאול צווישן די נביאים? edit</p>	<p>1SA 10:11 un es iz geven, vi ale vos hoben im gekent fun nechten- eyernechten, hoben gezen, ersht er zogt nviut mit neviim, azoi hot dos folk gezogt einer tsum anderen: vos iz dos geshen dem zun fun Kishon? iz oich Shaul tsvishen di neviim?</p>	<p>1SA 10:11 And it came to pass, when all that knew him beforetime saw that, hinei, he prophesied with the nevi'im, then HaAm said one to another, What is this that hath happened unto the Ben Kish? Is Sha'ul also among the nevi'im?</p>
<p>1SA 10:12 האָט זיך אָפּגערופֿן אַ מאַן פֿון דאָרטן און האָט געזאָגט: און ווער איז זייער</p>	<p>1SA 10:12 hot zich opgerufen a man fun dorten un hot gezogt: un ver iz zeyer foter? deriber iz</p>	<p>1SA 10:12 And an ish from that place answered and said, And who is avihem (<i>their father</i>) ?</p>

<p>פֿאַטער? דעריבער איז געוואָרן פֿאַר אַ שפּריכוואָרט: איז אויך שאול צווישן די נביאים? edit</p>	<p>gevoren far a shprichvort: iz oich Shaul tsvishen di neviim?</p>	<p>Therefore it became a mashal (<i>proverb</i>) , Is Sha'ul also among the nevi'im?</p>
<p>1SA 10:13 און ווי ער האָט געענדיקט נביאות זאָגן, אזוי איז ער געקומען צו דער בָּמָה. edit</p>	<p>1SA 10:13 un vi er hot geendikt nviut zogen, azoi iz er gekumen tsu der bomoh.</p>	<p>1SA 10:13 And when he had made an end of prophesying, he came to the bamah (<i>high place</i>) .</p>
<p>1SA 10:14 און שאולס פֿעטער האָט געזאָגט צו אים און צו זיין יונג: וווּהיין זייט איר געגאָנגען? האָט ער געזאָגט: צו זוכן די אייזעלינס; און מיר האָבן געזען אַז זיי זיינען נישטאָ, זיינען מיר געקומען צו שמואלן. edit</p>	<p>1SA 10:14 un Shauls feter hot gezogt tsu im un tsu zain yung: vuhin zeit ir gegangen? hot er gezogt: tsu zuchen di eizelins; un mir hoben gezen az zei zainen nishto, zainen mir gekumen tsu Shmuelen.</p>	<p>1SA 10:14 And the dod Sha'ul said unto him and to his na'ar, Where went ye? And he said, To search for the donkeys; and when we saw that they were nowhere, we came to Shmuel.</p>
<p>1SA 10:15 האָט שאולס פֿעטער געזאָגט: דערצייל מיר, איך בעט דיך, וואָס האָט אַיך שמואל געזאָגט? edit</p>	<p>1SA 10:15 hot Shauls feter gezogt: dertseil mir, ich bet dich, vos hot ich Shmuel gezogt?</p>	<p>1SA 10:15 And the dod Sha'ul said, Tell me, now, what Shmuel said unto you.</p>
<p>1SA 10:16 האָט שאול געזאָגט צו זיין פֿעטער: דערציילן האָט ער אונדז דערציילט אַז די אייזעלינס זיינען געפֿונען געוואָרן. אָבער די מעשה פֿון דער מלוכה וואָס שמואל האָט געזאָגט, האָט ער אים נישט</p>	<p>1SA 10:16 hot Shaul gezogt tsu zain feter: dertseilen hot er undz dertseilt az di eizelins zainen gefunen gevoren. ober di meise fun der meluche vos Shmuel hot gezogt, hot er im nisht dertseilt.</p>	<p>1SA 10:16 And Sha'ul said unto his dod, He told us plainly that the donkeys were found. But of the matter of the melukhah (<i>kingship</i>) , whereof Shmuel spoke, he told him not.</p>

<p>edit דערציילט.</p>		
<p>און שמואל האָט 1SA 10:17 צונויפֿגערופן דאָס פֿאָלק צו ה' קיין מצפֿה. edit</p>	<p>1SA 10:17 un Shmuel hot tsunoifgerufen dos folk tsu Hashem kein Mitzpah.</p>	<p>1SA 10:17 And Shmuel called HaAm together unto HASHEM at Mitzpah;</p>
<p>און ער האָט געזאָגט צו די קינדער פֿון ישׂראָל: אַזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישׂראָל: איך האָב אויפֿגעבראַכט ישׂראָל פֿון מצרַיִם, און האָב אייך מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון מצרַיִם, און פֿון דער האַנט פֿון אַלע קיניגרייכן וואָס האָבן אייך געדריקט. edit</p>	<p>1SA 10:18 un er hot gezogt tsu di kinder fun Yisroel: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: ich hob oifgebracht Yisroel fun Mitsrayim, un hob ich matsl geven fun der hant fun Mitsrayim, un fun der hant fun ale kinigraichen vos hoben ich gedrikt.</p>	<p>1SA 10:18 And said unto the Bnei Yisroel, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, I brought up Yisroel out of Mitsrayim, and delivered you out of the yad Mitsrayim, and out of the yad kol HaMamlachot, and of them that oppressed you;</p>
<p>און איר האָט היינט פֿאַראַכט אלוקיכם, וואָס העלפֿט אייך פֿון אַלע אייערע ביזן און אייערע צרות, און איר האָט צו אים געזאָגט: נאָר אַ מלך מוזטו מאַכן איבער אונדז. דערום שטעלט אייך אַצונד פֿאַר ה' לויט אייערע שבֿטים און לויט אייערע טויזנטן. edit</p>	<p>1SA 10:19 un ir hot haint faracht Elokeichem, vos helft ich fun ale eyere beizen un eyere tsores, un ir hot tsu im gezogt: nor a melech muztu machen iber undz. derum shtelt ich atsund far Hashem loit eyere shvotim un loit eyere toiznten.</p>	<p>1SA 10:19 And ye have this day rejected Eloheichem, who Himself was Moshi'a for you out of all your adversities and your tzoroses; and ye have said unto Him, No, but set a Melech over us. Now therefore present yourselves before HASHEM by your Shevatim (Tribes), and by your alefim (thousands, larger kinship units).</p>
<p>און שמואל האָט געמאַכט גענענען אַלע שבֿטים 1SA 10:20</p>	<p>1SA 10:20 un Shmuel hot gemacht genenen ale shvotim fun Yisroel, un sheyvet Binyamin iz</p>	<p>1SA 10:20 And when Shmuel had caused all the Shivtei Yisroel to come near, the Shevet (Tribe)</p>

<p>פֿון ישׂראל, און שׁבֿט בנימין איז פֿאַרנומען געוואָרן. edit</p>	<p>farnumen gevoren.</p>	<p>of Binyamin was lakhad (<i>taken [by lot], singled out [by lot]</i>) .</p>
<p>1SA 10:21 האָט ער געמאַכט גענענען שׁבֿט בנימין לויט זייערע משפחות. און די משפחה פֿון די מַטרים איז פֿאַרנומען געוואָרן; און שאול דער זון פֿון קישן איז פֿאַרנומען געוואָרן. האָבן זיי אים אַרומגעזוכט, און ער איז נישט געפֿונען געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 10:21 hot er gemacht genenen sheyvet Binyamin loit zeyere mishpoches. un di mishpoche fun di Matrim iz farnumen gevoren; un Shaul der zun fun Kishon iz farnumen gevoren. hoben zei im arumgezucht, un er iz nisht gefunen gevoren.</p>	<p>1SA 10:21 When he had caused the Shevet (<i>Tribe</i>) of Binyamin to come near by their mishpekhoh, the mishpakhat Matri was lakhad (<i>singled out [by lot]</i>) , and Sha'ul Ben Kish was lakhad; and when they searched for him, he could not be found.</p>
<p>1SA 10:22 האָבן זיי ווידער געפֿרעגט בײַ ה': איז נאָך עמעצער געקומען אַהער? האָט ה' געזאָגט: אָן באַהאַלט ער זיך בײַ די זאַכן. edit</p>	<p>1SA 10:22 hoben zei vider gefregt bai Hashem: iz noch emetser gekumen aher? hot Hashem gezogt: on bahalt er zich bai di zachen.</p>	<p>1SA 10:22 Therefore they inquired of HASHEM further, Has the ish come here yet? And HASHEM answered, Hinei he hath hid himself among the kelim (<i>vessels, baggage, stuff</i>) .</p>
<p>1SA 10:23 זײַנען זיי געלאָפֿן, און האָבן אים גענומען פֿון דאָרטן; און אַז ער האָט זיך געשטעלט צווישן פֿאַלק, איז ער געווען העכער פֿון גאַנצן פֿאַלק פֿון זײַן אַקסל און אַרויף. edit</p>	<p>1SA 10:23 zainen zei gelofen, un hoben im genumen fun dorten; un az er hot zich geshtelt tsvishen folk, iz er geven hecher fun gantsen folk fun zain aksl un aroifblikendik.</p>	<p>1SA 10:23 And they ran and brought him out from there; and when he stood among HaAm, he was taller than any of HaAm from his shekhamim (<i>shoulders</i>) upward.</p>
<p>1SA 10:24 האָט שמואל געזאָגט צום גאַנצן פֿאַלק: איר זעט דעם וואָס ה' האָט אים אויסדערווילט, אַז זײַן גלײַכן</p>	<p>1SA 10:24 hot Shmuel gezogt tsum gantsen folk: ir zet dem vos Hashem hot im oisderveilt, az zain glaichen iz nishto in gantsen folk? hot geshalt dos gantse folk, un hot gezogt:</p>	<p>1SA 10:24 And Shmuel said to kol HaAm, See ye him whom HASHEM hath chosen? That there is none like him among kol HaAm? And kol HaAm shouted, and said, May</p>

<p>איז נישטאָ אין גאַנצן פֿאַלק? האַט געשאַלט דאָס גאַנצע פֿאַלק, און האָט געזאָגט: לעבן זאָל דער מלך. edit</p>	<p>leben zol der melech.</p>	<p>HaMelech live!</p>
<p>1SA 10:25 און שמואל האָט געזאָגט דעם פֿאַלק דאָס געזעץ פֿון דער מלוכה, און פֿאַרשריבן אין אַ בוך, און אוועקגעלייגט פֿאַר ה'. און שמואל האָט אוועקגעשיקט דאָס גאַנצע פֿאַלק, איטלעכן צו זיין הויז. edit</p>	<p>1SA 10:25 un Shmuel hot gezogt dem folk dos gezets fun der meluche, un farshriben in a buch, un avekgeleigt far Hashem. un Shmuel hot avekgeschikt dos gantse folk, itlechen tsu zain hoiz.</p>	<p>1SA 10:25 Then Shmuel told HaAm the mishpat haMelukhah (<i>right of the monarchy</i>), and wrote it in a sefer, and deposited it up before HASHEM . And Shmuel sent kol HaAm away, every ish to his bais.</p>
<p>1SA 10:26 און אויך שאול איז אוועקגעגאַנגען צו זיין הויז קיין גבֿעה, און מיט אים זיינען געגאַנגען די חיל וואָס האָבן געהאַט אלקים אין האַרצן. edit</p>	<p>1SA 10:26 un oich Shaul iz avekgegangen tsu zain hoiz kein Givah, un mit im zainen gegangen di cheil vos hoben gehat Elokim in hartsen.</p>	<p>1SA 10:26 And Sha'ul also went home to Giv'ah; and there went with him the valiant whose lev Elohim had touched.</p>
<p>1SA 10:27 אָבער די נידערטרעכטיקע יונגען האָבן געזאָגט: וואָס וועט אונדז העלפֿן דער דאָזיקער? און זיי האָבן אים פֿאַראַכט {בזה}, און האָבן אים נישט געבראַכט אַ מתנה. און ער האָט זיך געמאַכט נישט הערנדיק. edit</p>	<p>1SA 10:27 ober di nidertrechtike yungen hoben gezogt: vos vet undz helfen der doziker? un zei hoben im faracht , un hoben im nisht gebracht a Mattanah. un er hot zich gemacht nisht herendik.</p>	<p>1SA 10:27 But the Bnei Beliyaal said, How shall this one yoshi'einu (<i>save us</i>) ? And they despised him, and brought no minchah (<i>gift</i>) . But he held his peace.</p>
<p>1SA 11:1 און נחש פֿון עַמון איז</p>	<p>1SA 11:1 un Nachash fun Ammon iz aroufgekumen un hot gelegert</p>	<p>1SA 11:1 Then Nachash the Ammoni came up, and laid</p>

<p>אָרויפֿגעקומען און האָט געלעגערט אויף יבֿש-גלעד. האָבן אַלע מענטשן פֿון יבֿש געזאָגט צו נחשן: שלים {כרת} אונדז אַ בְּרִית, און מיר וועלן דיר דינען. edit</p>	<p>oif Yavesh-Gilad. hoben ale mentshen fun Yavesh gezogt tsu Nachshon: shlis undz a bris, un mir velen dir dinen.</p>	<p>siege to Yavesh Gil'ad; and all the anashim of Yavesh said unto Nachash, Make a brit with us, and we will serve thee.</p>
<p>1SA 11:2 האָט נחש פֿון עמון צו זיי געזאָגט: מיט דעם באַדינג וועל איך עס אייך שליסן, אַז מע זאָל אייך אַלעמען אויסשטעכן דאָס רעכטע אויג, און דאָס מאַכן פֿאַר אַ שאַנד אויף גאַנץ ישׂראל. edit</p>	<p>1SA 11:2 hot Nachash fun Ammon tsu zei gezogt: mit dem bading vel ich es ich shlisen, az me zol ich alemen oisshtechen dos rechte oig, un dos machen far a shand oif gants Yisroel.</p>	<p>1SA 11:2 And Nachash the Ammoni answered them, On this condition will I cut a brit with you, that I may gouge out all your ayin yamin (right eyes) , and so bring cherpah upon kol Yisroel.</p>
<p>1SA 11:3 האָבן צו אים געזאָגט די עלטסטע פֿון יבֿש: לאַז אונדז אַפּ זיבן טעג, און מיר וועלן שיקן שלוחים אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראל; און אויב קיינער העלפֿט אונדז נישט, וועלן מיר אַרויסגיין צו דיר. edit</p>	<p>1SA 11:3 hoben tsu im gezogt di eltste fun Yavesh: loz undz op ziben teg, un mir velen shiken shluchim in gantsen gemark fun Yisroel; un oib keiner helft undz nisht, velen mir aroisgein tsu dir.</p>	<p>1SA 11:3 And the Zekenim of Yavesh said unto him, Give us shivat yamim that we may send malachim unto all the territory of Yisroel; and then, if there be no moshi'a to save us, we will come out and surrender to thee.</p>
<p>1SA 11:4 זיינען די שלוחים געקומען צו גבעת-שאול, און האָבן גערעדט די ווערטער אין די אויערן פֿון פֿאַלק; און דאָס גאַנצע פֿאַלק האָט אויפֿגעהויבן זייער קול און געוויינט. edit</p>	<p>1SA 11:4 zainen di shluchim gekumen tsu gvet-Shaul, un hoben geredt di verter in di oieren fun folk; un dos gantse folk hot oifgehoiben zeyer kol un geveint.</p>	<p>1SA 11:4 Then came the malachim to Giv'at Sha'ul, and told the devarim in the oznayim of HaAm; and kol HaAm lifted up their kol (voices) , and wept.</p>

<p>1SA 11:5 ערשט שאול קומט אָן הינטער די רינדער פֿון פֿעלד; האַט שאול געזאָגט: וואָס איז דעם פֿאַלק, וואָס זיי וויינען? האַט מען אים דערציילט די ווערטער פֿון די מענטשן פֿון יִבֵּשׁ. edit</p>	<p>1SA 11:5 ersht Shaul kumt on hinter di rinder fun feld; hot Shaul gezogt: vos iz dem folk, vos zei veinen? hot men im dertseilt di verter fun di mentshen fun Yavesh.</p>	<p>1SA 11:5 And, hinei, Sha'ul came after the bakar out of the sadeh; and Sha'ul said, What aileth HaAm that they weep? And they told him the divrei anshei Yavesh.</p>
<p>1SA 11:6 איז גייסט פֿון אלקים {רוח הקדש} געקומען אויף שאול, ווי ער האָט דערהערט די דאָזיקע ווערטער, און זיין צאָרן האָט זייער געגרימט. edit</p>	<p>1SA 11:6 iz Gaist fun Elokim gekumen oif Shaulen, vi er hot derhert di dozike verter, un zain tsoren hot zeyer gegrimt.</p>	<p>1SA 11:6 And the Ruach Elohim came upon Sha'ul when he heard those devarim, and his anger was kindled greatly.</p>
<p>1SA 11:7 און ער האָט גענומען אַ געשפּאַן רינדער, און האָט זיי צעשניטן, און פֿונאַנדערגעשיקט דורך דער האַנט פֿון די שלוחים אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראֵל, אַזוי צו זאָגן: ווער עס גייט נישט אַרויס נאָך שאולן און נאָך שמואלן, וועט אַזוי געטאָן ווערן צו זיינע רינדער. איז אַ פֿחד פֿון ה' געפֿאַלן אויפֿן פֿאַלק, און זיי זיינען אַרויס אַזוי ווי איין מאַן. edit</p>	<p>1SA 11:7 un er hot genumen a geshpan rinder, un hot zei tseshniten, un funandergeshikt durch der hant fun di shluchim in gantsen gemark fun Yisroel, azoi tsu zogen: ver es geit nisht arois noch Shaulen un noch Shmuelen, vet azoi geton veren tsu zaine rinder. iz a pachad fun Hashem gefalen oifen folk, un zei zainen arois azoi vi ein man.</p>	<p>1SA 11:7 And he took a tzemed bakar, and cut them in pieces, and sent them throughout all the territory of Yisroel by the hands of malachim, saying, Whosoever cometh not forth after Sha'ul and after Shmuel, so shall it be done unto his bakar. And the pachad HASHEM fell on HaAm, and they came out as ish echad.</p>
<p>1SA 11:8 און ער האָט זיי איבערגעציילט אין בֶּזֶק, און די</p>	<p>1SA 11:8 un er hot zei ibergetseilt in Bezek, un di kinder fun</p>	<p>1SA 11:8 And when he mustered them at Bezek, the Bnei Yisroel</p>

<p>קינדער פֿון ישׂראל זיינען געווען דריי הונדערט טויזנט, און די מענער פֿון יהודה דרייסיק טויזנט. edit</p>	<p>Yisroel zainen geven drai hundert toizent, un di mener fun Yehudah draisik toizent.</p>	<p>were three hundred elef, and the Ish Yehudah thirty elef.</p>
<p>1SA 11:9 און זיי האָבן געזאָגט צו די שלוחים וואָס זיינען געקומען: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו די מענטשן פֿון יבֿש-גלעד: מאָרגן ווען די זון ווערט הייס, וועט אייך געשען אַ הילף. זיינען געקומען די שלוחים און האָבן דערציילט צו די מענטשן פֿון יבֿש, און זיי האָבן זיך דערפֿרייט. edit</p>	<p>1SA 11:9 un zeı hoben gezogt tsu di shluchim vos zainen gekumen: azoi zolt ir zogen tsu di mentshen fun Yavesh-Gilad: morgen ven di zun vert heis, vet ich geshen a hilf. zainen gekumen di shluchim un hoben dertseilt tsu di mentshen fun Yavesh, un zeı hoben zich derfreit.</p>	<p>1SA 11:9 And they said unto the malachim that came, Thus shall ye say unto the Ish Yavesh Gil'ad, Tomorrow, by the time the shemesh is hot, teshuah will come to you. So the malachim came and reported it to the anshei Yavesh; and they had simchah.</p>
<p>1SA 11:10 און די מענטשן פֿון יבֿש האָבן געזאָגט [צו נחשן]: מאָרגן וועלן מיר אַרויסגיין צו אייך, און איר וועט טאָן צו אונדז אַזוי ווי אַלץ וואָס איז גוט אין אייערע אויגן. edit</p>	<p>1SA 11:10 un di mentshen fun Yavesh hoben gezogt [tsu Nachshon]: morgen velen mir aroisgein tsu ich, un ir vet ton tsu undz azoi vi alts vos iz gut in eyere oigen.</p>	<p>1SA 11:10 Therefore the anshei Yavesh said, Tomorrow we will come out to surrender unto you, and ye shall do with us all that seemeth tov in your eyes.</p>
<p>1SA 11:11 און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט שאול געמאַכט דאָס פֿאַלק אין דריי מחנות, און זיי זיינען אַריין אין מיטן לאַגער אין דער מאָרגנוואַך, און האָבן געשלאָגן עמון ביז דער טאָג איז הייס געוואָרן.</p>	<p>1SA 11:11 un es iz geven oif morgen, hot Shaul gemacht dos folk in drai machnus, un zeı zainen arain in miten lager in der morgnvach, un hoben geschlogen Ammon biz der tog iz heis gevoren. un es iz geven, di vos zainen ibergebliben, zainen</p>	<p>1SA 11:11 And it was so on the next day, that Sha'ul set HaAm into shloshah rashim (<i>three companies</i>) ; and they came into the midst of the machaneh in the ashmoret haboker (<i>morning watch</i>) , and slaughtered Ammon until the</p>

<p>און עס איז געווען, די וואָס זיינען איבערגעבליבן, זיינען צעשפרייט געוואָרן, און עס זיינען נישט געבליבן פֿון זיי צוויי ביינאַנד. edit</p>	<p>tseshpreit gevoren, un es zainen nisht gebliben fun zeı tsvei bainand.</p>	<p>chom (heat) of the yom; and it came to pass, that they which survived were scattered, so that no two of them were left together.</p>
<p>1SA 11:12 האָט דאָס פֿאָלק געזאָגט צו שמואָל: ווער איז דער וואָס זאָגט: זאָל שאול קייניגן איבער אונדז? גיט אָהער די לייט, און מיר וועלן זיי טייטן. edit</p>	<p>1SA 11:12 hot dos folk gezogt tsu Shmuelen: ver iz der vos zogt: zol Shaul kinigen iber undz? git aher di lait, un mir velen zeı teiten.</p>	<p>1SA 11:12 HaAm said unto Shmuel, Who is he that said, Shall Sha'ul reign as melech over us? Bring the anashim, that we may put them to death.</p>
<p>1SA 11:13 האָט שאול געזאָגט: קיינער זאָל נישט געטייט ווערן היינטיקן טאָג, וואָרום היינט האָט ה' געטאָן אַ ישועה אין ישראל. edit</p>	<p>1SA 11:13 hot Shaul gezogt: keiner zol nisht geteit veren haintiken tog, vorem haint hot Hashem geton a yeshue in Yisroel.</p>	<p>1SA 11:13 And Sha'ul said, There shall not an ish be put to death this day; for today HASHEM hath wrought Teshuah (Salvation) in Yisroel.</p>
<p>1SA 11:14 און שמואָל האָט געזאָגט צום פֿאָלק: קומט און לאָמיר גיין קיין גלגל, און מיר וועלן דאָרטן באַנייען די מלוכה. edit</p>	<p>1SA 11:14 un Shmuel hot gezogt tsum folk: kumt un lomir gein kein Gilgal, un mir velen dorten banayen di meluche.</p>	<p>1SA 11:14 Then said Shmuel to HaAm, Come, and let us go to Gilgal, and renew the Meluchah (kingdom) there.</p>
<p>1SA 11:15 איז דאָס גאַנצע פֿאָלק געגאַנגען קיין גלגל, און זיי האָבן דאָרט געמאַכט שאול פֿאַר אַ מלך, פֿאַר ה' אין גלגל; און זיי האָבן דאָרטן געשלאַכט</p>	<p>1SA 11:15 iz dos gantse folk gegangen kein Gilgal, un zeı hoben dort gemacht Shaulen far a melech, far Hashem in Gilgal; un zeı hoben dorten geshlacht fridopfer far Hashem. un Shaul un ale mener fun Yisroel hoben</p>	<p>1SA 11:15 And kol HaAm went to Gilgal; and there they made Sha'ul Melech before HASHEM in Gilgal; and there they sacrificed zevakhim of shelamim before HASHEM ; and there Sha'ul and kol Anshei</p>

<p>פֿרידאָפֿפֿער {זָבַח שְׁלָמִים} פֿאַר ה'. און שאול און אלע מענער פֿון ישׂראל האָבן זיך דאַרטן זייער געפֿרייט. edit</p>	<p>zich dorten zeyer gefreit.</p>	<p>Yisroel rejoiced with simchah me'od.</p>
<p>1SA 12:1 און שמואל האָט געזאָגט צו גאַנץ ישׂראל: זעט, איך האָב צוגעהערט צו אייער קול אין אַלץ וואָס איר האָט צו מיר געזאָגט, און איך האָב געמאַכט איבער אייך אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 12:1 un Shmuel hot gezogt tsu gants Yisroel: zet, ich hob tsugehert tsu ier kol in alts vos ir hot tsu mir gezogt, un ich hob gemacht iber ich a melech.</p>	<p>1SA 12:1 And Shmuel said unto kol Yisroel, Hinei, I have paid heed unto your voice in all that ye said unto me, and have set a Melech over you.</p>
<p>1SA 12:2 און אַצונד, אָט גייט דער מלך פֿאַר אייך; איך אָבער בין אַלט און גראָ, און אָט זיינען מיינע זין מיט אייך; און איך בין געגאַנגען פֿאַר אייך פֿון מיין יוגנט אָן ביז היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>1SA 12:2 un atsund, ot geit der melech far ich; ich ober bin alt un Gera, un ot zainen maine zin mit ich; un ich bin gegangen far ich fun main yugnt on biz haintiken tog.</p>	<p>1SA 12:2 And now, hinei, the Melech walketh before you; and I am old and grayheaded; and, hinei, my banim are with you; and I have walked before you from my youth unto hayom hazeh.</p>
<p>1SA 12:3 דאָ בין איך, זאָגט עדות אַקעגן מיר פֿאַר ה' און פֿאַר זיין געזאַלבטן: וועמעס אָקס האָב איך צוגענומען? און וועמעס אייזל האָב איך צוגענומען? און וועמען האָב איך באַרױבט? וועמען האָב איך געדריקט? אָדער פֿון וועמעס האַנט האָב איך</p>	<p>1SA 12:3 do bin ich, zogt eides akegen mir far Hashem un far zain gezalbten: vemes oks hob ich tsugenumen? un vemes eizl hob ich tsugenumen? un vemen hob ich baroibt? vemen hob ich gedrikt? oder fun vemens hant hob ich genumen oisleiz, az ich zol farhoilen maine oigen fun im? un ich vel es ich umkeren.</p>	<p>1SA 12:3 Hineni (<i>here I am</i>) ; testify against me before HASHEM , and before His Moshiach. Whose shor (<i>ox</i>) have I taken? Or whose chamor (<i>donkey</i>) have I taken? Or whom have I defrauded? Whom have I oppressed? Or from whose yad have I accepted any kofer to blind mine eyes therewith? And I will restitution make to you.</p>

<p>גענומען אויסלייז, אַז אַיך זאָל פֿאַרהוילן מײַנע אויגן פֿון אים? און אַיך וועל עס אײַך אומקערן. edit</p>		
<p>1SA 12:4 האָבן זיי געזאָגט: האָסט 91 דאונדז נישט באַרויבט און האָסט אונדז נישט געדריקט, און האָסט פֿון קיינעמס האַנט גאַרנישט גענומען. edit</p>	<p>1SA 12:4 hoben zei gezogt: host 91 dundz nisht baroibt un host undz nisht gedrikt, un host fun keinems hant gornisht genumen.</p>	<p>1SA 12:4 And they said, Thou hast not defrauded us, nor oppressed us, neither hast thou taken anything from any yad ish.</p>
<p>1SA 12:5 האָט ער צו זיי געזאָגט: עדות איז ה' קעגן אײַך, און עדות איז זײַן געזאַלבטער הײַנטיקן טאָג, אַז איר האָט אין מײַן האַנט גאַרנישט געפֿונען. האָבן זיי געזאָגט: עדות! edit</p>	<p>1SA 12:5 hot er tsu zei gezogt: eides iz Hashem kegen ich, un eides iz zain gezalbter haintiken tog, az ir hot in main hant gornisht gefunen. hoben zei gezogt: eides!</p>	<p>1SA 12:5 And he said unto them, Ed HASHEM (HASHEM <i>is</i> <i>witness</i>) against you, and His Moshiach is ed (<i>witness</i>) this day, that ye have not found anything in my yad. And they answered, He is Ed (<i>witness</i>) .</p>
<p>1SA 12:6 האָט שמואל געזאָגט צום פֿאָלק: ה' איז דער וואָס האָט באַשאַפֿן משהן און אַהרֶנען, און וואָס האָט אויפֿגעבראַכט אײַערע עלטערן פֿון לאַנד מצרַיִם. edit</p>	<p>1SA 12:6 hot Shmuel gezogt tsum folk: Hashem iz der vos hot bashafen Mosheen un Aharonen, un vos hot oifgebracht eyere elteren fun land Mitsrayim.</p>	<p>1SA 12:6 And Shmuel said unto HaAm, It is HASHEM that made Moshe and Aharon, and that brought avoteichem up out of Eretz Mitzrayim.</p>
<p>1SA 12:7 און אַצונד, שטעלט אײַך, און אַיך וועל זיך דורכטענהן מיט אײַך פֿאַר ה' וועגן אַלע גערעכטיקייטן פֿון ה' וואָס ער</p>	<p>1SA 12:7 un atsund, shtelt ich, un ich vel zich durchtenhen mit ich far Hashem vegen ale gerechtheiten fun Hashem vos er hot geton mit ich un mit eyere elteren.</p>	<p>1SA 12:7 Now therefore stand still, that I may enter into shofet judgment with you before HASHEM of kol tzidkot (<i>all the</i> <i>righteous acts</i>) , which He made for you and avoteichem.</p>

<p>הָאָט געטאָן מיט אַיִך און מיט אײערע עלטערן. edit</p>		
<p>1SA 12:8 אַז יעקב איז געקומען קײן מצרים, האָבן אײערע עלטערן געשרײען צו ה', און ה' הָאָט געשיקט משהן און אַהרנען, און זײ האָבן אַרויסגעצויגן אײערע עלטערן פֿון מצרים, און זײ באַזעצט אין דעם דאָזיקן אָרט. edit</p>	<p>1SA 12:8 az Yaakov iz gekumen kein Mitsrayim, hoben eyere elteren geshrien tsu Hashem, un Hashem hot geshikt Mosheen un Aharonen, un zei hoben aroisgetsoigen eyere elteren fun Mitsrayim, un zei bazetst in dem doziken ort.</p>	<p>1SA 12:8 When Ya'akov was come into Mitzrayim, and avoteichem cried unto HASHEM , then HASHEM sent Moshe and Aharon, which brought forth avoteichem out of Mitzrayim, and made them dwell in this makom (place) .</p>
<p>1SA 12:9 אָבער זײ האָבן פֿאַרגעסן אַן ה' זײער ג-ט, און ער האָט זײ איבערגעענטפֿערט אין דער האַנט פֿון סיסרא דעם חיל- לידער פֿון חצור, און אין דער האַנט פֿון די פֿלשתים, און אין דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון מואַב, און זײ האָבן מלחמה געהאַלטן אויף זײ. edit</p>	<p>1SA 12:9 ober zei hoben fargesen on Hashem zeyer G-t, un er hot zei ibergeentfert in der hant fun Sisra dem cheil-lider fun Chatzor, un in der hant fun di Peleshetim, un in der hant fun dem melech fun Moav, un zei hoben milchome gehalten oif zei.</p>	<p>1SA 12:9 And when they forgot HASHEM Eloheihem, He sold them into the yad Sisra, Sar Tzeva Chatzor, and into the yad Pelishtim, and into the yad Melech Moav, and they fought against them.</p>
<p>1SA 12:10 און זײ האָבן געשרײען צו ה' און האָבן געזאָגט: מיר הָאָבן געזינדיקט וואָס מיר הָאָבן פֿאַרלאָזן ה', און געדינט די בַּעַל-געטער און די עֲשֵׂתְרוֹת, און אַצונד, זײ אונדז מציל פֿון דער האַנט פֿון אונדזערע פֿײַנט, און מיר וועלן</p>	<p>1SA 12:10 un zei hoben geshrien tsu Hashem un hoben gezogt: mir hoben gezindikt vos mir hoben farlozen Hashem, un gedint di Baal-geter un di eashatrut, un atsund, zei undz matsl fun der hant fun undzere faint, un mir velen dir dinen.</p>	<p>1SA 12:10 And they cried unto HASHEM , and said, Chatanu (we have sinned) , because we have forsaken HASHEM , and have served Ba'alim and Ashtarot; but now deliver us out of the yad oyeveinu (power, hand of our enemies) , and we will serve Thee.</p>

<p>edit דיר דינען.</p>		
<p>הָאָט ה' געשיקט 1SA 12:11 ירובעלן, און בדנען, און יפתחן, און שמואלן, און ער הָאָט אַיִךְ מציל געווען פֿון אַייערע פֿינט פֿון רונד אַרום, און איר זייט געזעסן אין זיכערקייט. edit</p>	<p>1SA 12:11 hot Hashem geshikt yrubelen, un Bedanen, un Yiftachen, un Shmuelen, un er hot ich matsl geven fun eyere faint fun rund arum, un ir zeit gezesen in zicherheit.</p>	<p>1SA 12:11 And HASHEM sent Yeruba'al, and Bedan, and Yiftach, and Shmuel, and delivered you out of the yad oyeveichem on every side, and ye dwelled betach (<i>in safety</i>) .</p>
<p>1SA 12:12 און ווי איר האָט געזען אַז נַחש דער מלך פֿון די קינדער פֿון עֲמוֹן איז געקומען אויף אַיִךְ, אַזוי האָט איר צו מיר געזאָגט: ניין, נִייערט אַ מלך מוז קיניגן איבער אונדז; בעת ה' אלוקיכם איז אַייער מלך. edit</p>	<p>1SA 12:12 un vi ir hot gezen az Nachash der melech fun di kinder fun Ammon iz gekumen oif ich, azoi hot ir tsu mir gezogt: nain, naiert a melech muz kinigen iber undz; beis Hashem Elokeichem iz ier melech.</p>	<p>1SA 12:12 And when ye saw that Nachash Melech Bnei Ammon came against you, ye said unto me, No; but a Melech shall reign over us: when HASHEM Eloheichem was your Melech.</p>
<p>1SA 12:13 און אַצונד, אָט איז דער מלך וואָס איר האָט אויסדערוויילט, וואָס איר הָאָט פֿאַרלאַנגט, און אָט האָט ה' געגעבן איבער אַיִךְ אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 12:13 un atsund, ot iz der melech vos ir hot oisderveilt, vos ir hot farlangt, un ot hot Hashem gegeben iber ich a melech.</p>	<p>1SA 12:13 Now therefore behold the Melech whom ye have chosen, and for whom ye have made request! And, hinei, HASHEM hath set a Melech over you.</p>
<p>1SA 12:14 אויב איר וועט מורא האַבן פֿאַר ה', און איר וועט אים דינען {עבד}, און וועט צוהערן צו זיין קול, און וועט נישט ווידערשפעניקן דעם</p>	<p>1SA 12:14 oib ir vet moire hoben far Hashem, un ir vet im dinen , un vet tsuheren tsu zain kol, un vet nisht vidershpeniken dem moil fun Hashem, un i ir, i der melech vos kinigt iber ich, vet</p>	<p>1SA 12:14 If ye will fear HASHEM , and serve Him, and obey His voice, and not rebel against the commandment of HASHEM , then shall both ye and also the Melech that reigneth over you</p>

<p>מויל פֿון ה', און אי איר, אי דער מלך וואָס קיניגט איבער אייך, וועט גיין נאָך ה' אלוקיכם – edit</p>	<p>gein noch Hashem Elokeichem –</p>	<p>continue following after HASHEM Eloheichem;</p>
<p>1SA 12:15 אויב אָבער איר וועט נישט צוהערן צו דעם קול פֿון ה', און איר וועט ווידערשפעניקן דעם מויל פֿון ה', וועט די האַנט פֿון ה' זיין אַקעגן אייך אַזוי ווי אַקעגן אייערע עלטערן. edit</p>	<p>1SA 12:15 oib ober ir vet nisht tsuheren tsu dem kol fun Hashem, un ir vet vidershpeniken dem moil fun Hashem, vet di hant fun Hashem zain akegen ich azoi vi akegen eyere elteren.</p>	<p>1SA 12:15 But if ye will not obey the voice of HASHEM , but rebel against the commandment of HASHEM , then shall the yad HASHEM be against you, as it was against avoteichem.</p>
<p>1SA 12:16 און אַצונד שטייט און זעט די דאָזיקע גרויסע זאָך וואָס ה' טוט פֿאַר אייערע אויגן. edit</p>	<p>1SA 12:16 un atsund shteit un zet di dozike groise zach vos Hashem tut far eyere oigen.</p>	<p>1SA 12:16 Now therefore stand and see this davar hagadol (great thing) , which HASHEM will make before your eyes.</p>
<p>1SA 12:17 היינט איז דאָך ווייצשניט, וועל איך רופֿן צו ה', און ער וועט געבן דונערן און רעגן, און ווייסט און זעט אַז גרויס איז אייער ביז וואָס איר האָט געטאָן אין די אויגן פֿון ה', אייך צו פֿאַרלאַנגען אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 12:17 haint iz doch veitsshnit, vel ich rufen tsu Hashem, un er vet geben duneren un regen, un veist un zet az grois iz ier beiz vos ir hot geton in di oigen fun Hashem, ich tsu farlangen a melech.</p>	<p>1SA 12:17 Is it not ketzir chittim (wheat harvest) today? I will call unto HASHEM , and He shall send kolot (thunder) and matar (rain) ; that ye may perceive and see that your wickedness is rabbah (great) , which ye have made in the eyes of HASHEM , in requesting for you a Melech.</p>
<p>1SA 12:18 און שמואל האָט גערופֿן צו ה', און ה' האָט געגעבן דונערן און רעגן אין יענעם</p>	<p>1SA 12:18 un Shmuel hot gerufen tsu Hashem, un Hashem hot gegeben duneren un regen in yenem tog, un dos gantse folk</p>	<p>1SA 12:18 So Shmuel called unto HASHEM ; and HASHEM sent kolot and matar that day; and kol HaAm greatly feared</p>

<p>טאָג, און דאָס גאַנצע פֿאָלק האַט זייער מורא געהאַט פֿאַר ה' און פֿאַר שמוּאַלן. edit</p>	<p>hot zeyer moire gehat far Hashem un far Shmuelen.</p>	<p>HASHEM and Shmuel.</p>
<p>1SA 12:19 און דאָס גאַנצע פֿאָלק האַט געזאָגט צו שמוּאַלן: זיי מתפלל פֿאַר דיִינע קנעכט צו ה' זיין ג-ט אַז מיר זאָלן נישט שטאַרבן, ווייל מיר האָבן צו אַלע אונדזערע זינד נאָך צוגעלייגט דאָס ביז, אונדז צו פֿאַרלאַנגען אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 12:19 un dos gantse folk hot gezogt tsu Shmuelen: zei mispalel far daine knecht tsu Hashem zain G-t az mir zolen nisht shtarben, vail mir hoben tsu ale undzere zind noch tsugeleigt dos beiz, undz tsu farlangen a melech.</p>	<p>1SA 12:19 And kol HaAm said unto Shmuel, Pray for thy avadim unto HASHEM Eloheicha, that we die not; for we have added unto kol chattoteinu (<i>all our sins</i>) this ra'ah (<i>evil</i>) , to ask for us a Melech.</p>
<p>1SA 12:20 האַט שמוּאַל געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט נישט מורא האָבן; איר האַט געטאָן אַל דאָס דאָזיקע ביז, אָבער איר זאָלט אייך נישט אָפקערן פֿון הינטער ה', און איר זאָלט דינען ה' מיט אייער גאַנצן האַרצן. edit</p>	<p>1SA 12:20 hot Shmuel gezogt tsum folk: ir zolt nisht moire hoben; ir hot geton al dos dozike beiz, ober ir zolt ich nisht opkeren fun hinter Hashem, un ir zolt dinen Hashem mit ier gantsen hartsen.</p>	<p>1SA 12:20 And Shmuel said unto HaAm, Fear not; ye have done kol hara'ah hazot (<i>all this wickedness</i>) ; yet turn not aside from following HASHEM , but serve HASHEM with kol levavchem;</p>
<p>1SA 12:21 יאָ, איר זאָלט אייך נישט אָפקערן, וואָרום [דאָס וועט איר גיין] נאָך נישטיקייטן וואָס נוצן נישט און זיינען נישט מציל, ווייל נישטיקייט זיינען זיי. edit</p>	<p>1SA 12:21 yo, ir zolt ich nisht opkeren, vorem [dos vet ir gein] noch nishtikeiten vos nutsen nisht un zainen nisht matsl, vail nishtikeit zainen ze.</p>	<p>1SA 12:21 And turn ye not aside; for then should ye go after hatohu (<i>the vain, empty thing, idol</i>) , which cannot profit nor deliver; for they are tohu (<i>vain, empty</i>) .</p>
<p>1SA 12:22 וואָרום ה' וועט נישט</p>	<p>1SA 12:22 vorem Hashem vet nisht farlozen zain folk, fun zain</p>	<p>1SA 12:22 For HASHEM will not forsake His people for the sake</p>

<p>פֶּאָרְלֶאָזֶן זײַן פֶּאָלֶק, פֿון זײַן גרויסן נאַמען וועגן, ווייל ה' האַט באַוויליקט אײַך צו מאַכן פֶּאָר זײַן פֶּאָלֶק. edit</p>	<p>groisen nomen vegen, vail Hashem hot bavilikt ich tsu machen far zain folk.</p>	<p>of Shmo Hagedol; because it hath pleased HASHEM to make you His people.</p>
<p>1SA 12:23 אויך איך, חלילה מיר צו זינדיקן צו ה', אויפֿצוהערן מתפלל זײַן פֶּאָר אײַך! נײַערט איך וועל אײַך לערנען דעם גוטן און גלײַכן וועג. edit</p>	<p>1SA 12:23 oich ich, cholile mir tsu zindiken tsu Hashem, oiftsuheren mispalel zain far ich! naiert ich vel ich lernen dem guten un glaichen veg.</p>	<p>1SA 12:23 Moreover, as for me, chalilah (<i>far be it</i>) from me that I should sin against HASHEM in ceasing to pray for you; but horeiti (<i>I will teach</i>) you the derech hatovah v'hayesharah (<i>the good and upright way</i>) ;</p>
<p>1SA 12:24 האָט אָבער מורא פֶּאָר ה', און איר זאָלט אים דינען מיט אמת, מיט אײַער גאַנצן האַרצן, וואָרום זעט ווי ער האַט גרויס געטאָן מיט אײַך. edit</p>	<p>1SA 12:24 hot ober moire far Hashem, un ir zolt im dinen mit emes, mit ier gantsen hartsen, vorem zet vi er hot grois geton mit ich.</p>	<p>1SA 12:24 Only fear HASHEM , and serve Him in emes with kol levavchem; for consider what great things He hath done for you.</p>
<p>1SA 12:25 אויב אָבער שלעכטס טאָן וועט איר שלעכטס טאָן, וועט אי איר, אי אײַער מלך אומגעבראַכט ווערן. edit</p>	<p>1SA 12:25 oib ober shlechts ton vet ir shlechts ton, vet i ir, i ier melech umgebracht veren.</p>	<p>1SA 12:25 But if ye shall still do wickedly, ye shall be consumed, both ye and your Melech.</p>
<p>1SA 13:1 ... יאָר איז שאול אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך און צוויי יאָר האָט ער געקיניגט איבער ישׂראֵל. edit</p>	<p>1SA 13:1 ... yor iz Shaul alt geven az er iz gevoren melech un tsvei yor hot er gekinigt iber Yisroel.</p>	<p>1SA 13:1 It was in the first year of Sha'ul's reign, and when he had reigned two shanim over Yisroel,</p>
<p>1SA 13:2 און שאול האָט זיך אויסגעקליבן דרײַ טויזנט מאַן</p>	<p>1SA 13:2 un Shaul hot zich oisgekliben drai toizent man fun Yisroel, un tsvei toizent</p>	<p>1SA 13:2 Sha'ul chose him shloshet alafim of Yisroel; whereof two elef were with Sha'ul at</p>

<p>פֿון ישׂראל, און צוויי טויזנט זיינען געווען מיט שאולן אין מכמֿש און אויף דעם באַרג פֿון בית-אֵל, און טויזנט זיינען געווען מיט יִזְנָתָן אין גִבְעַת-בְּנִימִין. און דאָס איבעריקע פֿאַלק האָט ער אַוועקגעשיקט אַיטלעכן צו זיינע געצעלטן. edit</p>	<p>zainen geven mit Shaulen in Michmas un oif dem barg fun beit-El, un toizent zainen geven mit Yonatanen in gvet-Binyamin. un dos iberike folk hot er avekgeschikt itlechen tsu zaine getselten.</p>	<p>Michmas and in har Beit-El, and an elef were with Yonatan in Giv'at Binyamin; and the rest of HaAm he sent back every ish to his ohel.</p>
<p>1SA 13:3 און יִזְנָתָן האָט געשלאָגן די וואָך פֿון די פֿלשתיים וואָס אין גִבְעָה, און די פֿלשתיים האָבן דערהערט. און שאול האָט געבלאָזן אין שופֿר דורכן גאַנצן לאַנד, אַזוי צו זאָגן: זאָלן די עִבְרִים הערן! edit</p>	<p>1SA 13:3 un Yonatan hot geshlogen di vach fun di Peleshetim vos in Geva, un di Peleshetim hoben derhert. un Shaul hot geblozen in shoifer durchen gantsen land, azoi tsu zogen: zolen di Avarim heren!</p>	<p>1SA 13:3 And Yonatan struck the outpost of the Pelishtim (Philistines) that was in Geva, and the Pelishtim heard of it. Then Sha'ul blew the shofar throughout kol HaAretz, saying, Let the Ivrim (Hebrews) hear.</p>
<p>1SA 13:4 און גאַנץ ישׂראל האָבן געהערט, אַזוי צו זאָגן: שאול האָט געשלאָגן די וואָך פֿון די פֿלשתיים, און ישׂראל האָט זיך אויך פֿאַרמיאוסט ביי די פֿלשתיים; און דאָס פֿאַלק האָט זיך איינגעזאַמלט הינטער שאולן קיין גִלְגָל. edit</p>	<p>1SA 13:4 un gants Yisroel hoben gehert, azoi tsu zogen: Shaul hot geshlogen di vach fun di Peleshetim, un Yisroel hot zich oich farmiust bai di Peleshetim; un dos folk hot zich ingezamlt hinter Shaulen kein Gilgal.</p>	<p>1SA 13:4 And kol Yisroel heard the news that Sha'ul had struck the outpost of the Pelishtim (Philistines), and that Yisroel also had become odious to the Pelishtim. And HaAm were called together after Sha'ul at Gilgal.</p>
<p>1SA 13:5 און די פֿלשתיים האָבן איינגעזאַמלט מלחמה צו האַלטן מיט ישׂראל – דרייסיק טויזנט רייטוועגן, און זעקס</p>	<p>1SA 13:5 un di Peleshetim hoben ingezamlt milchome tsu halten mit Yisroel – draisik toizent raitvegen, un zeks toizent raiter, un folk azoi vi der zamd</p>	<p>1SA 13:5 And the Pelishtim (Philistines) gathered themselves together to fight against Yisroel, sheloshim elef merkavot and sheshet alafim</p>

<p>טוּזַנְט רײַטער, און פֿאַלק אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפֿן ברעג פֿון ים אין פֿילקײט; און זײ זײַנען אַרײַגעקומען און האַבן געלאַגערט אין מִכְמָשׁ, צו מזרח פֿון בֵּית-אָוֶן. edit</p>	<p>vos oifen breg fun yam in filkeit; un zeı zainen araigekumen un hoben gelagert in Michmas, tsu mizrech fun beit-Aven.</p>	<p>parashim, and soldiers like the chol (sand) which is on the seashore in multitude; and they came up, and encamped at Michmas, east of Beit-Aven.</p>
<p>1SA 13:6 און די מענער פֿון יִשְׂרָאֵל האַבן געזען אַז זײ זײַנען אין אַ קלעם – וואָרום דאָס פֿאַלק איז געווען צוגעדריקט – און דאָס פֿאַלק האָט זיך באַהאַלטן אין היילן, און צווישן דערנער, און אין פֿעלדזן, און אין טורעמס, און אין גריבער. edit</p>	<p>1SA 13:6 un di mener fun Yisroel hoben gezen az zeı zainen in a klem – vorem dos folk iz geven tsugedrikt – un dos folk hot zich bahalten in heilen, un tsvishen derner, un in feldzen, un in turems, un in griber.</p>	<p>1SA 13:6 When the Ish Yisroel saw that they were in danger (for the army was hard-pressed), then the people did hide themselves in me'arot (caves) , and in thickets, and among rocks, and in towers, and in borot (pits) .</p>
<p>1SA 13:7 און טײל עבֿרים זײַנען אַריבערגעגאַנגען דעם יַרְדֵּן קײן לאַנד גַּד און גִּלְגָּל; אָבער שָׁאוּל איז נאָך געווען אין גִּלְגָּל, און דאָס גאַנצע פֿאַלק האָט געאַײלט נאָך אים. edit</p>	<p>1SA 13:7 un teil Avarim zainen aribergegangen dem Yarden kein land Gad un Gilad; ober Shaul iz noch geven in Gilgal, un dos gantse folk hot geailt noch im.</p>	<p>1SA 13:7 And some of the Ivrim (Hebrews) went over Yarden to Eretz Gad and Gil'ad. As for Sha'ul, he was yet in Gilgal, and kol HaAm followed him fearfully trembling.</p>
<p>1SA 13:8 האָט ער געוואַרט זיבן טעג, ביז דער צײַט וואָס שמוּאֵל [האָט אָפּגעמאַכט], אָבער שמוּאֵל איז נישט געקומען קײן גִּלְגָּל. און דאָס פֿאַלק איז צעלאָפֿן פֿון אים.</p>	<p>1SA 13:8 hot er gevart ziben teg, biz der tsait vos Shmuel [hot opgemacht], ober Shmuel iz nisht gekumen kein Gilgal. un dos folk iz tselofen fun im.</p>	<p>1SA 13:8 And he tarried shivat yamim, according to the mo'ed (set time) that Shmuel had appointed; but Shmuel came not to Gilgal; and HaAm started slipping away from him.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>הָאָט שָׂאוּל גִּעְזָאָגַט: 1SA 13:9 גִּעְנֵנֶט צו מִיר דָּאָס בְּרֵאֲנֵדֶאָפֶפֶר {עֹלָה} און דָּאָס פֶּרִידֶאָפֶפֶר {זֶבַח שְׁלָמִים}; און ער הָאָט אויפֿגעבראַכט דָּאָס בְּרֵאֲנֵדֶאָפֶפֶר {עֹלָה}.</p> <p style="text-align: right;">edit</p>	<p>1SA 13:9 hot Shaul gezogt: genent tsu mir dos brandopfer un dos fridopfer; un er hot oifgebracht dos brandopfer.</p>	<p>1SA 13:9 And Sha'ul said, Bring to me the olah (<i>burnt offering</i>) , and shelamim (<i>peace offerings</i>) . And he offered the olah (<i>burnt offering</i>) .</p>
<p>און עס איז געווען, ווי 1SA 13:10 ער ענדיקט אויפֿברענגען דָּאָס בְּרֵאֲנֵדֶאָפֶפֶר {עֹלָה}, ערשט שמואל קומט אָן; און שָׂאוּל איז אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן אים צו באַגריסן. edit</p>	<p>1SA 13:10 un es iz geven, vi er endikt oifbrenge dos brandopfer, ersht Shmuel kumt on; un Shaul iz im aroisgegangen antkegen im tsu bagrisen.</p>	<p>1SA 13:10 And it came to pass, that as soon as he had finished offering the olah (<i>burnt offering</i>) , hinei, Shmuel came; and Sha'ul went out to meet him, that he might make a brocha greeting on him.</p>
<p>הָאָט שמואל גִּעְזָאָגַט: 1SA 13:11 וואָס האָסטו געטאָן? הָאָט שָׂאוּל גִּעְזָאָגַט: אַז אִיךְ הָאָב געזען אַז דָּאָס פֶּאָלק איז צעלאָפֿן פֿון מִיר, און דו ביסט נישט געקומען אין די אַפֿגערעדטע טעג, און די פֿלשתיים זיינען איינגעזאַמלט אין מִכְמָשׁ, edit</p>	<p>1SA 13:11 hot Shmuel gezogt: vos hostu geton? hot Shaul gezogt: az ich hob gezen az dos folk iz tselofen fun mir, un du bist nisht gekumen in di opgeredte teg, un di Peleshetim zainen ingezamlt in Michmas,</p>	<p>1SA 13:11 And Shmuel said, What hast thou done? And Sha'ul said, Because I saw that HaAm were slipping away from me, and that thou camest not at the mo'ed hayamim, and that the Pelishtim were assembling themselves together at Michmas;</p>
<p>אַזוי האָב אִיךְ גִּעְזָאָגַט: 1SA 13:12 אַצונד וועלן די פֿלשתיים אַראָפֿנידערן צו מִיר קיין גִּלְגָל, און צו ה' האָב אִיךְ נישט</p>	<p>1SA 13:12 azoi hob ich gezogt: atsend velen di Peleshetim aropnideren tsu mir kein Gilgal, un tsu Hashem hob ich nisht gebeten; un ich hob mich</p>	<p>1SA 13:12 Therefore, said I, the Pelishtim (<i>Philistines</i>) will come down now upon me at Gilgal, and I have not made supplication unto HASHEM ; I</p>

<p>געבעטן; און איד האָב מיד איינגעשטעלט, און האָב אויפגעבראַכט דאָס בראַנדאָפּפּער {עלה}. edit</p>	<p>ingeshtelt, un hob oifgebracht dos brandopfer.</p>	<p>felt compelled therefore, and offered the olah (<i>burnt offering</i>) .</p>
<p>1SA 13:13 האָט שמואל געזאָגט צו שאול: נאַריש האָסטו געטאָן; האָסט נישט געהיט דעם באַפּעל פֿון ה' זיין ג-ט וואָס ער האָט דיר באַפּוילן; וואָרום ה' וואָלט אַצונד באַפּעסטיקט דיין מלוכה איבער ישׂראָל אויף אייביק. edit</p>	<p>1SA 13:13 hot Shmuel gezogt tsu Shaulen: narish hostu geton; host nisht gehit dem bafel fun Hashem zain G-t vos er hot dir bafoilen; vorem Hashem volt atsund bafestikt dain meluche iber Yisroel oif eibik.</p>	<p>1SA 13:13 And Shmuel said to Sha'ul, Thou hast done foolishly; thou hast not been shomer over the mitzvot HASHEM Eloheicha, which He commanded thee; for now would HASHEM have established thy mamlachah over Yisroel ad olam.</p>
<p>1SA 13:14 אַצונד אָבער וועט דיין מלוכה נישט באַשטיין. ה' האָט זיך אויסגעזוכט אַ מאַן נאָך זיין האַרצן, און ה' האָט אים באַפּוילן פֿאַר אַ פֿירשט איבער זיין פֿאַלק, ווייל דו האָסט נישט געהיט וואָס ה' האָט דיר באַפּוילן. edit</p>	<p>1SA 13:14 atsund ober vet dain meluche nisht bashtein. Hashem hot zich oisgezucht a man noch zain hartsen, un Hashem hot im bafoilen far a firsht iber zain folk, vail du host nisht gehit vos Hashem hot dir bafoilen.</p>	<p>1SA 13:14 But now thy mamlachah shall not endure; HASHEM hath sought for Him an ish after His own levav, and HASHEM hath commanded him to be Nagid over His people, because thou hast not been shomer over that which HASHEM commanded thee.</p>
<p>1SA 13:15 און שמואל איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק פֿון גלגל קיין גבעת-בנימין. און שאול האָט איבערגעציילט דאָס פֿאַלק וואָס האָט זיך געפֿונען ביי אים, אַרום זעקס הונדערט מאַן. edit</p>	<p>1SA 13:15 un Shmuel iz oifgeshtanen un iz avek fun Gilgal kein gvet-Binyamin. un Shaul hot ibergetseilt dos folk vos hot zich gefunen bai im, arum zeks hundert man.</p>	<p>1SA 13:15 And Shmuel arose, and went up from Gilgal unto Giv'at Binyamin. And Sha'ul numbered HaAm that were being found with him, about shesh me'ot ish (<i>six hundred men</i>) .</p>

<p>און שאול און זיין זון 1SA 13:16 יִזְנָתָן, און דאָס פֿאַלק וואָס האָט זיך געפֿונען בײַ זײ, זײַנען געזעסן אין גִבְע־בנימין, און די פלשתים האָבן געלאָגערט אין מִכְמָשׁ. edit</p>	<p>1SA 13:16 un Shaul un zain zun Yonatan, un dos folk vos hot zich gefunen bai zei, zainen gezesen in Geva-Binyamin, un di Peleshetim hoben gelagert in Michmas.</p>	<p>1SA 13:16 And Sha'ul, and Yonatan bno, and HaAm that were being found with them, abode in Geva of Binyamin; but the Pelishtim encamped in Michmas.</p>
<p>און די פֿאַרוויסטער 1SA 13:17 זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון לאָגער פֿון די פֿלשתים אין דרייַ מחנות; איין מחנה האָט זיך פֿאַרקערט אויפֿן וועג פֿון עפֿרה, צום לאַנד שועל, edit</p>	<p>1SA 13:17 un di farvister zainen aroisgegangen fun lager fun di Peleshetim in drai machnus; ein machne hot zich farkert oifen veg fun Ophrah, tsum land Shual,</p>	<p>1SA 13:17 And the raiders came out of the machaneh of the Pelishtim in three companies; one company turned toward the derech Ophrah, unto Eretz Shu'al;</p>
<p>און איין מחנה האָט זיך 1SA 13:18 פֿאַרקערט אויפֿן וועג פֿון בֵּית- חורון, און איין מחנה האָט זיך פֿאַרקערט אויפֿן וועג פֿון געמאַרק, וואָס קוקט אַרויס אויפֿן טאַל צבֿועים, צום מדבר צו. edit</p>	<p>1SA 13:18 un ein machne hot zich farkert oifen veg fun Beit- Choron, un ein machne hot zich farkert oifen veg fun gemark, vos kukt arois oifen tal Tzevoim, tsum midbar tsu.</p>	<p>1SA 13:18 And another company turned toward derech Beit- Choron; and another company turned toward derech (<i>the road</i>) of the border that overlooks Gey HaTzevo'im toward the midbar.</p>
<p>און אַ שמיד האָט זיך 1SA 13:19 נישט געפֿונען אין גאַנצן לאַנד ישׂראֵל, וואָרום די פֿלשתים האָבן געזאָגט: טאַמער וועלן די עבֿרים מאַכן אַ שווערד אַדער אַ שפיז. edit</p>	<p>1SA 13:19 un a shmid hot zich nisht gefunen in gantsen land Yisroel, vorem di Peleshetim hoben gezogt: tomer velen di Avarim machen a shverd oder a shpiz.</p>	<p>1SA 13:19 Now there was no charash (<i>blacksmith</i>) found throughout kol Eretz Yisroel; for the Pelishtim (<i>Philistines</i>) said, Lest the Ivrim (<i>Hebrews</i>) make them cherev (<i>sword</i>) or khanit (<i>spear</i>);</p>
<p>און גאַנץ ישׂראֵל האָבן 1SA 13:20</p>	<p>1SA 13:20 un gants Yisroel hoben genidert tsu di Peleshetim tsu</p>	<p>1SA 13:20 But kol Yisroel went down to the Pelishtim, to</p>

<p>גענידערט צו די פלשתים צו שארפן איטלעכער זיין אקעראיזן, און זיין גראבאיזן, און זיין האק, און זיין רידל. edit</p>	<p>sharfen itlecher zain akeraizen, un zain grobaizen, un zain hak, un zain ridl.</p>	<p>sharpen every ish his plowshare, and his spade, and his axe, and his hoe.</p>
<p>1SA 13:21 און פארן אנפילן איז געווען א פים, פאר די רידלען, און פאר די גראבאיזנס, און פארן דריישפיק, און פאר די העק; דאס גלייכן פאר אנשטעלן דעם טרייבשטעכער. edit</p>	<p>1SA 13:21 un faran onfailen iz geven a pim, far di ridlen, un far di grobaizns, un faran draishpits, un far di hek; dos glaichen far onshtelen dem traibshtecher.</p>	<p>1SA 13:21 And a dullness of the edges occurred in the plowshares, hoes, three pronged pitchforks, axes, and for repointing the darvon (good) .</p>
<p>1SA 13:22 אזוי איז געשען, אז אין טאג פון מלחמה האט זיך נישט געפונען א שווערד אדער א שפיז אין דער האנט פון דעם גאנצן פאלק וואס מיט שאולן און מיט יונתנען; נאר ביי שאולן און ביי יונתן זיין זון האט זיך געפונען. edit</p>	<p>1SA 13:22 azoi iz geshen, az in tog fun milchome hot zich nisht gefunen a shverd oder a shpiz in der hant fun dem gantsen folk vos mit Shaulen un mit Yonatanen; nor bai Shaulen un bai Yonatan zain zun hot zich gefunen.</p>	<p>1SA 13:22 So it came to pass in the yom milchemet (day of battle) , that there was neither cherev nor khanit found in the yad kol HaAm that were with Sha'ul and Yonatan; but with Sha'ul and with Yonatan bno was there found.</p>
<p>1SA 13:23 און די וואך פון די פלשתים איז ארויסגעגאנגען צום איבערפאר פון מכמש. edit</p>	<p>1SA 13:23 un di vach fun di Peleshetim iz aroisgegangen tsum iberfor fun Michmas.</p>	<p>1SA 13:23 And the detachment of the Pelishtim (Philistines) went out toward Ma'avar Michmas (Michmas Pass) .</p>
<p>1SA 14:1 און עס איז געווען איין טאג, האט יונתן דער זון פון שאולן געזאגט צו דעם יונג, זיין וואפנטרעגער: קום און</p>	<p>1SA 14:1 un es iz geven ein tog, hot Yonatan der zun fun Shaulen gezogt tsu dem yung, zain vafntreger: kum un lomir aribergein tsu der vach fun di</p>	<p>1SA 14:1 Now the day came to pass, that Yonatan Ben Sha'ul said unto the na'ar (young man) that bore his armor, Come, and let us go over to the</p>

<p>לְאָמִיר אַרְיִבֶּעֶרְגִּיין צו דער וואָך פֿון די פֿלֶשְׁתִּים וואָס אויף יענער זײַט; און זײַן פֿאַטער האָט ער נישט געזאָגט. edit</p>	<p>Peleshetim vos oif yener zeit; un zain foter hot er nisht gezogt.</p>	<p>outpost of the Pelishtim (<i>Philistines</i>) , that is on the other side. But he told not aviv.</p>
<p>1SA 14:2 און שאול איז געזעסן אין עק גִבְעָה אונטער דעם מילגרוימבוים וואָס אין מִגְרוֹן; און דאָס פֿאַלק וואָס מיט אים איז געווען אַרום זעקס הונדערט מאָן. edit</p>	<p>1SA 14:2 un Shaul iz gezesen in ek Givah unter dem milgroimboim vos in Migron; un dos folk vos mit im iz geven arum zeks hundert man.</p>	<p>1SA 14:2 And Sha'ul tarried in the outskirts of Giv'ah under a pomegranate tree which is in Migron; and HaAm (<i>the people, the army</i>) that were with him were about shesh me'ot ish (<i>six hundred men</i>) ;</p>
<p>1SA 14:3 און אַחִיָּה דער זון פֿון אַחִיטוֹב דעם ברודער פֿון אי- כְּבֹד, דעם זון פֿון פִּינְחָס, דעם זון פֿון עלי דעם כהן פֿון ה' אין שילֹו, האָט געטראָגן דעם אַפֿוֹד. און דאָס פֿאַלק האָט נישט געוואָסט אַז יֹנָתָן איז אַוועקגעגאַנגען. edit</p>	<p>1SA 14:3 un Achiyah der zun fun Achituv dem bruder fun i-koved, dem zun fun Pinchas, dem zun fun Eli dem koyen fun Hashem in Shiloh, hot getrogen dem Ephod. un dos folk hot nisht gevust az Yonatan iz avekgegangen.</p>	<p>1SA 14:3 And Achiyah Ben Achituv, the ach of Ikhavod Ben Pinchas Ben Eli, kohen HASHEM in Shiloh, was wearing an ephod. And HaAm knew not that Yonatan was gone.</p>
<p>1SA 14:4 און צווישן די איבערפֿאַרן וואָס יֹנָתָן האָט געוואָלט אַרְיִבֶּעֶרְגִּיין צו דער וואָך פֿון די פֿלֶשְׁתִּים, איז געווען אַ שפּיץ פֿעלדז פֿון דער זײַט און אַ שפּיץ פֿעלדז פֿון דער אַנדער זײַט, און דער נאָמען פֿון איינעם איז געווען</p>	<p>1SA 14:4 un tsvishen di iberforen vos Yonatan hot gevolt aribergein tsu der vach fun di Peleshetim, iz geven a shpits feldz fun der zeit un a shpits feldz fun der ander zeit, un der nomen fun einem iz geven Botzetz, un der nomen fun anderen Seneh.</p>	<p>1SA 14:4 And between the passes, by which Yonatan sought to go over unto the outpost of the Pelishtim, there was a rocky cliff on the one side, and a rocky cliff on the other side; and the shem of the one was Botzetz, and the shem of the other Seneh.</p>

<p>בוֹצֵץ, און דער נאָמען פֿון אַנדערן סָּנָה. edit</p>		
<p>איינ שפיץ 1SA 14:5 אויפֿגעשטעלט פֿון צפֿון אַקעגן מכְּמָשׁ, און איינער פֿון דרום אַקעגן גִבֵּעַ. edit</p>	<p>1SA 14:5 ein shpits oifgeshtelt fun tsofen akegen Michmas, un einer fun dorem akegen Geva.</p>	<p>1SA 14:5 The one steep rock faced north opposite Michmas, and the other southward toward Geva.</p>
<p>1SA 14:6 און יהונתן האָט געזאָגט צו דעם יונג, זיין וואָפֿנטרעגער: קום און לאָמיר אַריבערגיין צו דער וואַך פֿון די דאָזיקע אומבאַשניטענע. אפֿשר וועט ה' טאָן פֿאַר אונדז; וואָרום בייַ ה' איז קיין אַפֿהאַלט נישטאַ צו העלפֿן מיט פֿיל [מענטשן] אָדער מיט ווינציק. edit</p>	<p>1SA 14:6 un Yehonatan hot gezogt tsu dem yung, zain vafntreger: kum un lomir aribergein tsu der vach fun di dozike umbashnitene. efsher vet Hashem ton far undz; vorem bai Hashem iz kein ophalt nishto tsu helfen mit fil [mentshn] oder mit vintsik.</p>	<p>1SA 14:6 And Yonatan said to the na'ar that bore his armor, Come, and let us go over unto the outpost of these arelim (uncircumcised) ; it may be that HASHEM will act for us; for nothing restrains HASHEM l'hoshi'a (to save) , by many or by few.</p>
<p>1SA 14:7 האָט זיין וואָפֿנטרעגער צו אים געזאָגט: טו אַלץ וואָס איז דיין האַרצן; פֿאַרקער זיך; זע, איך בין מיט דיר ווי נאָך דיין האַרצן. edit</p>	<p>1SA 14:7 hot zain vafntreger tsu im gezogt: tu alts vos in dain hartsen; farker zich; ze, ich bin mit dir vi noch dain hartsen.</p>	<p>1SA 14:7 And his armor-bearer said unto him, Do all that is in thine lev; turn thee; hineni, I am with thee according to thy lev.</p>
<p>1SA 14:8 האָט יונתן געזאָגט: אָט גייען מיר אַריבער צו די מענטשן, און מיר וועלן זיך באַווייזן צו זיי; edit</p>	<p>1SA 14:8 hot Yonatan gezogt: ot geyen mir ariber tsu di mentshen, un mir velen zich bavaizen tsu zei;</p>	<p>1SA 14:8 Then said Yonatan, Hinei, we will pass over unto these anashim, and we will show ourselves unto them.</p>
<p>1SA 14:9 אויב זיי וועלן זאָגן צו</p>	<p>1SA 14:9 oib zei velen zogen tsu</p>	<p>1SA 14:9 If they say thus unto us,</p>

<p>אונדז אזוי: האַרט אויס ביז מיר קומען-צו צו אייך, וועלן מיר שטיין אויף אונדזער אָרט, און וועלן נישט אַרויפגיין צו זיי; edit</p>	<p>undz azoi: hart ois biz mir kumen-tsu tsu ich, velen mir shtein oif undzer ort, un velen nisht aroifgein tsu ze;</p>	<p>Stand still until we come to you; then we will stand still tachteinu (<i>in our place</i>), and will not go up unto them.</p>
<p>1SA 14:10 אויב אָבער זיי וועלן זאָגן אזוי: קומט אַרויף צו אונדז, וועלן מיר אַרויפגיין, וואָרום ה' האָט זיי געגעבן אין אונדזער האַנט. און דאָס וועט אונדז זיין דער צייכן. edit</p>	<p>1SA 14:10 oib ober ze velen zogen azoi: kumt aroifblikendik tsu undz, velen mir aroifgein, vorem Hashem hot ze gegeben in undzer hant. un dos vet undz zain der tseichen.</p>	<p>1SA 14:10 But if they say thus, Come up unto us; then we will go up; for HASHEM hath delivered them into yadenu (<i>our hand, power</i>): and this shall be haot (<i>the sign</i>) unto us.</p>
<p>1SA 14:11 האָבן זיי זיך ביידע באַוויזן צו דער וואַך פֿון די פֿלשתיים, און די פֿלשתיים האָבן געזאָגט: אָן קומען די עבֿרים אַרויס פֿון די לעכער וואָס זיי האָבן זיך דאָרטן באַהאַלטן. edit</p>	<p>1SA 14:11 hoben zeich beide bavizen tsu der vach fun di Peleshetim, un di Peleshetim hoben gezogt: on kumen di Avarim arois fun di lecher vos zeich hoben zich dorten bahalten.</p>	<p>1SA 14:11 And both of them showed themselves unto the outpost of the Pelishtim (<i>Philistines</i>); and the Pelishtim said, Hinei, the Ivrim (<i>Hebrews</i>) come forth out of the chorim (<i>holes</i>) where they had hid themselves.</p>
<p>1SA 14:12 און די מענטשן פֿון דער וואַך האָבן זיך אָפּגערופֿן צו יונָתן און זיין וואַפֿנטרעגער, און האָבן געזאָגט: קומט אַרויף צו אונדז, און מיר וועלן אייך עפעס צו וויסן טאָן. האָט יונָתן געזאָגט צו זיין וואַפֿנטרעגער: קום אַרויף נאָך מיר, וואָרום ה' האָט זיי</p>	<p>1SA 14:12 un di mentshen fun der vach hoben zich opgerufen tsu Yonatan un zain vafntreger, un hoben gezogt: kumt aroifblikendik tsu undz, un mir velen ich epes tsu visen ton. hot Yonatan gezogt tsu zain vafntreger: kum aroifblikendik noch mir, vorem Hashem hot zeich gegeben in der hant fun Yisroel.</p>	<p>1SA 14:12 And the anashim of the outpost answered Yonatan and his armor-bearer, and said, Come up to us, and we will teach you a thing. And Yonatan said unto his armor-bearer, Come up after me, for HASHEM hath delivered them into the yad Yisroel.</p>

<p>געגעבן אין דער האַנט פֿון ישראל. edit</p>		
<p>און יִוִּנְתָּן הָאֵט 1SA 14:13 אַרויפֿגעקלעטערט אויף זײַנע הענט און אויף זײַנע פֿיס, און זײַן וואַפֿנטרעגער נאָך אים. און זײ זײַנען געפֿאַלן פֿאַר יִוִּנְתָּנען, און זײַן וואַפֿנטרעגער הָאֵט געטײט הינטער אים. edit</p>	<p>1SA 14:13 un Yonatan hot aroifgekletert oif zaine hent un oif zaine fis, un zain vafntreger noch im. un zei zainen gefalen far Yonatanen, un zain vafntreger hot geteit hinter im.</p>	<p>1SA 14:13 And Yonatan climbed up upon his hands and upon his feet, and his armor-bearer after him; and they fell before Yonatan; and his armor-bearer slaughtered behind him.</p>
<p>און דער ערשטער 1SA 14:14 שלאַק וואָס יִוִּנְתָּן און זײַן וואַפֿנטרעגער האָבן געשלאָגן, איז געווען אַרום צוואַנציק מאַן, אין אַרום אַ האַלבער בײַט פֿון אַן אַקער פֿעלד. edit</p>	<p>1SA 14:14 un der ershter shlak vos Yonatan un zain vafntreger hoben geshlogen, iz geven arum tsvantsik man, in arum a halber beit fun an aker feld.</p>	<p>1SA 14:14 And that first attack, which Yonatan and his armor- bearer made, killed about esrim ish (<i>twenty men</i>) , within an area of half a yoke.</p>
<p>איז געוואָרן אַ 1SA 14:15 צײַטערניש אין לאַגער אויפֿן פֿעלד, און צווישן גאַנצן פֿאַלק; די וואָך און די פֿאַרוויסטער, אַפֿילו זײ האָבן געצײטערט; און די ערד האָט זיך געטרייסלט, און עס איז געוואָרן אַ ג-טס צײַטערניש. edit</p>	<p>1SA 14:15 iz gevoren a tsiterenish in lager oifen feld, un tsvishen gantsen folk; di vach un di farvister, afile zeI hoben getsitert; un di erd hot zich getreislt, un es iz gevoren a G-t tsiterenish.</p>	<p>1SA 14:15 And there was fearful panic in the machaneh, in the sadeh, and among kol haAm; the outpost, and the raiders, they also trembled, and ha'aretz quaked; so it was a cheredat Elohim (<i>a panic from Elohim</i>) .</p>
<p>און די וועכטער פֿון 1SA 14:16 שאולן אין גבעת-בנימין האָבן אַ קוק געטאַן, ערשט די מחנה</p>	<p>1SA 14:16 un di vechter fun Shaulen in gvet-Binyamin hoben a kuk geton, ersht di machne tsekricht un geit ahin</p>	<p>1SA 14:16 And the tzofim (<i>watchmen, lookouts, sentries</i>) of Sha'ul in Giv'at Binyamin looked; and, hinei, the</p>

<p>צעקריכט און גייט אַהין און אָהער. edit</p>	<p>un aher.</p>	<p>multitude melted away, and they went in all directions.</p>
<p>1SA 14:17 האָט שאול געזאָגט צו דעם פֿאַלק וואָס מיט אים: ציילט אַקאַרשט נאָך, און זעט ווער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון אונדז. האָבן זיי נאָכגעציילט, ערשט יוֹנָתָן און זײַן וואַפֿנטרעגער זײַנען נישטאָ. edit</p>	<p>1SA 14:17 hot Shaul gezogt tsu dem folk vos mit im: tseilt akorsht noch, un zet ver iz avekgegangen fun undz. hoben zei nochgetseilt, ersht Yonatan un zain vafntreger zainen nishto.</p>	<p>1SA 14:17 Then said Sha'ul unto HaAm that were with him, Number now, and see who is gone from us. And when they had numbered, hinei, Yonatan and his armor-bearer were not there.</p>
<p>1SA 14:18 האָט שאול געזאָגט צו אַחִיָּהוּ: גענען דעם אָרון פֿון האַלְקִים; וואָרום דער אָרון פֿון האַלְקִים איז געווען אין יענעם טאָג מיט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>1SA 14:18 hot Shaul gezogt tsu Achiyahen: genen dem oren fun HaElokim; vorem der oren fun HaElokim iz geven in yenem tog mit di kinder fun Yisroel.</p>	<p>1SA 14:18 And Sha'ul said unto Achiyah, Bring here the Aron HaElohim. For the Aron HaElohim was at that time with the Bnei Yisroel there.</p>
<p>1SA 14:19 און עס איז געווען, בעת שאול האָט גערעדט מיט דעם כֹּהֵן, איז דער טומל וואָס אין לאַגער פֿון די פֿלִשְׁתִּים געוואָרן אַלץ גרעסער און גרעסער. האָט שאול געזאָגט צום כֹּהֵן: צי צוריק דיין האַנט. edit</p>	<p>1SA 14:19 un es iz geven, beis Shaul hot geredt mit dem koyen, iz der tuml vos in lager fun di Peleshetim gevoren alts greser un greser. hot Shaul gezogt tsum koyen: tsi tsurik dain hant.</p>	<p>1SA 14:19 And it came to pass, while Sha'ul talked to the kohen, that the tumult that was in the machaneh Pelishtim went on and increased; and Sha'ul said unto the kohen, Withdraw thine yad.</p>
<p>1SA 14:20 און שאול און דאָס גאַנצע פֿאַלק וואָס מיט אים האָבן זיך אַינגעזאַמלט, און זיי</p>	<p>1SA 14:20 un Shaul un dos gantse folk vos mit im hoben zich ingezamlt, un zei zainen gekumen tsu der milchome,</p>	<p>1SA 14:20 And Sha'ul and kol HaAm that were with him assembled themselves, and they went to the milchamah; and, hinei,</p>

<p>זיינען געקומען צו דער מלחמה, ערשט איינעם שווערד איז קעגן אנדערן – זייער אַ גרויסע מהומה. edit</p>	<p>ersht einems shverd iz kegen anderen – zeyer a groise mehume.</p>	<p>every cherev ish was against his fellow, and there was mehumah gedolah me'od (<i>a very great confusion</i>) .</p>
<p>1SA 14:21 און די עברים וואָס זיינען געווען מיט די פלשתים אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן, די וואָס זיינען אַרויפגעקומען מיט זיי אין לאַגער רונד אַרום, זיי אויך זיינען צוגעשטאַנען צו די ישראָל וואָס מיט שאול און יונתנען. edit</p>	<p>1SA 14:21 un di Avarim vos zainen geven mit di Peleshetim azoi vi nechten-eyernechten, di vos zainen aroifgekumen mit ze in lager rund arum, ze oich zainen tsugeshtanen tsu di Yisroel vos mit Shaulen un Yonatanen.</p>	<p>1SA 14:21 Moreover the Ivrim (<i>Hebrews</i>) that were with the Pelishtim (<i>Philistines</i>) before that time, which went up with them into the machaneh from the country round about, even they also turned to be with them of Yisroel that were with Sha'ul and Yonatan.</p>
<p>1SA 14:22 און אַלע מענער פֿון ישראָל וואָס האָבן זיך באַהאַלטן אין דעם געבערג פֿון אַפֿרים, האָבן געהערט אַז די פלשתים זיינען אַנטלאָפֿן, און זיי אויך האָבן זיי נאַכגעיאָגט אין דער מלחמה. edit</p>	<p>1SA 14:22 un ale mener fun Yisroel vos hoben zich bahalten in dem geberg fun Ephrayim, hoben gehert az di Peleshetim zainen antlofen, un ze oich hoben ze nochgeiogt in der milchome.</p>	<p>1SA 14:22 Likewise all the Ish Yisroel which had hid themselves in Har Ephrayim, when they heard that the Pelishtim fled, even they also followed hard after them in the milchamah (<i>battle</i>) .</p>
<p>1SA 14:23 און ה' האָט געהאַלפֿן ישראָל אין יענעם טאָג. און די מלחמה איז אַוועק ביז אַריבער בית-אָן. edit</p>	<p>1SA 14:23 un Hashem hot geholfen Yisroel in yenem tog. un di milchome iz avek biz ariber beit-Aven.</p>	<p>1SA 14:23 So HASHEM saved Yisroel that day; and the milchamah continued raging even unto Beit-Aven.</p>
<p>1SA 14:24 און די מענער פֿון ישראָל זיינען געווען פֿאַרקלעמט אין יענעם טאָג,</p>	<p>1SA 14:24 un di mener fun Yisroel zainen geven farklemt in yenem tog, ober Shaul hot bashvoren dos folk, azoi tsu zogen:</p>	<p>1SA 14:24 And the Ish Yisroel were distressed that day; for Sha'ul had bound under oath HaAm, saying, Arur (<i>cursed</i>) be the ish</p>

<p>אָבער שָׂאול האָט באַשוואָרן דאָס פֿאַלק, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרשאַלטן דער מענטש וואָס וועט עסן שפּייז ביזן אָוונט, ווען איד וועל זיך האָבן נוקם געווען אָן מיינע פֿיינט! און דאָס גאַנצע פֿאַלק האָט נישט פֿאַרזוכט קיין שפּייז. edit</p>	<p>farsholten der mentsh vos vet esen shpaiz bizen ovent, ven ich vel zich hoben noikem geven on maine faint! un dos gantse folk hot nisht farzucht kein shpaiz.</p>	<p>that eateth lechem before erev, that I may be avenged on mine enemies. So none of HaAm tasted lechem.</p>
<p>1SA 14:25 און דאָס גאַנצע פֿאַלק איז געקומען אין וואַלד; און האַניק איז געווען אויפֿן פֿעלד. edit</p>	<p>1SA 14:25 un dos gantse folk iz gekumen in vald; un honik iz geven oifen feld.</p>	<p>1SA 14:25 And all they of HaAretz (<i>the army</i>) came to the wood; and there was devash on the surface of the sadeh.</p>
<p>1SA 14:26 און ווי דאָס פֿאַלק איז געקומען אין וואַלד, ערשט אַ רינונג פֿון האַניק, אָבער קיינער האָט נישט צוגערירט זיין האַנט צו זיין מויל, וואָרום דאָס פֿאַלק האָט מורא געהאַט פֿאַר דער שבוּעה. edit</p>	<p>1SA 14:26 un vi dos folk iz gekumen in vald, ersht a rinung fun honik, ober keiner hot nisht tsugerirt zain hant tsu zain moil, vorem dos folk hot moire gehat far der shvue.</p>	<p>1SA 14:26 And when HaAm were come into the wood, hinei, the devash was oozing; but no one put his yad to his mouth; for HaAm feared the shevuah (<i>oath</i>) .</p>
<p>1SA 14:27 אָבער יֹנָתָן האָט נישט געהערט ווי זיין פֿאַטער האָט באַשוואָרן דאָס פֿאַלק, און ער האַט אויסגעשטרעקט דעם שפיץ פֿון דעם שטעקן וואָס אין זיין האַנט, און האָט אים איינגעטונקט אין דעם האַניקסאַט, און צוגעקערט זיין</p>	<p>1SA 14:27 ober Yonatan hot nisht gehert vi zain foter hot bashvoren dos folk, un er hot oisgeshtrekt dem shpits fun dem shteken vos in zain hant, un hot im eingetunkt in dem honiksot, un tsugekert zain hant tsu zain moil, un zaine oigen hoben oifgeluchten.</p>	<p>1SA 14:27 But Yonatan heard not when aviv bound HaAm with the oath; wherefore he put forth the end of the matteh (<i>staff</i>) that was in his yad, and dipped it in a honeycomb of the devash, and put his yad to his mouth; and his eyes brightened.</p>

<p>הָאָנֶט צו זײַן מויל, און זײַנע אויגן האָבן אויפֿגעלױכטן. edit</p>		
<p>1SA 14:28 הָאָט זײַך אָפֿגערוּפֿן אַ מאַן פֿון פֿאַלק, און הָאָט געזאַגט: באַשוואַרן הָאָט דײַן פֿאַטער באַשוואַרן דאָס פֿאַלק, אַזױ צו זאַגן: פֿאַרשאַלטן דער מענטש וואָס וועט הײַנט עסן שפּײַז! דערום איז דאָס פֿאַלק פֿאַרחלשט. edit</p>	<p>1SA 14:28 hot zich opgerufen a man fun folk, un hot gezogt: bashvoren hot dain foter bashvoren dos folk, azoi tsu zogen: farsholten der mentsh vos vet haint esen shpaiz! derum iz dos folk farchlsht.</p>	<p>1SA 14:28 Then answered an ish from HaAm, and said, Avicha strictly bound HaAm with an oath, saying, Arur (<i>cursed</i>) be the ish that eateth lechem this day. And HaAm were faint with famished exhaustion.</p>
<p>1SA 14:29 הָאָט יֹנָתָן געזאַגט: פֿאַראַומגליקט הָאָט מײַן פֿאַטער דאָס לאַנד; זעט, אײַך בעט אײַך, ווי מײַנע אויגן האָבן אויפֿגעלױכטן, ווייל אײַך האַב פֿאַרזוכט אַ ביסל פֿון דעם דאַזיקן האָניק. edit</p>	<p>1SA 14:29 hot Yonatan gezogt: farumglickt hot main foter dos land; zet, ich bet ich, vi maine oigen hoben oifgeluchten, vail ich hob farzucht a bisel fun dem doziken honik.</p>	<p>1SA 14:29 Then said Yonatan, Avi hath troubled HaAretz; see, now, how mine eyes hath brightened, because I tasted a little of this devash.</p>
<p>1SA 14:30 הײַנט ווי שױן אַז עסן וואַלט געגעסן הײַנט דאָס פֿאַלק פֿון דעם רױב פֿון זײַנע פֿײַנט וואָס ער הָאָט געפֿונען? צײַ וואַלט נישט אַצונד דער שלאַק צױשן די פֿלשתיים געװען נאָך גרעסער? edit</p>	<p>1SA 14:30 haint vi shoin az esen volt gegesen haint dos folk fun dem roib fun zaine faint vos er hot gefunen? tsi volt nisht atsund der shlak tsvishen di Peleshetim geven noch greser?</p>	<p>1SA 14:30 How much more, if only HaAm had eaten freely today of the plunder of their enemies which they found? For would there not have been now a much greater makkah (<i>slaughter</i>) among the Pelishtim (<i>Philistines</i>) ?</p>
<p>1SA 14:31 און זײ האָבן געשלאָגן אין יענעם טאַג צױשן די</p>	<p>1SA 14:31 un zeï hoben geshlogen in yenem tog tsvishen di</p>	<p>1SA 14:31 And they drove back the Pelishtim that day from</p>

<p>פֿלשתיים פֿון מִכְמָשׁ בִּיז אַיָּלוֹן, און דאָס פֿאַלק איז געוואָרן זייער פֿאַרחלשט. edit</p>	<p>Peleshetim fun Michmas biz Ayalon, un dos folk iz gevoren zeyer farchlsht.</p>	<p>Michmas to Ayalon; and HaAm were very faint.</p>
<p>1SA 14:32 און דאָס פֿאַלק האָט זיך אַ לאָז געטאַן צום רויב, און זיי האָבן גענומען שאָף און רינדער און יונגע רינדער, און האָבן געשאַכטן אויף דער ערד, און דאָס פֿאַלק האָט געגעסן מיטן בלוט. edit</p>	<p>1SA 14:32 un dos folk hot zich a loz geton tsum roib, un ze hoben genumen shof un rinder un yunge rinder, un hoben geshochten oif der erd, un dos folk hot gegesen miten blut.</p>	<p>1SA 14:32 And the people flew upon the plunder, and took tzon, and bakar, and calves and butchered them on the ground; and HaAm did eat them with the dahm.</p>
<p>1SA 14:33 האָט מען אָנגעזאָגט שאַולן, אַזוי צו זאָגן: זע. דאָס פֿאַלק זינדיקט צו ה', צו עסן מיטן בלוט. האָט ער געזאָגט: איר האָט געפֿעלשט; קייקלט- צו אַקאַרשט צו מיר אַ גרויסן שטיין. edit</p>	<p>1SA 14:33 hot men ongezogt Shaulen, azoi tsu zogen: ze. dos folk zindikt tsu Hashem, tsu esen miten blut. hot er gezogt: ir hot gefelsht; kaiklt-tsu akorsht tsu mir a groisen shtein.</p>	<p>1SA 14:33 Then they told Sha'ul, saying, Hinei, HaAm sin against HASHEM , in that they eat with the dahm. And he said, Ye have dealt treacherously; today roll an even gedolah (large stone) over here to me.</p>
<p>1SA 14:34 און שאַול האָט געזאָגט: צעשפּרייט זיך צווישן פֿאַלק, און איר זאָלט זאָגן צו זיי: גענענט צו מיר איטלעכער זיין אַקס, און איטלעכער זיין שעפּס, און איר זאָלט שעכטן דאָ און עסן, און איר זאָלט נישט זינדיקן צו ה', צו עסן מיטן בלוט. האָט דאָס גאַנצע פֿאַלק גענענט איטלעכער זיין</p>	<p>1SA 14:34 un Shaul hot gezogt: tseshpreit zich tsvishen folk, un ir zolt zogen tsu ze: genent tsu mir itlecher zain oks, un itlecher zain Shaaphs, un ir zolt shechten do un esen, un ir zolt nisht zindiken tsu Hashem, tsu esen miten blut. hot dos gantse folk genent itlecher zain oks mit zain hant yene nacht; un ze hoben dorten geshochten.</p>	<p>1SA 14:34 Then Sha'ul said, Disperse yourselves among the people, and say unto them, Bring me here every ish his shor (ox) , and every ish his seh, and you make shochet slaughter of them here, and eat; and sin not against HASHEM in eating with the dahm. And kol HaAm brought every ish his shor with him that lailah, and made shochet slaughter of them there.</p>

<p>אַקס מיט זיין האַנט יענע נאַכט; און זיי האָבן דאָרטן געשאַכטן. edit</p>		
<p>און שאול האָט געבויט אַ מזבח צו ה'. דאָס איז געווען דער ערשטער מזבח וואָס ער האָט געבויט צו ה'. edit</p>	<p>1SA 14:35 un Shaul hot geboit a mizbeyech tsu Hashem. dos iz geven der ershter mizbeyech vos er hot geboit tsu Hashem.</p>	<p>1SA 14:35 And Sha'ul built a Mizbe'ach unto HASHEM ; it was the first time that he built a Mizbe'ach unto HASHEM .</p>
<p>און שאול האָט געזאָגט: לאָמיר אַראָפּנידערן נאָך די פּלשתיים ביי נאַכט, און רויבן צווישן זיי ביזן ליכט פֿון פֿרימאָרגן, און לאָמיר נישט איבערלאָזן פֿון זיי אַ מאַן. האָבן זיי געזאָגט: אַלץ וואָס איז גוט אין דייןע אויגן, טו. האָט דער כּהן געזאָגט: לאָמיר גענענען אַהער צו האַלקים. edit</p>	<p>1SA 14:36 un Shaul hot gezogt: lomir aropnideren noch di Peleshetim bai nacht, un roiben tsvishen zei bizen licht fun frimorgen, un lomir nisht iberlozen fun zei a man. hoben zei gezogt: alts vos iz gut in daine oigen, tu. hot der koyen gezogt: lomir genenen aher tsu HaElokim.</p>	<p>1SA 14:36 And Sha'ul said, Let us go down after the Pelishtim by lailah, and plunder them until the ohr haboker, and let us not leave an ish of them. And they said, Do whatsoever seemeth tov in thine eyes. Then said the kohen, Let us draw near here unto HaElohim.</p>
<p>און שאול האָט געפֿרעגט ביי אַלקים: זאָל איך אַראָפּנידערן נאָך די פּלשתיים? וועסטו זיי געבן אין דער האַנט פֿון ישׂראֵל? אָבער ער האָט אים נישט געענטפֿערט אין יענעם טאָג. edit</p>	<p>1SA 14:37 un Shaul hot gefregt bai Elokim: zol ich aropnideren noch di Peleshetim? vestu zei geben in der hant fun Yisroel? ober er hot im nisht geentfert in yenem tog.</p>	<p>1SA 14:37 And Sha'ul asked counsel of Elohim, Shall I go down after the Pelishtim? Wilt Thou deliver them into the yad Yisroel? But He did not answer him on that day.</p>
<p>האָט שאול געזאָגט: גענענט אַהער, אַלע</p>	<p>1SA 14:38 hot Shaul gezogt: genent aher, ale farshteyer fun folk, un vert gevor un zet, durch vos iz</p>	<p>1SA 14:38 And Sha'ul said, Draw ye near here, all the pinnot (<i>corners, chiefs of</i>) HaAm; and</p>

<p>פֿאַרשטייער פֿון פֿאַלק, און ווערט געוואָר און זעט, דורך וואָס איז געשען די דאָזיקע edit זינד היינט?</p>	<p>geshen di dozike zind haint?</p>	<p>know and see wherein this chattat hath been this day.</p>
<p>1SA 14:39 וואָרום אזוי ווי עס לעבט ה' וואָס העלפֿט ישְׂרָאֵל, אַפֿילו ווען דאָס איז אין מיין זון יוֹנָתָן, אַז שטאַרבן מוז ער שטאַרבן! אָבער קיינער פֿון גאַנצן פֿאַלק האָט אים נישט געענטפֿערט. edit</p>	<p>1SA 14:39 vorem azoi vi es lebt Hashem vos helft Yisroel, afile ven dos iz in main zun Yonatanen, az shtarben muz er shtarben! ober keiner fun gantsen folk hot im nisht geentfert.</p>	<p>1SA 14:39 For, as HASHEM the Moshia Yisroel liveth, though it be in Yonatan beni (my son) , he shall surely die. But there was none among kol HaAm that answered him.</p>
<p>1SA 14:40 האָט ער געזאָגט צו גאַנץ ישְׂרָאֵל: איר וועט זיין אויף איין זייט, און איד און מיין זון יוֹנָתָן וועלן זיין אויף דער אַנדער זייט. האָט דאָס פֿאַלק געזאָגט צו שאול: וואָס איז גוט אין דייןע אויגן, טו. edit</p>	<p>1SA 14:40 hot er gezogt tsu gants Yisroel: ir vet zain oif ein zeit, un ich un main zun Yonatan velen zain oif der ander zeit. hot dos folk gezogt tsu Shaulen: vos iz gut in daine oigen, tu.</p>	<p>1SA 14:40 Then said he unto kol Yisroel, Be ye on one side, and I and Yonatan beni will be on the other side. And HaAm said unto Sha'ul, Do what seemeth tov in thine eyes.</p>
<p>1SA 14:41 האָט שאול געזאָגט צו ה' דעם אלוקי ישְׂרָאֵל: גיב די ריכטיקייט. זיינען פֿאַרנומען געוואָרן יוֹנָתָן און שאול, און דאָס פֿאַלק איז אַרויס. edit</p>	<p>1SA 14:41 hot Shaul gezogt tsu Hashem dem Elochei Yisroel: gib di richtikeit. zainen farnumen gevoren Yonatan un Shaul, un dos folk iz arois.</p>	<p>1SA 14:41 Therefore Sha'ul said unto HASHEM Elohei Yisroel, Give a tamim (perfect lot) . And Sha'ul and Yonatan were taken by lot; but HaAm escaped [from being taken by lot].</p>
<p>1SA 14:42 האָט שאול געזאָגט: וואָרפֿט צווישן מיר און צווישן מיין זון יוֹנָתָן; און יוֹנָתָן איז</p>	<p>1SA 14:42 hot Shaul gezogt: vorft tsvishen mir un tsvishen main zun Yonatan; un Yonatan iz farnumen gevoren.</p>	<p>1SA 14:42 And Sha'ul said, Cast lots between me and Yonatan beni (my son) . And Yonatan was taken by lot.</p>

<p>edit פֿאַרנומען געוואָרן.</p>		
<p>1SA 14:43 הָאָט שָׂאוּל גֵּעֲזָאָגֵט צו יוֹנָתָנֵן: דֵּרְצִייל מִיר וּוְאִם דּוּ הָאָסֵט גֵּעֲטָאָן. הָאָט אִים יוֹנָתָן דֵּרְצִיילֵט און הָאָט גֵּעֲזָאָגֵט: פֿאַרְזוּכֵן הָאָב אִיךְ פֿאַרְזוּכֵט מִיטֵן שְׂפִיץ פֿון דֵּם שְׂטֵעֵקֵן וּוְאִם אִין מִיין הָאָנֵט אַ בִּיסֵל הָאָנִיק. אָט בִּין אִיךְ; לֵאמֹד שְׂטָאַרְבֵּן. edit</p>	<p>1SA 14:43 hot Shaul gezogt tsu Yonatanen: dertseil mir vos du host geton. hot im Yonatan dertseilt un hot gezogt: farzuchen hob ich farzucht miten shpits fun dem shteken vos in main hant a bisel honik. ot bin ich; lomich shtarben.</p>	<p>1SA 14:43 Then Sha'ul said to Yonatan, Tell me what thou hast done. And Yonatan told him, and said, I did but taste a little devash with the end of the matteh that was in mine yad, and, hineni, I must die.</p>
<p>1SA 14:44 הָאָט שָׂאוּל גֵּעֲזָאָגֵט: זָאָל אֱלֹקִים טָאָן אַזוֹי און נָאָךְ מֵעַר, אַז שְׂטָאַרְבֵּן מוּזְטוּ שְׂטָאַרְבֵּן, יוֹנָתָן! edit</p>	<p>1SA 14:44 hot Shaul gezogt: zol Elokim ton azoi un noch mer, az shtarben muztu shtarben, Yonatan!</p>	<p>1SA 14:44 And Sha'ul answered, Elohim do so and more also if thou shalt not surely die, Yonatan.</p>
<p>1SA 14:45 הָאָט דָּאָס פֿאָלק גֵּעֲזָאָגֵט צו שָׂאוּל: זָאָל יוֹנָתָן שְׂטָאַרְבֵּן, דֵּער וּוְאִם הָאָט אויפֿגעטָאָן די דאָזיקע גרויסע ישועה אין ישׂראֵל? חֲלִילָה! אַזוֹי ווי ה' לֵעֲבֹט, אויב אַ הָאָר פֿון זײַן קאַפּ וועט פֿאַלן צו דֵּער ערד! וּוְאָרום מִיט אֱלֹקִים הָאָט ער דָּאָס אויפֿגעטָאָן הײַנטיקן טאָג. און דָּאָס פֿאָלק הָאָט אויסגעלײזט יוֹנָתָנֵן, און ער איז נישט געשטאַרְבֵּן. edit</p>	<p>1SA 14:45 hot dos folk gezogt tsu Shaulen: zol Yonatan shtarben, der vos hot oifgeton di dozike groise yeshue in Yisroel? cholile! azoi vi Hashem lebt, oib a Har fun zain kop vet falen tsu der erd! vorem mit Elokim hot er dos oifgeton haintiken tog. un dos folk hot oisgeleizt Yonatanen, un er iz nisht geshtorben.</p>	<p>1SA 14:45 And HaAm said unto Sha'ul, Shall Yonatan die, who hath wrought this Yeshu'ah HaGedolah (Great Salvation, Deliverance, Rescue) in Yisroel? Chalilah (far be it!) ; as HASHEM liveth, there shall not one hair of his rosh fall to the ground; for he hath wrought with Elohim this day. So HaAm rescued Yonatan, that he died not.</p>

<p>1SA 14:46 און שאול איז אוועק פֿון הינטער די פֿלשתים, און די פֿלשתים זיינען געגאנגען צו זייער אָרט. edit</p>	<p>1SA 14:46 un Shaul iz avek fun hinter di Peleshetim, un di Peleshetim zainen gegangen tsu zeyer ort.</p>	<p>1SA 14:46 Then Sha'ul stopped following the Pelishtim; and the Pelishtim withdrew to their own makom.</p>
<p>1SA 14:47 און שאול האָט פֿאַרנומען די מלוכה איבער ישראל, און ער האָט מלחמה געהאַלטן רונד אַרום מיט אַלע זייערע פֿיינט, מיט מואָב, און מיט די קינדער פֿון עַמון, און מיט אָדום, און מיט די מלכים פֿון צוֹבָה, און מיט די פֿלשתים; און אומעטום ווי ער פֿלעגט זיך קערן, פֿלעגט ער זיי אָנטאָן שלעכטס. edit</p>	<p>1SA 14:47 un Shaul hot farnumen di meluche iber Yisroel, un er hot milchome gehalten rund arum mit ale zeyere faint, mit Moav, un mit di kinder fun Ammon, un mit Edom, un mit di Molechim fun Tzovah, un mit di Peleshetim; un umetum vi er flegt zich keren, flegt er zei onton shlechts.</p>	<p>1SA 14:47 So Sha'ul took the melachah (<i>kingdom, establishment of sovereignty</i>) over Yisroel, and fought against all his oyevim on every side, against Moav, and against the Bnei Ammon, and against Edom, and against the melachim of Tzovah, and against the Pelishtim; and everywhere he turned himself, he terrorized them.</p>
<p>1SA 14:48 און ער האָט אויפֿגעטאָן העלדישקייט, און האָט געשלאָגן עַמִּילֶק, און מציל געווען ישראל פֿון דער האַנט פֿון זיין רויבער. edit</p>	<p>1SA 14:48 un er hot oifgeton heldishkeit, un hot geshlogen Amalek, un matsl geven Yisroel fun der hant fun zain roiber.</p>	<p>1SA 14:48 And he gathered an army, and struck Amalek, and delivered Yisroel out of the hands of them that plundered them.</p>
<p>1SA 14:49 און שאול'ס זין זיינען געווען יוֹנָתָן, און ישׁוּי, און מַלְכִי-שׁוּעַ; און די נעמען פֿון זיינע צוויי טעכטער זיינען געווען: דער נאָמען פֿון דער עלטערער, מֵרָב, און דער נאָמען פֿון דער קלענערער</p>	<p>1SA 14:49 un Shauls zin zainen geven Yonatan, un Yishvi, un Malki-Shua; un di nemen fun zaine tsvei techter zainen geven: der nomen fun der elterer, Merav, un der nomen fun der klenerer Michal.</p>	<p>1SA 14:49 Now the Bnei Sha'ul were Yonatan, and Yishvi, and Malki-Shu'a; and the shmot of his two banot were these; the shem of the bechirah (<i>first born [daughter]</i>), Merav, and the shem of the younger Michal;</p>

<p>edit מיכל.</p>		
<p>1SA 14:50 און דער נאָמען פֿון שָׂאוּלס ווייב איז געווען אַחִינוֹעַם די טאָכטער פֿון אַחִימֵעֶז; און דער נאָמען פֿון זײַן חיל-לידער אַבְנֵר דער זון פֿון נֵר, שָׂאוּלס פֿעטער. edit</p>	<p>1SA 14:50 un der nomen fun Shauls vaib iz geven Achinoam di tochter fun Achimaatzen; un der nomen fun zain cheil-lider Avner der zun fun Ner, Shauls feter.</p>	<p>1SA 14:50 And the shem of eshet Sha'ul was Achino'am Bat Achima'atz; and the shem of the Sar of his Tzeva was Avner Ben Ner and Ner was dod Sha'ul (<i>uncle of Sha'ul</i>) .</p>
<p>1SA 14:51 אי קיש דער פֿאָטער פֿון שָׂאוּל, אי נֵר דער פֿאָטער פֿון אַבְנֵר, איז געווען אַ זון פֿון אַבִּיאֵל. edit</p>	<p>1SA 14:51 i Kish der foter fun Shaulen, i Ner der foter fun Avneren, iz geven a zun fun Avielen.</p>	<p>1SA 14:51 And Kish was Avi Sha'ul; Ner Avi Avner was ben Aviel.</p>
<p>1SA 14:52 און די מלחמה אויף די פֿלשתיים איז געווען שטאַרק אַלע טעג פֿון שָׂאוּל. און ווי שָׂאוּל פֿלעגט זען עמעץ אַ מאַן אַ גבור, אָדער עמעץ אַ העלדישן יונג, אַזוי האָט ער אים צוגענומען צו זיך. edit</p>	<p>1SA 14:52 un di milchome oif di Peleshetim iz geven shtark ale teg fun Shaulen. un vi Shaul flegt zen emets a man a giber, oder emets a heldishen yung, azoi hot er im tsugenumen tsu zich.</p>	<p>1SA 14:52 And there was milchamah chazakah against the Pelishtim all the days of Sha'ul; and when Sha'ul saw any ish gibbor, or any valiant man, he recruited him.</p>
<p>1SA 15:1 און שמואל האָט געזאָגט צו שָׂאוּל: מִיך האָט ה' געשיקט דײַך צו זאַלבן פֿאַר אַ מלך איבער זײַן פֿאָלק איבער יִשְׂרָאֵל; דערום הער אַצונד צו דעם קול פֿון די ווערטער פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 15:1 un Shmuel hot gezogt tsu Shaulen: mich hot Hashem geschikt dich tsu zalben far a melech iber zain folk iber Yisroel; derum her atsund tsu dem kol fun di verter fun Hashem.</p>	<p>1SA 15:1 Shmuel also said unto Sha'ul, HASHEM sent me limeshachacha (<i>to anoint thee</i>) to be Melech over His people, over Yisroel; now therefore shema (<i>pay heed</i>) thou unto the voice of the Divrei HASHEM .</p>
<p>1SA 15:2 אַזוי האָט געזאָגט ה'</p>	<p>1SA 15:2 azoi hot gezogt Hashem</p>	<p>1SA 15:2 Thus saith HASHEM</p>

<p>צְבָאוֹת. אִיךְ גַּעַדְעֲנֵק וּוְאָס עַמְלֵק הָאָט גַּעֲטָאָן צו יִשְׂרָאֵל, וּוִי עַר הָאָט זִיךְ אִים גַּעֲשֵׁטְעֵלֵט אִין וועג בֵּי זַיִן אַרױפֿגַּיִן פֿון מִצְרַיִם. edit</p>	<p>tsboöt. ich gedenk vos Amalek hot geton tsu Yisroel, vi er hot zich im geshtelt in veg bai zain aroi fgein fun Mitsrayim.</p>	<p>Tzva'os, I remember that which Amalek did to Yisroel, how he waylaid him on the derech, when he came up from Mitzrayim.</p>
<p>1SA 15:3 אַצונד גיי און זאָלסט שלאָגן עַמְלֵק; און איר זאָלסט פֿאַרוויסטן אַלץ וואָס ער הָאָט, און זאָלסט זיך נישט דערבאַרימען אויף אים, און זאָלסט טייטן פֿון אַ מאַן ביז אַ פֿרוי, פֿון אַ קינד ביז אַ זויגעדיקן, פֿון אַן אַקס ביז אַ שעפּס, פֿון אַ קעמל ביז אַן איזל. edit</p>	<p>1SA 15:3 atsund gei un zolst shlogen Amalek; un ir zolt farvisten alts vos er hot, un zolst zich nisht derbarimen oif im, un zolst teiten fun a man biz a froi, fun a kind biz a zoigediken, fun an oks biz a Shaaphs, fun a kemel biz an eizl.</p>	<p>1SA 15:3 Now go and attack Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both ish and isha, olel, and yonek, shor, seh, gamal, and chamor.</p>
<p>1SA 15:4 הָאָט שָׂאוּל צונויפֿגערופֿן דאָס פֿאַלק, און ער הָאָט זיי איבערגעציילט אין טלאַים, צוויי הונדערט טויזנט פֿוסגייער, און צען טויזנט מאַן פֿון יהודה. edit</p>	<p>1SA 15:4 hot Shaul tsunoifgerufen dos folk, un er hot ze ibergetseilt in Telaim, tsvei hundert toizent fugeyer, un Tzoan toizent man fun Yehudah.</p>	<p>1SA 15:4 And Sha'ul gathered HaAm together, and numbered them at Tela'im, two hundred elef foot soldiers, and ten elef Ish Yehudah.</p>
<p>1SA 15:5 און שָׂאוּל איז געקומען צו דער שטאָט פֿון עַמְלֵק, און ער הָאָט מלחמה געהאַלטן אין טאַל. edit</p>	<p>1SA 15:5 un Shaul iz gekumen tsu der shtot fun Amalek, un er hot milchome gehalten in tal.</p>	<p>1SA 15:5 And Sha'ul came to a city of Amalek, and lay in wait in the valley.</p>
<p>1SA 15:6 און שָׂאוּל הָאָט געזאָגט</p>	<p>1SA 15:6 un Shaul hot gezogt tsum Keni: kumt geit avek, nidert</p>	<p>1SA 15:6 And Sha'ul said unto the Keni, Go, depart, get you away</p>

<p>צום קיני: קומט גייט אַוועק, נידערט אַראָפּ פֿון צווישן עמֶלֶק, כדי איד זאָל דיך נישט אומברענגען מיט אים; און דו האַסט דאָך געטאַן חֶסֶד מיט אַלע קינדער פֿון ישְׂרָאֵל ביי זייער אַרויפֿגיין פֿון מִצְרַיִם. האַט דער קיני אָפּגעטרעטן פֿון צווישן עמֶלֶק. edit</p>	<p>arop fun tsvishen Amalek, kedei ich zol dich nisht umbrenge mit im; un du host doch geton chesed mit ale kinder fun Yisroel bai zeyer aroifgein fun Mitsrayim. hot der Keni opgetreten fun tsvishen Amalek.</p>	<p>from among the Amaleki, lest I destroy you with them; for ye showed chesed to kol Bnei Yisroel, when they came up out of Mitzrayim. So the Keni moved away from among Amalek.</p>
<p>1SA 15:7 און שָׁאוּל הָאָט געשלאָגן עמֶלֶק פֿון חִוִּילָה ווי דו קומסט קיין שור וואָס פֿאַר מִצְרַיִם. edit</p>	<p>1SA 15:7 un Shaul hot geshlogen Amalek fun Chavilah vi du kumst kein Shur vos far Mitsrayim.</p>	<p>1SA 15:7 And Sha'ul attacked Amalek from Chavilah until where thou comest to Shur, that is alongside Mitzrayim.</p>
<p>1SA 15:8 און ער הָאָט געכאַפּט אַגַּג דעם מלך פֿון עמֶלֶק אַ לעבעדיקן, און דאָס גאַנצע פֿאַלק הָאָט ער פֿאַרוויסט מיטן שאַרף פֿון שווערד. edit</p>	<p>1SA 15:8 un er hot gechapt Agag dem melech fun Amalek a lebediken, un dos gantse folk hot er farvist miten sharf fun shverd.</p>	<p>1SA 15:8 And he took Agag Melech Amalek alive, and destroyed with utter cherem destruction kol haAm with the edge of the cherev.</p>
<p>1SA 15:9 אָבער שָׁאוּל און דאָס פֿאַלק האָבן געשלאָגן אַגַּג, און די בעסטע פֿון די שאַף און די רינדער – די צווייטגעבאַרענע, און די לעמער, און דאָס גאַנצע גוטס, און זיי האָבן נישט געוואָלט זיי פֿאַרוויסטן. נאָר אַל דאָס נישטווערטיקע און</p>	<p>1SA 15:9 ober Shaul un dos folk hoben geshlogen Agagen, un di beste fun di shof un di rinder – di tsveitgeborene, un di lemer, un dos gantse guts, un ze hoben nisht gevolt zei farvisten. nor al dos nishtvertike un tsekrochene fich, dos hoben ze farvist.</p>	<p>1SA 15:9 But Sha'ul and HaAm spared Agag, and the best of the tzon, and of the bakar, and of the fat bulls, and the fat sheep, and all that was tov, and would not utterly destroy them; but everything that was despised and worthless, that they destroyed with utter cherem destruction.</p>

<p>צעקראַכענע {בזה} פֿיך, דאָס האַבן זיי פֿאַרוויסט. edit</p>		
<p>איז דאָס וואָרט פֿון ה' געווען צו שמואָלן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>1SA 15:10 iz dos vort fun Hashem geven tsu Shmuelen, azoi tsu zogen:</p>	<p>1SA 15:10 Then came the Devar HASHEM unto Shmuel, saying,</p>
<p>איך האָב חרטה וואָס איך האָב געמאַכט שְׂאוּלן פֿאַר אַ מלך, וואָרום ער האָט זיך אָפּגעקערט פֿון הינטער מיר, און מיינע ווערטער האָט ער נישט מקיים געווען. האָט שמואָלן געערגערט, און ער האָט געשריען צו ה' אַ גאַנצע נאַכט. edit</p>	<p>1SA 15:11 ich hob charote vos ich hob gemacht Shaulen far a melech, vorem er hot zich opgekert fun hinter mir, un maine verter hot er nisht mekaiem geven. hot Shmuelen geergert, un er hot geshrien tsu Hashem a gantse nacht.</p>	<p>1SA 15:11 I greatly regret and relent and reconsider that I have set up Sha'ul to be Melech; for he is turned back from following Me, and hath not performed My Devar. And it grieved Shmuel; and he cried out unto HASHEM kol halailah.</p>
<p>און שמואָל האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי צו באַגעגענען שְׂאוּלן. איז אַנגעזאָגט געוואָרן שמואָלן, אַזוי צו זאָגן: שְׂאוּל איז געקומען קיין בֶּרְמֶל, און זע, ער האָט זיך אויפֿגעשטעלט אַן אַנדענק, און האָט זיך אויסגעדרייט, און איז אַוועק און האָט אַראָפּגענידערט קיין גִּלְגָל. edit</p>	<p>1SA 15:12 un Shmuel hot zich gefedert in der peire tsu bagegenen Shaulen. iz ongezagt gevoren Shmuelen, azoi tsu zogen: Shaul iz gekumen kein Carmel, un ze, er hot zich oifgeshtelt an ondenk, un hot zich oisgedreit, un iz avek un hot aropgenidert kein Gilgal.</p>	<p>1SA 15:12 And when Shmuel rose early to meet Sha'ul in the boker, it was told Shmuel, saying, Sha'ul came to Carmel, and, hinei, he set up a yad <i>(hand, i.e. memorial, monument)</i> for himself. And he turned and went down to Gilgal.</p>
<p>איז שמואָל געקומען צו 1SA 15:13</p>	<p>1SA 15:13 iz Shmuel gekumen tsu Shaulen, un Shaul hot tsu im</p>	<p>1SA 15:13 And Shmuel came to Sha'ul; and Sha'ul said unto</p>

<p>שָׂאוֹל, אֹן שְׂאוֹל הָאֵט צו אים געזאָגט: געבענטשט זאָלסטו זיין פֿון ה'! איד האָב מקיים געווען דאָס וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>gezogt: gebentsht zolstu zain fun Hashem! ich hob mekaiem geven dos vort fun Hashem.</p>	<p>him, Baruch atah l' HASHEM ; I have carried out the Devar HASHEM .</p>
<p>1SA 15:14 הָאֵט שְׂמוּאֵל געזאָגט: און וואָס איז דער דאָזיקער קול פֿון די שאָף אין מיניע אויערן, און דער קול פֿון די רינדער וואָס איד הער? edit</p>	<p>1SA 15:14 hot Shmuel gezogt: un vos iz der doziker kol fun di shof in maine oieren, un der kol fun di rinder vos ich her?</p>	<p>1SA 15:14 And Shmuel said, What meaneth then this bleating of the tzon (<i>sheep</i>) in mine ears, and the lowing of the bakar (<i>cattle</i>) which I hear?</p>
<p>1SA 15:15 הָאֵט שְׂאוֹל געזאָגט: פֿון עמֶלֶק הָאֵט מען זיי געבראַכט, וואָרום דאָס פֿאַלק הָאֵט געשוינט די בעסטע פֿון די שאָף און די רינדער, כדי צו שלאַכטן צו ה' זיין ג-ט; אָבער דאָס איבעריקע האָבן מיר פֿאַרוויסט. edit</p>	<p>1SA 15:15 hot Shaul gezogt: fun Amalek hot men ze gebracht, vorem dos folk hot geshoint di beste fun di shof un di rinder, kedei tsu shlachten tsu Hashem zain G-t; ober dos iberike hoben mir farvist.</p>	<p>1SA 15:15 And Sha'ul said, They have brought them from Amalek; for HaAm spared the best of the tzon and of the bakar, in order to sacrifice unto HASHEM Eloheicha; and the rest we have destroyed in utter cherem desruction.</p>
<p>1SA 15:16 הָאֵט שְׂמוּאֵל געזאָגט צו שָׂאוֹל: הער אויף, און איד וועל דיר זאָגן וואָס ה' הָאֵט צו מיר גערעדט די נאַכט. הָאֵט ער צו אים געזאָגט: רעד. edit</p>	<p>1SA 15:16 hot Shmuel gezogt tsu Shaulen: her oif, un ich vel dir zogen vos Hashem hot tsu mir geredt di nacht. hot er tsu im gezogt: red.</p>	<p>1SA 15:16 Then Shmuel said unto Sha'ul, Stop, and I will tell thee what HASHEM hath said to me this night. And he said unto him, Say on.</p>
<p>1SA 15:17 הָאֵט שְׂמוּאֵל צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָר, אויב דו ביסט קליין אין דיניע אויגן, ביסטו אָבער דער קאָפּ פֿון די</p>	<p>1SA 15:17 hot Shmuel tsu im gezogt: far vor, oib du bist klein in daine oigen, bistu ober der kop fun di shvotim fun Yisroel, un dich hot Hashem gezalbt far a melech iber Yisroel.</p>	<p>1SA 15:17 And Shmuel said, When thou wast katon (<i>little</i>) in thine own eyes, wast thou not made the Rosh Shivtei Yisroel, and HASHEM anointed thee Melech over Yisroel?</p>

<p>שְׁבֵטִים פֶּן יִשְׂרָאֵל, און דיך הָאָט ה' געזאָלֶבֶט פֶּאָר אַ מלך איבער יִשְׂרָאֵל. edit</p>		
<p>און ה' הָאָט דיך 1SA 15:18 געשיקט אויף אַ וועג, און הָאָט געזאָגט: גיי און זאָלסט פֶּאָרוויסטן די זינדיקע, עַמְלֵק, און זאָלסט האַלטן מלחמה אויף זיי ביז מע וועט זיי פֶּאַרלענדן. edit</p>	<p>1SA 15:18 un Hashem hot dich geschikt oif a veg, un hot gezogt: gei un zolst farvisten di zindike, Amalek, un zolst halten milchome oif zeı biz me vet zeı farlenden.</p>	<p>1SA 15:18 And HASHEM sent thee baderech (<i>on a mission</i>), and said, Go destroy with utter cherem destruction the chatta'im (<i>sinner</i>s), Amalek, and make war against them until they be consumed.</p>
<p>טאָ פֶּאָר וואָס האָסטו נישט צוגעהערט צו דעם קול פֶּן ה', און האָסט זיך אַ לאָז געטאָן צום רויב, און געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֶּן ה' ? edit</p>	<p>1SA 15:19 to far vos hostu nisht tsugehert tsu dem kol fun Hashem, un host zich a loz geton tsum roib, un geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem?</p>	<p>1SA 15:19 Why then didst thou not obey the voice of HASHEM, but didst pounce upon the plunder, and didst harah (<i>the evil</i>) in the eyes of HASHEM ?</p>
<p>הָאָט שָׂאוּל געזאָגט צו שמוּאֵל: איך האָב דאָך צוגעהערט צו דעם קול פֶּן ה', און בין געגאַנגען אויף דעם וועג וואָס ה' האָט מיד געשיקט, און האָב געבראַכט אַגג דעם מלך פֶּן עַמְלֵק, און עַמְלֵק האָב איך פֶּאַרוויסט. edit</p>	<p>1SA 15:20 hot Shaul gezogt tsu Shmuelen: ich hob doch tsugehert tsu dem kol fun Hashem, un bin gegangen oif dem veg vos Hashem hot mich geschikt, un hob gebracht Agag dem melech fun Amalek, un Amalek hob ich farvist.</p>	<p>1SA 15:20 And Sha'ul said unto Shmuel, Yes, I have obeyed the voice of HASHEM, and have gone baderech (<i>on the mission</i>) which HASHEM sent me, and have brought back Agag Melech Amalek, and have destroyed Amalek with utter cherem destruction.</p>
<p>אַבער דאָס פֶּאַלק האָט גענומען פֶּן דעם רויב שאָף</p>	<p>1SA 15:21 ober dos folk hot genumen fun dem roib shof un rinder, dos beste fun dem</p>	<p>1SA 15:21 But HaAm took of the plunder the tzon and bakar, the reshit of the cherem to sacrifice</p>

<p>און רינדער, דאָס בעסטע פֿון דעם חרם, כדי צו שלאַכטן צו ה' זיין ג-ט אין גלגל. edit</p>	<p>Chorem, kedei tsu shlachten tsu Hashem zain G-t in Gilgal.</p>	<p>unto HASHEM Eloheicha at Gilgal.</p>
<p>1SA 15:22 האָט שמוּאַל געזאָגט: באַגערט דען ה' בראַנדאָפֿער {עלה} און שלאַכטאָפֿער ווי צוהערן צו דעם קול פֿון ה' ? זע, צוהערן איז בעסער פֿון שלאַכטאָפֿער. צו געהאַרכן – פֿון פֿעטס פֿון ווידערס; edit</p>	<p>1SA 15:22 hot Shmuel gezogt: bagert den Hashem brandopfer un shlachtopfer vi tsuheren tsu dem kol fun Hashem? ze, tsuheren iz beser fun shlachtopfer. tsu gehorchen – fun fets fun viders;</p>	<p>1SA 15:22 And Shmuel said, Hath HASHEM as great chefetz (<i>delight</i>) in olot and zevakhim, as in obeying the voice of HASHEM ? Hinei, to obey is better than zevach (<i>sacrifice</i>) , and to pay heed than the chelev eilim (<i>fat of rams</i>) .</p>
<p>1SA 15:23 וואָרום זינד פֿון בישוף איז ווידערשפעניקייט, און געצנדינסט און תּרפֿים איז איינגעשפּאַרט זיין. ווייל דו האָסט פֿאַראַכט דאָס וואָרט פֿון ה', אַזוי האָט ער דיך פֿאַראַכט פֿון צו זיין אַ מלך. edit</p>	<p>1SA 15:23 vorem zind fun kishef iz vidershpenikeit, un getsndinst un trofim iz ingeshport zain. vail du host faracht dos vort fun Hashem, azoi hot er dich faracht fun tsu zain a melech.</p>	<p>1SA 15:23 For meri (<i>rebellion</i>) is as the chattat (<i>sin</i>) of kesem (<i>witchcraft, soothsaying, divination</i>) , and stubbornness is as heathenish iniquity and idolatry. Because thou hast rejected the Devar HASHEM , He hath also rejected thee from being Melech.</p>
<p>1SA 15:24 האָט שאַול געזאָגט צו שמוּאַל: איך האָב געזינדיקט: איך האָב איבערגעטרעטן דאָס באַפֿעל פֿון ה' און דייע ווערטער, ווייל איך האָב מורא געהאַט פֿאַרן פֿאַלק, און האָב זיך צוגעהערט צו זייער קול. edit</p>	<p>1SA 15:24 hot Shaul gezogt tsu Shmuel: ich hob gezindikt: ich hob ibergetreten dos bafel fun Hashem un daine verter, vail ich hob moire gehat faran folk, un hob zich tsugehert tsu zeyer kol.</p>	<p>1SA 15:24 And Sha'ul said unto Shmuel, Chatati (<i>I have sinned</i>) : for I have transgressed the commandment of HASHEM , and thy words: because I feared HaAm, and listened to their voice.</p>
<p>1SA 15:25 און אַצונד, פֿאַרגיב, איך בעט דיך, מיין זינד, און קער</p>	<p>1SA 15:25 un atsund, fargib, ich bet dich, main zind, un ker zich um</p>	<p>1SA 15:25 Therefore, now, pardon my sin, and turn back with me,</p>

<p>זיך אום מיט מיר, און איך וועל זיך בוקן צו ה'. edit</p>	<p>mit mir, un ich vel zich buken tsu Hashem.</p>	<p>that I may worship HASHEM .</p>
<p>1SA 15:26 האָט שמואל געזאָגט צו שאול: איך וועל זיך נישט אומקערן מיט דיר, וואָרום דו האָסט פֿאַראַכט דאָס וואָרט פֿון ה', און ה' האָט דיך פֿאַראַכט פֿון צו זיין אַ מלך איבער ישׂראל. edit</p>	<p>1SA 15:26 hot Shmuel gezogt tsu Shaulen: ich vel zich nisht umkeren mit dir, vorem du host faracht dos vort fun Hashem, un Hashem hot dich faracht fun tsu zain a melech iber Yisroel.</p>	<p>1SA 15:26 And Shmuel said unto Sha'ul, I will not go back with thee: for thou hast rejected the Davar HASHEM , and HASHEM hath rejected thee from being Melech over Yisroel.</p>
<p>1SA 15:27 און ווי שמואל האָט זיך אומגעדרייט אוועקצוגיין, אזוי האָט [שאול] אָנגענומען דעם ברעג פֿון זיין מאַנטל, און ער האָט זיך אָפּגעריסן. edit</p>	<p>1SA 15:27 un vi Shmuel hot zich umgedreit avektsugein, azoi hot [Shaul] ongenumen dem breg fun zain mantl, un er hot zich opgerisen.</p>	<p>1SA 15:27 And as Shmuel turned about to go away, he seized the edge of his me'il (<i>robe, mantle</i>) , and he tore (<i>it</i>) .</p>
<p>1SA 15:28 האָט שמואל צו אים געזאָגט: ה' האָט היינט אָפּגעריסן פֿון דיר די מלוכה פֿון ישׂראל, און האָט זי אוועקגעגעבן צו אַן אַנדערן וואָס איז בעסער פֿון דיר. edit</p>	<p>1SA 15:28 hot Shmuel tsu im gezogt: Hashem hot haint opgerisen fun dir di meluche fun Yisroel, un hot zi avekgegeben tsu an anderen vos iz beser fun dir.</p>	<p>1SA 15:28 And Shmuel said unto him, HASHEM hath torn the Mamlechut Yisroel from thee this day, and hath given it to a re'a (<i>neighbor</i>) of thine, that is better than thou.</p>
<p>1SA 15:29 און דער אייביקער פֿון ישׂראל זאָגט אויך נישט ליגן, און האָט נישט חרטה; וואָרום נישט אַ מענטש איז ער, חרטה צו האָבן. edit</p>	<p>1SA 15:29 un der eibiker fun Yisroel zogt oich nisht ligen, un hot nisht charote; vorem nisht a mentsh iz er, charote tsu hoben.</p>	<p>1SA 15:29 And also the Netzach Yisroel (<i>Eternal One of Israel</i>) will not lie nor relent: for He is not an adam, that He should change His mind.</p>
<p>1SA 15:30 האָט ער געזאָגט: איך</p>	<p>1SA 15:30 hot er gezogt: ich hob</p>	<p>1SA 15:30 Then he said, Chatati (<i>I</i></p>

<p>הָאָב געזינדיקט, אָבער אַצונד, טו מיר, איך בעט דיך, דעם כְּבוֹד פֶּאָר די עלטסטע פֿון מיין פֶּאָלק און פֶּאָר יִשְׂרָאֵל, און קער זיך אום מיט מיר, און איך וועל זיך בוקן צו ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>gezindikt, ober atsund, tu mir, ich bet dich, dem koved far di eltste fun main folk un far Yisroel, un ker zich um mit mir, un ich vel zich buken tsu Hashem zain G-t.</p>	<p><i>have sinned</i>) : yet honor me now, before the Ziknei Ami, and before Yisroel, and turn back with me, that I may worship HASHEM Eloheicha.</p>
<p>הָאָט שמואל זיך 1SA 15:31 אומגעקערט נאָך שְׂאוּל, און שְׂאוּל הָאָט זיך געבוקט צו ה'. edit</p>	<p>1SA 15:31 hot Shmuel zich umgekert noch Shaulen, un Shaul hot zich gebukt tsu Hashem.</p>	<p>1SA 15:31 So Shmuel turned back after Sha'ul; and Sha'ul worshiped HASHEM .</p>
<p>1SA 15:32 און שמואל הָאָט געזאָגט: מאַכט גענענען צו מיר אַגַּג דעם מלך פֿון עַמְלֵק. איז אַגַּג צוגעגאַנגען צו אים אין קייטן. און אַגַּג הָאָט געזאָגט: פֶּאָר וואָר, די ביטערקייט פֿון טויט איז געקומען. edit</p>	<p>1SA 15:32 un Shmuel hot gezogt: macht genenen tsu mir Agag dem melech fun Amalek. iz Agag tsugegangen tsu im in keiten. un Agag hot gezogt: far vor, di biterkeit fun toit iz gekumen.</p>	<p>1SA 15:32 Then said Shmuel, Bring ye to me Agag Melech Amalek. And Agag came unto him confidently. And Agag thought, Surely the mar hamavet <i>(bitterness of death)</i> is past.</p>
<p>1SA 15:33 הָאָט שמואל געזאָגט: אַזוי ווי דיין שווערד הָאָט ווייבער אָן קינדער געלאָזט, זאָל צווישן ווייבער דיין מוטער אָן קינדער בלייבן. און שמואל הָאָט צעהאַקט אַגַּג פֶּאָר ה' אין גִּלְגָל. edit</p>	<p>1SA 15:33 hot Shmuel gezogt: azoi vi dain shverd hot vaiber on kinder gelozt, zol tsvishen vaiber dain muter on kinder blaiben. un Shmuel hot tsehakt Agagen far Hashem in Gilgal.</p>	<p>1SA 15:33 And Shmuel said, As thy cherev hath made nashim childless, so shall immecha be childless among nashim. And Shmuel cut Agag in pieces before HASHEM at Gilgal.</p>
<p>1SA 15:34 און שמואל איז אָוועקגעגאַנגען קיין רָמָה, און</p>	<p>1SA 15:34 un Shmuel iz avekgegangen kein Ramah, un</p>	<p>1SA 15:34 Then Shmuel went to Ramah; and Sha'ul went up to</p>

<p>שָׂאֹל אִיז אַרױפֿגֶגאַנגען צו זײַן הױז אין גבֿע־תּ-שָׂאֹל. edit</p>	<p>Shaul iz aroifgegangen tsu zain hoiz in gvet-Shaul.</p>	<p>his bais at Giv'at Sha'ul.</p>
<p>1SA 15:35 און שמואל האָט מער נישט געזען שָׂאֹלן ביז דעם טאָג פֿון זײַן טױט, וואָרום שמואל האָט געטרויערט וועגן שָׂאֹלן; און ה' האָט חרטה געהאַט וואָס ער האָט געמאַכט שָׂאֹלן פֿאַר אַ מלך איבער יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>1SA 15:35 un Shmuel hot mer nisht gezen Shaulen biz dem tog fun zain toit, vorem Shmuel hot getroiert vegem Shaulen; un Hashem hot charote gehat vos er hot gemacht Shaulen far a melech iber Yisroel.</p>	<p>1SA 15:35 Until his yom mot Shmuel came not again to see him: nevertheless Shmuel mourned for Sha'ul: and HASHEM relented that He had made Sha'ul Melech over Yisroel.</p>
<p>1SA 16:1 און ה' האָט געזאָגט צו שמואלן: ביז וואָנען וועסטו טרויערן וועגן שָׂאֹלן, אַז אײַך האָב אים פֿאַראַכט פֿון צו קײַנען איבער יִשְׂרָאֵל? פֿיל אָן דײַן האָרן מיט אײַל, און קום אײַך וועל דײַך שיקן צו יִשׂי בֶן בֵּית-לֶחֶם, וואָרום אײַך האָב מיר געזען אַ מלך צווישן זײַנע זײַן. edit</p>	<p>1SA 16:1 un Hashem hot gezogt tsu Shmuelen: biz vanen vestu troieren vegem Shaulen, az ich hob im faracht fun tsu kinigen iber Yisroel? fil on dain haren mit eil, un kum ich vel dich shiken tsu Yishaien fun Beit-Lechem, vorem ich hob mir gezen a melech tsvishen zaine zin.</p>	<p>1SA 16:1 And HASHEM said unto Shmuel, Ad mosai wilt thou mourn for Sha'ul, seeing I have rejected him as Melech al Yisroel? Fill thine keren with shemen, and go, I will send thee to Yishai of Beit-Lechem: for I have provided Me a melech among his banim.</p>
<p>1SA 16:2 האָט שמואל געזאָגט: ווי קען אײַך גײַן? אַז שָׂאֹל וועט הערן, וועט ער מײַך הרגען. האָט ה' געזאָגט: אַ יונגע קו וועסטו נעמען מיט זײַך, און וועסט זאָגן: צו שלאַכטן צו ה' בײַן אײַך געקומען. edit</p>	<p>1SA 16:2 hot Shmuel gezogt: vi ken ich gein? az Shaul vet heren, vet er mich hrgen. hot Hashem gezogt: a yunge ku vestu nemen mit zich, un vest zogen: tsu shlachten tsu Hashem bin ich gekumen.</p>	<p>1SA 16:2 And Shmuel said, How can I go? If Sha'ul hear it, he will kill me. And HASHEM said, Take an eglat bakar (heifer of the herd) with thee, and say, I am come to sacrifice to HASHEM .</p>

<p>1SA 16:3 און וועסט פֿאַררופֿן יִשׂיין צום שלאַכטאָפֿפֿער, און איד וועל דיך לאָזן וויסן וואָס דו זאָלסט טאָן; און וועסט מיר זאָלן דעם וואָס איד וועל דיר זאָגן. edit</p>	<p>1SA 16:3 un vest farrufen Yishaien tsum shlachtopfer, un ich vel dich lozen visen vos du zolst ton; un vest mir zalben dem vos ich vel dir zogen.</p>	<p>1SA 16:3 And call Yishai to the zevach, and I will show thee what thou shalt do; umashachta <i>(and thou shalt anoint)</i> unto Me him whom I say unto thee.</p>
<p>1SA 16:4 האָט שמואל געטאָן וואָס ה' האָט געהייסן, און ער איז געקומען קיין בית-לָחֶם. און די עלטסטע פֿון שטאָט האָבן געאיילט אים אַנטקעגן, און געזאָגט: פֿריד צו דיין קומען! edit</p>	<p>1SA 16:4 hot Shmuel geton vos Hashem hot geheisen, un er iz gekumen kein Beit-Lechem. un di eltste fun shtot hoben gaillt im antkegen, un gezogt: frid tsu dain kumen!</p>	<p>1SA 16:4 And Shmuel did that which HASHEM spoke, and came to Beit-Lechem. And the zekenim of the town trembled at his coming, and said, Comest thou in shalom?</p>
<p>1SA 16:5 האָט ער געזאָגט: פֿריד! צו שלאַכטן צו ה' בין איד געקומען. הייליקט אייך, און איר וועט קומען מיט מיר צום שלאַכטאָפֿפֿער. און ער האָט געהייסן יִשׂיין און זיינע זין זיך הייליקן, און האָט זיי פֿאַררופֿן צום שלאַכטאָפֿפֿער. edit</p>	<p>1SA 16:5 hot er gezogt: frid! tsu shlachten tsu Hashem bin ich gekumen. heilikt ich, un ir vet kumen mit mir tsum shlachtopfer. un er hot geheisen Yishaien un zaine zin zich heiliken, un hot zei farrufen tsum shlachtopfer.</p>	<p>1SA 16:5 And he said, Shalom; I am come to sacrifice unto HASHEM ; set yourselves apart as kodesh, and come with me to the zevach. And he set apart as kodesh Yishai and his banim, and called them to the zevach.</p>
<p>1SA 16:6 און עס איז געווען, ווי זיי זיינען געקומען, אזוי האָט ער דערזען אַליאַבֿן, און ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָר, אַנטקעגן ה' איז זיין געזאָלבער. edit</p>	<p>1SA 16:6 un es iz geven, vi zei zainen gekumen, azoi hot er derzen Eliaven, un er hot gezogt: far vor, antkegen Hashem iz zain gezalbter.</p>	<p>1SA 16:6 And it came to pass, when they were come, that he took one look at Eliav, and said, Surely HASHEM 's Moshiach is before Him.</p>

<p>הָאֵט ה' געזאָגט צו 1SA 16:7 שמוּאֵל: זאָלסט נישט קוקן אויף זײַן אויסזען, און אויף זײַן הויכן וווקס, וואָרום איד וויל אים נישט; וואָרום עס איז נישט ווי דער מענטש זעט; ווייל דער מענטש זעט נאָכן אַנבליק, אָבער ה' זעט נאָכן האַרצן. edit</p>	<p>1SA 16:7 hot Hashem gezogt tsu Shmuelen: zolst nisht kuchen oif zain oiszen, un oif zain hoichen vuks, vorem ich vil im nisht; vorem es iz nisht vi der mentsh zet; vail der mentsh zet nochen onblik, ober Hashem zet nochen hartsen.</p>	<p>1SA 16:7 But HASHEM said unto Shmuel, Look not on his mareh (<i>appearance</i>) , or on the height of his stature; because I have rejected him; for HASHEM seeth not as HaAdam seeth; for HaAdam looketh at the einayim (<i>eyes, outward form</i>) ; HASHEM looketh at the lev.</p>
<p>הָאֵט ישי גערופֿן 1SA 16:8 אַבִּינָדָב, און הָאֵט אים פֿאַרבייגעפֿירט פֿאַר שמוּאֵל, אָבער ער הָאֵט געזאָגט: אויך דעם דאָזיקן הָאֵט ה' נישט אויסדערוויילט. edit</p>	<p>1SA 16:8 hot Yishai gerufen Avinadaven, un hot im farbaigefirt far Shmuelen, ober er hot gezogt: oich dem doziken hot Hashem nisht oisderveilt.</p>	<p>1SA 16:8 Then Yishai called Avinadav, and made him pass before Shmuel. And he said, Neither hath HASHEM chosen this.</p>
<p>הָאֵט ישי פֿאַרבייגעפֿירט 1SA 16:9 שִׁמָּה, אָבער ער הָאֵט געזאָגט: אויך דעם דאָזיקן הָאֵט ה' נישט אויסדערוויילט. edit</p>	<p>1SA 16:9 hot Yishai farbaigefirt Shammahen, ober er hot gezogt: oich dem doziken hot Hashem nisht oisderveilt.</p>	<p>1SA 16:9 Then Yishai made Shammah to pass by. And he said, Neither hath HASHEM chosen this.</p>
<p>אַזוי הָאֵט ישי 1SA 16:10 פֿאַרבייגעפֿירט זיבן פֿון זײַנע זין פֿאַר שמוּאֵל, און שמוּאֵל הָאֵט געזאָגט צו ישי: ה' הָאֵט נישט אויסדערוויילט די דאָזיקע. edit</p>	<p>1SA 16:10 azoi hot Yishai farbaigefirt ziben fun zaine zin far Shmuelen, un Shmuel hot gezogt tsu Yishaien: Hashem hot nisht oisderveilt di dozike.</p>	<p>1SA 16:10 Again, Yishai made his shivat banim to pass before Shmuel. And Shmuel said unto Yishai, these HASHEM hath not bachar (<i>chosen</i>) .</p>

<p>און שמואל האָט 1SA 16:11 געזאָגט צו יִשׂי: געענדיקט די יונגען? האָט ער געזאָגט: עס איז נאָך געבליבן דער קלענסטער; און אָט איז ער אַ פּאַסטוּך בײַ די שאַף. האָט שמואל געזאָגט צו יִשׂי: שיק און ברענג אים; וואָרום מיר וועלן זיך נישט זעצן, ביז ער קומט אַהער. edit</p>	<p>1SA 16:11 un Shmuel hot gezogt tsu Yishaien: geendikt di yungen? hot er gezogt: es iz noch gebliben der klenster; un ot iz er a pastuch bai di shof. hot Shmuel gezogt tsu Yishaien: shik un breng im; vorem mir velen zich nisht zetsen, biz er kumt aher.</p>	<p>1SA 16:11 And Shmuel said unto Yishai, Are here all thy ne'arim (boys) ? And he said, There remaineth yet the katan (small, young) , and, hinei, ro'eh batzon (tending the flock) is he. And Shmuel said unto Yishai, Send and get him; for we will not sit down [to eat] till he come here.</p>
<p>און האָט ער געשיקט און אים געבראַכט. און ער איז געווען אַ גערויטלעכער, מיט שיינע אויגן און אַ פֿײַנעם אויסזען. און ה' האָט געזאָגט: שטיי אויף, זאַל אים, וואָרום ער איז דאָס. edit</p>	<p>1SA 16:12 hot er geshikt un im gebracht. un er iz geven a geroiltler, mit sheine oigen un a fainem oiszen. un Hashem hot gezogt: shtei oif, zalb im, vorem er iz dos.</p>	<p>1SA 16:12 And he sent, and brought him in. Now he was adomoni (ruddy, of healthy red complexion) and withal of a yafeh countenance, and good- looking. And HASHEM said, Arise, meshachehu (anoint him) ; ki zeh hu (for this is he) .</p>
<p>און האָט שמואל גענומען דעם האָרן מיט אייל, און האָט אים געזאַלֶבט אין מיטן זײַנע ברידער. און דער גײַסט פֿון ה' איז געקומען אויף דָּוִד פֿון יענעם טאָג אָן און ווײַטער. און שמואל איז אויפֿגעשטאַנען, און איז אַוועקגעגאַנגען קײַן רָמָה. edit</p>	<p>1SA 16:13 hot Shmuel genumen dem haren mit eil, un hot im gezalbt in miten zaine brider. un der Gaist fun Hashem iz gekumen oif Doviden fun yenem tog on un vaiter. un Shmuel iz oifgeshtanen, un iz avekgegangen kein Ramah.</p>	<p>1SA 16:13 Then Shmuel took the keren of shemen, v'yimshach (and anointed) him in the midst of his achim; and the Ruach of HASHEM came upon Dovid from that day forward. So Shmuel rose up, and went to Ramah.</p>

<p>1SA 16:14 און דער גייסט פֿון ה' האָט זיך אָפּגעטאַן פֿון שאַולן און אים האָט געשראַקן אַ ביזער גייסט פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 16:14 un der Gaist fun Hashem hot zich opgeton fun Shaulen un im hot geshroken a beizer Gaist fun Hashem.</p>	<p>1SA 16:14 But the Ruach of HASHEM departed from Sha'ul, and a ruach ra'ah from HASHEM terrified and overwhelmed him.</p>
<p>1SA 16:15 האָבן שאַולס קנעכט צו אים געזאַגט: זע נאַר: אַ ביזער גייסט פֿון אַלקים שרעקט דיך. edit</p>	<p>1SA 16:15 hoben Shauls knecht tsu im gezogt: ze nor: a beizer Gaist fun Elokim shrekt dich.</p>	<p>1SA 16:15 And the avdei Sha'ul said unto him, Hinei now, a ruach Elohim ra'ah terrifieth and overwhelmeth thee.</p>
<p>1SA 16:16 זאַל אַקאַרשט אונדזער האָר הייסן דיִינע קנעכט וואָס פֿאַר דיר, זיי זאָלן אויפֿזוכן אַ מאַן וואָס קען שפּילן אויף אַ האָרף; און עס וועט זיין, ווי דער ביזער גייסט פֿון אַלקים איז אויף דיר, אַזוי וועט ער שפּילן מיט זיין האַנט, און דיר וועט בעסער ווערן. edit</p>	<p>1SA 16:16 zol akorsht undzer Har heisen daine knecht vos far dir, zei zolen oifzuchen a man vos ken shpilen oif a harf; un es vet zain, vi der beizer Gaist fun Elokim iz oif dir, azoi vet er shpilen mit zain hant, un dir vet beser veren.</p>	<p>1SA 16:16 Let adoneinu now command thy avadim, which are before thee, to seek out an ish, who is a menagen (player) on the kinnor (harp) ; and it shall come to pass, when the ruach Elohim ra'ah is upon thee, that he shall play with his yad, and thou shalt be tov (better, well) .</p>
<p>1SA 16:17 האָט שאַול געזאַגט צו זיינע קנעכט: זעט אַקאַרשט פֿאַר מיר אַ מאַן וואָס שפּילט גוט, און איר זאַלט אים ברענגען צו מיר. edit</p>	<p>1SA 16:17 hot Shaul gezogt tsu zaine knecht: zet akorsht far mir a man vos shpilt gut, un ir zolt im brengen tsu mir.</p>	<p>1SA 16:17 And Sha'ul said unto his avadim, Look for me now an ish that can play well, and bring him to me.</p>
<p>1SA 16:18 האָט זיך אָפּגערופֿן איינער פֿון די יונגען, און האָט געזאַגט: אָט האָב איך געזען אַ זון ביי ישׂין פֿון בית-לְחָם, וואָס</p>	<p>1SA 16:18 hot zich opgerufen einer fun di yungen, un hot gezogt: ot hob ich gezen a zun bai Yishaien fun Beit-Lechem, vos ken shpilen, un iz a heldisher giber un a mentsh fun</p>	<p>1SA 16:18 Then answered one of the ne'arim, and said, Hinei, I have seen a ben of Yishai of Beit-Lechem, that is skillful in playing, and a gibbor chayil and an ish milchamah prudent</p>

<p>קען שפילן, און איז אַ העלדישער גבור און אַ מענטש פֿון מלחמה, און פֿאַרשטייט אַ זאַך, און איז אַ מענטש מיט אַ געשטאַלט, און ה' איז מיט אים. edit</p>	<p>milchome, un farshteit a zach, un iz a mentsh mit a geshtalt, un Hashem iz mit im.</p>	<p>in matters, and an ish to'ar (<i>handsome man</i>) , and HASHEM is with him.</p>
<p>1SA 16:19 האָט שאול געשיקט שלוחים צו ישׂין, און אַנגעזאַגט: שיק צו מיר דיין זון דודן וואָס בײַ די שאָף. edit</p>	<p>1SA 16:19 hot Shaul geshikt shluchim tsu Yishaien, un ongezogt: shik tsu mir dain zun Doviden vos bai di shof.</p>	<p>1SA 16:19 Wherefore Sha'ul sent malachim unto Yishai, and said, Send me Dovid binecha, which is with the tzon.</p>
<p>1SA 16:20 האָט ישׂי גענומען אַן אייזל מיט ברויט און אַ לאָגל ווייז, און איין ציגנבעקל, און געשיקט דורך דער האַנט פֿון זיין זון דודן צו שאולן. edit</p>	<p>1SA 16:20 hot Yishai genumen an eizl mit broit un a logl vain, un ein tsignbekl, un geshikt durch der hant fun zain zun Doviden tsu Shaulen.</p>	<p>1SA 16:20 And Yishai took a chamor laden with lechem, and a skin of yayin, and a gedi (<i>young goat</i>) , and sent them by Dovid bno unto Sha'ul.</p>
<p>1SA 16:21 און דוד איז געקומען צו שאולן, און איז געשטאַנען פֿאַר אים; און ער האָט אים זייער ליב געקריגן, און ער איז אים געוואָרן אַ וואַפֿנטרעגער. edit</p>	<p>1SA 16:21 un Dovid iz gekumen tsu Shaulen, un iz geshtanen far im; un er hot im zeyer lib gekrigen, un er iz im gevoren a vafntreger.</p>	<p>1SA 16:21 And Dovid came to Sha'ul, and stood before him; and he loved him greatly; and he became his no'se kelim (<i>armor-bearer</i>) .</p>
<p>1SA 16:22 און שאול האָט געשיקט צו ישׂין, אַזוי צו זאָגן: זאַל, איד בעט דיך, דוד שטיין פֿאַר מיר, וואָרום ער האָט געפֿונען חן אין מינע אויגן. edit</p>	<p>1SA 16:22 un Shaul hot geshikt tsu Yishaien, azoi tsu zogen: zol, ich bet dich, Dovid shtein far mir, vorem er hot gefunen chen in maine oigen.</p>	<p>1SA 16:22 And Sha'ul sent to Yishai, saying, Let Dovid, now, stand before me; for he hath found chen (<i>favor</i>) in my eyes.</p>

<p>1SA 16:23 און עס איז געווען, ווי דער [בייזער] גייסט פֿון אַלְקִים איז געווען אויף שאולן, אַזוי פֿלעגט דָּוִד נעמען די האַרף און שפּילן מיט זיין האַנט, און שאולן פֿלעגט אָפּגיין, און אים פֿלעגט בעסער ווערן, און דער בייזער גייסט פֿלעגט זיך אָפּטאַן פֿון אים. edit</p>	<p>1SA 16:23 un es iz geven, vi der [beizer] Gaist fun Elokim iz geven oif Shaulen, azoi flegt Dovid nemen di harf un shpilen mit zain hant, un Shaulen flegt opgein, un im flegt beser veren, un der beizer Gaist flegt zich opton fun im.</p>	<p>1SA 16:23 And it came to pass, when the ruach Elohim was upon Sha'ul, that Dovid took the kinnor, and played with his yad; so Sha'ul was relieved, and was tov, and the ruach hara'ah departed from him.</p>
<p>1SA 17:1 און די פֿלשתיים האָבן איינגעזאַמלט זייערע מחנות אויף מלחמה. און זיי האָבן זיך איינגעזאַמלט אין שׁוֹכּוֹ וואָס געהערט צו יהודה, און האָבן געלאַגערט צווישן שׁוֹכּוֹ און צווישן עֶזְקָה אין אָפּס-דַּמִּים. edit</p>	<p>1SA 17:1 un di Peleshetim hoben ingezamlt zeyere machnus oif milchome. un zei hoben zich ingezamlt in socho vos gehert tsu Yehudah, un hoben gelagert tsvishen socho un tsvishen Azekah in efs-damim.</p>	<p>1SA 17:1 Now the Pelishtim gathered together their machanot (<i>camps, military forces</i>), for milchamah and were gathered together at Sokhoh, which belongeth to Yehudah, and encamped between Sokhoh and Azekah, in Ephes Dammim.</p>
<p>1SA 17:2 און שאול און די מענער פֿון ישׂראֵל האָבן זיך איינגעזאַמלט און האָבן געלאַגערט אין טאַל אֵלָה; און זיי האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה אַקעגן די פֿלשתיים. edit</p>	<p>1SA 17:2 un Shaul un di mener fun Yisroel hoben zich ingezamlt un hoben gelagert in tal Elah; un zei hoben ongericht a milchome akegen di Peleshetim.</p>	<p>1SA 17:2 And Sha'ul and the Ish Yisroel were gathered together, and encamped by the Emek (<i>valley</i>) of Elah, and drew up in battle array against the Pelishtim (<i>Philistines</i>).</p>
<p>1SA 17:3 און די פֿלשתיים זיינען געשטאַנען אויפֿן באַרג פֿון דער זייט, און די ישׂראֵל זיינען</p>	<p>1SA 17:3 un di Peleshetim zainen geshtanen oifen barg fun der zeit, un di Yisroel zainen geshtanen oifen barg fun der</p>	<p>1SA 17:3 And the Pelishtim stood on the har on the one side, and Yisroel stood on the har on the other side; and there was a gey</p>

<p>געשטאַנען אויפֿן באַרג פֿון דער אַנדער זייט, מיט דעם טאַל צווישן זיי. edit</p>	<p>ander zeit, mit dem tal tsvishen zei.</p>	<p>between them.</p>
<p>1SA 17:4 איז אַרויסגעגאַנגען דער צווישנמאַן פֿון דעם לאַגער פֿון די פֿלשתיים מיטן נאַמען גִלְיָת פֿון גַת, וואָס זיין הייך איז געווען זעקס איילן און אַ שפּאַן. edit</p>	<p>1SA 17:4 iz aroisgegangen der tsvishnman fun dem lager fun di Peleshetim miten nomen Golyat fun Gat, vos zain heich iz geven zeks ilen un a shpan.</p>	<p>1SA 17:4 And there went out an Ish HaBenayim out of the machanot of the Pelishtim, shmo Golyat (Goliath), of Gat, whose height was shesh cubits and a span.</p>
<p>1SA 17:5 און אַ קופּערנער קיווער איז געווען אויף זיין קאַפּ, און איז אַ שילד פֿון שופן איז ער געווען אַנגעטאַן, און די וואָג פֿון דעם שילד איז געווען פֿינף טויזנט שקל קופּער. edit</p>	<p>1SA 17:5 un a kuperner kiver iz geven oif zain kop, un in a shild fun shupen iz er geven ongeton, un di vog fun dem shild iz geven finf toizent shkl kuper.</p>	<p>1SA 17:5 And he had a kova (helmet) of nechoshet upon his rosh, and he was wearing a coat of mail armor; and the weight of the coat of armor was five thousand shekels of nechoshet.</p>
<p>1SA 17:6 און קופּערנע בלעכן זיינען געווען אויף זיינע פֿיס, און אַ קופּערנע פּיקע צווישן זיינע אַקסלען. edit</p>	<p>1SA 17:6 un kuperne blechen zainen geven oif zaine fis, un a kuperne pike tsvishen zaine akslen.</p>	<p>1SA 17:6 And he had mitzchah (greaves, i.e., leg plate armor) of nechoshet upon his legs, and a kidron (javelin) of nechoshet [slung] between his shoulders.</p>
<p>1SA 17:7 און דער האַלץ פֿון זיין שפיז איז געווען ווי דער שטאַנג פֿון אַ וועבער, און דער קלינג פֿון זיין שפיז איז געווען זעקס הונדערט שקל אייזן. און דער שילדטרעגער איז געגאַנגען אים פֿאַרויס. edit</p>	<p>1SA 17:7 un der holts fun zain shpiz iz geven vi der shtang fun a veber, un der kling fun zain shpiz iz geven zeks hundert shkl izen. un der shildtreger iz gegangen im forois.</p>	<p>1SA 17:7 And the khetz (shaft) of his khanit (spear) was like a weaver's beam; and his spear's blade weighed six hundred barzel (iron) shekels; and the no'se tzinnah (great shield bearer) walked ahead of him.</p>

<p>1SA 17:8 און ער האָט זיך אָוועקגעשטעלט, און האָט גערופֿן צו די רייען פֿון ישׂראָל, און האָט צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס גייט איר אַרויס אָנריכטן אַ מלחמה? בין איד דען נישט דער פֿלשתי, און איר קנעכט ביי שאולן? קלייבט אייך אויס אַ מאַן, און זאָל ער אַראָפֿנידערן צו מיר. edit</p>	<p>1SA 17:8 un er hot zich avekgeshtelt, un hot gerufen tsu di reyen fun Yisroel, un hot tsu zei gezogt: noch vos geit ir arois onrichten a milchome? bin ich den nisht der Pelishtim, un ir knecht bai Shaulen? kleibt ich ois a man, un zol er aropnideren tsu mir.</p>	<p>1SA 17:8 And he stood and cried out unto the ma'arkhot Yisroel (<i>ranks of Israel</i>) , and said unto them, Why are ye come out to line up for milchamah? Am not I a Pelishti, and ye avadim of Sha'ul? Choose you an ish for you, and let him come down to me.</p>
<p>1SA 17:9 אויב ער וועט קענען מלחמה האַלטן מיט מיר, און וועט מיך דערשלאָגן, וועלן מיר זיין קנעכט צו אייך; און אויב איד וועל אים בייקומען, און וועל אים דערשלאָגן וועט איר זיין קנעכט צו אונדז, און וועט אונדז דינען. edit</p>	<p>1SA 17:9 oib er vet kenen milchome halten mit mir, un vet mich dershlogen, velen mir zain knecht tsu ich; un oib ich vel im baikumen, un vel im dershlogen vet ir zain knecht tsu undz, un vet undz dinen.</p>	<p>1SA 17:9 If he be able to fight with me, and to kill me, then will we be your avadim; but if I prevail over him, and kill him, then shall ye be to us for avadim, and serve us.</p>
<p>1SA 17:10 און דער פֿלשתי האָט געזאָגט: איד שפּאַט פֿון די רייען פֿון ישׂראָל היינטיקן טאָג; גיט מיר אַ מאַן און לאַמיר מלחמה האַלטן מיט אַנאַנדער. edit</p>	<p>1SA 17:10 un der Pelishtim hot gezogt: ich shpot fun di reyen fun Yisroel haintiken tog; git mir a man un lomir milchome halten mit anander.</p>	<p>1SA 17:10 And the Pelishti said, I defy the maarkhot Yisroel this day; give me ish, that we may fight together.</p>
<p>1SA 17:11 און שאול און גאַנץ ישׂראָל האָבן געהערט די דאָזיקע ווערטער פֿון דעם</p>	<p>1SA 17:11 un Shaul un gants Yisroel hoben gehert di dozike verter fun dem Pelishtim, un zei</p>	<p>1SA 17:11 When Sha'ul and kol Yisroel heard those divrei haPelishti, they were dismayed,</p>

<p>פֿלשתי, און זיי האָבן זיך דערשראָקן, און האָבן זייער מורא געהאַט. edit</p>	<p>hoben sich dershroken, un hoben zeyer moire gehat.</p>	<p>and greatly afraid.</p>
<p>1SA 17:12 און דָּוִד איז געווען דער זון פֿון יענעם אָפֿרֶתֶר מאַן פֿון בֵּית-לֶחֶם-יְהוּדָה, וואָס זײַן נאָמען איז געווען יֵשׂי; און ער האָט געהאַט אַכט זין. און דער מאַן איז אין די טעג פֿון שאולן געווען אַ זקן וואָס קומט צווישן לײַט. edit</p>	<p>1SA 17:12 un Dovid iz geven der zun fun yenem efroter man fun Beit-Lechem-Yehudah, vos zain nomen iz geven Yishai; un er hot gehat acht zin. un der man iz in di teg fun Shaulen geven a zoken vos kumt tsvishen lait.</p>	<p>1SA 17:12 Now Dovid was the ben ish of that Ephrati from Beit- Lechem Yehudah, shmo Yishai; and he had shmoneh banim; and the ish was zaken in the days of Sha'ul, advanced in age among anashim.</p>
<p>1SA 17:13 און די דריי עלטערע זין פֿון יֵשׂי זײַנען געגאַנגען נאָך שאולן אין דער מלחמה; און די נעמען פֿון זײַנע דריי זין וואָס זײַנען געגאַנגען אין דער מלחמה, זײַנען געווען: אֶלְיָאָב דער בכֹּר, און דער צווייטער פֿון אים אַבִּינָדָב, און דער דריטער שָׁמָה. edit</p>	<p>1SA 17:13 un di drai eltere zin fun Yishaien zainen gegangen noch Shaulen in der milchome; un di nemen fun zaine drai zin vos zainen gegangen in der milchome, zainen geven: Eliav der bchor, un der tsveiter fun im Avinadav, un der driter Shammah.</p>	<p>1SA 17:13 And the shloshet Bnei Yishai hagedolim went and followed Sha'ul to the milchamah; and the shem of his three banim that went to the milchamah were Eliav the bechor, and mishneh unto him Avinadav, and hashelishi (<i>the third</i>) Shammah.</p>
<p>1SA 17:14 און דָּוִד איז געווען דער קלענסטער; און די דריי גרעסערע זײַנען געגאַנגען נאָך שאולן. edit</p>	<p>1SA 17:14 un Dovid iz geven der klenster; un di drai gresere zainen gegangen noch Shaulen.</p>	<p>1SA 17:14 And Dovid was the katan; and the shloshah hagedolim followed Sha'ul.</p>
<p>1SA 17:15 און דָּוִד פֿלעגט גיין און זיך אומקערן פֿון שאולן צו</p>	<p>1SA 17:15 un Dovid flegt gein un zich umkeren fun Shaulen tsu fiteren di shof fun zain foter in</p>	<p>1SA 17:15 But Dovid went and returned from Sha'ul to tend tzon aviv at Beit-Lechem.</p>

<p>פֿיטערן די שאָף פֿון זיין פֿאַטער אין בית-לֶחֶם. edit</p>	<p>Beit-Lechem.</p>	
<p>און דער פֿלשתי האָט געגענט פֿרי און שפעט, און האָט זיך געשטעלט פֿערציק טעג נאַכאַנאַנד. edit</p>	<p>1SA 17:16 un der Pelishtim hot genent peire un shpet, un hot zich geshtelt fertsik teg nochanand.</p>	<p>1SA 17:16 And the Pelishti drew near morning and evening, and presented himself arba'im yom.</p>
<p>און ישי האָט געזאָגט צו זיין זון דָּוִד: נעם אַקאַרשט פֿאַר דייע ברידער אַן אַיפֿה פֿון די דאָזיקע געברענטע זאַנגען, און די דאָזיקע צען ברויטן, און לויף דערמיט אַריבער אין לאַגער צו דייע ברידער. edit</p>	<p>1SA 17:17 un Yishai hot gezogt tsu zain zun Doviden: nem akorsht far daine brider an eife fun di dozike gebrente zangen, un di dozike Tzoan broiten, un loif dermit ariber in lager tsu daine brider.</p>	<p>1SA 17:17 And Yishai said unto Dovid bno, Take now for thy achim an ephah of this roasted grain, and these ten lechem, and run to the machaneh of thy achim;</p>
<p>און די דאָזיקע צען קעז זאָלסטו ברענגען צו דעם הויפטמאַן פֿון דעם טויזנט; און זאָלסט פֿרעגן דייע ברידער אויף פֿריד, און נעמען פֿון זיי אַ צייכן. edit</p>	<p>1SA 17:18 un di dozike Tzoan kez zolstu brengen tsu dem hoiptman fun dem toizent; un zolst fregen daine brider oif frid, un nemen fun zei a tseichen.</p>	<p>1SA 17:18 And carry these ten charitzei hecholov (<i>cuts of milk, hence cheeses</i>) unto the sar of their elef (<i>unit, thousand</i>) , and look how thy achim fare for shalom, and take their arvut (<i>pledge</i>) .</p>
<p>און שאול און זיי און אַלע מענער פֿון ישׂראֵל זיינען געווען אין טאַל אֵלָה, אין מלחמה מיט די פֿלשתיים. edit</p>	<p>1SA 17:19 un Shaul un zei un ale mener fun Yisroel zainen geven in tal Elah, in milchome mit di Peleshetim.</p>	<p>1SA 17:19 Now Sha'ul, and they, and all the Ish Yisroel, were in the Emek (<i>Valley</i>) of Elah (<i>Oak</i>) , fighting with the Pelishtim (<i>Philistines</i>) .</p>
<p>און זיך פֿון געפֿעדערט אין דער פֿרי, און</p>	<p>1SA 17:20 hot zich Dovid gefedert in der peire, un er hot ibergelozt di shof oif a Shomer,</p>	<p>1SA 17:20 And Dovid rose up early in the boker, and left the tzon with a shomer (<i>watchman</i>) ,</p>

<p>ער האָט איבערגעלאָזט די שאָף אויף אַ שומר, און ער האָט גענומען און איז געגאַנגען אזוי ווי ישי האָט אים באַפֿוילן, און ער איז אַנגעקומען אין לאַגעררינג, ווען דער חיל וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אין שלאַכט, האָט געשאַלט אויף מלחמה.</p> <p>edit</p>	<p>un er hot genumen un iz gegangen azoi vi Yishai hot im bafoilen, un er iz ongekumen in lagerring, ven der cheil vos iz aroisgegangen in shlacht, hot geshalt oif milchome.</p>	<p>and loaded up, and embarked, as Yishai had commanded him; and he came to the camp, as the army was going forth to the fight and shouted for the milchamah (battle) .</p>
<p>1SA 17:21 און ישׂראֵל און די פֿלשתים האָבן זיך אויסגעשטעלט אַ ריי קעגן אַ ריי. edit</p>	<p>1SA 17:21 un Yisroel un di Peleshetim hoben zich oisgeshtelt a rei kegen a rei.</p>	<p>1SA 17:21 For Yisroel and the Pelishtim took their positions, ma'arakhah (battle array) facing ma'arakhah.</p>
<p>1SA 17:22 האָט דוד איבערגעלאָזט די זאַכן פֿון זיך אויף דער האַנט פֿון דעם שומר פֿון די זאַכן, און ער איז געלאָפֿן צום שלאַכטפֿעלד; און ער איז געקומען און האָט געפֿרעגט זיינע ברידער אויף פֿריד. edit</p>	<p>1SA 17:22 hot Dovid ibergelozt di zachen fun zich oif der hant fun dem Shomer fun di zachen, un er iz gelofen tsum shlachtfeld; un er iz gekumen un hot gefregt zaine brider oif frid.</p>	<p>1SA 17:22 And Dovid left his supplies in the yad of the shomer hakelim (supply master) , and ran into the ma'arakhah (battle line) , and came and gave shalom greeting to his achim.</p>
<p>1SA 17:23 ווי ער רעדט מיט זיי, ערשט דער צווישנמאַן וואָס זיין נאַמען איז געווען גִלית דער פֿלשתי פֿון גַת, קומט אַרויף פֿון די רייען פֿון די פֿלשתים, און ער האָט</p>	<p>1SA 17:23 vi er redt mit zei, ersht der tsvishnman vos zain nomen iz geven Golyat der Pelishtim fun Gat, kumt aroifblikendik fun di reyen fun di Peleshetim, un er hot geredt azoi vi yene reid; un Dovid hot gehert.</p>	<p>1SA 17:23 And as he talked with them, hinei, there came up the Ish HaBenayim Golyat HaPelishti shmo, from Gat, out of the lines of the Pelishtim, and spoke according to these words; and Dovid heard them.</p>

<p>גערעדט אזוי ווי יענע רייד; און דוד האָט געהערט. edit</p>		
<p>און אַלע מענער פֿון 1SA 17:24 יִשְׂרָאֵל, ווי זיי האָבן דערזען דעם מאַן, אזוי זיינען זיי אַנטלאָפֿן פֿאַר אים, און האָבן זייער מורא געהאַט. edit</p>	<p>1SA 17:24 un ale mener fun Yisroel, vi zei hoben derzen dem man, azoi zainen zei antlofen far im, un hoben zeyer moire gehat.</p>	<p>1SA 17:24 And all the Ish Yisroel, when they saw the ish, fled from before him, and were greatly afraid.</p>
<p>און די מענער פֿון 1SA 17:25 יִשְׂרָאֵל האָבן געזאָגט: האָט איר געזען דעם דאָזיקן מאַן וואָס קומט אַרויף? וואָרום צו לעסטערן יִשְׂרָאֵל קומט ער אַרויף; און עס וועט זיין, דער מאַן וואָס וועט אים דערשלאָגן, וועט אים דער מלך מעשיר זיין מיט אַ גרויס עשירות, און וועט אים געבן זיין טאָכטער, און זיין פֿאַטערס הויז וועט ער מאַכן פֿריי אין יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>1SA 17:25 un di mener fun Yisroel hoben gezogt: hot ir gezen dem doziken man vos kumt aroifblikendik? vorem tsu lesteren Yisroel kumt er aroifblikendik; un es vet zain, der man vos vet im dershlogen, vet im der melech meashir zain mit a grois eshires, un vet im geben zain tochter, un zain foters hoiz vet er machen frai in Yisroel.</p>	<p>1SA 17:25 And the Ish Yisroel said, Have ye seen this ish that is come up? Surely to defy Yisroel is he come up; and it shall be, that the ish who killeth him, the melech will give ashires gadol and will give him bitto (<i>his daughter</i>) [in marriage], and bais aviv make khofshi b'Yisroel (<i>free, tax-exempt in Israel</i>) .</p>
<p>און דוד האָט געזאָגט צו די מענטשן וואָס זיינען געשטאַנען לעבן אים, אזוי צו זאָגן: וואָס וועט געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס וועט דערשלאָגן יענעם פֿלשתי, און וועט אָפּטאָן די שאַנד פֿון</p>	<p>1SA 17:26 hot Dovid gezogt tsu di mentshen vos zainen geshtanen leben im, azoi tsu zogen: vos vet geton veren tsu dem man vos vet dershlogen yenem Pelishtim, un vet opton di shand fun Yisroel? vorem ver iz der doziker umbashnitiner</p>	<p>1SA 17:26 And Dovid spoke to the anashim that stood by him, saying, What shall be done for the ish that killeth this Pelishti, and taketh away the cherpah (<i>reproach</i>) from Yisroel? For who is this Pelishti hearel (<i>uncircumcised Philistine</i>) that</p>

<p>יִשְׂרָאֵל? וּוְאָרוֹם וּוְעַר אִיז דֶּעַר דְּאָזִיקֶעַר אֹמבאַשניטינער פֿלֶשְׁתִּי, אַז עַר זאָל לֶעסֶטערן די רִייעֵן פֿון אַלְקִים חַיִּים? edit</p>	<p>Pelishtim, az er zol lesteren di reyen fun Elokim cheim?</p>	<p>he should defy the ma'arkhot Elohim Chayyim (<i>arrayed battle forces of the living G-d</i>) ?</p>
<p>הָאָט דאָס פֿאַלֶק אִים 1SA 17:27 געזאָגט אַזוי ווי דאָס דאָזִיקֶע גערייד, אַזוי צו זאָגן: אַזוי וועט געטאָן ווערן צו דעם מאַן וואָס וועט אים דערשלאָגן. edit</p>	<p>1SA 17:27 hot dos folk im gezogt azoi vi dos dozike gereid, azoi tsu zogen: azoi vet geton veren tsu dem man vos vet im dershlogen.</p>	<p>1SA 17:27 And HaAm answered him after this manner, saying, So shall it be done to the ish that killeth him.</p>
<p>הָאָט אָלִיאָב, זײַן 1SA 17:28 עלטערער ברודער, געהערט ווי ער רעדט צו די מענטשן, און דער צאָרן פֿון אָלִיאָבֿן הָאָט געגרימט אויף דָּוִד, און ער הָאָט געזאָגט: צו וואָס גאָר הָאָסטו אַראָפגענידערט, און אויף וועמען הָאָסטו איבערגעלאָזט יענע ביסל שאָף אין מדבר? איד קען דיין מוטוויליקייט, און די שלעכטיקייט פֿון דיין האַרצן, אַז כּדי צוצוקוקן די מלחמה הָאָסטו אַראָפגענידערט. edit</p>	<p>1SA 17:28 hot Eliav, zain elterer bruder, gehert vi er redt tsu di mentshen, un der tsoren fun Eliaven hot gegrimt oif Doviden, un er hot gezogt: tsu vos gor hostu aropgenidert, un oif vemen hostu ibergelozt yene bisel shof in midbar? ich ken dain mutvilikeit, un di shlechtikeit fun dain hartsen, az kedei tsutsukuken di milchome hostu aropgenidert.</p>	<p>1SA 17:28 And Eliav achiv hagadol heard when he spoke unto the anashim; and af Eliav was kindled against Dovid, and he said, Why camest thou down hither? And with whom hast thou left those few tzon in the midbar? I know thy zaddon (<i>presumptuousness</i>), and the evil of thine levav; for thou art come down l'ma'an (<i>in order that</i>) thou mightest watch the milchamah.</p>
<p>הָאָט דָּוִד געזאָגט: וואָס הָאָב איד אַצונד געטאָן? עס איז דאָך נאָר אַ גערייד. edit</p>	<p>1SA 17:29 hot Dovid gezogt: vos hob ich atsund geton? es iz doch nor a gereid.</p>	<p>1SA 17:29 And Dovid said, What have I done now? It was only a davar (<i>word</i>) [I said], wasn't it?</p>

<p>און ער האָט זיך 1SA 17:30 אָפּגעדרייט פֿון אים צו אַן אַנדערן, און האָט געפֿרעגט די אייגענע זאַך, און דאָס פֿאַלק האָט אים געענטפֿערט אַזוי ווי דאָס פֿריערדיקע גערייד. edit</p>	<p>1SA 17:30 un er hot zich opgedreit fun im tsu an anderen, un hot gefregt di eigene zach, un dos folk hot im geentfert azoi vi dos friedike gereid.</p>	<p>1SA 17:30 And he turned from him toward another, and spoke after the same manner; and HaAm answered him again according to the davar harishon (<i>the previous word</i>) .</p>
<p>1SA 17:31 זיינען געהערט געוואָרן די ווערטער וואָס דוד האָט גערעדט, און מע האָט דערציילט פֿאַר שאולן, און ער האָט אים געלאָזט ברענגען צו זיך. edit</p>	<p>1SA 17:31 zainen gehert gevoren di verter vos Dovid hot geredt, un me hot dertseilt far Shaulen, un er hot im gelozt brengen tsu zich.</p>	<p>1SA 17:31 And when the devarim (<i>words</i>) were heard which Dovid spoke, they rehearsed them before Sha'ul: and he sent for him.</p>
<p>1SA 17:32 און דוד האָט געזאָגט צו שאולן: זאָל קיין מענטשנס האַרץ נישט אַראָפּפֿאַלן איבער אים; דיין קנעכט וועט גיין, און וועט מלחמה האַלטן מיט דעם דאָזיקן פֿלשתי. edit</p>	<p>1SA 17:32 un Dovid hot gezogt tsu Shaulen: zol kein mentshns harts nisht aropfalen iber im; dain knecht vet gein, un vet milchome halten mit dem doziken Pelishtim.</p>	<p>1SA 17:32 And Dovid said to Sha'ul, Let no lev adam fail because of him; thy eved will go and fight with this Pelishti.</p>
<p>1SA 17:33 האָט שאול געזאָגט צו דודן: קענסט נישט גיין אויף דעם דאָזיקן פֿלשתי, מלחמה צו האַלטן מיט אים, וואָרום דו ביסט אַ יינגל, און ער איז אַ מאַן פֿון מלחמה פֿון זיין יוגנט אַן. edit</p>	<p>1SA 17:33 hot Shaul gezogt tsu Doviden: kenst nisht gein oif dem doziken Pelishtim, milchome tsu halten mit im, vorem du bist a yingel, un er iz a man fun milchome fun zain yugnt on.</p>	<p>1SA 17:33 And Sha'ul said to Dovid, Thou art not able to go against this Pelishti to fight with him: for thou art but a na'ar (<i>boy</i>) , and he an ish milchamah (<i>man of war</i>) from his youth.</p>
<p>1SA 17:34 האָט דוד געזאָגט צו</p>	<p>1SA 17:34 hot Dovid gezogt tsu Shaulen: dain knecht iz geven a</p>	<p>1SA 17:34 And Dovid said unto Sha'ul, Thy eved is ro'eh</p>

<p>שָׂאוּלִין: דִּיין קנעכט איז געווען א פֿאַסטוּך פֿאַר זײַן פֿאַטער בײַ די שאָף, און אַז אַ לײב איז געקומען, אָדער אַ בער, און האַט אַוועקגעטראָגן אַ שעפּס פֿון דער סטאַדע, edit</p>	<p>pastuch far zain foter bai di shof, un az a laib iz gekumen, oder a Beor, un hot avekgetrogen a Shaaphs fun der stade,</p>	<p>(<i>shepherd</i>) of tzon of aviv, and there came the ari, and the dov, and carried off seh out of the eder (<i>flock</i>) :</p>
<p>1SA 17:35 בין איך אַרויסגעגאַנגען נאָך אים, און האָב אים געשלאָגן, און האָב אַרויסגעריסן פֿון זײַן מויל; און אַז ער האָט זיך געשטעלט אַקעגן מיר, האָב איך אים אַנגענומען בײַם באָרד, און האַב אים דערשלאָגן און אים געטייט. edit</p>	<p>1SA 17:35 bin ich aroisgegangen noch im, un hob im geshlogen, un hob aroisgerisen fun zain moil; un az er hot zich geshtelt akegen mir, hob ich im ongenumen baim bord, un hob im dershlogen un im geteit.</p>	<p>1SA 17:35 And I went out after him, and struck him, and saved out of his mouth: and when he arose against me, I caught hold by his zakan (<i>beard</i>) , and struck him, and killed him.</p>
<p>1SA 17:36 אי דעם לייב אי דעם בער האָט דײַן קנעכט דערשלאָגן; און דער דאַזיקער אומבאַשניטנער פֿלשתי וועט זײַן ווי איינער פֿון זײַ. ווייל ער האַט געלעסטערט די רײען פֿון דעם לעבעדיקן אלקים. edit</p>	<p>1SA 17:36 i dem laib i dem Beor hot dain knecht dershlogen; un der doziker umbashnitiner Pelishtim vet zain vi einer fun zei. vail er hot gelestert di reyen fun dem lebediken Elokim.</p>	<p>1SA 17:36 Thy eved slaughtered both the ari and the dov: and this Pelishti hearel (<i>uncircumcised Philistine</i>) shall be as one of them, seeing he hath charaf (<i>taunted, defied, disgraced</i>) the maarkhot Elohim Chayyim.</p>
<p>1SA 17:37 און דוד האָט געזאָגט: ה' וואָס האָט מיך מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון לײב, און פֿון דער האַנט פֿון בער, ער וועט מיך מציל זײַן פֿון דער</p>	<p>1SA 17:37 un Dovid hot gezogt: Hashem vos hot mich matsl geven fun der hant fun laib, un fun der hant fun Beor, er vet mich matsl zain fun der hant fun dem doziken Pelishtim. hot</p>	<p>1SA 17:37 Dovid said moreover, HASHEM that saved me out of the paw of the ari, and out of the paw of the dov, He will save me out of the yad of this Pelishti. And Sha'ul said unto</p>

<p>הָאָנֹכִי מִן דַּעַם דְּאֶזְיִקֶנּוּ פְּלִשְׁתִּי. הָאָנֹכִי שְׂאוּל גַּעֲזָאָגֵט צו דָּוִד: גַּי, אֹן זָאָל ה' זַיִן מִיט דִיר. edit</p>	<p>Shaul gezogt tsu Doviden: gei, un zol Hashem zain mit dir.</p>	<p>Dovid, Go, and HASHEM be with thee.</p>
<p>1SA 17:38 אֹן שְׂאוּל הָאָנֹכִי אָנְגַעֲטָאָן דָּוִד זַיִנע קלִידֵדֵר, אֹן עֵר הָאָנֹכִי אַרְוִיפֶגַעֲטָאָן אַ קופֶערֶנעם קיווער אויף זַיִן קאַפּ, אֹן אים אָנְגַעֲטָאָן אַ שילד. edit</p>	<p>1SA 17:38 un Shaul hot ongeton Doviden zaine kleider, un er hot aroufgeton a kupernem kiver oif zain kop, un im ongeton a shild.</p>	<p>1SA 17:38 And Sha'ul dressed Dovid with his armor-clothes, put a kova of nechoshet upon his rosh; also he dressed him with a coat of mail armor.</p>
<p>1SA 17:39 אֹן דָּוִד הָאָנֹכִי אָנְגַעֲגֹרֵט זַיִן שווערד איבער זַיִנע קלִידֵדֵר, אֹן זִיד גַעמאַטֶערט צו גַיִן, ווִיִל עֵר אִיז נִישֵׁט גַעווען צוגעווינט. הָאָנֹכִי דָּוִד גַעֲזָאָגֵט צו שְׂאוּל: אִיד קַען נִישֵׁט גַיִן אִין די דְּאֶזְיִקֶע, ווִיִל אִיד בִּין נִישֵׁט צוגעווינט. אֹן דָּוִד הָאָנֹכִי זַיִן אויסגַעֲטָאָן פֿון זִיד. edit</p>	<p>1SA 17:39 un Dovid hot ongegurt zain shverd iber zaine kleider, un zich gematert tsu gein, vail er iz nisht geven tsugevoint. hot Dovid gezogt tsu Shaulen: ich ken nisht gein in di dozike, vail ich bin nisht tsugevoint. un Dovid hot zei oisgeton fun zich.</p>	<p>1SA 17:39 And Dovid girded his cherev over his armor-clothes, and he tried to walk; for lo nissah (he had not tested, proved) it. And Dovid said unto Sha'ul, I cannot go with these; for lo nissti (I have not proved them) . And Dovid took them off him.</p>
<p>1SA 17:40 אֹן עֵר הָאָנֹכִי גַענומען זַיִן שֵׁטֶעקֶן אִין זַיִן הָאָנֹכִי, אֹן הָאָנֹכִי זִיד אויסגַעֲקִלִיבֶן פֿינף גַלאַטע שֵׁטִינער פֿון דַעם באַד, אֹן אַרִיִנגַעֲטָאָן אִין דַעם פֿאַסטובֶזַעקֶל וואָס עֵר הָאָנֹכִי גַעהאַט, אִין דַעם בֵּיִטֶל; אֹן זַיִן שֵׁלִידֵדֵרֵר אִיז גַעווען אִין</p>	<p>1SA 17:40 un er hot genumen zain shteken in zain hant, un hot zich oisgekliben finf glate shtainer fun dem bach, un araingeton in dem pastuchzekl vos er hot gehat, in dem baitl; un zain shleiderer iz geven in zain hant; un er hot genent tsu dem Pelishtim.</p>	<p>1SA 17:40 And he took his makel (stick, staff) in his yad, and chose him chamishah chalukei avanim (five smooth stones) out of the nachal (brook) , and put them in a keli haro'im (shepherd's bag) which he had, even in a wayfarer's bag; and his kela (slingshot) was in his yad; and he drew near to the</p>

<p>זיין האַנט; און ער האָט גענענט צו דעם פּלשתי. edit</p>		<p>Pelishti.</p>
<p>און דער פּלשתי איז 1SA 17:41 געגאַנגען אַלץ נענטער צו דָוִד און דער מאַן וואָס טראָגט דעם שילד, אים פֿאַרויס. edit</p>	<p>1SA 17:41 un der Pelishtim iz gegangen alts nenter tsu Doviden un der man vos trogt dem schild, im forois.</p>	<p>1SA 17:41 And the Pelishti came on and drew near unto Dovid; and the ish, the no'se hatzinnah, went ahead of him.</p>
<p>און דער פּלשתי האָט אַ 1SA 17:42 קוק געטאָן און האָט דערזען דָוִד, און האָט אים פֿאַראַכט {בזה}, וואָרום ער איז געווען אַ ייִנגל, און גערויטלט, אויך שיין אויפֿן פנים. edit</p>	<p>1SA 17:42 un der Pelishtim hot a kuk geton un hot derzen Doviden, un hot im faracht , vorem er iz geven a yingel, un geroilt, oich shein oifen ponem.</p>	<p>1SA 17:42 And when the Pelishti squinted and saw Dovid, he despised him: for he was but a na'ar (boy) , and admoni (ruddy) , and yafeh mareh (good-looking) .</p>
<p>און דער פּלשתי האָט 1SA 17:43 געזאָגט צו דָוִד: צי אַ הונט בין איך, וואָס דו קומסט צו מיר מיט שטעקנס? און דער פּלשתי האָט געשאַלטן דָוִד ביי זיין ג-ט. edit</p>	<p>1SA 17:43 un der Pelishtim hot gezogt tsu Doviden: tsi a hunt bin ich, vos du kumst tsu mir mit shtekens? un der Pelishtim hot gesholten Doviden bai zain G-t.</p>	<p>1SA 17:43 And the Pelishti said unto Dovid, Am I a kelev (dog) , that thou comest to me with maklot (sticks) ? And the Pelishti cursed Dovid by his g-ds.</p>
<p>און דער פּלשתי האָט 1SA 17:44 געזאָגט צו דָוִד: קום צו מיר, און איך וועל געבן דיין פֿלייש צום פֿויגל פֿון הימל און צו דער חיה פֿון פֿעלד. edit</p>	<p>1SA 17:44 un der Pelishtim hot gezogt tsu Doviden: kum tsu mir, un ich vel geben dain fleish tsum foigel fun himel un tsu der chaye fun feld.</p>	<p>1SA 17:44 And the Pelishti said to Dovid, Come to me, and I will give thy basar unto the oph hashomayim, and to the behemat hasadeh.</p>
<p>און דער פּלשתי האָט 1SA 17:45 געזאָגט צו דָוִד: דו קומסט צו מיר מיט אַ שווערד און מיט אַ</p>	<p>1SA 17:45 hot Dovid gezogt tsu dem Pelishtim: du kumst tsu mir mit a shverd un mit a shpiz un mit a pike, un ich kum tsu dir in</p>	<p>1SA 17:45 Then said Dovid to the Pelishti, Thou comest against me with a cherev (sword) , and with a khanit (spear) , and with</p>

<p>שפיז און מיט אַ פיקע, און איך קום צו דיר אין דעם נאָמען פֿון ה' צבֿאות, דעם ה' פֿון די רייען פֿון ישֿראַל וואָס דו האָסט געלעסטערט. edit</p>	<p>dem nomen fun Hashem tsboöt, dem Hashem fun di reyen fun Yisroel vos du host gelestert.</p>	<p>a kidon (<i>javelin</i>) ; but I come against thee b'Shem HASHEM Tzva'os Elohei Ma'arkhot Yisroel, whom thou hast defied.</p>
<p>1SA 17:46 היינטיקן טאָג וועט דיר ה' איבערענטפֿערן און איך וועל דיר דערשלאָגן, און וועל אַראָפֿנעמען דיין קאָפּ פֿון דיר; און איך וועל געבן די פּגרים פֿון דער מחנה פֿון די פֿלשתיים היינטיקן טאָג צום פֿויגל פֿון הימל און צו דער חיה פֿון דער ערד; און די גאַנצע ערד וועט וויסן, אַז פֿאַראַן אלקים ביי ישֿראַל. edit</p>	<p>1SA 17:46 haintiken tog vet dich Hashem iberentferen un ich vel dich dershlogen, un vel aropnemen dain kop fun dir; un ich vel geben di pgorim fun der machne fun di Peleshetim haintiken tog tsum foigel fun himel un tsu der chaye fun der erd; un di gantse erd vet visen, az faran Elokim bai Yisroel.</p>	<p>1SA 17:46 This day will HASHEM hand thee over into mine yad; and I will strike thee down, and take thine rosh from thee; and I will give the peger machaneh Pelishtim this day unto the oph hashomayim, and to the chayyat ha'aretz; that kol ha'aretz may know that there is Elohim in Yisroel.</p>
<p>1SA 17:47 און די דאָזיקע גאַנצע איינזאַמלונג וועט וויסן אַז נישט מיט אַ שווערד און מיט אַ שפיז העלפֿט ה'; וואָרום די מלחמה איז יהיהס, און ער וועט אייך געבן אין אונדזער האַנט. edit</p>	<p>1SA 17:47 un di dozike gantse inzamlung vet visen az nisht mit a shverd un mit a shpiz helft Hashem; vorem di milchome iz yhihs, un er vet ich geben in undzer hant.</p>	<p>1SA 17:47 And kol hakahal hazeh shall know that HASHEM yehoshi'a (<i>saveth</i>) not with cherev or khanit; for the milchamah is HASHEM 's, and He will give you (<i>plural</i>) into yadenu (<i>our hands</i>) .</p>
<p>1SA 17:48 און עס איז געווען, ווי דער פֿלשתי איז אויפֿגעשטאַנען און איז געגאַנגען און האָט גענענט</p>	<p>1SA 17:48 un es iz geven, vi der Pelishtim iz oifgeshtanen un iz gegangen un hot genent antkegen Doviden, azoi hot Dovid geailt, un iz gelofen tsum</p>	<p>1SA 17:48 And it came to pass, when the Pelishti arose, and came, and drew nigh to meet Dovid, that Dovid hastened, and ran toward the ma'arakhah</p>

<p>אַנטקעגן דָּוִד, אַזוי האָט דָּוִד געאַיילט, און איז געלאָפֿן צום שלאַכטפֿעלד אַנטקעגן דעם פּלשתי. edit</p>	<p>shlachtfeld antkegen dem Pelishtim.</p>	<p><i>(battle line)</i> to meet the Pelishti.</p>
<p>1SA 17:49 און דָּוִד האָט אַרײַנגעשטעקט זײַן האַנט אין זעקל, און האָט אַרויסגענומען פֿון דאָרטן אַ שטיין, און אַ שליידער געטאָן, און געטראָפֿן דעם פּלשתי אין זײַן שטערן. און דער שטיין איז אַרײַנגעזונקען אין זײַן שטערן, און ער איז געפֿאלן אויף זײַן פנים צו דער ערד. edit</p>	<p>1SA 17:49 un Dovid hot araingeshtekt zain hant in zekl, un hot aroisgenumen fun dorten a shtein, un a shlaider geton, un getrofen dem Pelishtim in zain shteren. un der shtein iz araingezunken in zain shteren, un er iz gefalen oif zain ponem tsu der erd.</p>	<p>1SA 17:49 And Dovid put his yad in his keli <i>(bag)</i> , and took from there an even <i>(stone)</i> , and slung it, and struck the Pelishti in his metzach <i>(forehead)</i> , that the even <i>(stone)</i> sunk into his metzach; and he fell upon his face to the ground.</p>
<p>1SA 17:50 אַזוי האָט דָּוִד איבערגעשטאַרקט דעם פּלשתי מיט אַ שליידערער און מיט אַ שטיין, און געטראָפֿן דעם פּלשתי, און אים געטייט; און קיין שווערד איז נישט געווען אין דָּוִדס האַנט. edit</p>	<p>1SA 17:50 azoi hot Dovid ibergeshtarkt dem Pelishtim mit a shlaiderer un mit a shtein, un getrofen dem Pelishtim, un im geteit; un kein shverd iz nisht geven in Dovid's hant.</p>	<p>1SA 17:50 So Dovid prevailed chazak over the Pelishti with a sling and with an even <i>(stone)</i> , and struck down the Pelishti, and killed him; but there was no cherev in the yad Dovid.</p>
<p>1SA 17:51 און דָּוִד איז צוגעלאָפֿן, און האָט זיך געשטעלט איבער דעם פּלשתי, און האָט אַנגענומען זײַן שווערד, און זי אַרויסגעצויגן פֿון איר שייד, און אים געטייט; און ער האָט</p>	<p>1SA 17:51 un Dovid iz tsugelofen, un hot zich geshtelt iber dem Pelishtim, un hot ongenumen zain shverd, un zi aroiagetsoigen fun ir sheid, un im geteit; un er hot opgeshniten mit ir zain kop. un di</p>	<p>1SA 17:51 Therefore Dovid ran, and stood over the Pelishti, and took hold of his cherev, and drew it out of the sheath thereof, and slaughtered him, v'yikhrat <i>(and cut off)</i> his rosh therewith. And when the</p>

<p>אָפּגעשניטן {כרת} מיט איר זיין קאָפּ. און די פּלשתיים האָבן געזען אַז זייער גבור איז טויט, און זיי זיינען אַנטלאָפֿן.</p> <p>edit</p>	<p>Peleshetim hoben gezen az zeyer giber iz toit, un ze zainen antlofen.</p>	<p>Pelishtim saw their gibbor was dead, they fled.</p>
<p>1SA 17:52 און די מענער פֿון ישׂראַל און יהודה זיינען אויפֿגעשטאַנען און האָבן געשאַלט, און נאַכגעיאָגט די פּלשתיים ביז דו קומסט קיין גי, און ביז די טויערן פֿון עֶקרון. און עס זיינען געפֿאַלן דערשלאָגענע פֿון די פּלשתיים אויף דעם וועג פֿון שַׁעֲרַיִם, און ביז גַת, און ביז עֶקרון.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 17:52 un di mener fun Yisroel un Yehudah zainen oifgeshtanen un hoben geshalt, un nochgeiagt di Peleshetim biz du kumst kein gai, un biz di toieren fun Ekron. un es zainen gefalen dershlogene fun di Peleshetim oif dem veg fun Shaarayim, un biz Gat, un biz Ekron.</p>	<p>1SA 17:52 And the Anshei Yisroel and of Yehudah arose, and shouted, and pursued the Pelishtim, until thou come to the gey (valley) , and to the Sha'arei Ekron. And the challei Pelishtim fell by the derech to Sha'arayim, even unto Gat, and unto Ekron.</p>
<p>1SA 17:53 און די קינדער פֿון ישׂראַל האָבן זיך אומגעקערט פֿון נאַכיאָגן די פּלשתיים, און זיי האָבן אויסגערויבט זייער לאַגער.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 17:53 un di kinder fun Yisroel hoben zich umgekert fun nochyogen di Peleshetim, un ze hoben oisgeroibt zeyer lager.</p>	<p>1SA 17:53 And the Bnei Yisroel returned from chasing after the Pelishtim, and they plundered their machanot.</p>
<p>1SA 17:54 און דוד האָט גענומען דעם קאָפּ פֿון דעם פּלשתי, און האָט אים געבראַכט קיין ירושלים, און זיינע וואָפֿן האָט ער אַהינגעטאַן אין זיין געצעלט.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 17:54 un Dovid hot genumen dem kop fun dem Pelishtim, un hot im gebracht kein Yerusholayim, un zaine vafen hot er ahingeton in zain getselt.</p>	<p>1SA 17:54 And Dovid took the rosh of the Pelishti, and brought it to Yerushalayim; but he put his kelim (weapons) in his ohel.</p>

<p>1SA 17:55 און אז שאול האט געזען דודן ארויסגיין אקעגן דעם פלשתי, האט ער געזאגט צו אבנר דעם חיל-לידער: וועמעס זון איז דער דאזיקער בחור, אבנר? האט אבנר געזאגט: אזוי ווי דיין זעל לעבט, מלך, אויב איך ווייס! edit</p>	<p>1SA 17:55 un az Shaul hot gezen Doviden aroisgein akegen dem Pelishtim, hot er gezogt tsu Avner dem cheil-lider: vemes zun iz der doziker bchur, Avner? hot Avner gezogt: azoi vi dain zel lebt, melech, oib ich veis!</p>	<p>1SA 17:55 And when Sha'ul saw Dovid go forth to meet the Pelishti, he said unto Avner, the sar hatzavah, Avner, whose ben is this na'ar? And Avner said, As thy nefesh liveth, O Melech, I cannot tell.</p>
<p>1SA 17:56 האט דער מלך געזאגט: פֿרעג דו זיך נאָך וועמעס זון דער יונג איז. edit</p>	<p>1SA 17:56 hot der melech gezogt: freg du zich noch vemes zun der yung iz.</p>	<p>1SA 17:56 And the Melech said, Inquire thou whose ben this elem (<i>young man</i>) is.</p>
<p>1SA 17:57 און ווי דוד האט זיך אומגעקערט פֿון שלאָגן דעם פלשתי, אזוי האט אים אבנר גענומען, און האט אים געבראַכט פֿאַר שאולן, מיט דעם קאַפּ פֿון דעם פלשתי אין זיין האַנט. edit</p>	<p>1SA 17:57 un vi Dovid hot zich umgekert fun shlogen dem Pelishtim, azoi hot im Avner genumen, un hot im gebracht far Shaulen, mit dem kop fun dem Pelishtim in zain hant.</p>	<p>1SA 17:57 And as Dovid returned from the slaughter of the Pelishti, Avner took him, and brought him before Sha'ul with the rosh of the Pelishti in his yad.</p>
<p>1SA 17:58 האט שאול צו אים געזאגט: וועמעס זון ביסטו, בחור? האט דוד געזאגט: דער זון פֿון דיין קנעכט ישׂין פֿון בֵּית-לְחֶם. edit</p>	<p>1SA 17:58 hot Shaul tsu im gezogt: vemes zun bistu, bchur? hot Dovid gezogt: der zun fun dain knecht Yishaien fun Beit- Lechem.</p>	<p>1SA 17:58 And Sha'ul said to him, Whose ben art thou, na'ar? And Dovid answered, I am the ben avdecha Yishai of Beit-Lechem.</p>
<p>1SA 18:1 און עס איז געווען, ווי ער האט געענדיקט רעדן צו שאולן, אזוי איז די זעל פֿון</p>	<p>1SA 18:1 un es iz geven, vi er hot geendikt reden tsu Shaulen, azoi iz di zel fun Yehonatanen tsugebunden gevoren tsu der zel</p>	<p>1SA 18:1 And it came to pass, when he had made an end of speaking unto Sha'ul, that the nefesh Yonatan was kashur (<i>tied</i></p>

<p>יהונתנען צוגעבונדן געוואָרן צו דער זעל פֿון דודן, און יהונתן האָט אים ליב געקריגן אזוי ווי זיין אייגן זעל. edit</p>	<p>fun Doviden, un Yehonatan hot im lib gekrigen azoi vi zain eigen zel.</p>	<p>together) with the nefesh Dovid, and Yonatan loved him as his own nefesh.</p>
<p>1SA 18:2 און שאול האָט אים צוגענומען אין יענעם טאָג, און האָט אים נישט געלאָזט זיך אומקערן צו זיין פֿאַטערס הויז. edit</p>	<p>1SA 18:2 un Shaul hot im tsugenumen in yenem tog, un hot im nisht gelozt zich umkeren tsu zain foters hoiz.</p>	<p>1SA 18:2 And Sha'ul drafted him that day, and would let him return no more to the bais aviv.</p>
<p>1SA 18:3 און יהונתן האָט געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית מיט דודן, ווייל ער האָט אים ליב געהאַט ווי זיין אייגן זעל. edit</p>	<p>1SA 18:3 un Yehonatan hot geshlosen a bris mit Doviden, vail er hot im lib gehat vi zain eigen zel.</p>	<p>1SA 18:3 Then Yonatan and Dovid made a brit (covenant) , because he loved him as his own nefesh.</p>
<p>1SA 18:4 און יהונתן האָט אויסגעטאָן דעם מאַנטל וואָס אויף זיך, און האָט אים געשאַנקען דודן; אויך זיינע קליידער, ביז אויף זיין שווערד, און ביז אויף זיין בויגן, און ביז אויף זיין גאַרטל. edit</p>	<p>1SA 18:4 un Yehonatan hot oisgeton dem mantl vos oif zich, un hot im geshonken Doviden; oich zaine kleider, biz oif zain shverd, un biz oif zain boigen, un biz oif zain gartel.</p>	<p>1SA 18:4 And Yonatan stripped himself of the me'il (robe) that was upon him, and gave it to Dovid, and his middah (war garments) , even to his cherev, and to his keshet, and to his khagor (belt) .</p>
<p>1SA 18:5 און אַז דוד איז אַרויסגעגאַנגען, איז, וווּ שאול פֿלעגט אים שיקן, פֿלעגט ער באַגליקן. און שאול האָט אים אויפֿגעזעצט איבער די מלחמה-לייט; און ער איז</p>	<p>1SA 18:5 un az Dovid iz aroisgegangen, iz, vu Shaul flegt im shiken, flegt er bagliken. un Shaul hot im oifgezetst iber di milchome-lait; un er iz voilgefelen in di oigen fun gantsen folk, un oich in di oigen fun Shauls knecht.</p>	<p>1SA 18:5 And Dovid went out whithersoever Sha'ul sent him, and prospered; and Sha'ul set him over the anshei hamilchamah, and he was accepted in the sight of kol HaAm, and also in the sight of the avdei Sha'ul.</p>

<p>ווילגעפֿעלן אין די אויגן פֿון גאַנצן פֿאַלק, און אויך אין די אויגן פֿון שאולס קנעכט. edit</p>		
<p>1SA 18:6 און עס איז געווען, ביי זייער אָנקומען, אַז דָּוִד הָאָט זיך אומגעקערט פֿון שלאָגן דעם פֿלשתי, זיינען אַרויסגעגאַנגען די ווייבער פֿון אַלע שטעט פֿון יִשְׂרָאֵל מיט געזאַנג און טענץ אַנטקעגן דעם מלך שָׁאוּל, מיט פּוֹקֵן, מיט שְׂמִחָה, און מיט צימבלען. edit</p>	<p>1SA 18:6 un es iz geven, bai zeyer onkumen, az Dovid hot zich umgekert fun shlogen dem Pelishtim, zainen aroisgegangen di vaiber fun ale shtet fun Yisroel mit gezang un tents antkegen dem melech Shaulen, mit poiken, mit simcha, un mit tsimblen.</p>	<p>1SA 18:6 And it came to pass as they came, when Dovid was returned from the slaughter of the Pelishti, that the nashim came out of all towns of Yisroel, singing and dancing, to meet Sha'ul HaMelech, with tambourines, with simchah, and with cymbals.</p>
<p>1SA 18:7 און די ווייבער די שפּילערינס האָבן געזונגען און געזאַגט: שָׁאוּל הָאָט געשלאָגן אין זיינע טויזנטן, און דָּוִד אין זיינע צענטויזנטן. edit</p>	<p>1SA 18:7 un di vaiber di shpillerins hoben gezungen un gezogt: Shaul hot geshlogen in zaine toiznten, un Dovid in zaine tsentoiznten.</p>	<p>1SA 18:7 And the nashim answered one another as they played, and said, Sha'ul hath slain his alafim, and Dovid his revavot (<i>myriads</i>) .</p>
<p>1SA 18:8 האָט שָׁאוּל זייער געברענט, און דאָס דאָזיקע גערייד איז געווען שלעכט אין זיינע אויגן, און ער האָט געזאַגט: דָּוִד הָאָבן זיי געגעבן די צענטויזנטן, און מיר האָבן זיי געגעבן די טויזנטן, און אים פֿעלט נאָך בלויז די מלוכה. edit</p>	<p>1SA 18:8 hot Shaulen zeyer gebrent, un dos dozike gereid iz geven shlecht in zaine oigen, un er hot gezogt: Doviden hoben zei gegeben di tsentoiznten, un mir hoben zei gegeben di toiznten, un im felt noch bloiz di meluche.</p>	<p>1SA 18:8 And Sha'ul was very angry, and the saying was displeasing in his eyes and he said, They have ascribed unto Dovid revavot, and to me they have ascribed but alafim; and what can he have more but the maluchah (<i>kingship</i>) ?</p>

<p>און שאול האָט געקוקט 1SA 18:9 קרום אויף דױדן פֿון יענעם טאַג און ווייטער. edit</p>	<p>1SA 18:9 un Shaul hot gekukt krum oif Doviden fun yenem tog un waiter.</p>	<p>1SA 18:9 And there was jealous suspicion in the way Sha'ul eyed Dovid from that day forward.</p>
<p>און עס איז געווען אויף 1SA 18:10 מאַרגן, איז אַ בייזער גייסט פֿון אַלקים געקומען אויף שאולן, און ער האָט אין הויז גערעדט פֿון זינען, און דױד האָט געשפּילט מיט זײַן האַנט אַזוי ווי טאַג אין טאַג, און אין שאולס האַנט איז געווען דער שפּיז. edit</p>	<p>1SA 18:10 un es iz geven oif morgen, iz a beizer Gaist fun Elokim gekumen oif Shaulen, un er hot in hoiz geredt fun zinen, un Dovid hot geshpilt mit zain hant azoi vi tog in tog, un in Shauls hant iz geven der shpiz.</p>	<p>1SA 18:10 And it came to pass on the next day, that the ruach Elohim ra'ah came upon Sha'ul, and he prophesied inside the bais; and Dovid made music with his yad, as at other times; and there was a khanit in the yad Sha'ul.</p>
<p>און שאול אַ וואָרף 1SA 18:11 געטאַן דעם שפּיז, און ער האַט געקלערט: איך וועל דורכשטעכן דױדן ביז אין וואַנט. אָבער דױד האָט זיך אַפּגעדרייט פֿון אים צוויי מאַל. edit</p>	<p>1SA 18:11 hot Shaul a vorf geton dem shpiz, un er hot geklert: ich vel durchshtechen Doviden biz in vant. ober Dovid hot zich opgedreit fun im tsvet mol.</p>	<p>1SA 18:11 And Sha'ul hurled the khanit; for he said, I will pin Dovid even to the wall with it. And Dovid escaped his presence twice.</p>
<p>און שאול האָט מורא 1SA 18:12 געהאַט פֿאַר דױדן, וואָרום ה' איז געווען מיט אים, און פֿון שאולן האָט ער זיך אָפּגעטאַן. edit</p>	<p>1SA 18:12 un Shaul hot moire gehat far Doviden, vorem Hashem iz geven mit im, un fun Shaulen hot er zich opgeton.</p>	<p>1SA 18:12 And Sha'ul was afraid of Dovid, because HASHEM was with him, and was departed from Sha'ul.</p>
<p>און שאול האָט אים 1SA 18:13 אַפּגעטאַן פֿון זיך, און אים געמאַכט פֿאַר אַ הויפטמאַן</p>	<p>1SA 18:13 un Shaul hot im opgeton fun zich, un im gemacht far a hoiptman fun toizent, un er iz gegangen un gekumen dem folk</p>	<p>1SA 18:13 Therefore Sha'ul removed him from him, and made him his sar elef; and he went out and came in before HaAm.</p>

<p>פֿון טױזנט, און ער איז געגאָנגען און געקומען דעם פֿאַלק פֿאַרויס. edit</p>	<p>forois.</p>	
<p>1SA 18:14 און דָּוִד הָאָט באַגליקט אין אַלע זײַנע װעגן, און ה' איז געװען מיט אים. edit</p>	<p>1SA 18:14 un Dovid hot baglikt in ale zaine vegen, un Hashem iz geven mit im.</p>	<p>1SA 18:14 And Dovid was maskil (<i>successful</i>) in kol drakhim of him; and HASHEM was with him.</p>
<p>1SA 18:15 און שָׁאוּל הָאָט געזען אַז ער באַגליקט זייער, און ער הָאָט זיך געשראַקן פֿאַר אים. edit</p>	<p>1SA 18:15 un Shaul hot gezen az er baglikt zeyer, un er hot zich geshroken far im.</p>	<p>1SA 18:15 Wherefore when Sha'ul saw that he was maskil me'od, he was afraid of him.</p>
<p>1SA 18:16 אָבער גאַנץ ישׂראֵל און יהודה הָאָט ליב געהאַט דָּוִד, װאָרום ער פֿלעגט גיין און קומען זיי פֿאַרויס. edit</p>	<p>1SA 18:16 ober gants Yisroel un Yehudah hot lib gehat Doviden, vorem er flegt gein un kumen zei forois.</p>	<p>1SA 18:16 But kol Yisroel and Yehudah loved Dovid, because he went out and came in before them.</p>
<p>1SA 18:17 און שָׁאוּל הָאָט געזאָגט צו דָּוִד: אָט איז מיין עלטערע טאָכטער מֵרָב; זי װעל איך דיר געבן פֿאַר אַ װײַב, אָבער זיי מיר אַ העלדישער יונג, און פֿיר די מלחמות פֿון ה'. װאָרום שָׁאוּל הָאָט געקלערט: זאָל נישט מיין האַנט זיין אויף אים, נײַערט די האַנט פֿון די פֿלשתיים זאָל זיין אויף אים. edit</p>	<p>1SA 18:17 un Shaul hot gezogt tsu Doviden: ot iz main eltere tochter Merav; zi vel ich dir geben far a vaib, ober ze mir a heldisher yung, un fir di milchomes fun Hashem. vorem Shaul hot geklert: zol nisht main hant zain oif im, naiert di hant fun di Peleshetim zol zain oif im.</p>	<p>1SA 18:17 And Sha'ul said to Dovid, Hinei bitti hagedolah Merav, her will I give thee as isha; only be thou ben chayil (<i>valiant</i>) for me, and fight HASHEM 's milchamot. For Sha'ul said, Let not mine yad be upon him, but let the yad Pelishtim be upon him.</p>
<p>1SA 18:18 הָאָט דָּוִד געזאָגט צו שָׁאוּל: װער בין איך? און װאַס</p>	<p>1SA 18:18 hot Dovid gezogt tsu Shaulen: ver bin ich? un vos iz main leben, oder main foters</p>	<p>1SA 18:18 And Dovid said unto Sha'ul, Who am I? And what is my life, or the mishpakhat avi</p>

<p>איז מיין לעבן, אָדער מיין פֿאַטערס משפּחה אין ישׂראל, אַז איך זאָל ווערן אַן איידעם ביים מלך? edit</p>	<p>mishpoche in Yisroel, az ich zol veren an eidem baim melech?</p>	<p>in Yisroel, that I should be Choson to HaMelech?</p>
<p>1SA 18:19 אָבער עס איז געווען, בעת מע האָט געזאָלט געבן מֵרַבֿ די טאָכטער פֿון שָׂאוּל צו דָּוִד, איז זי אַוועקגעגעבן געוואָרן צו עֲדְרִיאֵל פֿון מחולה פֿאַר אַ ווייב. edit</p>	<p>1SA 18:19 ober es iz geven, beis me hot gezolt geben Merav di tochter fun Shaulen tsu Doviden, iz zi avekgegeben gevoren tsu Adrielen fun Machlah far a vaib.</p>	<p>1SA 18:19 But it came to pass at the time when Merav Bat Sha'ul should have been given to Dovid, that she was given as isha unto Adriel the Mecholati.</p>
<p>1SA 18:20 און מיכל די טאָכטער פֿון שָׂאוּל האָט ליב געהאַט דָּוִד; האָט מען דערציילט שָׂאוּל, און די זאָך איז וויילגעפֿעלן אין זיינע אויגן. edit</p>	<p>1SA 18:20 un Michal di tochter fun Shaulen hot lib gehat Doviden; hot men dertseilt Shaulen, un di zach iz voilgefelen in zaine oigen.</p>	<p>1SA 18:20 And Michal Bat Sha'ul loved Dovid; and they told Sha'ul, and the thing was yashar in eyes.</p>
<p>1SA 18:21 און שָׂאוּל האָט געקלערט: איך וויל זי אים געבן, כדי זי זאָל אים זיין פֿאַר אַ שטרויכלונג, און די האַנט פֿון די פֿלֶשֶׁתִּים זאָל זיין אויף אים. און שָׂאוּל האָט געזאָגט צו דָּוִד: וועסט היינט ווערן מיין איידעם מיט דער צווייטער. edit</p>	<p>1SA 18:21 un Shaul hot geklert: ich vil zi im geben, kedei zi zol im zain far a shtroichlung, un di hant fun di Peleshetim zol zain oif im. un Shaul hot gezogt tsu Doviden: vest haint veren main eidem mit der tsveiter.</p>	<p>1SA 18:21 And Sha'ul said, I will give him her, that she may be a mokesh to him, and that the yad Pelishtim may be against him. Wherefore Sha'ul said to Dovid, Thou shalt this day become Choson to me by one of my two.</p>
<p>1SA 18:22 און שָׂאוּל האָט באַפֿוּלן זיינע קנעכט: רעדט צו דָּוִד</p>	<p>1SA 18:22 un Shaul hot bafuilen zaine knecht: redt tsu Doviden shtilerheit, azoi tsu zogen: ze,</p>	<p>1SA 18:22 And Sha'ul commanded his avadim, saying, Commune with Dovid privately, and say,</p>

<p>שטילערהייט, אזוי צו זאָגן: זע, דער מלך וויל דײך, און אַלע זײנע קנעכט האָבן דײך ליב, טאָ ווער אַצונד דעם מלכס איידעם. edit</p>	<p>der melech vil dich, un ale zaine knecht hoben dich lib, to ver atsund dem melech's eidem.</p>	<p>Hinei, HaMelech hath chafetz (delight) in thee, and all his avadim love thee; now therefore be Choson to HaMelech.</p>
<p>1SA 18:23 האָבן שאולס קנעכט גערעדט אין די אויערן פֿון דודן די דאָזיקע ווערטער. און דוד האָט געזאָגט: גרינג אין אייערע אויגן צו ווערן דעם מלכס איידעם, אַז איך בין אַן אַרעמאָן און גרינגעשאַצט? edit</p>	<p>1SA 18:23 hoben Shauls knecht geredt in di oieren fun Doviden di dozike verter. un Dovid hot gezogt: gring in eyere oigen tsu veren dem melech's eidem, az ich bin an oreman un gringgeshatst?</p>	<p>1SA 18:23 And the avadim of Sha'ul spoke those devarim in the ears of Dovid. And Dovid said, Seemeth it a light thing in your eyes to become Choson to HaMelech, seeing that I am a poor man, and lightly esteemed?</p>
<p>1SA 18:24 האָבן די קנעכט פֿון שאולן אים דערציילט, אזוי צו זאָגן: אזוי ווי די דאָזיקע ווערטער האָט דוד גערעדט. edit</p>	<p>1SA 18:24 hoben di knecht fun Shaulen im dertseilt, azoi tsu zogen: azoi vi di dozike verter hot Dovid geredt.</p>	<p>1SA 18:24 And the avadim of Sha'ul told him, saying, According to these words spoke Dovid.</p>
<p>1SA 18:25 האָט שאול געזאָגט: אזוי זאלט איר זאָגן צו דודן: דער מלך וויל נישט קיין נדן, נייערט הונדערט פֿאַרהויטן פֿון די פֿלשתים, זיך נוקם צו זײן אָן דעם מלכס פֿײַנט. און שאול האָט גערעכנט צו מאַכן פֿאַלן דודן דורך דער האַנט פֿון די פֿלשתים. edit</p>	<p>1SA 18:25 hot Shaul gezogt: azoi zolt ir zogen tsu Doviden: der melech vil nisht kein Noden, naiert hundert forhoiten fun di Peleshetim, zich noikem tsu zain on dem melech's faint. un Shaul hot gerechnt tsu machen falen Doviden durch der hant fun di Peleshetim.</p>	<p>1SA 18:25 And Sha'ul said, Thus shall ye say to Dovid, HaMelech has chafetz (desire) for not any mohar (dowry, bride price) but a hundred arelot (foreskins) of the Pelishtim, to be avenged of the oyevei HaMelech. But Sha'ul schemed to make Dovid fall by the yad Pelishtim.</p>

<p>הָאָבָן זַיִנַע קִנְעֻכֵּט 1SA 18:26 דֵּרְצִיילֵט דְּוֹדֵן דִּי דֹאָזִיקֶע ווערטער, און די זאך איז וויילגעפעלן אין די אויגן פֿון דְּוֹדֵן, צו ווערן דעם מלכס איידעם. און די טעג זיינען נאָך צו מאָל נישט דערפֿילט געוואָרן, edit</p>	<p>1SA 18:26 hoben zaine knecht dertseilt Doviden di dozike verter, un di zach iz voilgefelen in di oigen fun Doviden, tsu veren dem melech's eidem. un di teg zainen noch tsu mol nisht derfilt gevoren,</p>	<p>1SA 18:26 And when his avadim told Dovid these devarim, it pleased Dovid well to be Choson of HaMelech; and the yamim were not expired.</p>
<p>1SA 18:27 איז דוד אויפגעשטאנען און איז אוועקגעגאנגען, ער מיט זיינע מענטשן, און ער האַט געשלאָגן פֿון די פֿלשתיים צוויי הונדערט מאָן. און דוד האַט געבראַכט זייערע פֿאַרהויטן, און מע האָט זיי איבערגעגעבן פֿאַרפֿול צום מלך, כדי ער זאָל ווערן דעם מלכס איידעם. און שאול האָט אים געגעבן זיין טאָכטער מיכלען פֿאַר אַ ווייב. edit</p>	<p>1SA 18:27 iz Dovid oifgeshtanen un iz avekgegangen, er mit zaine mentshen, un er hot geshlogen fun di Peleshetim tsvei hundert man. un Dovid hot gebracht zeyere forhoiten, un me hot ze ibergegeben farful tsum melech, kedei er zol veren dem melech's eidem. un Shaul hot im gegeben zain tochter Michalen far a vaib.</p>	<p>1SA 18:27 Wherefore Dovid arose and went, he and his anashim, and slaughtered of the Pelishtim (<i>Philistines</i>) two hundred ish; and Dovid brought their arelot, and they gave them in full count to HaMelech, that he might be the Choson of HaMelech. And Sha'ul gave him Michal bitto as isha.</p>
<p>1SA 18:28 און שאול האָט געזען און פֿאַרשטאַנען אַז ה' איז מיט דוד. און מיכל די טאָכטער פֿון שאול האָט אים ליב געהאַט. edit</p>	<p>1SA 18:28 un Shaul hot gezen un forshtanen az Hashem iz mit Doviden. un Michal di tochter fun Shaulen hot im lib gehat.</p>	<p>1SA 18:28 And Sha'ul saw and knew that HASHEM was with Dovid, and that Michal Bat Sha'ul loved him.</p>
<p>1SA 18:29 און שאול האָט נאָך מער מורא געקריגן פֿאַר דוד.</p>	<p>1SA 18:29 un Shaul hot noch mer moire gekrigen far Doviden. un</p>	<p>1SA 18:29 And Sha'ul was yet the more afraid of Dovid; and</p>

<p>און שאול איז געווען דודן אַ שונא אַלע טעג. edit</p>	<p>Shaul iz geven Doviden a soine ale teg.</p>	<p>Sha'ul became oyev to Dovid kol hayamim.</p>
<p>און די האַרן פֿון די 1SA 18:30 פֿלשתיים פֿלעגן אַרויסגיין; און עס איז געווען, ווען נאָר זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען, האָט דוד באַגליקט מער פֿון אַלע קנעכט פֿון שאול, און זיין נאָמען איז געווען זייער געאַכט. edit</p>	<p>1SA 18:30 un di haren fun di Peleshetim flegen aroisgein; un es iz geven, ven nor zei zainen aroisgegangen, hot Dovid baglikt mer fun ale knecht fun Shaulen, un zain nomen iz geven zeyer geacht.</p>	<p>1SA 18:30 Then the sarim of the Pelishtim went forth [to fight]; and it came to pass, after they went forth, that Dovid prospered more than all the avadim (<i>officers</i>) of Sha'ul; so that shmo became esteemed as of good reputation. And Sha'ul spoke to Yonatan bno, and to all his avadim, that they should kill Dovid.</p>
<p>און שאול האָט גערעדט צו יונתן זיין זון און צו אַלע קנעכט, צו טייטן דודן; אָבער יהונתן דער זון פֿון שאול האָט זייער געגאַרט דודן. edit</p>	<p>1SA 19:1 un Shaul hot geredt tsu Yonatan zain zun un tsu ale knecht, tsu teiten Doviden; ober Yehonatan der zun fun Shaulen hot zeyer gegart Doviden.</p>	<p>1SA 19:1 But Yehonatan Ben Sha'ul liked Dovid me'od.</p>
<p>און יהונתן האָט דערציילט דודן, אזוי צו זאָגן: מיין פֿאַטער שאול זוכט דיד צו טייטן. און אַצונד, איך בעט דיך, זיי אַפּגעהיט אין דער פֿרי, און זאָלסט זיצן אין פֿאַרבאָרגעניש און זיך באַהאַלטן. edit</p>	<p>1SA 19:2 un Yehonatan hot dertseilt Doviden, azoi tsu zogen: main foter Shaul zucht dich tsu teiten. un atsund, ich bet dich, zei opgehit in der peire, un zolst zitsen in farborgenish un zich bahalten.</p>	<p>1SA 19:2 Yehonatan reported [this] to Dovid, saying, Sha'ul aviv seeketh to kill thee; now therefore be shomer in the boker, and abide baseter (<i>in a secret place</i>) and hide thyself;</p>
<p>און איך וועל אַרויסגיין, און וועל שטיין לעבן מיין פֿאַטער אויף דעם פֿעלד וואָס</p>	<p>1SA 19:3 un ich vel aroisgein, un vel shtein leben main foter oif dem feld vos du bist dorten. un ich vel reden vegen dir tsu main</p>	<p>1SA 19:3 And I will go out and stand beside avi in the sadeh where thou art, and I will speak of thee with avi; and what I see,</p>

<p>דו ביסט דאָרטן. און איך וועל רעדן וועגן דיר צו מיין פֿאַטער, און אַז איך וועל וואָס מערקן, וועל איך דיר זאָגן. edit</p>	<p>foter, un az ich vel vos merken, vel ich dir zogen.</p>	<p>that I will tell thee.</p>
<p>1SA 19:4 און יהונתן האָט גערעדט גוטס אויף דודן צו זיין פֿאַטער שאול, און ער האָט צו אים געזאָגט: זאָל דער מלך נישט זינדיקן אַקעגן זיין קנעכט, אַקעגן דודן, ווייל ער האָט אַקעגן דיר נישט געזינדיקט, און ווייל זיינע טוונגען זיינען געווען זייער גוט פֿאַר דיר. edit</p>	<p>1SA 19:4 un Yehonatan hot geredt guts oif Doviden tsu zain foter Shaulen, un er hot tsu im gezogt: zol der melech nisht zindiken akegen zain knecht, akegen Doviden, vail er hot akegen dir nisht gezindikt, un vail zaine tuungen zainen geven zeyer gut far dir.</p>	<p>1SA 19:4 And Yehonatan spoke tov of Dovid unto Sha'ul aviv, and said unto him, Let not HaMelech commit chet against his eved, against Dovid; because he hath not committed chet against thee, and because his ma'asim have been toward thee tov me'od:</p>
<p>1SA 19:5 און ער האָט גענומען זיין לעבן אין זיין האַנט, און האָט געשלאָגן דעם פֿלשתי, און ה' האָט געטאָן אַ גרויסע ישועה פֿאַר גאַנץ ישׂראָל; האָסט עס געזען, און האָסט זיך געפֿרייט. און פֿאַר וואָס זאָלסטו זיך פֿאַרזינדיקן אָן אומשולדיקן בלוט, צו טייטן דודן אומזיסט? edit</p>	<p>1SA 19:5 un er hot genumen zain leben in zain hant, un hot geschlogen dem Pelishtim, un Hashem hot geton a groise yeshue far gants Yisroel; host es gezen, un host zich gefreit. un far vos zolstu zich farzindiken on umshuldiken blut, tsu teiten Doviden umzist?</p>	<p>1SA 19:5 For he did put his nefesh in his yad, and slaughtered the Pelishti (Philistine), and HASHEM wrought Teshuah Gedolah for kol Yisroel; thou sawest it, and didst rejoice with simcha. Why then wilt thou commit chet against dahm naki (innocent blood), to slay Dovid chinom (without cause) ?</p>
<p>1SA 19:6 האָט שאול צוגעהערט צו דעם קול פֿון יהונתנען, און שאול האָט געשוואָרן: אַזוי ווי ה' לעבט, אויב ער וועט</p>	<p>1SA 19:6 hot Shaul tsugehert tsu dem kol fun Yehonatanen, un Shaul hot geshvoren: azoi vi Hashem lebt, oib er vet geteit veren!</p>	<p>1SA 19:6 And Sha'ul paid heed unto the voice of Yehonatan; and Sha'ul swore a shevuah, As HASHEM liveth, he shall not be slain.</p>

<p>געטייט ווערן! edit</p>		
<p>1SA 19:7 און יהונתן האָט גערופֿן דָּוִד, און יהונתן האָט אים דערציילט אַלע די דאָזיקע ווערטער. און יהונתן האָט געבראַכט דָּוִד צו שאול, און ער איז געווען פֿאַר אים אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן. edit</p>	<p>1SA 19:7 un Yehonatan hot gerufen Doviden, un Yehonatan hot im dertseilt ale di dozike verter. un Yehonatan hot gebracht Doviden tsu Shaulen, un er iz geven far im azoi vi nechten-eyernechten.</p>	<p>1SA 19:7 And Yehonatan called Dovid, and Yehonatan reported to him all these devarim. And Yehonatan brought Dovid to Sha'ul, and he was in his presence, as in times past.</p>
<p>1SA 19:8 און ווידער געוואָרן אַ מלחמה, און דָּוִד איז אַרויסגעגאַנגען, און האָט מלחמה געהאַלטן אַקעגן די פֿלשתים, און ער האָט געשלאָגן צווישן זיי אַ גרויסן שלאַק, און זיי זיינען אַנטלאָפֿן פֿאַר אים. edit</p>	<p>1SA 19:8 un vider gevoren a milchome, un Dovid iz aroisgegangen, un hot milchome gehalten akegen di Peleshetim, un er hot geshlogen tsvishen zei a groisen shlak, un zei zainen antlofen far im.</p>	<p>1SA 19:8 And there was milchamah again; and Dovid went out, and fought with the Pelishtim (<i>Philistines</i>), and slaughtered them with a makkah gedolah (<i>with a great blow</i>); and they fled from him.</p>
<p>1SA 19:9 און אַ בייזער גייסט פֿון ה' איז געקומען אויף שאול בעת ער איז געזעסן אין זיין הויז מיט זיין שפיז אין זיין האַנט; און דָּוִד האָט געשפּילט מיט דער האַנט. edit</p>	<p>1SA 19:9 un a beizer Gaist fun Hashem iz gekumen oif Shaulen beis er iz gezesen in zain hoiz mit zain shpiz in zain hant; un Dovid hot geshpilt mit der hant.</p>	<p>1SA 19:9 And there was a ruach HASHEM ra'ah upon Sha'ul, as he sat in his Bais with his khanit (<i>spear</i>) in his yad; while Dovid menaggen (<i>was playing music</i>) with his yad.</p>
<p>1SA 19:10 האָט שאול געזוכט דורכצושטעכן דָּוִד מיטן שפיז ביז אין וואַנט, אָבער ער האָט זיך אַרויסגעמאַכט פֿון שאול, ווי נעכטן-אייערנעכטן. edit</p>	<p>1SA 19:10 hot Shaul gezucht durchtsushtechen Doviden miten shpiz biz in vant, ober er hot zich aroisgemacht fun Shaulen, un er hot arangeshtochen dem shpiz in</p>	<p>1SA 19:10 And Sha'ul sought to pin Dovid to the wall with the khanit; but he slipped away out of Sha'ul's presence, and he drove the khanit into the wall; and Dovid fled, and escaped</p>

<p>און ער האָט אַרײַנגעשטאַכן דעם שפיז אין וואַנט. און דָוִד איז אַנטלאָפֿן און איז אַנטרונען געוואָרן אין יענער נאַכט. edit</p>	<p>vant. un Dovid iz antlofen un iz antrunen gevoren in yener nacht.</p>	<p>that lailah.</p>
<p>1SA 19:11 האָט שאַול געשיקט שלוחים צו דָוִדס הויז, אים צו היטן, און אים צו טייטן אין דער פֿרי. אָבער זײַן ווייב מיכל האָט אָנגעזאָגט דָוִדן, אַזוי צו זאָגן: אויב דו ראַטעוועסט נישט דיין נפֿש די נאַכט, ווערסטו מאַרגן געטייט. edit</p>	<p>1SA 19:11 hot Shaul geshikt shluchim tsu Dovid's hoiz, im tsu hiten, un im tsu teiten in der peire. ober zain vaib Michal hot ongezagt Doviden, azoi tsu zogen: oib du ratevest nisht dain nefesh di nacht, verstu morgen geteit.</p>	<p>1SA 19:11 Sha'ul also sent malachim unto Bais Dovid, to put him under surveillance, and to slay him in the boker; and Michal his isha warned Dovid, saying, If thou not escape with thy nefesh halilah (tonight) , makhar (tomorrow) thou shalt be slain.</p>
<p>1SA 19:12 און מיכל האָט אַראָפּגעלאָזט דָוִדן דורכן פֿענסטער, און ער איז אַוועק און איז אַנטלאָפֿן און אַנטרונען געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 19:12 un Michal hot aropgelozt Doviden durchen fenster, un er iz avek un iz antlofen un antrunen gevoren.</p>	<p>1SA 19:12 So Michal let Dovid down through the chalon; and he went, and fled, and escaped.</p>
<p>1SA 19:13 און מיכל האָט גענומען דעם תִּרְפִּים, און אַרױפּגעלייגט אויפֿן בעט, און אַ געשטריק פֿון ציגנהאַר האָט זי אים געלייגט צו קאַפּנס, און איבערגעדעקט מיט אַ בגד. edit</p>	<p>1SA 19:13 un Michal hot genumen dem trofim, un aroifgeleigt oifen bet, un a geshtrik fun tsignhor hot zi im geleigt tsu kopns, un ibergedekt mit a beged.</p>	<p>1SA 19:13 And Michal took the terafim, and laid it in the mittah, and put a piece of woven goat's hair at its head, and covered it with beged (cloth, garment) .</p>
<p>1SA 19:14 און אַז שאַול האָט געשיקט שלוחים צו נעמען</p>	<p>1SA 19:14 un az Shaul hot geshikt shluchim tsu nemen Doviden, hot zi gezagt: er iz krank.</p>	<p>1SA 19:14 And when Sha'ul sent malachim to capture Dovid, she said, He is choleh (ill) .</p>

<p>דָּוִד, הָאָט זי געזאָגט: ער איז קראַנק. edit</p>		
<p>1SA 19:15 הָאָט שָׂאוּל געשיקט שלוחים צו זען דָּוִד, אַזוי צו זאָגן: ברענגט אים אַרויף מיטן בעט צו מיר, אים צו טייטן. edit</p>	<p>1SA 19:15 hot Shaul geshikt shluchim tsu zen Doviden, azoi tsu zogen: brengt im aroifblikendik miten bet tsu mir, im tsu teiten.</p>	<p>1SA 19:15 And Sha'ul sent the malachim back to see Dovid, saying [to them], Bring him up to me in the mittah (bed) , to have him slain.</p>
<p>1SA 19:16 זיינען די שלוחים געקומען, ערשט דער תרפים איז אויפן בעט, און דאָס געשטריק פֿון ציגהאַר אים צוקאַפּנס. edit</p>	<p>1SA 19:16 zainen di shluchim gekumen, ersht der trofim iz oifen bet, un dos geshtrik fun tsighor im tsukopns.</p>	<p>1SA 19:16 And when the malachim were come in, hinei, there was the terafim in the mittah, with a piece of woven goats' hair at its head.</p>
<p>1SA 19:17 הָאָט שָׂאוּל געזאָגט צו מיכלען: פֿאַר וואָס האָסטו מיך אַזוי אָפּגענאַרט, און האָסט אַוועקגעלאָזט מיין שונא, און ער איז אַנטרונען געוואָרן? הָאָט מיכל געזאָגט צו שאולן: ער האָט צו מיר געזאָגט: לאַז מיך אַוועק, נאָך וואָס זאַל איך דיך טייטן? edit</p>	<p>1SA 19:17 hot Shaul gezogt tsu Michalen: far vos hostu mich azoi opgenart, un host avekgelozt main soine, un er iz antrunen gevoren? hot Michal gezogt tsu Shaulen: er hot tsu mir gezogt: loz mich avek, noch vos zol ich dich teiten?</p>	<p>1SA 19:17 And Sha'ul said unto Michal, Why hast thou so deceived me, and sent away mine oyev, that he is escaped? And Michal answered Sha'ul, He said unto me, Let me get away; why should I kill thee?</p>
<p>1SA 19:18 און דָּוִד איז אַנטלאָפֿן און אַנטרונען געוואָרן, און ער איז געקומען צו שמואלן קיין רָמָה, און האָט אים דערציילט אַלץ וואָס שָׂאוּל האָט אים געטאָן. און ער און שמואל</p>	<p>1SA 19:18 un Dovid iz antlofen un antrunen gevoren, un er iz gekumen tsu Shmuelen kein Ramah, un hot im dertseilt alts vos Shaul hot im geton. un er un Shmuel zainen gegangen un hoben zich bazetst in Nayot.</p>	<p>1SA 19:18 So Dovid fled, and escaped, and came to Shmuel at Ramah, and told him all that Sha'ul had done to him. And he and Shmuel went and dwelt in the dwellings of the nevi'im.</p>

<p>זיינען געגאנגען און האָבן זיך באַזעצט אין נְיוֹת. edit</p>		
<p>איז אָנגעזאָגט געוואָרן 1SA 19:19 שְׂאוּל, אַזוי צו זאָגן: זע, דָּוִד איז אין נְיוֹת אין רָמָה. edit</p>	<p>1SA 19:19 iz ongezogt gevoren Shaulen, azoi tsu zogen: ze, Dovid iz in Nayot in Ramah.</p>	<p>1SA 19:19 And it was told Sha'ul, saying, Hinei, Dovid is at the dwellings of the nevi'im in Ramah.</p>
<p>1SA 19:20 און שְׂאוּל האָט געשיקט שלוחים צו נעמען דָּוִד. האָבן זיי געזען דאָס געזעמל נביאים נביאות זאָגן, און שמואל שטייט געשטעלט איבער זיי; און דער גייסט פֿון אלקים איז געווען אויף די שלוחים פֿון שְׂאוּל, און זיי אויך האָבן נביאות געזאָגט. edit</p>	<p>1SA 19:20 un Shaul hot geshikt shluchim tsu nemen Doviden. hoben zeigezen dos gezeml neviim nviut zogen, un Shmuel shteit geshtelt iber zeige; un der Gaist fun Elokim iz geven oif di shluchim fun Shaulen, un zeioich hoben nviut gezogt.</p>	<p>1SA 19:20 And Sha'ul sent malachim to capture Dovid; and when they saw the kat (<i>sect, group</i>) of the nevi'im prophesying, and Shmuel standing as nitzav (<i>overseeing</i>) them, the Ruach Elohim was upon the malachim of Sha'ul, and they also prophesied.</p>
<p>1SA 19:21 האָט מען אָנגעזאָגט שְׂאוּל, און ער האָט געשיקט אַנדערע שלוחים. האָבן זיי אויך נביאות געזאָגט. האָט שְׂאוּל ווידער געשיקט דריטע שלוחים, און זיי אויך האָבן נביאות געזאָגט. edit</p>	<p>1SA 19:21 hot men ongezogt Shaulen, un er hot geshikt andere shluchim. hoben zeioich nviut gezogt. hot Shaul vider geshikt drite shluchim, un zeioich hoben nviut gezogt.</p>	<p>1SA 19:21 And when it was told Sha'ul, he sent other malachim, and they prophesied likewise. And Sha'ul sent malachim again shelishim (<i>third ones</i>) and they prophesied also.</p>
<p>1SA 19:22 איז ער אויך געגאנגען קיין רָמָה, און ער איז געקומען ביז דער גרויסער גרוב וואָס אין שֶׁכּוּ, און האָט זיך נאָכגעפֿרעגט און געזאָגט: וווּ</p>	<p>1SA 19:22 iz er oich gegangen kein Ramah, un er iz gekumen biz der groiser grub vos in Sekhu, un hot zich nochgefregt un gezogt: vu zainen Shmuel un Dovid? hot men im gezogt: on, in Nayot in Ramah.</p>	<p>1SA 19:22 Then went he also to Ramah, and came to a bor hagadol (<i>great pit</i>) at Sekhu; and he asked and said, Where are Shmuel and Dovid? And one said, Hinei, they are at the dwellings of the nevi'im in</p>

<p>זיינען שמואל און דוד? האָט מען אים געזאָגט: אָן, אין נְיֹוֹת אין רָמָה. edit</p>		<p>Ramah.</p>
<p>1SA 19:23 איז ער אַוועק אַהין קיין נְיֹוֹת אין רָמָה, און אויך אויף אים איז געווען דער גייסט פֿון אַלְקִים, און ער איז געגאַנגען און גייענדיק נְבִיאֹוֹת געזאָגט, ביז ער איז געקומען קיין נְיֹוֹת אין רָמָה. edit</p>	<p>1SA 19:23 iz er avek ahin kein Nayot in Ramah, un oich oif im iz geven der Gaist fun Elokim, un er iz gegangen un geyendik nviut gezogt, biz er iz gekumen kein Nayot in Ramah.</p>	<p>1SA 19:23 And he went there to the dwellings of the nevi'im at Ramah; and the Ruach Elohim was upon him also, and he walked along prophesying, until he came to the dwellings of the nevi'im at Ramah.</p>
<p>1SA 19:24 און ער אויך האָט אויסגעטאָן זיינע קליידער, און ער אויך האָט נְבִיאֹוֹת געזאָגט פֿאַר שמואלן, און איז געלעגן אַ נאַקעטער יענעם גאַנצן טאָג, און די גאַנצע נאַכט. דעריבער זאָגט מען: איז אויך שְׂאוּל צווישן די נְבִיאִים? edit</p>	<p>1SA 19:24 un er oich hot oisgeton zaine kleider, un er oich hot nviut gezogt far Shmuelen, un iz gelegen a naketer yenem gantsen tog, un di gantse nacht. deriber zogt men: iz oich Shaul tsvishen di neviim?</p>	<p>1SA 19:24 And he stripped off his beged also, and prophesied before Shmuel in like manner, and lay down arom (naked) all that day and all that lailah. Thus they say, Is Sha'ul also among the nevi'im?</p>
<p>1SA 20:1 און דוד איז אַנטלאָפֿן פֿון נְיֹוֹת אין רָמָה, און ער איז געקומען, און האָט געזאָגט פֿאַר יהוֹנָתָן: וואָס האָב איך געטאָן? און וואָס איז מיין פֿאַרברעך, און וואָס איז מיין חטא פֿאַר דיין פֿאַטער, וואָס ער זוכט מיין לעבן? edit</p>	<p>1SA 20:1 un Dovid iz antlofen fun Nayot in Ramah, un er iz gekumen, un hot gezogt far Yehonatanen: vos hob ich geton? un vos iz main farbrech, un vos iz main chet far dain foter, vos er zucht main leben?</p>	<p>1SA 20:1 And Dovid fled from Nayot in Ramah, and came and said before Yonatan, What have I done? What is mine avon? And what is my chattat before avicha, that he seeketh my nefesh?</p>

<p>הָאֵט עַר צו אים געזאָגט: 1SA 20:2 חלילה! וועסט נישט שטארבן. זע, מיין פֿאַטער טוט נישט אַ גרױסע זאַך אָדער אַ קליינע זאַך, וווּ ער אַנטפלעקט נישט מיין אויער, און פֿאַר וואָס זאָל מיין פֿאַטער פֿאַרבאָרגן פֿון מיר די דאָזיקע זאַך? עס איז נישט אַזוי. edit</p>	<p>1SA 20:2 hot er tsu im gezogt: cholile! vest nisht shtarben. ze, main foter tut nisht a groise zach oder a kleine zach, vu er antplekt nisht main oier, un far vos zol main foter farborgen fun mir di dozike zach? es iz nisht azoi.</p>	<p>1SA 20:2 And he said unto him, Chalilah (<i>may it never be!</i>) ; thou shalt not die: hinei, avi will do nothing either gadol or katon, but that he will reveal it to me; and why should avi hide this thing from me? It is not so.</p>
<p>הָאֵט דָּוִד ווידער 1SA 20:3 געשוואָרן, און געזאָגט: ווייסן ווייסט דיין פֿאַטער אַז איך האָב געפֿונען חן אין דייןע אויגן, און ער קלערט: זאָל יהוֹנָתָן דערפֿון נישט וויסן, כדי ער זאָל זיך נישט קלעמען. אַבער אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אַז אַזוי ווי אַ טריט איז צווישן מיר און צווישן טויט! edit</p>	<p>1SA 20:3 hot Dovid vider geshvoren, un gezogt: veisen veist dain foter az ich hob gefunen chen in daine oigen, un er klert: zol Yehonatan derfun nisht visen, kedei er zol zich nisht klemen. ober azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, az azoi vi a trit iz tsvishen mir un tsvishen toit!</p>	<p>1SA 20:3 And Dovid took an oath, moreover, and said, Avicha certainly knoweth that I have found chen in thine eyes; and he saith, Let not Yonatan know this, lest he be grieved; but truly as HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, there is hardly a peysah (<i>step</i>) between me and mavet.</p>
<p>הָאֵט יהוֹנָתָן געזאָגט צו 1SA 20:4 דָּוִד: וואָס וויל דיין זעל, איך זאָל פֿאַר דיר טאָן? edit</p>	<p>1SA 20:4 hot Yehonatan gezogt tsu Doviden: vos vil dain zel, ich zol far dir ton?</p>	<p>1SA 20:4 Then said Yonatan unto Dovid, Whatsoever thy nefesh saith, I will even do it for thee.</p>
<p>הָאֵט דָּוִד געזאָגט צו 1SA 20:5 יהוֹנָתָנען: אָט איז מאָרגן ראַש-חֹדֶשׁ, ווען זיצן דאָרף איך זיצן מיטן מלך צום עסן;</p>	<p>1SA 20:5 hot Dovid gezogt tsu Yehonatanen: ot iz morgen Rosh-chodesh, ven zitsen darf ich zitsen miten melech tsum esen; zolstu mich lozen gein, un</p>	<p>1SA 20:5 And Dovid said unto Yonatan, Hinei, makhar (<i>tomorrow</i>) is Rosh Chodesh, and I should not fail to sit with HaMelech for tish; but let me</p>

<p>זאָלסטו מיך לאָזן גיין, און איד וועל זיך באַהאַלטן אין פֿעלד ביז איבער מאָרגן אָוונט. edit</p>	<p>ich vel zich bahalten in feld biz iber morgen ovent.</p>	<p>go, that I may hide myself in the sadeh unto the erev hashlishit.</p>
<p>1SA 20:6 אויב נאָכפֿרעגן וועט זיך נאָכפֿרעגן דיין פֿאַטער אויף מיר, זאָלסטו זאָגן: אָפּבעטן האַט זיך אָפּגעבעטן דוד ביי מיר, כדי אַריבערצולויפֿן אין זיין שטאָט בית-לֶחֶם, וואָרום די יערלעכע אָפּפֿערשלאַכטונג איז דאָרטן ביי דער גאַנצער משפּחה. edit</p>	<p>1SA 20:6 oib nochfregen vet zich nochfregen dain foter oif mir, zolstu zogen: opbeten hot zich opgebeten Dovid bai mir, kedei aribertsuloifen in zain shtot Beit-Lechem, vorem di yerleche opfershlichtung iz dorten bai der gantser mishpoche.</p>	<p>1SA 20:6 If avicha at all miss me, then say, Dovid earnestly asked leave of me that he might run to Beit-Lechem his town; for there is a zevach hayamim there for kol mishpakhat.</p>
<p>1SA 20:7 אויב ער וועט אַזוי זאָגן: גוט! איז פֿריד צו דיין קנעכט; אויב אָבער צערענען וועט ער צערענען, זיי וויסן אַז שלעכטס איז באַשלאָסן ביי אים. edit</p>	<p>1SA 20:7 oib er vet azoi zogen: gut! iz frid tsu dain knecht; oib ober tserenen vet er tserenen, ze visen az shlechts iz bashlosen bai im.</p>	<p>1SA 20:7 If he say thus, It is tov; thy eved shall have shalom; but if he be very wrathful, then be sure that ra'ah is determined by him.</p>
<p>1SA 20:8 און זאָלסט טאָן חֶסֶד מיט דיין קנעכט, וואָרום אין אַ בְּרִית פֿון ה' האָסטו געבראַכט דיין קנעכט מיט דיר; און אויב אין מיר איז דאָ אַ פֿאַרברעך, טייט מיך דו; און נאָך וואָס דען זאָלסטו מיך ברענגען צו דיין פֿאַטער? edit</p>	<p>1SA 20:8 un zolst ton chesed mit dain knecht, vorem in a bris fun Hashem hostu gebracht dain knecht mit dir; un oib in mir iz do a farbrech, teit mich du; un noch vos den zolstu mich brenge tsu dain foter?</p>	<p>1SA 20:8 Therefore thou shalt deal with chesed unto thy eved; for thou hast brought thy eved into Brit HASHEM with thee; notwithstanding, if there be in me avon (iniquity), slay me thysel; for why shouldest thou bring me to avicha?</p>

<p>הָאֵט יְהוֹנָתָן גַּעזְאָגט: 1SA 20:9</p> <p>חלילה דיר! וואָרום אויב דערוויסן וועל איך זיך דערוויסן אַז ביי מיין פֿאַטער איז באַשלאָסן, דיר זאָל געשען בייז, צי וועל איך דאָס דיר נישט דערציילן? edit</p>	<p>1SA 20:9 hot Yehonatan gezogt: cholile dir! vorem oib dervisen vel ich zich dervisen az bai main foter iz bashlosen, dir zol geshen beiz, tsi vel ich dos dir nisht dertseilen?</p>	<p>1SA 20:9 And Yonatan said, Chalilah (<i>far be it</i>) from thee; for if I had da'as certainly that ra'ah were determined by Avi to come upon thee, then would not I tell it thee?</p>
<p>הָאֵט דָּוִד גַּעזְאָגט צו יהוֹנָתָנען: ווער וועט מיר דערציילן אויב דיין פֿאַטער וועט דיר ענטפֿערן האָרט? edit</p>	<p>1SA 20:10 hot Dovid gezogt tsu Yehonatanen: ver vet mir dertseilen oib dain foter vet dir entferen hart?</p>	<p>1SA 20:10 Then said Dovid to Yonatan, Who shall tell me? Or what if avicha answer thee roughly?</p>
<p>הָאֵט יְהוֹנָתָן גַּעזְאָגט צו דָּוִד: קום, און לאָמיר אַרויסגיין אין פֿעלד. זיינען זיי ביידע אַרויסגעגאַנגען אין פֿעלד. edit</p>	<p>1SA 20:11 hot Yehonatan gezogt tsu Doviden: kum, un lomir aroisgein in feld. zainen ze beide aroisgegangen in feld.</p>	<p>1SA 20:11 And Yonatan said unto Dovid, Come, and let us go out into the sadeh. And they went out both of them into the sadeh.</p>
<p>און יהוֹנָתָן הָאֵט גַּעזְאָגט צו דָּוִד: ביי ה' דעם אלוקי יִשְׂרָאֵל! אַז איך וועל אויספֿאַרשן מיין פֿאַטער מאַרגן אָדער איבער מאַרגן אין דער צייט {יֹום שְׁלִישִׁי}, ערשט ער איז גוט צו דָּוִד, צי וועל איך דענצמאָל נישט שיקן צו דיר, און אַנטפלעקן דיין אויער? edit</p>	<p>1SA 20:12 un Yehonatan hot gezogt tsu Doviden: bai Hashem dem Elochei Yisroel! az ich vel oisforshen main foter morgen oder iber morgen in der tsait, ersht er iz gut tsu Doviden, tsi vel ich dentsmol nisht shiken tsu dir, un antpleken dain oier?</p>	<p>1SA 20:12 And Yonatan said unto Dovid, HASHEM Elohei Yisroel, when I have sounded out Avi at this time on Yom HaShishi from now, and, hinei, if there be tov toward Dovid, and I then send not unto thee, and reveal it in thy ozen (<i>ear</i>) ;</p>

<p>זָאָל ה' טָאָן צו יְהוֹנָתָן 1SA 20:13 אָזוי און נאָך מער! אויב מיין פֿאַטער וועט ווויל געפֿעלן צו ברענגען אויף דיר שלעכט, וועל איך אַנטפֿלעקן דיין אויער און וועל דָּוִד אַוועקשיקן, און וועסט גיין בשלום, און ה' וועט זיין מיט דיר אָזוי ווי ער איז געווען מיט מיין פֿאַטער. edit</p>	<p>1SA 20:13 zol Hashem ton tsu Yehonatanen azoi un noch mer! oib main foter vet voil gefelen tsu brengen oif dir shlecht, vel ich antpleken dain oier un vel Dovid avekshiken, un vest gein besholem, un Hashem vet zain mit dir azoi vi er iz geven mit main foter.</p>	<p>1SA 20:13 HASHEM do so and much more to Yonatan; but if it please Avi to do thee ra'ah, then I will reveal it in thy ozen (ear), and send thee away, that thou mayest go in shalom; and HASHEM be with thee, as He hath been with Avi.</p>
<p>1SA 20:14 און נישט נאָר ווען איך לעב נאָך – נישט נאָר זאָלסטו טָאָן מיט מיר אַ ה'ס חֶסֶד, אַז איך זאָל נישט שטאַרבן; edit</p>	<p>1SA 20:14 un nisht nor ven ich leb noch – nisht nor zolstu ton mit mir a Hashem's chesed, az ich zol nisht shtarben;</p>	<p>1SA 20:14 And thou shalt not only while yet I live show me the chesed HASHEM, that I die not;</p>
<p>1SA 20:15 נִיעֶרֶט זאָלסט נישט אַפֿשניידן {כרת} דיין חֶסֶד פֿון מיין הויז ביז אייביק; נישט צו מאָל ווען ה' וועט פֿאַרשניידן דָּוִדס פֿיינט ביז איינעם פֿון דעם געזיכט פֿון דער ערד. edit</p>	<p>1SA 20:15 naiert zolst nisht opshnaiden dain chesed fun main hoiz biz eibik; nisht tsu mol ven Hashem vet farshnaiden Dovid's faint biz einem fun dem gezicht fun der erd.</p>	<p>1SA 20:15 But also thou shalt not cut off thy chesed from my bais ad olam; no, not when HASHEM hath cut off the oyevim of Dovid, every one from the pnei ha'adamah.</p>
<p>1SA 20:16 און יְהוֹנָתָן האָט געשלאָסן אַ בְּרִית מיט דעם הויז פֿון דָּוִד: זָאָל ה' אויפֿמאַנען פֿון דער האַנט פֿון דָּוִדס פֿיינט! edit</p>	<p>1SA 20:16 un Yehonatan hot geschlosen a bris mit dem hoiz fun Doviden: zol Hashem oifmonen fun der hant fun Dovid's faint!</p>	<p>1SA 20:16 So Yonatan made Brit with the Bais Dovid, saying, Let HASHEM even require it at the hands of the oyevim of Dovid.</p>
<p>1SA 20:17 און יְהוֹנָתָן האָט ווידער</p>	<p>1SA 20:17 un Yehonatan hot vider bashvoren Doviden bai zain</p>	<p>1SA 20:17 And Yonatan caused Dovid to swear a shevua again,</p>

<p>באַשוואַרן דױזן בײַ זײַן ליבשאַפֿט צו אים, וואַרום ליב ווי זײַן זעל האָט ער אים ליב געהאַט. edit</p>	<p>libshaft tsu im, vorem lib vi zain zel hot er im lib gehat.</p>	<p>because he loved him; for he loved him with the ahavat nafsho (<i>with the love of his own nefesh, self</i>) .</p>
<p>1SA 20:18 און יהונתן האָט צו אים געזאָגט: מאַרגן איז ראש- חודש, און דו וועסט פֿעלן, ווייל דיין זיץ וועט זײַן לידיק. edit</p>	<p>1SA 20:18 un Yehonatan hot tsu im gezogt: morgen iz Rosh- chodesh, un du vest felen, vail dain zits vet zain leidik.</p>	<p>1SA 20:18 Then Yonatan said to Dovid, Makhar (<i>tomorrow</i>) is Rosh Chodesh; and thou shalt be missed, because thy moshav (<i>seat</i>) will be empty.</p>
<p>1SA 20:19 זאָלסטו איבער מאַרגן טיף אַראָפּנידערן, און קומען צו דעם אָרט וואָס דו האָסט זיך דאַרטן פֿאַרבאָרגן אין דעם וואַכעדיקן טאָג, און זיצן לעבן דעם שטיין אָזל. edit</p>	<p>1SA 20:19 zolstu iber morgen tif aropnideren, un kumen tsu dem ort vos du host zich dorten farborgen in dem vochediken tog, un zitsen leben dem shtein ezel.</p>	<p>1SA 20:19 And when thou hast stayed three days, then thou shalt go down quickly, and come to the makom (<i>place</i>) where thou didst hide thyself on the day of the ma'aseh (<i>deed</i>) , and shalt remain by the even (<i>stone</i>) Ezel.</p>
<p>1SA 20:20 און איך וועל וואַרפֿן דריי פֿיילן אָן אַ זײַט, אַזוי ווי איך וואָלט שיסן אין אַ ציל. edit</p>	<p>1SA 20:20 un ich vel vorfen drai failen on a zeit, azoi vi ich volt shisen in a tsil.</p>	<p>1SA 20:20 And I will shoot three khitzim (<i>arrows</i>) on the side thereof, as though I shot at a matarah (<i>target</i>) .</p>
<p>1SA 20:21 און זע, איך וועל שיקן דעם יינגל: גיי, געפֿיין די פֿיילן. אויב זאָגן וועל איך זאָגן צום יינגל: אָן זײַנען די פֿיילן אַהער צו צו פֿון דיר, נעם עס, טאָ קום, וואַרום פֿריד איז צו דיר, און עס איז גאַרנישט, אַזוי ווי ה' לעבט! edit</p>	<p>1SA 20:21 un ze, ich vel shiken dem yingel: gei, gefin di failen. oib zogen vel ich zogen tsum yingel: on zainen di failen aher tsu tsu fun dir, nem es, to kum, vorem frid iz tsu dir, un es iz gornisht, azoi vi Hashem lebt!</p>	<p>1SA 20:21 And, hinei, I will send a na'ar, saying, Go, find the khitzim (<i>arrows</i>) . If I expressly say unto the na'ar, Hinei, the khitzim (<i>arrows</i>) are on this side of thee, take them; then come thou, for there is shalom to thee, and no davar (<i>problem, concern</i>) ; as HASHEM liveth.</p>

<p>אויב אָבער איך וועל 1SA 20:22 אָזוי זאָגן צום יונג: אָן זײַנען די פֿיילן אַהין צו פֿון דיר, גיי אַוועק, וואָרום ה' שיקט דיך אַוועק. edit</p>	<p>1SA 20:22 oib ober ich vel azoi zogen tsum yung: on zainen di failen ahin tsu fun dir, gei avek, vorem Hashem shikt dich avek.</p>	<p>1SA 20:22 But if I say thus unto the elem (youth, young man) , Hinei, the khitzim (arrows) are beyond thee, go thy way; for HASHEM hath sent thee away.</p>
<p>1SA 20:23 און וועגן דער זאך וואָס מיר האָבן גערעדט, איך און דו, אָט איז ה' [אַן עדות] צווישן מיר און צווישן דיר אויף אייביק. edit</p>	<p>1SA 20:23 un vegen der zach vos mir hoben geredt, ich un du, ot iz Hashem [an eides] tsvishen mir un tsvishen dir oif eibik.</p>	<p>1SA 20:23 And as touching the matter which thou and I have spoken of, hinei, HASHEM be between thee and me ad olam.</p>
<p>1SA 20:24 האָט דָוד זיך באַהאַלטן אין פֿעלד; און אַז עס איז געווען ראַש-חודש, האָט דער מלך זיך געזעצט צום מאַלצײַט עסן. edit</p>	<p>1SA 20:24 hot Dovid zich bahalten in feld; un az es iz geven Rosh- chodesh, hot der melech zich gezetst tsum moltsait esen.</p>	<p>1SA 20:24 So Dovid hid himself in the sadeh; and when Rosh Chodesh was come, HaMelech sat him down to eat lechem.</p>
<p>1SA 20:25 און דער מלך איז געזעסן אויף זײַן זיץ אַזוי ווי אַלע מאָל, אויף דעם זיץ בײַ דער וואַנט; און יהוֹנָתָן איז געשטאַנען, און אַבְנֵר איז געזעסן ביים זײַט פֿון שאול; און דָודס אָרט איז געווען לײַדיק. edit</p>	<p>1SA 20:25 un der melech iz gezesen oif zain zits azoi vi ale mol, oif dem zits bai der vant; un Yehonatan iz geshtanen, un Avner iz gezesen baim zeit fun Shaulen; un Dovid's ort iz geven leidik.</p>	<p>1SA 20:25 And HaMelech sat upon his moshav (seat) , as at other times, even upon a moshav by the wall; and Yonatan arose, and Avner sat by Sha'ul's side, and Dovid's makom (place) was empty.</p>
<p>1SA 20:26 און שאול האָט גאַרנישט גערעדט אין יענעם טאָג, וואָרום ער האָט</p>	<p>1SA 20:26 un Shaul hot gornisht geredt in yenem tog, vorem er hot geklert: a sibe iz dos; er iz nisht rein, er iz vdi umrein.</p>	<p>1SA 20:26 Nevertheless Sha'ul spoke not anything that day; for he thought, Something hath befallen him, he is not tahor;</p>

<p>געקלערט: אַ סיבה איז דאָס; ער איז נישט ריין, ער איז אוודאי אומריין. edit</p>		<p>surely he is not tavor.</p>
<p>1SA 20:27 און עס איז געווען אויף מאָרגן נאָך ראש-חודש דעם צווייטן טאָג, און דאָס אָרט איז געווען ליידיק, האָט שָאָול געזאָגט צו יהונתן זיין זון: פֿאַר וואָס איז נישט געקומען דער זון פֿון יִשַׁי אי נעכטן אי היינט צום מאַלצייט? edit</p>	<p>1SA 20:27 un es iz geven oif morgen noch Rosh-chodesh dem tsveiten tog, un Dovid's ort iz geven leidik, hot Shaul gezogt tsu Yehonatan zain zun: far vos iz nisht gekumen der zun fun Yishaien i nechten i haint tsum moltsait?</p>	<p>1SA 20:27 And it came to pass on the day after Rosh Chodesh, which was the second day of the month, that Dovid's makom was empty; and Sha'ul said unto Yonatan bno, Wherefore cometh not Ben Yishai to halechem neither yesterday, nor today?</p>
<p>1SA 20:28 האָט יהונתן געענטפֿערט שָאָול: אָפּבעטן האָט זיך אָפּגעבעטן דוד ביי מיר קיין בית-לָחֶם; edit</p>	<p>1SA 20:28 hot Yehonatan geentfert Shaulen: opbeten hot zich opgebeten Dovid bai mir kein Beit-Lechem;</p>	<p>1SA 20:28 And Yonatan answered Sha'ul, Dovid earnestly asked leave of me to go to Beit- Lechem;</p>
<p>1SA 20:29 און ער האָט געזאָגט: לאַז מיד גיין, איך בעט דיך, וואָרום אַן אָפּפֿערשלאַכטונג פֿון דער משפּחה איז ביי אונדז אין שטאָט, און מיין ברודער, ער האָט מיר באַפֿוילן; און אַצונד, אויב איך האָב געפֿונען חן אין דייןע אויגן, לאַמִּיד, איך בעט דיך, זיך אַריבערכאַפֿן, און זען מייןע ברידער. דעריבער איז ער נישט געקומען צום מלכס טיש. edit</p>	<p>1SA 20:29 un er hot gezogt: loz mich gein, ich bet dich, vorem an opfershlachtung fun der mishpoche iz bai undz in shtot, un main bruder, er hot mir bafuilen; un atsund, oib ich hob gefunen chein in daine oigen, lomich, ich bet dich, zich ariberchapn, un zen maine brider. deriber iz er nisht gekumen tsum melech's tish.</p>	<p>1SA 20:29 And he said, Let me go, now; for we have mishpakhat zevach in the Ir; and my brother, he hath commanded me to be there; and now, if I have found chen in thine eyes, let me get away, now, and see my brethren. Therefore he cometh not unto the Shulchan HaMelech.</p>

<p>הָאֵט גַּעגְרִימַט דֵּער 1SA 20:30 צָאָרן פֿון שְׂאוּלן אויף יְהוֹנָתָנֶען, און ער הָאָט צו אים געזאָגט: דו זון פֿון פֿאַרקערטער ווידערשפעניקייט, ווייס איך דען נישט, אַז דו הָאָסט אויסדערוויילט דעם זון פֿון יִשָׁי, צו דיין שאַנד און צו דער שאַנד פֿון דיין מוטערס נאַקעטקייט? edit</p>	<p>1SA 20:30 hot gegrimt der tsoren fun Shaulen oif Yehonatanen, un er hot tsu im gezogt: du zun fun farkerter vidershpenikeit, weis ich den nisht, az du host oisderveilt dem zun fun Yishaien, tsu dain shand un tsu der shand fun dain muters naketkeit?</p>	<p>1SA 20:30 Then af Sha'ul (<i>anger of Sha'ul</i>) was kindled against Yonatan, and he said unto him, Thou ben of the perverse rebellious woman, do not I have da'as that thou hast chosen Ben Yishai to thine own shame, and unto the shame of ervat immecha (<i>thy mother's nakedness</i>) ?</p>
<p>1SA 20:31 וואָרום כל-זמן דער זון פֿון יִשָׁי לעבט אויף דער ערד, וועסט דו און דיין מלוכה נישט הָאָבן קיין באַשטאַנד. און אַצונד, שיק און נעם אים צו מיר, וואָרום טויט קומט אים. edit</p>	<p>1SA 20:31 vorem kl-zmen der zun fun Yishaien lebt oif der erd, vest du un dain meluche nisht hoben kein bashtand. un atsund, shik un nem im tsu mir, vorem toit kumt im.</p>	<p>1SA 20:31 For as long as Ben Yishai liveth al ha'adamah (<i>upon the earth</i>) thou shalt not be established, nor malkhutecha (<i>thy kingdom</i>) . Wherefore now send and bring him unto me, for he is ben mavet (<i>son of death, he shall surely die</i>) .</p>
<p>1SA 20:32 הָאֵט יְהוֹנָתָן געענטפֿערט זיין פֿאַטער שְׂאוּלן, און הָאָט צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָס זאָל ער געטייט ווערן? וואָס הָאָט ער געטאַן? edit</p>	<p>1SA 20:32 hot Yehonatan geentfert zain foter Shaulen, un hot tsu im gezogt: far vos zol er geteit veren? vos hot er geton?</p>	<p>1SA 20:32 And Yonatan answered Sha'ul Aviv, and said unto him, Wherefore shall he be slain? What hath he done?</p>
<p>1SA 20:33 הָאֵט שְׂאוּל אַ וואָרף געטאַן אויף אים דעם שפיז, אים צו טרעפֿן; און יְהוֹנָתָן</p>	<p>1SA 20:33 hot Shaul a vorf geton oif im dem shpiz, im tsu trefen; un Yehonatan hot forshtanen, az dos iz bashlosen bai zain foter</p>	<p>1SA 20:33 And Sha'ul cast the khanit (<i>spear</i>) at him to strike him dead; whereby Yonatan knew that it was determined of</p>

<p>הָאָט פֿאַרשטאַנען, אַז דאָס איז באַשלאָסן ביי זיין פֿאַטער צו טייטן דָּוִד. edit</p>	<p>tsu teiten Doviden.</p>	<p>Aviv to slay Dovid.</p>
<p>1SA 20:34 איז יהונתן אויפֿגעשטאַנען פֿון טיש אין גרימצאָרן, און ער האָט דעם צווייטן טאָג פֿון חודש נישט געגעסן קיין שפּייז, ווייל ער הָאָט זיך געקלעמט וועגן דָּוִד, און ווייל זיין פֿאַטער האָט אים פֿאַרשעמט. edit</p>	<p>1SA 20:34 iz Yehonatan oifgeshtanen fun tish in grimtsoren, un er hot dem tsveiten tog fun choidesh nisht gegessen kein shpaiz, vail er hot zich geklemt vegen Doviden, un vail zain foter hot im farshemt.</p>	<p>1SA 20:34 So Yonatan arose from the shulchan in chari af (<i>fierce anger</i>), and did eat no lechem the second day of the month; for he was grieved for Dovid, because Aviv had shamefully humiliated him.</p>
<p>1SA 20:35 און עס איז געווען אין דער פֿרי, איז יהונתן אַרויסגעגאַנגען אין פֿעלד, צו דער צייט וואָס איז געווען אַפֿגעמאַכט מיט דָּוִד, און אַ קליין יינגל איז געווען מיט אים. edit</p>	<p>1SA 20:35 un es iz geven in der peire, iz Yehonatan aroisgegangen in feld, tsu der tsait vos iz geven opgemacht mit Doviden, un a klein yingel iz geven mit im.</p>	<p>1SA 20:35 And it came to pass in the boker, that Yonatan went out into the sadeh at the mo'ed (<i>appointed time</i>) with Dovid, and a na'ar katon with him.</p>
<p>1SA 20:36 און ער האָט געזאָגט צו זיין יינגל: לויף, געפֿיין אַקאַרשט די פֿיילן וואָס איך וואָרף. איז דער יינגל געלאָפֿן, און ער האָט געוואָרפֿן אַ פֿייל אים אַריבערצויאָגן. edit</p>	<p>1SA 20:36 un er hot gezogt tsu zain yingel: loif, gefin akorsht di failen vos ich vorf. iz der yingel gelofen, un er hot gevorfen a fail im aribertsoiogen.</p>	<p>1SA 20:36 And he said unto his na'ar, Run, find out now the khitzim (<i>arrows</i>) which I shoot. And as the na'ar ran, he shot a khetz beyond him.</p>
<p>1SA 20:37 און ווי דער יינגל איז צוגעקומען צו דעם אָרט פֿון</p>	<p>1SA 20:37 un vi der yingel iz tsugekumen tsu dem ort fun der fail vos Yehonatan hot</p>	<p>1SA 20:37 And when the na'ar was come to the makom of the khetz which Yonatan had shot,</p>

<p>דער פֿייל וואָס יהוֹנָתָן האָט געוואָרפֿן, אַזוי האָט יהוֹנָתָן נאָכגערופֿן דעם ייִנגל, און געזאָגט: די פֿייל איז דאָך אַהין צו פֿון דיר. edit</p>	<p>gevorfen, azoi hot Yehonatan nochgerufen dem yingel, un gezogt: di fail iz doch ahin tsu fun dir.</p>	<p>Yonatan cried after the na'ar, and said, Is not the khetz beyond thee?</p>
<p>1SA 20:38 און יהוֹנָתָן האָט נאָכגערופֿן דעם ייִנגל: גיכער, אייל זיך, זאָלסט זיך נישט אַפּשטעלן. און יהוֹנָתָנס ייִנגל האָט אויפֿגעקליבן די פֿיילן, און איז געקומען צו זײַן האַר. edit</p>	<p>1SA 20:38 un Yehonatan hot nochgerufen dem yingel: gicher, eil zich, zolst zich nisht opshtelen. un Yehonatan's yingel hot oifgekliben di failen, un iz gekumen tsu zain Har.</p>	<p>1SA 20:38 And Yonatan cried after the na'ar, Make speed, haste, stay not. And na'ar Yonatan gathered up the khitzim (arrows), and came to his adon.</p>
<p>1SA 20:39 און דער ייִנגל האָט פֿון גאַרנישט געוואָסט, נאָר יהוֹנָתָן און דָוִד האָבן געוואָסט פֿון דער זאַך. edit</p>	<p>1SA 20:39 un der yingel hot fun gornisht gevust, nor Yehonatan un Dovid hoben gevust fun der zach.</p>	<p>1SA 20:39 But the na'ar had no da'as of anything; only Yonatan and Dovid knew the davar (matter).</p>
<p>1SA 20:40 האָט יהוֹנָתָן געגעבן זײַן וואַפֿן צו זײַן ייִנגל, און האָט צו אים געזאָגט: גײ, ברענג זיי אין שטאָט. edit</p>	<p>1SA 20:40 hot Yehonatan gegeben zain vafen tsu zain yingel, un hot tsu im gezogt: gei, breng ze in shtot.</p>	<p>1SA 20:40 And Yonatan gave his weapons unto his na'ar, and said unto him, Go, carry them to the Ir.</p>
<p>1SA 20:41 ווי דער ייִנגל איז אַוועקגעגאַנגען, אַזוי איז דָוִד אויפֿגעשטאַנען פֿון דרום-זײַט, און ער איז געפֿאַלן אויף זײַן פנים צו דער ערד, און האָט זיך געבוקט דרײַ מאַל. און זײ האָבן געקושט איינער דעם</p>	<p>1SA 20:41 vi der yingel iz avekgegangen, azoi iz Dovid oifgeshtanen fun dorem-zeit, un er iz gefalen oif zain ponem tsu der erd, un hot zich gebukt drai mol. un ze hoben gekusht einer dem anderen, un geveint einer miten anderen, biz Dovid hot ibergeshtigen.</p>	<p>1SA 20:41 And as soon as the na'ar was gone, Dovid arose out of a place toward the negev (south), , and fell on his face to the ground, and prostrated himself three times: and they kissed one another, and wept one with another, until Dovid wept exceedingly.</p>

<p>אָנדערן, און געוויינט איינער מיטן אָנדערן, ביז דוד האָט איבערגעשטיגן. edit</p>		
<p>1SA 20:42 און יהונתן האָט געזאָגט צו דודן: גיי בשלום; [געדענק] וואָס מיר האָבן זיך ביידע געשוואָרן ביים נאָמען פֿון ה', אַזוי צו זאָגן: ה' זאָל זיין [אַן עדות] צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן מיין זאָמען און צווישן דיין זאָמען ביז אייביק. edit</p>	<p>1SA 20:42 un Yehonatan hot gezogt tsu Doviden: gei besholem; [gedenk] vos mir hoben zich beide geshvoren baim nomen fun Hashem, azoi tsu zogen: Hashem zol zain [an eides] tsvishen mir un tsvishen dir, un tsvishen main zomen un tsvishen dain zomen biz eibik.</p>	<p>1SA 20:42 And Yonatan said to Dovid, Go in shalom, forasmuch as we have sworn both of us in the Shem of HASHEM , saying, HASHEM be between me and thee, and between my zera and thy zera ad olam.</p>
<p>1SA 21:1 און ער איז אויפֿגעשטאַנען און איז אוועקגעגאַנגען; און יהונתן איז אַריין אין שטאָט. edit</p>	<p>1SA 21:1 un er iz oifgeshtanen un iz avekgegangen; un Yehonatan iz arain in shtot.</p>	<p>1SA 21:1 And he arose and departed: and Yonatan went into the Ir.</p>
<p>1SA 21:2 און דוד איז געקומען קיין נובֿ צו אחימלך דעם פֿהן, און אחימלך האָט געאיילט דודן אַנטקעגן, און האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָס ביסטו אַליין, און קיינער איז נישט מיט דיר? edit</p>	<p>1SA 21:2 un Dovid iz gekumen kein Nov tsu Achimelech dem koyen, un Achimelech hot geailt Doviden antkegen, un hot tsu im gezogt: far vos bistu alein, un keiner iz nisht mit dir?</p>	<p>1SA 21:2 Then came Dovid to Nov to Achimelech HaKohen; and Achimelech was afraid at the meeting of Dovid, and said unto him, Why art thou alone, and no ish with thee?</p>
<p>1SA 21:3 האָט דוד געזאָגט צו אחימלך דעם פֿהן: דער מלך האָט מיר באַפֿוילן אַ זאך, און האָט צו מיר געזאָגט: קיינער</p>	<p>1SA 21:3 hot Dovid gezogt tsu Achimelech dem koyen: der melech hot mir bafuilen a zach, un hot tsu mir gezogt: keiner zol gornisht visen fun der zach</p>	<p>1SA 21:3 And Dovid said unto Achimelech HaKohen, HaMelech hath commanded me a matter, and hath said unto me, Let no ish know anything of</p>

<p>זאָל גאַרנישט וויסן פֿון דער זאָך וועגן וואָס איך שיק דיך, און וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן; און די יונגען האָב איך באַשטעלט אין יענעם און יענעם אָרט. edit</p>	<p>vegen vos ich shik dich, un vos ich hob dir bafoilen; un di yungen hob ich bashtelt in yenem un yenem ort.</p>	<p>the davar whereabout I send thee, and what I have commanded thee; and I have directed ne'arim to such and such a makom (place) .</p>
<p>1SA 21:4 און אַצונד, וואָס איז דאָ אונטער דיין האַנט? גיב אין מיין האַנט אַ פֿינף ברויטן, אַדער וואָס עס געפֿינט זיך. edit</p>	<p>1SA 21:4 un atsund, vos iz do unter dain hant? gib in main hant a finf broiten, oder vos es gefint zich.</p>	<p>1SA 21:4 Now therefore what is under thine yad? Give me five lechem in mine yad, or whatever there is found.</p>
<p>1SA 21:5 האָט דער כהן געענטפֿערט דודן, און האָט געזאָגט: וואָכעדיק ברויט איז נישטאָ אונטער מיין האַנט, נאָר בלויז הייליק ברויט איז דאָ, אויב די יונגען האָבן זיך נאָר אַפֿגעהיט פֿון אַ ווייב. edit</p>	<p>1SA 21:5 hot der koyen geentfert Doviden, un hot gezogt: vochedik broit iz nishto unter main hant, nor bloiz heilik broit iz do, oib di yungen hoben zich nor opgehit fun a vaib.</p>	<p>1SA 21:5 And the Kohen answered Dovid, and said, There is no lechem chol (ordinary bread) under mine yad, but there is lechem kodesh; if the ne'arim have kept themselves at least from isha.</p>
<p>1SA 21:6 האָט דוד געענטפֿערט דעם כהן, און האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָר, אַ ווייב איז פֿאַרמיטן פֿון אונדז אזוי ווי אַלע מאָל אַז איך גיי אַרויס; און די כלים פֿון די יונגען ווערן געהאַלטן הייליק; און דאָס איז דער שטייגער מיט וואָכעדיקן, און ווי שוין היינט, אַז הייליקס וועט זיין אין דער כלי! edit</p>	<p>1SA 21:6 hot Dovid geentfert dem koyen, un hot tsu im gezogt: far vor, a vaib iz farmiten fun undz azoi vi ale mol az ich gei arois; un di keilim fun di yungen veren gehalten heilik; un dos iz der shteiger mit vochediken, un vi shoin haint, az heiliks vet zain in der keile!</p>	<p>1SA 21:6 And Dovid answered the Kohen, and said unto him, Indeed isha have been kept from us yesterday and the day before, since I set out, and the vessels of the ne'arim (young men) are kodesh, and if this is a derech chol (ordinary mission) indeed it will remain kodesh today in their vessels.</p>

<p>הָאֵט אִים דֵּער פֿהן 1SA 21:7 געגעבן הייליקס; וואָרום דאָרטן איז נישט געווען קיין ברויט, נאָר בלויז דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט {לחם הפנים} וואָס איז אַראָפּגענומען געוואָרן פֿון פֿאַר ה', כדי אַוועקצולייגן וואָרעם ברויט, אין דעם טאָג וואָס עס איז אַוועקגענומען געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 21:7 hot im der koyen gegeben heiliks; vorem dorten iz nisht geven kein broit, nor bloiz dos broit fun ongezicht vos iz aropgenumen gevoren fun far Hashem, kedei avektsuleigen vorem broit, in dem tog vos es iz avekgenumen gevoren.</p>	<p>1SA 21:7 So the Kohen gave him kodesh; for there was no lechem there but the Lechem HaPanim, that was taken from before HASHEM , to be replaced with lechem cham on the day when it was taken away.</p>
<p>1SA 21:8 און דאָרטן איז געווען אַ מאַן פֿון שְׂאוּלס קנעכט אין יענעם טאָג וואָס האָט זיך אויפֿגעהאַלטן פֿאַר ה', און זײַן נאָמען איז געווען דוֹאָג דער אַדומי, דער הויפט פֿון די פֿאַסטוכער וואָס בײַ שְׂאוּלן. edit</p>	<p>1SA 21:8 un dorten iz geven a man fun Shauls knecht in yenem tog vos hot zich oifgehalten far Hashem, un zain nomen iz geven Doeg der HaAdomi, der hoipt fun di pastucher vos bai Shaulen.</p>	<p>1SA 21:8 Now a certain ish of the avadim of Sha'ul was there that day, detained before HASHEM ; shmo Do'eg, the Edomi, the chief of the ro'im that belonged to Sha'ul.</p>
<p>1SA 21:9 און דָּוִד האָט געזאָגט צו אַחִימֶלֶךְ: און איז נישטאָ דאָ אונטער דיין האַנט אַ שפּיז אַדער אַ שווערד? וואָרום אַפֿילו מיין שווערד, און אַפֿילו מינע וואַפֿן, האָב איך נישט מיטגענומען מיט זיך, ווייל די זאַך פֿון דעם מלך איז געווען אַייליק. edit</p>	<p>1SA 21:9 un Dovid hot gezogt tsu Achimelechen: un iz nishto do unter dain hant a shpiz oder a shverd? vorem afile main shverd, un afile maine vafen, hob ich nisht mitgenumen mit zich, vail di zach fun dem melech iz geven ilik.</p>	<p>1SA 21:9 And Dovid said unto Achimelech, And is there not here under thine yad khanit or cherev? For I have neither brought my cherev nor my weapons with me, because the devar HaMelech (<i>matter of the King</i>) required haste.</p>

<p>הָאָט דער כּהֵן געזאָגט: 1SA 21:10</p> <p>די שווערד פֿון גִּלְיָת דעם פֿלשתי וואָס דו האָסט געשלאָגן אין טאַל אֵלָה, אָן איז זי איינגעוויקלט אין אַ טוך הינטער דעם אַפֿוֹד; אויב דו ווילסט זי דיר נעמען, נעם, וואָרום קיין אַנדערע חוץ איר איז דאָ נישטאָ. האָט דָוִד געזאָגט: נישטאָ איר גלייכן; גיב זי מיר. edit</p>	<p>1SA 21:10 hot der koyen gezogt: di shverd fun Golyat dem Pelishtim vos du host geshlogen in tal Elah, on iz zi ingeviklt in a tuch hinter dem Ephod; oib du vilst zi dir nemen, nem, vorem kein andere chuts ir iz do nishto. hot Dovid gezogt: nishto ir glaichen; gib zi mir.</p>	<p>1SA 21:10 And the Kohen said, The cherev of Golyat (Goliath) the Pelishti, whom thou slewest in the Emek Elah, hinei, it is here wrapped in a cloth behind the ephod; if thou wilt take that, take it; for there is no other except that here. And Dovid said, There is none like that; give it me.</p>
<p>1SA 21:11 און דָוִד איז אויפֿגעשטאַנען, און איז אַנטלאָפֿן אין יענעם טאָג פֿון שאולן, און איז געקומען צו אַביש דעם מלך פֿון גַת. edit</p>	<p>1SA 21:11 un Dovid iz oifgeshtanen, un iz antlofen in yenem tog fun Shaulen, un iz gekumen tsu Akhish dem melech fun Gat.</p>	<p>1SA 21:11 And Dovid arose and fled that day from before Sha'ul, and went to Akhish Melech Gat.</p>
<p>1SA 21:12 האָבן די קנעכט פֿון אַבישן געזאָגט צו אים: איז דאָס נישט דָוִד דער מלך פֿון לאַנד? האָט מען נישט אויף דעם דאָזיקן געזונגען מיט טענן, אַזוי צו זאָגן: שאול האָט געשלאָגן אין זיינע טויזנטן, און דָוִד אין זיינע צענטויזנטן? edit</p>	<p>1SA 21:12 hoben di knecht fun Akhishen gezogt tsu im: iz dos nisht Dovid der melech fun land? hot men nisht oif dem doziken gezungen mit tents, azoi tsu zogen: Shaul hot geshlogen in zaine toiznten, un Dovid in zaine tsentoiznten?</p>	<p>1SA 21:12 And the avadim of Akhish said unto him, Is not this Dovid Melech HaAretz? Did they not sing one to another of him in dances, saying, Sha'ul hath slain his thousands, and Dovid his myriads?</p>
<p>1SA 21:13 האָט דָוִד זיך אַריינגענומען די דאָזיקע</p>	<p>1SA 21:13 hot Dovid zich araingenumen di dozike verter</p>	<p>1SA 21:13 And Dovid laid up these devarim in his levav, and was</p>

<p>ווערטער אין האַרצן, און ער האַט זייער מורא געהאַט פֿאַר אַכיש דעם מלך פֿון גת. edit</p>	<p>in hartsen, un er hot zeyer moire gehat far Akhish dem melech fun Gat.</p>	<p>very much afraid of Akhish Melech Gat.</p>
<p>1SA 21:14 האָט ער געביטן זיין שכל פֿאַר זייערע אויגן, און האַט זיך משוגע געמאַכט פֿאַר זיי, און האָט געצייכנט אויף די טירן פֿון טויער, און געלאָזט רינען זיין שפּייַעכץ אויף זיין באַרד. edit</p>	<p>1SA 21:14 hot er gebiten zain seichel far zeyere oigen, un hot zich meshuge gemacht far zei, un hot getseichnt oif di tiren fun toier, un gelozt rinen zain shpaiechts oif zain bord.</p>	<p>1SA 21:14 And he changed his behavior before them, and feigned himself a madman in their hands, and scratched on the daletot hash'a'ar, and let his spittle fall down upon his zakan (beard) .</p>
<p>1SA 21:15 האָט אַכיש געזאָגט צו זיינע קנעכט: אַז איר זעט אַ מענטש איז משוגע, נאָך וואָס ברענגט איר אים צו מיר? edit</p>	<p>1SA 21:15 hot Akhish gezogt tsu zaine knecht: az ir zet a mentsh iz meshuge, noch vos brengt ir im tsu mir?</p>	<p>1SA 21:15 Then said Akhish unto his avadim, Hinei, ye see the man is meshuga; wherefore then have ye brought him to me?</p>
<p>1SA 21:16 צי פֿעלן מיר משוגעים, וואָס איר האָט מיר געבראַכט דעם דאָזיקן צו זיין משוגע ביי מיר? זאָל דער דאָזיקער קומען אין מיין הויז? edit</p>	<p>1SA 21:16 tsi felen mir mshugoeim, vos ir hot mir gebracht dem doziken tsu zain meshuge bai mir? zol der doziker kumen in main hoiz?</p>	<p>1SA 21:16 Have I need of meshuga'im, that ye have brought this one to play the meshuga in my presence? Shall this one come into my bais?</p>
<p>1SA 22:1 און דוד איז אָוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן, און איז אַנטרונען געוואָרן צו דער הייל פֿון עדולם. האָבן דערהערט זיינע ברידער און דאָס גאַנצע הויז פֿון זיין פֿאַטער, און זיי האָבן</p>	<p>1SA 22:1 un Dovid iz avekgegangen fun dorten, un iz antrunen gevoren tsu der heil fun eadulom. hoben derhert zaine brider un dos gantse hoiz fun zain foter, un zei hoben aropgenidert ahin tsu im.</p>	<p>1SA 22:1 Dovid therefore departed from there, and escaped to the me'arah (cave) of Adullam; and when his brethren and all the bais aviv heard it, they went down there to him.</p>

<p>אַראַפּגענידערט אַהין צו אים. edit</p>		
<p>און עס האָבן זיך 1SA 22:2 אויפֿגעקליבן צו אים וווּ נאָר אַ מענטש אַ געדריקטער, און וווּ נאָר אַ מענטש וואָס האָט אַ בעל-חוב, און וווּ נאָר אַ מענטש מיט אַ ביטער געמיט; און ער איז געוואָרן פֿאַר אַ הויפטמאַן איבער זיי. און עס זיינען געווען מיט אים אַרום פֿיר הונדערט מאַן. edit</p>	<p>1SA 22:2 un es hoben zich oifgekliben tsu im vu nor a mentsh a gedrikter, un vu nor a mentsh vos hot a Baal-chov, un vu nor a mentsh mit a biter gemit; un er iz gevoren far a hoiptman iber ze. un es zainen geven mit im arum fir hundred man.</p>	<p>1SA 22:2 And every ish that was in distress, and every ish that was in debt, and every ish that was mar-nefesh (<i>bitter in spirit, discontented</i>) gathered themselves unto him; and he became Sar over them; and there were with him about arba me'ot ish (<i>four hundred men</i>) .</p>
<p>און דוד איז 1SA 22:3 אָוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן קיין מצפֿה-מואַב, און ער האָט געזאָגט צום מלך פֿון מואָב: זאַל, איד בעט דיך, אַרויסקומען מיין פֿאַטער און מיין מוטער צו זיין ביי אַיך ביז וואָנען איד וועל וויסן וואָס אַלקים וועט טאָן מיט מיר. edit</p>	<p>1SA 22:3 un Dovid iz avekgegangen fun dorten kein Mitzpah-muov, un er hot gezogt tsum melech fun Moav: zol, ich bet dich, arouiskumen main foter un main muter tsu zain bai ich biz vanen ich vel visen vos Elokim vet ton mit mir.</p>	<p>1SA 22:3 And Dovid went from there to Mitzpeh Moav; and he said unto the Melech Moav, Let avi and immi now come out, and be with you, until I know what Elohim will do for me.</p>
<p>און ער האָט זיי 1SA 22:4 געבראַכט צו פֿירן פֿאַר דעם מלך פֿון מואָב, און זיי זיינען געזעסן ביי אים אַלע טעג וואָס דוד איז געווען אין דער באַרגפֿעסטונג. edit</p>	<p>1SA 22:4 un er hot ze gebracht tsu fieren far dem melech fun Moav, un ze zainen gezesen bai im ale teg vos Dovid iz geven in der bargfestung.</p>	<p>1SA 22:4 And he brought them before Melech Moav; and they dwelt with him all the days that Dovid was in the metzudah (<i>stronghold</i>) .</p>

<p>1SA 22:5 און גַד דער נביא האָט געזאָגט צו דָוִד: זאָלסט נישט זיצן אין דער באַרגפֿעסטונג; קום, און זאָלסט גיין אין לאַנד יהודה. איז דָוִד געגאַנגען און ער איז געקומען אין וואַלד edit. חֶרֶת.</p>	<p>1SA 22:5 un Gad der novi hot gezogt tsu Doviden: zolst nisht zitsen in der bargfestung; kum, un zolst gein in land Yehudah. iz Dovid gegangen un er iz gekumen in vald Cheret.</p>	<p>1SA 22:5 And Gad HaNavi said unto Dovid, Abide not in the metzudah; depart, and get thee into Eretz Yehudah. Then Dovid departed, and came into the Forest of Cheret.</p>
<p>1SA 22:6 האָט געהערט שאול, אַז דָוִד און די מענטשן וואָס מיט אים זיינען אויסגעפֿונען געוואָרן; און שאול איז געזעסן אין גִבְעָה, אונטער דעם טאַמאַריסקנבוים אין רָמָה, מיט זיין שפיז אין זיין האַנט; און אַלע זיינע קנעכט זיינען געשטאַנען לעבן אים. edit</p>	<p>1SA 22:6 hot gehert Shaul, az Dovid un di mentshen vos mit im zainen oisgefunden gevoren; un Shaul iz gezesen in Givah, unter dem tamarisknboim in Ramah, mit zain shpiz in zain hant; un ale zaine knecht zainen geshtanen leben im.</p>	<p>1SA 22:6 When Sha'ul heard that Dovid was discovered, and the anashim that were with him, (now Sha'ul abode in Giv'ah under a tamarisk tree in Ramah, having his khanit in his yad, and all his avadim were standing about him);</p>
<p>1SA 22:7 האָט שאול געזאָגט צו זיינע קנעכט וואָס זיינען געשטאַנען אַרום אים: הערט אַקאַרשט, איר בנימינער, וועט דען דער זון פֿון ישׂיין אײַך אַלעמען געבן פֿעלדער און וויינגערטנער, וועט ער אײַך אַלעמען מאַכן פֿאַר הויפטלייט פֿון טויזנט, און הויפטלייט פֿון הונדערט, edit</p>	<p>1SA 22:7 hot Shaul gezogt tsu zaine knecht vos zainen geshtanen arum im: hert akorsht, ir bniminer, vet den der zun fun Yishaien ich alemen geben felder un vaingertner, vet er ich alemen machen far hoiptlait fun toizent, un hoiptlait fun hundert,</p>	<p>1SA 22:7 Then Sha'ul said unto his avadim that stood about him, Hear now, ye of Binyamin; will Ben Yishai give every one of you sadot and kramim (vineyards) , and make you all sarei alafim and sarei me'ot;</p>

<p>וּוָאס אִיר הָאָט אַלֶּע 1SA 22:8 גַעמאַכט אַ בּוֹנֵט אויף מִיר, און קִינער אַנטפֿלעקט נישט מִיין אויער, ווען מִיין זון שליסט {כרת} אַ בְּרִית מיט דעם זון פֿון יֵשׂוּ, און קִינער נישט פֿון אײַד קִימערט זיך אום מִיר און אַנטפֿלעקט מִיין אויער, אַז מִיין זון הָאָט אַנגעשטעלט מִיין קנעכט אויף מִיר פֿאַר אַ לִויערער, אַזוי ווי הײַנטיקן טאַג? edit</p>	<p>1SA 22:8 vos ir hot ale gemacht a bunt oif mir, un keiner antplekt nisht main oier, ven main zun shlist a bris mit dem zun fun Yishaien, un keiner nisht fun ich kimert zich um mir un antplekt main oier, az main zun hot ongeshtelt main knecht oif mir far a loierer, azoi vi haintiken tog?</p>	<p>1SA 22:8 That all of you have made a kesher against me, and there is none that reveals unto my ear that beni (my son) hath cut a Brit with Ben Yishai, and there is none of you that is concerned for me, or revealeth unto my ear that beni (my son) hath stirred up avdi against me, to lie in wait, as he does today?</p>
<p>1SA 22:9 הָאָט זיך אָפּגערופֿן דוֹאָג דער אַדוֹמִי, וּוָאס איז געשטאַנען מיט די קנעכט פֿון שָׂאוּל, און ער הָאָט געזאָגט: איך הָאָב געזען דעם זון פֿון יֵשׂוּ קומען קיין נוֹב צו אַחִימֶלֶךְ דעם זון פֿון אַחִיטוֹבֵן. edit</p>	<p>1SA 22:9 hot zich opgerufen Doeg der HaAdomi, vos iz geshtanen mit di knecht fun Shaulen, un er hot gezogt: ich hob gezen dem zun fun Yishaien kumen kein Nov tsu Achimelech dem zun fun Achituv.</p>	<p>1SA 22:9 Then answered Do'eg the Edomi, which was set over the avadim of Sha'ul, and said, I saw Ben Yishai coming to Nov, to Achimelech ben Achituv.</p>
<p>1SA 22:10 און ער הָאָט געפֿרעגט פֿאַר אים בִּי ה'; אויך צערונג הָאָט ער אים געגעבן, און די שווערד פֿון גִּלִּית דעם פֿלשתי הָאָט ער אים געגעבן. edit</p>	<p>1SA 22:10 un er hot gefregt far im bai Hashem; oich tserung hot er im gegeben, un di shverd fun Golyat dem Pelishtim hot er im gegeben.</p>	<p>1SA 22:10 And he inquired of HASHEM for him, and gave him provision, and gave him the cherev Golyat HaPelishti.</p>
<p>1SA 22:11 הָאָט דער מלך געשיקט רופֿן אַחִימֶלֶךְ דעם זון פֿון</p>	<p>1SA 22:11 hot der melech geshikt rufen Achimelech dem zun fun Achituv dem koyen, un dos</p>	<p>1SA 22:11 Then HaMelech sent to call Achimelech Ben Achituv HaKohen, and kol Bais Aviv,</p>

<p>אַחִיטוֹב דַּעַם כֹּהֵן, און דאָס גאַנצע הויז פֿון זײַן פֿאַטער, די כֹּהֲנִים וואָס אין נובֿ; און זיי זײַנען אַלע געקומען צום מלך. edit</p>	<p>gantse hoiz fun zain foter, di koyanim vos in Nov; un zei zainen ale gekumen tsum melech.</p>	<p>the Kohanim that were in Nov; and they came all of them to HaMelech.</p>
<p>1SA 22:12 האָט שאול געזאָגט: הער אַקאַרשט, דו זון פֿון אַחִיטוֹבֿן. האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך, מיין האָר. edit</p>	<p>1SA 22:12 hot Shaul gezogt: her akorsht, du zun fun Achituven. hot er gezogt: do bin ich, main Har.</p>	<p>1SA 22:12 And Sha'ul said, Hear now, thou Ben Achituv. And he answered, Hineni, adoni.</p>
<p>1SA 22:13 האָט שאול צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָס האָט איר געמאַכט אַ בונט אויף מיר, דו און דער זון פֿון יִשׂיין, ווען דו האַסט אים געבראַכט ברויט און אַ שווערד, און געפֿרעגט פֿאַר אים בײַ אַלקים, כדי ער זאָל אויפֿשטיין קעגן מיר פֿאַר אַ לויערער, אַזוי ווי היינטיקן טאָג? edit</p>	<p>1SA 22:13 hot Shaul tsu im gezogt: far vos hot ir gemacht a bunt oif mir, du un der zun fun Yishaien, ven du host im gebracht broit un a shverd, un gefregt far im bai Elokim, kedei er zol oifshtein kegen mir far a loierer, azoi vi haintiken tog?</p>	<p>1SA 22:13 And Sha'ul said unto him, Why have ye made a kesher against me, thou and Ben Yishai, in that thou hast given him lechem, and a cherev, and hast inquired of Elohim for him, that he should rise against me, to lie in wait, as he does this day?</p>
<p>1SA 22:14 האָט אַחִימֶלֶךְ געענטפֿערט דעם מלך, און האַט געזאָגט: און ווער צווישן אַלע דײַנע קנעכט איז אַזוי באַגלויבט ווי דוד, וואָס איז דעם מלכס איידעם, און דער האַר איבער דײַן לײַבוואָך, און אַנגעזען אין דײַן הויז? edit</p>	<p>1SA 22:14 hot Achimelech geentfert dem melech, un hot gezogt: un ver tsvishen ale daine knecht iz azoi bagloibt vi Dovid, vos iz dem melech's eidem, un der Har iber dain laibvach, un ongezen in dain hoiz?</p>	<p>1SA 22:14 Then Achimelech answered HaMelech, and said, And who is so ne'eman (loyal) among all thy avadim as Dovid, which is the Choson HaMelech, obedient to thy bidding, and is honored in thine bais?</p>

<p>1SA 22:15 האב איך דען היינט אָנגעהויבן פֿרעגן פֿאַר אים ביי אַלקים? באַהיט זאָל איך זיין! זאָל דער מלך נישט אַרויפֿלייגן אַ חשד אויף זיין קנעכט, אויף דעם גאַנצן הויז פֿון מיין פֿאַטער, וואָרום דיין קנעכט האָט פֿון דעם אַלעם נישט געוואָסט קיין זאָך, קליין אַדער גרויס. edit</p>	<p>1SA 22:15 hob ich den haint ongehoiben fregen far im bai Elokim? bahit zol ich zain! zol der melech nisht aroifleigen a chshd oif zain knecht, oif dem gantsen hoiz fun main foter, vorem dain knecht hot fun dem alem nisht gevust kein zach, klein oder grois.</p>	<p>1SA 22:15 Did I then begin to inquire of Elohim for him? Chalilah li! Let not HaMelech impute anything unto his eved, nor to all the Bais Avi; for thy eved knew nothing of all this, katon or gadol.</p>
<p>1SA 22:16 האָט דער מלך געזאָגט: שטאַרבן מוזטו שטאַרבן, אַחימלך, דו און דאָס גאַנצע הויז פֿון דיין פֿאַטער. edit</p>	<p>1SA 22:16 hot der melech gezogt: shtarben muztu shtarben, Achimelech, du un dos gantse hoiz fun dain foter.</p>	<p>1SA 22:16 And HaMelech said, Thou shalt surely die, Achimelech, thou, and kol Bais Avicha.</p>
<p>1SA 22:17 און דער מלך האָט געזאָגט צו די לויפֿערס וואָס זיינען געשטאַנען לעבן אים: דרייט אייך אום, און טייט די פֿהנים פֿון ה', ווייל אויך זייער האַנט איז געווען מיט דודן, און ווייל זיי האָבן געוואָסט אַז ער אַנטלויפֿט, און האָבן נישט אַנטפלעקט מיין אויער. אָבער די קנעכט פֿון מלך האָבן נישט געוואָלט אויסשטרעקן זייער האַנט אַנצופֿאַלן אויף די פֿהנים פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 22:17 un der melech hot gezogt tsu di loifers vos zainen geshtanen leben im: dreit ich um, un teit di koyanim fun Hashem, vail oich zeyer hant iz geven mit Doviden, un vail ze hoben gevust az er antloift, un hoben nisht antplekt main oier. ober di knecht fun melech hoben nisht gevolt oisshtreken zeyer hant ontsufalen oif di koyanim fun Hashem.</p>	<p>1SA 22:17 And HaMelech said unto the footmen that stood about him, Turn, and slay the Kohanim of HASHEM ; because their yad also is with Dovid, and because they knew when he fled, and did not reveal it in my ear. But the avadim of HaMelech would not put forth their yad to strike the Kohanim of HASHEM .</p>

<p>הָאֵט דער מלך געזאָגט 1SA 22:18 צו דואַגן: דריי זיך דו אום, און פֿאַל-צו אויף די כּהנים. האָט דואַג דער אַדומי זיך אומגעדרייט, און ער איז אַנגעפֿאַלן אויף די כּהנים, און האָט געטייט אין יענעם טאַג פֿינף און אַכציק מאָן וואָס האָבן געטראָגן אַ ליינענעם אַפֿוד. edit</p>	<p>1SA 22:18 hot der melech gezogt tsu Doegen: drai zich du um, un fal-tsu oif di koyanim. hot Doeg der HaAdomi zich umgedreit, un er iz ongefalen oif di koyanim, un hot geteit in yenem tog finf un achtsik man vos hoben getrogen a leinenem Ephod.</p>	<p>1SA 22:18 And HaMelech said to Do'eg, Turn thou, and strike the Kohanim. And Do'eg the Edomi turned, and he struck the Kohanim, and slaughtered on that day fourscore and five ish that did wear ephod bad (<i>linen robe</i>) .</p>
<p>1SA 22:19 און נוב די שטאָט פֿון די כּהנים האָט ער געשלאָגן מיטן שאַרף פֿון שווערד, פֿון אַ מאָן און ביז אַ פֿרוי, פֿון אַ קינד און ביז אַ זויגעדיקן, און אַן אַקס און אַן אייזל און אַ שעפּס, מיטן שאַרף פֿון שווערד. edit</p>	<p>1SA 22:19 un Nov di shtot fun di koyanim hot er geshlogen miten sharf fun shverd, fun a man un biz a froi, fun a kind un biz a zoigediken, un an oks un an eizl un a Shaaphs, miten sharf fun shverd.</p>	<p>1SA 22:19 And Nov, the Ir of the Kohanim, he struck with the edge of the cherev, both ish and isha, olel and nursing infants, and shor, and chamor, and seh, with the edge of the cherev.</p>
<p>1SA 22:20 און איין זון פֿון אַחִימֶלֶךְ דעם זון פֿון אַחִיטוֹב, וואָס זיין נאָמען איז געווען אַבִּיתָר, איז אַנטרוּנען געוואָרן, און איז אַנטלאָפֿן נאָך דודן. edit</p>	<p>1SA 22:20 un ein zun fun Achimelech dem zun fun Achituven, vos zain nomen iz geven Evyatar, iz antrunen gevoren, un iz antlofen noch Doviden.</p>	<p>1SA 22:20 And ben echad of Achimelech Ben Achituv, shmo Evyatar (<i>his name Evyatar</i>) , escaped, and fled after Dovid.</p>
<p>1SA 22:21 און אַבִּיתָר האָט דערציילט דודן, אַז שאול האָט געהרגעט די כּהנים פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 22:21 un Evyatar hot dertseilt Doviden, az Shaul hot geharget di koyanim fun Hashem.</p>	<p>1SA 22:21 And Evyatar (<i>Abiathar</i>) told Dovid that Sha'ul had slain the Kohanim of HASHEM .</p>

<p>הָאָט דָּוִד גַּעזָאָגט צו 1SA 22:22 אָבִי־תָרֵן: אִיךְ הָאָב גַּעוּוֹסֶט אִין יעֲנַעַם טָאָג, אוֹיב דּוֹאָג דֵּער אָדוּמִי אִיז דָּאָרטֵן, אַז דֵּערצײלן וועט ער דֵּערצײלן שָׂאוּלֵן. אִיךְ בִּין גַּעוּוֹעַן דִּי סִיבָה אִין דַּעַם טוֹיט פֿון אֲלֵע נַפְשׁוֹת פֿון דִּיין פֿאַטֶערס הוּיז. edit</p>	<p>1SA 22:22 hot Dovid gezogt tsu Evyataren: ich hob gevust in yenem tog, oib Doeg der HaAdomi iz dorten, az dertseilen vet er dertseilen Shaulen. ich bin geven di sibe in dem toit fun ale nefoshes fun dain foters hoiz.</p>	<p>1SA 22:22 And Dovid said unto Evyatar (Abiathar) , I knew it that day, when Do'eg the Edomi was there, that he would surely tell Sha'ul. I am mortally responsible for nefesh Bais Avicha.</p>
<p>1SA 22:23 זײַן בײַ מיר, זאָלסט נישט מורא האָבן; וואָרום נאָר דער וואָס וועט זוכן מיין לעבן וועט זוכן דײַן לעבן; ווײַל אָפּגעהיט וועסטו זײַן בײַ מיר. edit</p>	<p>1SA 22:23 zits bai mir, zolst nisht moire hoben; vorem nor der vos vet zuchen main leben vet zuchen dain leben; vail opgehit vestu zain bai mir.</p>	<p>1SA 22:23 Abide thou with me, fear not; for he that seeketh my nefesh seeketh thy nefesh; but with me thou shalt be mishmeret (in safeguard) .</p>
<p>1SA 23:1 הָאָט מען אָנגעזאָגט דָּוִד, אַזוֹי צו זאָגן: זַע, דִּי פְּלִשְׁתִּים הֲאֵלְטֵן מִלְחָמָה אוֹיף קַעִילָה, און זײ רױבֵן דִּי שײַערֵן. edit</p>	<p>1SA 23:1 hot men ongezogt Doviden, azoi tsu zogen: ze, di Peleshetim halten milchome oif Keilah, un ze roiben di shaieren.</p>	<p>1SA 23:1 Then they told Dovid, saying, Hinei, the Pelishtim fight against Ke'ilah, and they rob the granot (threshing floors) .</p>
<p>1SA 23:2 הָאָט דָּוִד גַּעפֿרעגט בײַ ה', אַזוֹי צו זאָגן: זאָל אִיךְ גײַן, און שלאָגן דִּי דאָזיקע פְּלִשְׁתִּים? הָאָט ה' גַּעזָאָגט צו דָּוִד: גײַ, און זאָלסט שלאָגן דִּי פְּלִשְׁתִּים, און העלפֿן קַעִילָה. edit</p>	<p>1SA 23:2 hot Dovid gefregt bai Hashem, azoi tsu zogen: zol ich gein, un shlogen di dozike Peleshetim? hot Hashem gezogt tsu Doviden: gei, un zolst shlogen di Peleshetim, un helfen Keilah.</p>	<p>1SA 23:2 Therefore Dovid inquired of HASHEM , saying, Shall I go and strike these Pelishtim? And HASHEM said unto Dovid, Go, and strike the Pelishtim, and save Ke'ilah.</p>

<p>הָאָבֶן דִּי מַעֲנִטְשֵׁן פֿון 1SA 23:3 דָּוִד זָן צו אים געזאָגט: זע, דאָ אין יהודה זיינען מיר אין מורא, היינט ווי שוין אַז מיר וועלן גיין קיין קעילָה, אַקעגן די רייען פֿון די פֿלשתיים? edit</p>	<p>1SA 23:3 hoben di mentshen fun Doviden tsu im gezogt: ze, do in Yehudah zainen mir in moire, haint vi shoin az mir velen gein kein Keilah, akegen di reyen fun di Peleshetim?</p>	<p>1SA 23:3 And Anshei Dovid said unto him, Hinei, Anachnu (<i>we</i>) are afraid here in Yehudah; how much more then if we come to Ke'ilah against the maarkhot (<i>military lines</i>) of the Pelishtim?</p>
<p>הָאָט דָּוִד ווידער 1SA 23:4 געפֿרעגט ביי ה', און ה' האָט אים געענטפֿערט און געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ קיין קעילָה, וואָרום איך גיב די פֿלשתיים אין דיין האַנט. edit</p>	<p>1SA 23:4 hot Dovid vider gefregt bai Hashem, un Hashem hot im geentfert un gezogt: shtei oif, nider arop kein Keilah, vorem ich gib di Peleshetim in dain hant.</p>	<p>1SA 23:4 Then Dovid inquired of HASHEM yet again. And HASHEM answered him and said, Arise, go down to Ke'ilah; for I will deliver the Pelishtim into thine yad.</p>
<p>איז געגאַנגען דָּוִד און 1SA 23:5 זיינע מענטשן קיין קעילָה, און הָאָט מלחמה געהאַלטן אויף די פֿלשתיים, און אוועקגעפֿירט זייערע פֿיד, און געשלאָגן צווישן זיי אַ גרויסן שלאַק. און דָּוִד האָט געהאַלפֿן די באווינער פֿון קעילָה. edit</p>	<p>1SA 23:5 iz gegangen Dovid un zaine mentshen kein Keilah, un hot milchome gehalten oif di Peleshetim, un avekgefirt zeyere fich, un geshlogen tsvishen ze a groisen shlak. un Dovid hot geholfen di bavoiner fun Keilah.</p>	<p>1SA 23:5 So Dovid and his anashim went to Ke'ilah, and fought with the Pelishtim, and brought away their livestock, and attacked them with a makkah gedolah (<i>great defeat</i>) . So Dovid saved the inhabitants of Ke'ilah.</p>
<p>און עס איז געווען, אַז 1SA 23:6 אַבִּיְתָר דער זון פֿון אַחִימֶלֶךְ איז אַנטלאָפֿן צו דָּוִד קיין קעילָה, האָט ער אַראָפּגענידערט מיטן אַפֿוד אין זיין האַנט. edit</p>	<p>1SA 23:6 un es iz geven, az Evyatar der zun fun Achimelechen iz antlofen tsu Doviden kein Keilah, hot er aropgenidert miten Ephod in zain hant.</p>	<p>1SA 23:6 And it came to pass, when Evyatar (<i>Abiathar</i>) Ben Achimelech fled to Dovid to Ke'ilah, that he came down with the Ephod in his yad.</p>

<p>1SA 23:7 איז אָנגעזאָגט געוואָרן שָׂאוּל, אַז דָּוִד איז געקומען קײַן קַעִילָה, און שָׂאוּל האָט געזאָגט: אַלְקִים האָט אים איבערגעענטפֿערט אין מײַן האַנט, וואָרום ער האָט זיך אַליין אײַנגעשלאָסן דורך קומען אין אַ שטאָט מיט טירן און ריגלען. edit</p>	<p>1SA 23:7 iz ongezocht gevoren Shaulen, az Dovid iz gekumen kein Keilah, un Shaul hot gezocht: Elokim hot im ibergeentfert in main hant, vorem er hot zich alein ingeshlosen durch kumen in a shtot mit tiren un riglen.</p>	<p>1SA 23:7 And it was told Sha'ul that Dovid was come to Ke'ilah. And Sha'ul said, Elohim hath delivered him into mine yad; for he is shut in, by entering into an ir (town) that hath gates and bar.</p>
<p>1SA 23:8 און שָׂאוּל האָט צונויפֿגערופֿן דאָס גאַנצע פֿאָלק אויף מלחמה, צו נידערן אויף קַעִילָה, צו לעגערן אויף דָּוִד און אויף זײַנע מענטשן. edit</p>	<p>1SA 23:8 un Shaul hot tsunoifgerufen dos gantse folk oif milchome, tsu nideren oif Keilah, tsu legeren oif Doviden un oif zaine mentshen.</p>	<p>1SA 23:8 And Sha'ul called kol HaAm together for milchamah, to go down to Ke'ilah, to besiege Dovid and his anashim.</p>
<p>1SA 23:9 האָט דָּוִד זיך דערוואָסט, אַז שָׂאוּל טראַכט קעגן אים שלעכט, און ער האָט געזאָגט צו אַבִּיתָר דעם פֿהן: גענען דעם אַפֿוֹד. edit</p>	<p>1SA 23:9 hot Dovid zich dervust, az Shaul tracht kegen im shlecht, un er hot gezocht tsu Evyatar dem koyen: genen dem Ephod.</p>	<p>1SA 23:9 And Dovid knew that Sha'ul secretly plotted ra'ah (evil, harm) against him; and he said to Evyatar (Abiathar) HaKohen, Bring here the Ephod.</p>
<p>1SA 23:10 און דָּוִד האָט געזאָגט: ה' דו אלוקי ישְׂרָאֵל, הערן האָט געהערט דיין קנעכט, אַז שָׂאוּל וויל קומען קײַן קַעִילָה, צו צעשטערן די שטאָט פֿון מײַנעט וועגן. edit</p>	<p>1SA 23:10 un Dovid hot gezocht: Hashem du Elochei Yisroel, heren hot gehert dain knecht, az Shaul vil kumen kein Keilah, tsu tseshteren di shtot fun mainet vegen.</p>	<p>1SA 23:10 Then said Dovid, HASHEM Elohei Yisroel, Thy eved hath certainly heard that Sha'ul seeketh to come to Ke'ilah, to destroy the ir (town) on my account.</p>

<p>וועלן די מענער פֿון 1SA 23:11 קעילה מיך איבערענטפֿערן אין זיין האַנט? וועט שאול אַראָפּנידערן, אזוי ווי דיין קנעכט האָט געהערט? ה' דו אלוקי ישׂראל, זאָג, איד בעט דיך, צו דיין קנעכט. האָט ה' געזאָגט: ער וועט אַראָפּנידערן. edit</p>	<p>1SA 23:11 velen di mener fun Keilah mich iberentferen in zain hant? vet Shaul aropnideren, azoi vi dain knecht hot gehert? Hashem du Elochei Yisroel, zog, ich bet dich, tsu dain knecht. hot Hashem gezogt: er vet aropnideren.</p>	<p>1SA 23:11 Will the Ba'alei Ke'ilah <i>(citizens of Ke'ilah)</i> deliver me up into his yad? Will Sha'ul come down, as Thy eved hath heard? HASHEM Elohei Yisroel, tell now Thy eved. And HASHEM said, He will come down.</p>
<p>1SA 23:12 האָט דוד געזאָגט: וועלן די מענער פֿון קעילה איבערענטפֿערן מיך און מיניע מענטשן אין דער האַנט פֿון שאול? האָט ה' געזאָגט: זיי וועלן איבערענטפֿערן. edit</p>	<p>1SA 23:12 hot Dovid gezogt: velen di mener fun Keilah iberentferen mich un maine mentshen in der hant fun Shaulen? hot Hashem gezogt: zei velen iberentferen.</p>	<p>1SA 23:12 Then said Dovid, Will the Baalei Ke'ilah shut me and my anashim up into the yad Sha'ul? And HASHEM said, They will deliver thee up.</p>
<p>1SA 23:13 איז דוד אויפֿגעשטאַנען מיט זיינע מענטשן, אַרום זעקס הונדערט מאָן, און זיי זיינען אַרויס פֿון קעילה, און זיינען געגאַנגען וווּ זיי האָט זיך געמאַכט. איז שאול אַנגעזאָגט געוואָרן, אַז דוד איז אַנטרונען געוואָרן פֿון קעילה; און ער האָט זיך פֿאַרמיטן פֿון אַרויסצוגיין. edit</p>	<p>1SA 23:13 iz Dovid oifgeshtanen mit zaine mentshen, arum zeks hundert man, un zei zainen arois fun Keilah, un zainen gegangen vu zei hot zich gemacht. iz Shaulen ongezogt gevoren, az Dovid iz antrunen gevoren fun Keilah; un er hot zich farmiten fun aroistsugein.</p>	<p>1SA 23:13 Then Dovid and his anashim, which were about shesh me'ot ish, arose and departed out of Ke'ilah, and went wherever they could go. And it was told Sha'ul that Dovid was escaped from Ke'ilah; and he refrained from going forth.</p>
<p>1SA 23:14 און דוד איז געזעסן אין מדבר, אין די פֿעסטונגען; און</p>	<p>1SA 23:14 un Dovid iz gezesen in midbar, in di festungen; un er iz</p>	<p>1SA 23:14 And Dovid stayed in the midbar in metzadot</p>

<p>ער איז געזעסן אויפֿן באַרג אין מדבר זיף. און שאול האָט אַלע טאַג געזוכט, אָבער אַלקים האָט אים נישט געגעבן אין זיין האַנט. edit</p>	<p>gezesen oifen barg in midbar Zipe. un Shaul hot ale tog gezucht, ober Elokim hot im nisht gegeben in zain hant.</p>	<p><i>(strongholds, masadas)</i> and remained on a har in the midbar Ziph. And Sha'ul searched for him every day, but Elohim delivered him not into his yad.</p>
<p>1SA 23:15 און דוד האָט געזען, אַז שאול איז אַרויסגעגאַנגען זוכן זיין לעבן; און דוד איז געווען אין מדבר זיף, אין חורשה. edit</p>	<p>1SA 23:15 un Dovid hot gezen, az Shaul iz aroisgegangen zuchen zain leben; un Dovid iz geven in midbar Zipe, in Chorshah.</p>	<p>1SA 23:15 And Dovid saw that Sha'ul was come out to seek his nefesh: and Dovid was in the midbar Ziph at Chorshah.</p>
<p>1SA 23:16 און יהונתן דער זון פֿון שאול איז אויפֿגעשטאַנען, און איז געגאַנגען צו דודן קיין חורשה, און ער האָט געשטאַרקט זיין האַנט אין אַלקים. edit</p>	<p>1SA 23:16 un Yehonatan der zun fun Shaulen iz oifgeshtanen, un iz gegangen tsu Doviden kein Chorshah, un er hot geshtarkt zain hant in Elokim.</p>	<p>1SA 23:16 And Yonatan Ben Sha'ul arose, and went to Dovid at Chorshah, and strengthened his yad in Elohim.</p>
<p>1SA 23:17 און ער האָט צו אים געזאָגט: זאַלסט נישט מורא האַבן, וואָרום די האַנט פֿון מיין פֿאַטער שאול וועט דיך נישט געפֿינען, און דו וועסט קיניגן איבער ישׂראל, און איד וועל פֿאַר דיר זיין פֿאַר אַ שני- למלך; און אויך מיין פֿאַטער שאול ווייס דאָס. edit</p>	<p>1SA 23:17 un er hot tsu im gezogt: zolst nisht moire hoben, vorem di hant fun main foter Shaulen vet dich nisht gefinen, un du vest kinigen iber Yisroel, un ich vel far dir zain far a shni-lmlch; un oich main foter Shaul veis dos.</p>	<p>1SA 23:17 And he said unto him, Fear not; for the yad Sha'ul Avi shall not find thee; and thou shalt be Melech over Yisroel, and I shall be mishneh <i>(second)</i> unto thee; and that also Sha'ul Avi knoweth.</p>
<p>1SA 23:18 און זיי האָבן ביידע געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית פֿאַר</p>	<p>1SA 23:18 un zei hoben beide geschlosen a bris far Hashem; un Dovid iz gebliben in Chorshah,</p>	<p>1SA 23:18 And they two made a brit <i>(covenant)</i> before HASHEM ; and Dovid stayed at Chorshah,</p>

<p>ה'; און דוד איז געבליבן אין חורשה, און יהונתן איז אוועקגעגאנגען צו זיין הויז. edit</p>	<p>un Yehonatan iz avekgegangen tsu zain hoiz.</p>	<p>and Yonatan went to his bais.</p>
<p>1SA 23:19 און די זיפער זיינען ארויפגעגאנגען צו שאולן קיין גבעה, אזוי צו זאגן: פאר וואר, דוד באהאלט זיך ביי אונדז אין די פעסטונגען אין חורשה אויפן בערגל חכילה וואס רעכטס פון ישימון. edit</p>	<p>1SA 23:19 un di zifer zainen aroifgegangen tsu Shaulen kein Givah, azoi tsu zogen: far vor, Dovid bahalt zich bai undz in di festungen in Chorshah oifen bergel Chakhilah vos rechts fun yshimon.</p>	<p>1SA 23:19 Then came up the Ziphim to Sha'ul to Giv'ah, saying, Doth not Dovid hide himself among us in metzadot (strongholds, masadas) at Chorshah, in the hill of Chakhilah, which is on the south of Yeshimon?</p>
<p>1SA 23:20 און אצונד, מלך, ווען נאר דיין הארץ געלוסט אראפצונידערן, נידער אראפ, און אויף אונדז איז אים איבערצוענטפערן אין דער האנט פון מלך. edit</p>	<p>1SA 23:20 un atsund, melech, ven nor dain harts gelust aroptsunideren, nider arop, un oif undz iz im ibertsuentferen in der hant fun melech.</p>	<p>1SA 23:20 Now therefore, O Melech, come down according to all the desire of thy nefesh to come down; and our part shall be to deliver him into the yad HaMelech.</p>
<p>1SA 23:21 האט שאול געזאגט: געבענטשט זאלט איר זיין פון ה', וואס האט איר אייך דערבארימט אויף מיר. edit</p>	<p>1SA 23:21 hot Shaul gezogt: gebentsht zolt ir zain fun Hashem, vos hot ir ich derbarimt oif mir.</p>	<p>1SA 23:21 And Sha'ul said, Berukhim atem l' HASHEM (Blessed be ye of HASHEM) ; for ye have compassion on me.</p>
<p>1SA 23:22 גייט, איך בעט אייך, פאסט ווידער אויף, און ווערט געוואר, און מערקט זיין ארט ווו זיין פוס איז, ווער עס האט אים דארטן געזען; ווארום מע האט מיר געזאגט, ער איז</p>	<p>1SA 23:22 geit, ich bet ich, fast vider oif, un vert gevor, un merkt zain ort vu zain fus iz, ver es hot im dorten gezen; vorem me hot mir gezogt, er iz zeyer listik.</p>	<p>1SA 23:22 Now go, prepare further, and know and see his makom where his hideouts are, and who hath seen him there; for it is told me that he dealeth very craftily.</p>

<p>זייער ליסטיק. edit</p>		
<p>1SA 23:23 דערום זעט, און ווערט געוואָר אַלע באַהעלטענישן וואָס ער באַהאַלט זיך דאָרטן, און איר זאָלט זיך אומקערן צו מיר מיט זיכערן, און איד וועל גיין מיט אייך; און עס וועט זיין, אויב ער איז אין לאַנד, וועל איד אים אַרומזוכן צווישן אַלע טויזנטן פֿון יהודה. edit</p>	<p>1SA 23:23 derum zet, un vert gevoral baheltenishen vos er bahalt zich dorten, un ir zolt zich umkeren tsu mir mit zicheren, un ich vel gein mit ich; un es vet zain, oib er iz in land, vel ich im arumzuchen tsvishen ale toiznten fun Yehudah.</p>	<p>1SA 23:23 See therefore, and take knowledge of all the machavo'im (hideouts) where he hideth himself, and come ye again to me with the certainty, and I will go with you; it shall come to pass, if he be in the land, that I will search him out throughout all the thousands of Yehudah.</p>
<p>1SA 23:24 זיינען זיי אויפֿגעשטאַנען, און זיינען געגאַנגען קיין זיף פֿאַרויס פֿאַר שאַולן. און דוד און זיינע מענטשן זיינען געווען אין מדבר מֶעוֹן, אין דעם פֿלוין, רעכטס פֿון ישימון. edit</p>	<p>1SA 23:24 zainen zeioifgeshtanen, un zainen gegangen kein Zipe fois far Shaulen. un Dovid un zaine mentshen zainen geven in midbar Maon, in dem ploin, rechts fun yshimon.</p>	<p>1SA 23:24 And they arose, and went to Ziph ahead of Sha'ul; but Dovid and his anashim were in the midbar Ma'on, in the Aravah on the south of Yeshimon.</p>
<p>1SA 23:25 און ווי שאַול און זיינע מענטשן זיינען געגאַנגען זוכן, אזוי האָט מען אָנגעזאַגט דודן, און ער האָט אַראָפֿגענידערט צום פֿעלדז, און האָט זיך באַזעצט אין מדבר מֶעוֹן. האָט שאַול דערהערט, און ער האָט נאָכגעיאָגט דודן אין מדבר מֶעוֹן. edit</p>	<p>1SA 23:25 un vi Shaul un zaine mentshen zainen gegangen zuchen, azoi hot men ongezogt Doviden, un er hot arophenidert tsum feldz, un hot zich bazetst in midbar Maon. hot Shaul derhert, un er hot nochgeiogt Doviden in midbar Maon.</p>	<p>1SA 23:25 Sha'ul also and his anashim went to seek him. When Dovid was told, he descended and came down to the Sela (Rock), and stayed in the midbar Ma'on. And when Sha'ul heard that, he pursued Dovid in the midbar Ma'on.</p>

<p>1SA 23:26 און שאול איז געגאנגען פֿון דער זייט באַרג, און דוד און זיינע מענטשן פֿון דער אַנדער זייט באַרג; און דוד האַט זיך געאַיילט אַוועקצוגיין פֿון שאול, און שאול און זיינע מענטשן האָבן אַרומגערינגלט דודן און זיינע מענטשן זיי צו כאַפֿן. edit</p>	<p>1SA 23:26 un Shaul iz gegangen fun der zeit barg, un Dovid un zaine mentshen fun der ander zeit barg; un Dovid hot zich geailt avektsugein fun Shaulen, un Shaul un zaine mentshen hoben arumgeringt Doviden un zaine mentshen zeitsu chapen.</p>	<p>1SA 23:26 And Sha'ul went on this side of the har, and Dovid and his anashim on that side of the har; and Dovid made haste to get away for fear of Sha'ul; for Sha'ul and his anashim encircled Dovid and his anashim round about to take them.</p>
<p>1SA 23:27 איז אַנגעקומען אַ שְׁלִיחַ צו שאול, אזוי צו זאָגן: אייל זיך און קום, וואָרום די פּלִשְׁתִּים זיינען אַנגעפֿאַלן אויפֿן לאַנד. edit</p>	<p>1SA 23:27 iz ongekumen a sholiich tsu Shaulen, azoi tsu zogen: eil zich un kum, vorem di Peleshetim zainen ongefalen oifen land.</p>	<p>1SA 23:27 But there came a malach unto Sha'ul, saying, Haste thee, and come; for the Pelishtim have invaded HaAretz.</p>
<p>1SA 23:28 האָט שאול זיך אומגעקערט פֿון נאַביאַגן דודן, און ער איז געגאנגען אַקעגן די פּלִשְׁתִּים. דערבער האָט מען גערופֿן יענעם אָרט סֵלַע- הַמַּחֲלֵקוֹת. edit</p>	<p>1SA 23:28 hot Shaul zich umgekert fun nochyogen Doviden, un er iz gegangen akegen di Peleshetim. deriber hot men gerufen yenem ort Sela HaMachlekot.</p>	<p>1SA 23:28 Wherefore Sha'ul returned from pursuing after Dovid, and went against the Pelishtim; therefore they called that makom Sela HaMachlekot <i>(Rock of Escaping)</i> .</p>
<p>1SA 24:1 און דוד איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון דאָרטן, און האַט זיך באַזעצט אין די באַרגפֿעסטונגען פֿון עין-גדי. edit</p>	<p>1SA 24:1 un Dovid iz aroifgegangen fun dorten, un hot zich bazetst in di bargfestungen fun Ein- Gedi.</p>	<p>1SA 24:1 And Dovid went up from there, and dwelt in metzadot at Ein-Gedi.</p>
<p>1SA 24:2 און עס איז געווען, אַז שאול האָט זיך אומגעקערט</p>	<p>1SA 24:2 un es iz geven, az Shaul hot zich umgekert fun hinter di</p>	<p>1SA 24:2 And it came to pass, when Sha'ul was returned from</p>

<p>פֿון הינטער די פֿלשתיים, האָט מען אים געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זע, דָּוִד איז אין מדבר פֿון עין-גֵּדִי. edit</p>	<p>Peleshetim, hot men im gezogt, azoi tsu zogen: ze, Dovid iz in midbar fun Ein-Gedi.</p>	<p>following the Pelishtim, that it was told him, saying, Hinei, Dovid is in the midbar of Ein-Gedi.</p>
<p>1SA 24:3 האָט שָׁאוּל גענומען דריי טויזנט געקליבענע מענער פֿון גאַנץ ישׂראֵל, און ער איז געגאַנגען זוכן דָּוִד מיט זײַנע מענטשן אויף די שטיינבעקפֿעלדזן. edit</p>	<p>1SA 24:3 hot Shaul genumen drai toizent geklibene mener fun gants Yisroel, un er iz gegangen zuchen Doviden mit zainementshen oif di shteinbekfeldzen.</p>	<p>1SA 24:3 Then Sha'ul took shloshet alafim (three thousand) chosen men out of kol Yisroel, and went to search for Dovid and his anashim upon Wild Goat Rocks.</p>
<p>1SA 24:4 און ער איז געקומען צו די שאַפֿגעהעפֿטן ביים וועג, און דאָרטן איז געווען אַ הייל; איז שָׁאוּל אַרײַנגעגאַנגען אויף זײַן באַדערפֿעניש. און דָּוִד און זײַנע מענטשן זײַנען געזעסן אין די ווינקלען פֿון דער הייל. edit</p>	<p>1SA 24:4 un er iz gekumen tsu di shofgeheften baim veg, un dorten iz geven a heil; iz Shaul araingegangen oif zain baderfenish. un Dovid un zainementshen zainen gezesen in di vinklen fun der heil.</p>	<p>1SA 24:4 And he came to the gidrot hatzon (sheep pens of the flock) on the derech, where was a me'arah (cave) ; and Sha'ul went in to cover his feet, and Dovid and his anashim remained in the far end of the me'arah (cave) .</p>
<p>1SA 24:5 האָבן די מענטשן פֿון דָּוִד צו אים געזאָגט: זע, דאָס איז דער טאָג, וואָס ה' האָט דיר אָנגעזאָגט: זע, איך גיב דיין שונא אין דיין האַנט, און וועסט טאָן צו אים אַזוי ווי עס וועט זײַן גוט אין דײַנע אויגן. איז דָּוִד אויפֿגעשטאַנען, און האָט אָפֿגעשניטן {כרת} דעם</p>	<p>1SA 24:5 hoben di mentshen fun Doviden tsu im gezogt: ze, dos iz der tog, vos Hashem hot dir ongezogt: ze, ich gib dain soine in dain hant, un vest ton tsu im azoi vi es vet zain gut in daine oigen. iz Dovid oifgeshtanen, un hot opgeshniten dem breg fun Shauls mantl shtilerheit.</p>	<p>1SA 24:5 And the anashim of Dovid said unto him, Hinei, the day of which HASHEM said unto thee, Hinei, I will deliver thine oyev (enemy) into thine yad, that thou mayest do to him as it shall seem tov unto thee. Then Dovid arose, and cut off the corner of the me'il of Sha'ul without his notice.</p>

<p>ברעג פֿון שאולס מאַנטל שטילערהייט. edit</p>		
<p>1SA 24:6 און עס איז געווען נאָך דעם, האָט דָוִדס האַרץ אים געפלאָגט פֿאַר וואָס ער האָט אַפגעשניטן דעם ברעג פֿון שאולן. edit</p>	<p>1SA 24:6 un es iz geven noch dem, hot Dovid's harts im geplogt far vos er hot opgeshniten dem breg fun Shaulen.</p>	<p>1SA 24:6 And it came to pass afterward, that the lev Dovid smote him because he had cut off the corner of Sha'ul.</p>
<p>1SA 24:7 און ער האָט געזאָגט צו זיינע מענטשן: באַהיט זאָל איד ווערן פֿון ה', אַז איד זאָל טאָן די דאָזיקע זאָך צו מיין האַר, צום געזאַלבתן פֿון ה', אויסצושטרעקן מיין האַנט אויף אים, וואָרום דער געזאַלבער פֿון ה' איז ער. edit</p>	<p>1SA 24:7 un er hot gezogt tsu zaine mentshen: bahit zol ich veren fun Hashem, az ich zol ton di dozike zach tsu main Har, tsum gezalbten fun Hashem, oistsushtreken main hant oif im, vorem der gezalbter fun Hashem iz er.</p>	<p>1SA 24:7 And he said unto his anashim, Chalilah (<i>far be it</i>) before HASHEM that I should do this thing unto adoni, HASHEM 's moshiach, to stretch forth mine yad against him, seeing he is the moshiach of HASHEM .</p>
<p>1SA 24:8 און דָוִד האָט אַפגעהאַקט זיינע מענטשן מיט די ווערטער, און ער האָט זיי נישט געלאָזן אויפֿשטיין אַקעגן שאולן. און שאול איז אויפֿגעשטאַנען פֿון דער הייל, און איז געגאַנגען אין וועג. edit</p>	<p>1SA 24:8 un Dovid hot opgehakt zaine mentshen mit di verter, un er hot zei nisht gelozen oifshtein akegen Shaulen. un Shaul iz oifgeshtanen fun der heil, un iz gegangen in veg.</p>	<p>1SA 24:8 So Dovid restrained his anashim with these devarim, and allowed them not to rise against Sha'ul. But Sha'ul rose up out of the me'arah (<i>cave</i>) , and went on his derech.</p>
<p>1SA 24:9 איז דָוִד דערנאָך אויפֿגעשטאַנען, און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון דער הייל, און ער האָט נאָכגערופֿן</p>	<p>1SA 24:9 iz Dovid dernoch oifgeshtanen, un er iz aroisgegangen fun der heil, un er hot nochgerufen Shaulen, azoi tsu zogen: main Har melech! hot Shaul zich</p>	<p>1SA 24:9 Dovid also arose afterward, and went out of the me'arah, and called after Sha'ul, saying, Adoni HaMelech. And when Sha'ul looked behind him, Dovid bowed down with his</p>

<p>שָׂאוּלוֹן, אֲזוֹי צו זאָגן: מִיַּן הָאָר מִלְדָּ! הָאָט שָׂאוּל זיך אומגעקוקט הינטער זיך, און דָּוִד הָאָט זיך גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און זיך געבוקט. edit</p>	<p>umgekukt hinter zich, un Dovid hot zich geneigt miten ponem tsu der erd, un zich gebukt.</p>	<p>face to the ground, and prostrated himself.</p>
<p>1SA 24:10 און דָּוִד הָאָט געזאָגט צו שָׂאוּלוֹן: פֶּאַר וואָס הערסטו צו די רייד פֿון אַ מענטשן, אֲזוֹי צו זאָגן: זע, דָּוִד זוכט דיר שלעכטס? edit</p>	<p>1SA 24:10 un Dovid hot gezogt tsu Shaulen: far vos herstu tsu di reid fun a mentshen, azoi tsu zogen: ze, Dovid zucht dir shlechts?</p>	<p>1SA 24:10 And Dovid said to Sha'ul, Wherefore hearest thou divrei adam, saying, Hinei, Dovid seeketh thy hurt?</p>
<p>1SA 24:11 אָט האָבן היינטיקן טאָג דיינע אויגן געזען, אַז ה' הָאָט דיך געגעבן אין מיין האַנט אין דער הייל; און מע הָאָט גערעדט דיך צו הרגען, אָבער [מיין אויג] הָאָט דיך געשוּינט, און איד האָב געזאָגט: איד וועל נישט אויסשטרעקן מיין האַנט אויף מיין האָר, וואָרום דער געזאַלבער פֿון ה' איז ער. edit</p>	<p>1SA 24:11 ot hoben haintiken tog daine oigen gezen, az Hashem hot dich gegeben in main hant in der heil; un me hot geredt dich tsu hrgen, ober [main oig] hot dich geshoint, un ich hob gezogt: ich vel nisht oisshrecken main hant oif main Har, vorem der gezalbter fun Hashem iz er.</p>	<p>1SA 24:11 Hinei, this day thine eyes have seen how that HASHEM had delivered thee today into mine yad in the me'arah; and some urged me kill thee; but mine [nefesh] spared thee; and I said, I will not put forth mine yad against adoni; for he is the moshiach of HASHEM .</p>
<p>1SA 24:12 און זע, מיין פֿאַטער, אַדרבה זע דעם ברעג פֿון דיין מאַנטל אין מיין האַנט; וואָרום אַז איד האָב אָפּגעשניטן דעם ברעג פֿון דיין מאַנטל, און</p>	<p>1SA 24:12 un ze, main foter, adrbe ze dem breg fun dain mantl in main hant; vorem az ich hob opgeshniten dem breg fun dain mantl, un hob dich nisht geharget, farshtei un ze, az in</p>	<p>1SA 24:12 Moreover, avi, see, indeed, see the corner of thy me'il (robe) in my yad; for in that I cut off the corner of thy me'il, and killed thee not, know thou and see that there is</p>

<p>הָאָב דִּיךְ נִישְׁט גֵּעְהֶרְגֶעֱט, פֿאַרשְׁטִי און זע, אַז אִין מִיין האַנט איז נישטאָ קיין בייז און קיין פֿאַרברעך, און אִיךְ הָאָב נישט געזינדיקט קעגן דיר; און דו לױערסט מײַן לעבן צו נעמען. edit</p>	<p>main hant iz nishto kein beiz un kein farbrech, un ich hob nisht gezindikt kegen dir; un du loierst main leben tsu nemen.</p>	<p>neither ra'ah nor peysha (rebellion) in mine yad, and I have not sinned against thee; yet thou huntest my nefesh to take it.</p>
<p>1SA 24:13 זאָל ה' משפטן צווישן מיר און צווישן דיר, און זאָל ה' זיך פֿאַר מיר נוקם זײַן אָן דיר; אַבער מײַן האַנט זאָל נישט זײַן אויף דיר. edit</p>	<p>1SA 24:13 zol Hashem mishpeten tsvishen mir un tsvishen dir, un zol Hashem zich far mir noikem zain on dir; ober main hant zol nisht zain oif dir.</p>	<p>1SA 24:13 HASHEM judge between me and thee, and HASHEM avenge me on thee; but mine yad shall not be upon thee.</p>
<p>1SA 24:14 אַזוי ווי דאָס שפּריכוואָרט פֿון די פֿאַרצײטיקע זאַגט: פֿון שלעכטע קומט אַרויס שלעכטס; אַבער מײַן האַנט זאָל נישט זײַן אויף דיר. edit</p>	<p>1SA 24:14 azoi vi dos shprichvort fun di fartsaitike zogt: fun shlechte kumt arois shlechts; ober main hant zol nisht zain oif dir.</p>	<p>1SA 24:14 As saith the mashal (proverb) of the ancients, Resha (wickedness) proceedeth from the resha'im; but mine yad shall not be upon thee.</p>
<p>1SA 24:15 נאָך וועמען איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך פֿון ישראל? נאָך וועמען יאַגסטו זיך? נאָך אַ טויטן הונט, נאָך אַן איינציקער פֿלוי? edit</p>	<p>1SA 24:15 noch vemen iz aroisgegangen der melech fun Yisroel? noch vemen yogstu zich? noch a toiten hunt, noch an eintsiker floi?</p>	<p>1SA 24:15 After whom is the Melech Yisroel come out? After whom dost thou pursue? After a dead kelev (dog), after a parosh (flea).</p>
<p>1SA 24:16 און זאָל ה' זײַן דער ריכטער, און משפטן צווישן מיר און צווישן דיר, און זען, און</p>	<p>1SA 24:16 un zol Hashem zain der richter, un mishpeten tsvishen mir un tsvishen dir, un zen, un krigen main krig, un mich</p>	<p>1SA 24:16 HASHEM therefore be judge, and judge between me and thee, and see, and uphold my cause, and deliver me out of</p>

<p>און קריגן מיין קריג, און מיד העלפן פון דיין האנט. edit</p>	<p>helfen fun dain hant.</p>	<p>thine yad.</p>
<p>1SA 24:17 און עס איז געווען, ווי דוד האט געענדיקט רעדן די דאזיקע רייד צו שאולן, אזוי האט שאול געזאגט: איז דאס דיין קול, דוד מיין זון? און שאול האט אויפגעהויבן זיין קול, און האט געוויינט. edit</p>	<p>1SA 24:17 un es iz geven, vi Dovid hot geendikt reden di dozike reid tsu Shaulen, azoi hot Shaul gezogt: iz dos dain kol, Dovid main zun? un Shaul hot oifgehoiben zain kol, un hot geveint.</p>	<p>1SA 24:17 And it came to pass, when Dovid had made an end of speaking these devarim unto Sha'ul, that Sha'ul said, Is this thy voice, beni Dovid? And Sha'ul lifted up his voice, and wept.</p>
<p>1SA 24:18 און ער האט געזאגט צו דוד: דו ביסט גערעכטער פון מיר, ווארום דו האסט מיר געטאן גוטס, און איך האב אפגעטאן שלעכטס. edit</p>	<p>1SA 24:18 un er hot gezogt tsu Doviden: du bist gerechter fun mir, vorem du host mir geton guts, un ich hob opgeton shlechts.</p>	<p>1SA 24:18 And he said to Dovid, Thou art more tzaddik than I; for thou hast rewarded me tovah, whereas I have rewarded thee ra'ah.</p>
<p>1SA 24:19 און דו האסט באוויזן היינט ווי דו האסט גוטס געטאן מיט מיר, ווען ה' האט מיד איבערגענטפערט אין דיין האנט, און דו האסט מיד נישט געהרגעט. edit</p>	<p>1SA 24:19 un du host bavizen haint vi du host guts geton mit mir, ven Hashem hot mich ibergeentfert in dain hant, un du host mich nisht geharget.</p>	<p>1SA 24:19 And thou hast shown this day how that thou hast dealt tovah with me; forasmuch as when HASHEM had delivered me into thine yad, thou killedst me not.</p>
<p>1SA 24:20 און וועט דען עמעצער טרעפן זיין פיינט, און אים לאזן גיין מיט א גוטן וועג? דערום זאל דיר ה' אפצאלן גוטס פאר וואס דו האסט מיר געטאן היינטיקן טאג. edit</p>	<p>1SA 24:20 un vet den emetser trefen zain faint, un im lozen gein mit a guten veg? derum zol dir Hashem optsolen guts far vos du host mir geton haintiken tog.</p>	<p>1SA 24:20 For if an ish find his oyev, will he let him go bederech tovah? Wherefore HASHEM reward thee tovah for that thou hast done unto me this day.</p>

<p>1SA 24:21 און אַצונד, זע, איך ווייס אַז קיניגן וועסטו קיניגן און אין דיין האַנט וועט זיך אָפּשטעלן די מלוכה פֿון ישׂראָל. edit</p>	<p>1SA 24:21 un atsund, ze, ich veis az kinigen vestu kinigen un in dain hant vet zich opshtelen di meluche fun Yisroel.</p>	<p>1SA 24:21 And now, hinei, I know that thou shalt surely be Melech, and that the Mamlechet Yisroel shall be established in thine yad.</p>
<p>1SA 24:22 דערום שווער מיר אַצונד, בײַ ה', אויב דו וועסט פֿאַרשניידן מיין זאַמען נאָך מיר, און אויב דו וועסט פֿאַרטיליקן מיין נאָמען פֿון מיין פֿאַטערס הויז. edit</p>	<p>1SA 24:22 derum shver mir atsund, bai Hashem, oib du vest farshnaiden main zomen noch mir, un oib du vest fartiliken main nomen fun main foters hoiz.</p>	<p>1SA 24:22 Swear now therefore unto me by HASHEM , that thou wilt not cut off my zera after me, and that thou wilt not destroy my shem out of the Bais Avi.</p>
<p>1SA 24:23 האָט דָּוִד געשוואָרן שָׂאוּל; און שָׂאוּל איז אָוועקגעגאַנגען צו זײַן הויז, און דָּוִד און זײַנע מענטשן זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען אויף דער באַרג־פֿעסטונג. edit</p>	<p>1SA 24:23 hot Dovid geshvoren Shaulen; un Shaul iz avekgegangen tsu zain hoiz, un Dovid un zaine mentshen zainen aroifgegangen oif der bargfestung.</p>	<p>1SA 24:23 And Dovid swore unto Sha'ul. And Sha'ul went to his bais; but Dovid and his anashim went up unto the metzudah (<i>stronghold, masada</i>) .</p>
<p>1SA 25:1 און שמואל איז געשטאָרבן, און גאַנץ ישׂראָל האַבן זיך איינגעזאַמלט, און האַבן אים באַקלאָגט; און זיי האַבן אים באַגראָבן אין זײַן היים אין רָמָה. און דָּוִד איז אויפֿגעשטאַנען, און האָט אַראָפֿגענידערט צום מדבר פֿאַרן. edit</p>	<p>1SA 25:1 un Shmuel iz geshtorben, un gants Yisroel hoben zich ingezamlt, un hoben im baklogt; un zei hoben im bagroben in zain heim in Ramah. un Dovid iz oifgeshtanen, un hot aropgenidert tsum midbar Paran.</p>	<p>1SA 25:1 And Shmuel died; and kol Yisroel were gathered together, and lamented him, and buried him at his bais at Ramah. And Dovid arose, and went down to the midbar Paran.</p>
<p>1SA 25:2 און אין מען איז געווען אַ</p>	<p>1SA 25:2 un in Maon iz geven a man, vos zain virtshaft iz geven</p>	<p>1SA 25:2 And there was an ish in Ma'on, whose possessions were</p>

<p>מֵאֵן, וּוְאֵס זַיִן ווירטשאַפֿט איז געווען אין כַּרְמֶל. און דער מֵאֵן איז געווען זייער רייך, און ער האָט געהאַט דריי טויזנט שאַף, און טויזנט ציגן; און ער איז געווען ביים שערן פֿון זיינע שאַף אין כַּרְמֶל. edit</p>	<p>in Carmel. un der man iz geven zeyer raich, un er hot gehat drai toizent shof, un toizent tsigen; un er iz geven baim sheren fun zaine shof in Carmel.</p>	<p>in Carmel; and the ish was gadol me'od, and he had three thousand tzon, and a thousand izzim (goats) ; and he was shearing his tzon in Carmel.</p>
<p>1SA 25:3 און דער נאַמען פֿון דער מֵאֵן איז געווען נָבֶל, און דער נאַמען פֿון זַיִן ווייב אַבִּיגַיִל. און די פֿרוי איז געווען ווילפֿאַרשטאַנדיק און שיין אין געשטאַלט; אָבער דער מֵאֵן איז געווען האַרט און שלעכט אין מעשים; און ער איז געווען פֿון כָּלֶבֶס משפּחה. edit</p>	<p>1SA 25:3 un der nomen fun der man iz geven Naval, un der nomen fun zain vaib Avigal. un di froi iz geven voilfarshandik un shein in geshtalt; ober der man iz geven hart un shlecht in maisim; un er iz geven fun Kalevs mishpoche.</p>	<p>1SA 25:3 Now the shem of the ish was Naval; and the shem of his isha Avigal; and she was an isha of tovat seichel, and beautiful; but the ish was kasheh (churlish, difficult) and rah (mean) in his doings; and he was a descendant of Kalev.</p>
<p>1SA 25:4 האָט דָּוִד געהערט אין מדבר אַז נָבֶל שערט זיינע שאַף. edit</p>	<p>1SA 25:4 hot Dovid gehert in midbar az Naval shert zaine shof.</p>	<p>1SA 25:4 And Dovid heard in the midbar that Naval did shear his tzon.</p>
<p>1SA 25:5 און דָּוִד האָט געשיקט צען יונגען, און דָּוִד האָט געזאָגט צו די יונגען: גייט אַרויף קיין כַּרְמֶל, און קומט צו נָבֶל און פֿרעגט אים אין מיין נאַמען אויף פֿריד. edit</p>	<p>1SA 25:5 un Dovid hot geshikt Tzoan yungen, un Dovid hot gezogt tsu di yungen: geit aroifblikendik kein Carmel, un kumt tsu Navalen un fregt im in main nomen oif frid.</p>	<p>1SA 25:5 And Dovid sent out ten ne'arim, and Dovid said unto the ne'arim, Get you up to Carmel, and go to Naval, and give him a shalom greeting in my shem (name) ;</p>

<p>1SA 25:6 און אזוי זאלט איר זאָגן: צום לעבן! און פֿריד צו דיר, און פֿריד צו דיין הויז, און פֿריד צו אַלץ וואָס איז דייןס! edit</p>	<p>1SA 25:6 un azoi zolt ir zogen: tsum leben! un frid tsu dir, un frid tsu dain hoiz, un frid tsu alts vos iz dains!</p>	<p>1SA 25:6 And thus shall ye say to him, Koh lechai (<i>good fortune to you</i>) , shalom to thee, shalom to thine bais, shalom unto all that thou hast.</p>
<p>1SA 25:7 און אַצונד האָב איך געהערט, אַז מע שערט ביי דיר; אַצונד: די פּאַסטוכער וואָס ביי דיר זיינען געווען מיט אונדז; נישט מיר האָבן זיי געקריוודעט, און נישט ביי זיי איז עפעס געמינערט געוואָרן אַלע טעג וואָס זיי זיינען געווען אין בֶּרְמֶל edit</p>	<p>1SA 25:7 un atsund hob ich gehert, az me shert bai dir; atsund: di pastucher vos bai dir zainen geven mit undz; nisht mir hoben zei gekrivdet, un nisht bai zei iz epes geminert gevoren ale teg vos zei zainen geven in Carmel</p>	<p>1SA 25:7 And now I have heard that thou hast shearers; now thy ro'im (<i>shepherds</i>) which were with us, we hurt them not, and nothing was missing by them, all the while they were in Carmel.</p>
<p>1SA 25:8 – פֿרעג דייןע יונגען, און זיי וועלן דיר דערציילן – טאָ זאָלן די יונגען געפֿינען חן אין דייןע אויגן; וואָרום אין אַ גוטן טאָג זיינען מיר געקומען. גיב, איך בעט דיר, וואָס דיין האַנט וועט געפֿינען, צו דייןע קנעכט און צו דיין זון דָּוִד. edit</p>	<p>1SA 25:8 – freg daine yungen, un zei velen dir dertseilen – to zolen di yungen gefinen chein in daine oigen; vorem in a guten tog zainen mir gekumen. gib, ich bet dich, vos dain hant vet gefinen, tsu daine knecht un tsu dain zun Doviden.</p>	<p>1SA 25:8 Ask thy ne'arim, and they will show thee. Wherefore let the ne'arim find chen (<i>favor, grace</i>) in thine eyes; for we come on yom tov; give, now, whatsoever cometh to thine yad unto thy avadim, and to thy ben, Dovid.</p>
<p>1SA 25:9 זיינען געקומען די יונגען פֿון דָּוִד, און האָבן גערעדט צו נְבִלָן אַזוי ווי אַלע די דאָזיקע רייד אין נאָמען פֿון דָּוִד; און זיי האָבן זיך פֿאַררוט. edit</p>	<p>1SA 25:9 zainen gekumen di yungen fun Doviden, un hoben geredt tsu Navaln azoi vi ale di dozike reid in nomen fun Doviden; un zei hoben zich farrut.</p>	<p>1SA 25:9 And when the naarei Dovid came, they spoke to Naval according to all those devarim b'shem Dovid, and ceased.</p>

<p>הָאָט נָבַל גַּעענטפֿערט 1SA 25:10 די קנעכט פֿון דָּוִד, און הָאָט געזאָגט: ווער איז דָּוִד? און ווער איז דער זון פֿון יִשָּׂי? היינט צו טאָג זיינען דאָ אַ סך קנעכט וואָס רייסן זיך אַוועק איטלעכער פֿון זיין האַר. edit</p>	<p>1SA 25:10 hot Naval geentfert di knecht fun Doviden, un hot gezogt: ver iz Dovid? un ver iz der zun fun Yishaien? haint tsu tog zainen do a sach knecht vos raisen zich avek itlecher fun zain Har.</p>	<p>1SA 25:10 And Naval answered the avadim of Dovid, and said, Who is Dovid? And who is Ben Yishai? There be many avadim nowadays who break away every ish from his adon.</p>
<p>1SA 25:11 און איך זאל נעמען מיין ברויט און מיין וואַסער, און מיין שעכטונג וואָס איך האָב געשאַכטן פֿאַר מייע שערערס, און אַוועקשענקען צו מענטשן וואָס איך ווייס נישט פֿון וואַנען זיי זיינען? edit</p>	<p>1SA 25:11 un ich zol nemen main broit un main vaser, un main shechtung vos ich hob geshochten far maine sherers, un avekshenken tsu mentshen vos ich veis nisht fun vanen zei zainen?</p>	<p>1SA 25:11 Shall I then take my lechem, and my mayim, and my meat that I have slaughtered for my shearers, and give it unto anashim who come from I know not where?</p>
<p>1SA 25:12 האָבן די יונגען פֿון דָּוִד זיך פֿאַרקערט אויף זייער וועג, און זיי זיינען צוריקגעגאַנגען, און זיינען געקומען, און האָבן אים דערציילט אַזוי ווי אַלע די דאָזיקע ווערטער. edit</p>	<p>1SA 25:12 hoben di yungen fun Doviden zich farkert oif zeyer veg, un zei zainen tsurikgegangen, un zainen gekumen, un hoben im dertseilt azoi vi ale di dozike verter.</p>	<p>1SA 25:12 So the ne'arim of Dovid turned to their derech, and went back, and came and told him all those devarim.</p>
<p>1SA 25:13 הָאָט דָּוִד גַּעזאָגט צו זיינע מענטשן: גורט אָן איטלעכער זיין שווערד. האָבן זיי איטלעכער אָנגעגורט זיין שווערד, אויך דָּוִד הָאָט אָנגעגורט זיין שווערד; און עס</p>	<p>1SA 25:13 hot Dovid gezogt tsu zaine mentshen: gurt on itlecher zain shverd. hoben zei itlecher ongegurt zain shverd, oich Dovid hot ongegurt zain shverd; un es zainen aroifgegangen noch Doviden arum fir hundert</p>	<p>1SA 25:13 And Dovid said unto his anashim, Gird ye on every ish his cherev. And they girded on every ish his cherev; and Dovid also girded on his cherev; and there went up after Dovid about arba me'ot ish; and two</p>

<p>זײַנען אַרױפֿגעגאַנגען נאָך דױדן אַרום פֿיר הונדערט מאָן; און צוויי הונדערט זײַנען געבליבן בײַ די זאַכן. edit</p>	<p>man; un tsvei hundert zainen gebliben bai di zachen.</p>	<p>hundred stayed by the kelim (supplies) .</p>
<p>1SA 25:14 און אַבִּיגִילן, נְבִלָס ווייב, האַט דערציילט איין יונג פֿון די יונגען, אַזוי צו זאָגן: זע, דױד האַט געשיקט שלוחים פֿון מדבר אַנצוווינטשן אונדזער האַר, און ער איז אויף זיי אַנגעפֿאַלן. edit</p>	<p>1SA 25:14 un Avigalen, Navals vaib, hot dertseilt ein yung fun di yungen, azoi tsu zogen: ze, Dovid hot geshikt shluchim fun midbar ontsuvintshen undzer Har, un er iz oif zei ongefalen.</p>	<p>1SA 25:14 But one of the ne'arim told Avigal, eshet Naval, saying, Hinei, Dovid sent malachim out of the midbar to put a brocha on adoneinu; and he drove them off.</p>
<p>1SA 25:15 און די מענטשן זײַנען געווען זייער גוט צו אונדז, און נישט מיר זײַנען געקרױדעט געוואָרן, און נישט בײַ אונדז איז עפֿעס געמינערט געוואָרן, אַלע טעג וואָס מיר זײַנען אומגעגאַנגען מיט זיי, ווען מיר זײַנען געווען אין פֿעלד. edit</p>	<p>1SA 25:15 un di mentshen zainen geven zeyer gut tsu undz, un nisht mir zainen gekrivdet gevoren, un nisht bai undz iz epes geminert gevoren, ale teg vos mir zainen umgegangen mit zei, ven mir zainen geven in feld.</p>	<p>1SA 25:15 But the anashim were tovim unto us, and we were not hurt, neither missed we any thing, as long as we accompanied them, when we were in the sadeh;</p>
<p>1SA 25:16 זיי זײַנען געווען אַ מויער אַרום אונדז אי בײַ נאַכט אי בײַ טאָג, אַלע טעג וואָס מיר זײַנען געווען מיט זיי, פֿיטערנדיק די שאָף. edit</p>	<p>1SA 25:16 ze zainen geven a moier arum undz i bai nacht i bai tog, ale teg vos mir zainen geven mit ze, fiterndik di shof.</p>	<p>1SA 25:16 They were a chomah (wall) unto us both by lailah gam yomam (night and day) , all the while we were with them shepherding hatzon.</p>
<p>1SA 25:17 און אַצונד ווייס און זע וואָס דו זאָלסט טאָן, ווייל אַן</p>	<p>1SA 25:17 un atsund veis un ze vos du zolst ton, vail an umglik iz bashlosen oif undzer Har un oif</p>	<p>1SA 25:17 Now therefore know and consider what thou wilt do; for ra'ah is determined against</p>

<p>אומגליק איז באַשלאָסן אויף אונדזער האַר און אויף זיין גאַנצן הויז; און ער איז אַ נידערטרעכטיקער יונג, אַז עס איז נישט צו רעדן צו אים. edit</p>	<p>zain gantsen hoiz; un er iz a nidertrechtiker yung, az es iz nisht tsu reden tsu im.</p>	<p>adoneinu, and against all his bais; for he is such a ben Beliyaal, that a man cannot speak to him.</p>
<p>1SA 25:18 האָט אַבִּיגִיל געאַיילט און האָט גענומען צוויי הונדערט ברויטן, און צוויי לאַגלען וויין, און פֿינף געמאַכטע שאַף, און פֿינף סָאָה געברענטע זאַנגען, און הונדערט בינטלעך ראָזינקעס, און צוויי הונדערט קוכנס פֿייגן, און אַרויפֿגעטאַן אויף איזלען. edit</p>	<p>1SA 25:18 hot Avigal gailt un hot genumen tsvei hundert broiten, un tsvei loglen vain, un finf gemachte shof, un finf saoh gebrente zangen, un hundert bintlech rozinkes, un tsvei hundert kuchns faigen, un aroiifgeton oif eizlen.</p>	<p>1SA 25:18 Then Avigal made haste, and took two hundred lechem, and two skins of yayin, and five tzon ready cooked, and five measures of roasted grain, and a hundred raisin cakes, and two hundred pressed figs, and laid them on chamorim (<i>donkeys</i>) .</p>
<p>1SA 25:19 און זי האָט געזאָגט צו אירע יונגען: גייט אַוועק מיר פֿאַרויס; אָט קום איך אייך נאָך. און איר מאַן נִבֵּלן האָט זי נישט דערציילט. edit</p>	<p>1SA 25:19 un zi hot gezogt tsu ire yungen: geit avek mir forois; ot kum ich ich noch. un ir man Navalen hot zi nisht dertseilt.</p>	<p>1SA 25:19 And she said unto her ne'arim, Go on ahead of me; hineni, I come after you. But she told not her ish Naval.</p>
<p>1SA 25:20 און עס איז געווען, ווי זי רייט אויף איר איזל, און נידערט אַראָפּ אונטער דעם צודעק פֿון באַרג, ערשט דוד מיט זיינע מענטשן נידערן אַראָפּ איר אַנטקעגן, און זי האָט זיי אַנגעטראָפֿן. edit</p>	<p>1SA 25:20 un es iz geven, vi zi rait oif ir eizl, un nidert arop unter dem tsudek fun barg, ersht Dovid mit zaine mentshen nideren arop ir antkegen, un zi hot zei ongetrofen.</p>	<p>1SA 25:20 And it was so, as she rode on the chamor, that she came down by the covert on the har, hinei, Dovid and his anashim came down toward her; and she met them.</p>

<p>1SA 25:21 און דוד האט געזאָגט: בלויז אומנישט האָב איך געהיט אַלץ וואָס געהערט צו דעם דאָזיקן אין מדבר, און גאַרנישט איז געמינערט געוואָרן פֿון אַלץ וואָס געהערט צו אים; און ער האָט מיר אומגעקערט אַ רעה פֿאַר אַ טובה. edit</p>	<p>1SA 25:21 un Dovid hot gezogt: bloiz umnisht hob ich gehit alts vos gehert tsu dem doziken in midbar, un gornisht iz geminert gevoren fun alts vos gehert tsu im; un er hot mir umgekert a roeh far a toive.</p>	<p>1SA 25:21 Now Dovid had said, Surely for sheker have I been shomer over all that this one hath in the midbar, so that nothing was missed of all that pertained unto him; and he hath requited me ra'ah for tovah.</p>
<p>1SA 25:22 זאָל אלקים טאָן אזוי און נאָך מער צו די פֿיינט פֿון דודן, אויב איך וועל איבערלאָזן פֿון אַלע וואָס געהערן צו אים ביזן ליכט פֿון פֿרימאַרגן אַ מאַנספאַרשוין! edit</p>	<p>1SA 25:22 zol Elokim ton azoi un noch mer tsu di faint fun Doviden, oib ich vel iberlozen fun ale vos geheren tsu im bizen licht fun frimorgen a mansparshoin!</p>	<p>1SA 25:22 So and more also do Elohim unto the oyvei Dovid, if I leave of all that pertain to him by the boker any that urinate against the wall.</p>
<p>1SA 25:23 און ווי אַביגיל האָט דערזען דודן, אזוי האָט זי געאיילט און אַראָפּגענידערט פֿון אייזל, און איז געפֿאַלן אויף איר פנים פֿאַר דודס אַנגעזיכט, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד. edit</p>	<p>1SA 25:23 un vi Avigal hot derzen Doviden, azoi hot zi geailt un aropgenidert fun eizl, un iz gefallen oif ir ponem far Dovids ongezicht, un hot zich gebukt tsu der erd.</p>	<p>1SA 25:23 And when Avigal saw Dovid, she hasted, dismounted the chamor, and fell before Dovid on her face, and bowed herself to the ground,</p>
<p>1SA 25:24 און זי איז געפֿאַלן צו זיינע פֿיס, און האָט געזאָגט: אויף מיר אַליין, מיין האַר, די שולד! און זאָל דיין דינסט, איך בעט דיך, רעדן אין דייןע</p>	<p>1SA 25:24 un zi iz gefallen tsu zaine fis, un hot gezogt: oif mir alein, main Har, di shuld! un zol dain dinst, ich bet dich, reden in daine oieren, un her tsu di verter fun dain dinst.</p>	<p>1SA 25:24 And fell at his feet, and said, Upon me, adoni, upon me let this avon be; and let now thine handmaid speak in thine audience, and hear the devarim of thine handmaid.</p>

<p>אויערן, און הער צו די ווערטער פֿון דיין דינסט. edit</p>		
<p>1SA 25:25 זאל, איך בעט דײַך, מיין האַר נישט טאָן זײַן האַרץ אויף דעם דאַזיקן נידערטרעכטיקן מענטשן, אויף נבֿלן, וואָרום אַזוי ווי זײַן נאַמען, אַזוי איז ער. נבֿל איז זײַן נאַמען, און מנווולדיקייט איז אין אים. און איך דיין דינסט האָב נישט געזען די יונגען פֿון מיין האַר, וואָס דו האַסט געשיקט. edit</p>	<p>1SA 25:25 zol, ich bet dich, main Har nisht ton zain harts oif dem doziken nidertrechtiken mentshen, oif Navalen, vorem azoi vi zain nomen, azoi iz er. Naval iz zain nomen, un mnuvldikeit iz in im. un ich dain dinst hob nisht gezen di yungen fun main Har, vos du host geshikt.</p>	<p>1SA 25:25 Let now not adoni regard this ish of Beliyaal, even Naval; for as shmo is, so is he; Naval (<i>fool</i>) is shmo, and nevalah (<i>folly</i>) is with him; but I thine handmaid saw not the ne'arim of adoni, whom thou didst send.</p>
<p>1SA 25:26 און אַצונד, מיין האַר, אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אַז דאָס האָט דיך ה' פֿאַרמיטן פֿון פֿאַרגיין בלוט-פֿאַרגיסונג, און זיך העלפֿן מיט דיין אייגענער האַנט! און אַצונד, זאלן ווערן אַזוי ווי נבֿל דייןע שונאים און די וואָס זוכן שלעכטס אויף מיין האַר. edit</p>	<p>1SA 25:26 un atsund, main Har, azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, az dos hot dich Hashem farmiten fun fargein blut-fargisung, un zich helfen mit dain eigener hant! un atsund, zolen veren azoi vi Naval daine sonem un di vos zuchen shlechts oif main Har.</p>	<p>1SA 25:26 Now therefore, adoni, as HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, seeing HASHEM hath held thee back from coming to shed dahm, and from avenging thyself with thine own yad, now let thine oyevim, and they that seek ra'ah for adoni, be as Naval.</p>
<p>1SA 25:27 און אַצונד, זאל די דאַזיקע מתנה, וואָס דיין דינסט האָט געבראַכט צו מיין האַר, געגעבן ווערן צו די יונגען</p>	<p>1SA 25:27 un atsund, zol di dozike Mattanah, vos dain dinst hot gebracht tsu main Har, gegeben veren tsu di yungen vos geyen hinter main Har.</p>	<p>1SA 25:27 And now this brocha which thine shifchah (<i>maid- servant</i>) hath brought unto adoni, let it even be given unto the ne'arim that follow at the</p>

<p>וואָס גייען הינטער מיין האַר. edit</p>		<p>feet of adoni.</p>
<p>1SA 25:28 פֿאַרגיב, איך בעט דיך, דעם פֿאַרברעך פֿון דיין דינסט, וואָרום מאַכן וועט ה' מאַכן מיין האַר אַ זיכער הויז, ווייל די מלחמות פֿון ה' פֿירט מיין האַר, און קיין בייז איז נישט געפֿונען געוואָרן אין דיר פֿון דיין לעבטאָג אָן. edit</p>	<p>1SA 25:28 fargib, ich bet dich, dem farbrech fun dain dinst, vorem machen vet Hashem machen main Har a zicher hoiz, vail di milchomes fun Hashem firt main Har, un kein beiz iz nisht gefunen gevoren in dir fun dain lebtog on.</p>	<p>1SA 25:28 Forgive now the peysha of thine handmaid; for HASHEM will certainly make adoni a bais ne'eman; because adoni fighteth the milchamot of HASHEM , and ra'ah hath not been found in thee all thy yamim.</p>
<p>1SA 25:29 הגם אַ מענטש איז אויפֿגעשטאַנען זיך צו יאָגן נאָך דיר, און צו זוכן דיין לעבן, וועט די זעל פֿון מיין האַר זיין איינגעבונדן אין דעם בונד פֿון לעבן ביי ה' זיין ג-ט, און די זעל פֿון דינע פֿיינט, זי וועט ער אַוועקשליידערן אין אַ שליידערלעפֿל. edit</p>	<p>1SA 25:29 hagam a mentsh iz oifgeshtanen zich tsu yogen noch dir, un tsu zuchen dain leben, vet di zel fun main Har zain ingebunden in dem bund fun leben bai Hashem zain G-t, un di zel fun daine faint, zi vet er avekshlaideren in a shlaiderlefl.</p>	<p>1SA 25:29 Yet adam is risen to pursue thee, and to seek thy nefesh; but the nefesh of adoni shall be bound in the bundle of chayyim with HASHEM Eloheicha; and the nefesh of thine oyevim, them shall He hurl away, as out of the hollow of a kela (<i>slingshot</i>) .</p>
<p>1SA 25:30 און עס וועט זיין, אַז ה' וועט טאָן צו מיין האַר אַזוי ווי אַל דאָס גוטס וואָס ער האָט אַנגעזאַגט אויף דיר, און ער וועט דיך באַפֿעלן פֿאַר אַ פֿירשט איבער ישׂראֵל, edit</p>	<p>1SA 25:30 un es vet zain, az Hashem vet ton tsu main Har azoi vi al dos guts vos er hot ongezogt oif dir, un er vet dich bafelen far a firsht iber Yisroel,</p>	<p>1SA 25:30 And it shall come to pass, when HASHEM shall have done to adoni according to all the tovah that He hath spoken concerning thee, and shall have appointed thee Nagid over Yisroel,</p>
<p>1SA 25:31 זאָל דאָס דיר נישט זיין פֿאַר אַ שטרױכלונג, און פֿאַר</p>	<p>1SA 25:31 zol dos dir nisht zain far a shtroichlung, un far a forvurf</p>	<p>1SA 25:31 There shall be no grief unto thee, nor michshol lev</p>

<p>א פֿאַרווּרף פֿון האַרצן פֿון מײַן האַר, וואָס דו האָסט פֿאַרגאַסן בלוט אומזיסט, און וואָס מײַן האַר האָט זיך אַליין געהאַלפֿן. און אַז ה' וועט באַגיטיקן מײַן האַר, זאָלסטו זיך דערמאַנען אָן דיין דינסט. edit</p>	<p>fun hartsen fun main Har, vos du host fargosen blut umzist, un vos main Har hot zich alein geholfen. un az Hashem vet bagitiken main Har, zolstu zich dermonen on dain dinst.</p>	<p><i>(downfall of conscience)</i> unto adoni, either that thou hast committed shefach dahm chinom, or that adoni hath avenged himself; but when HASHEM shall have dealt well with adoni, then remember thine handmaid.</p>
<p>1SA 25:32 האָט דוד געזאָגט צו אַבִּיגַיל: ברוך ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל, וואָס האָט דיך הײַנטיקן טאַג געשיקט מיר אַנטקעגן. edit</p>	<p>1SA 25:32 hot Dovid gezogt tsu Avigalen: Baruch Hashem Elochei Yisroel, vos hot dich haintiken tog geshikt mir antkegen.</p>	<p>1SA 25:32 And Dovid said to Avigal, Baruch HASHEM Elohei Yisroel, Who sent thee today to meet me;</p>
<p>1SA 25:33 און געבענטשט זאל זיין דיין שכל, און געבענטשט זאָלסט דו זיין, וואָס דו האָסט מיד הײַנטיקן טאַג פֿאַרמיטן פֿון באַגײַן בלוט-פֿאַרגיסונג, און זיך העלפֿן מיט מײַן אײַגענער האַנט. edit</p>	<p>1SA 25:33 un gebentsht zol zain dain seichel, un gebentsht zolst du zain, vos du host mich haintiken tog farmiten fun bagein blut-fargisung, un zich helfen mit main eigener hant.</p>	<p>1SA 25:33 And baruch be thy good sense, and berukhah be thou, who hast kept me this yom from coming to shed blood, and from avenging myself with mine own yad.</p>
<p>1SA 25:34 וואָרום פֿאַר וואָר, אַזוי ווי עס לעבט ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל וואָס האָט מיד פֿאַרמיטן פֿון דיר שלעכטס צו טאַן, אַז ווען דו וואָלסט נישט געאַיילט און געקומען מיר אַנטקעגן, אויב עס וואָלט געבליבן בײַ נבֿלן</p>	<p>1SA 25:34 vorem far vor, azoi vi es lebt Hashem Elochei Yisroel vos hot mich farmiten fun dir shlechts tsu ton, az ven du volst nisht geailt un gekumen mir antkegen, oib es volt gebliben bai Navalen bizen licht fun frimorgen a mansparshoin!</p>	<p>1SA 25:34 For in very deed, as HASHEM Elohei Yisroel liveth, Who hath kept me back from hurting thee, except thou hadst hasted and come to meet me, surely there had not been left unto Naval by ohr haboker any that urinates against the wall.</p>

<p>ביזן ליכט פֿון פֿרימאָרגן אַ מאַנספּאַרשויך! edit</p>		
<p>1SA 25:35 און דוד האָט אָנגענומען פֿון איר האַנט וואָס זי האָט אים געבראַכט, און צו איר האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף בשלום צו דיין הויז. זע, איך האָב צוגעהערט צו דיין קול, און האָב געשוינט דיין פנים. edit</p>	<p>1SA 25:35 un Dovid hot ongenumen fun ir hant vos zi hot im gebracht, un tsu ir hot er gezogt: gei aroifblikendik besholem tsu dain hoiz. ze, ich hob tsugehert tsu dain kol, un hob geshoint dain ponem.</p>	<p>1SA 25:35 So Dovid received of her yad that which she had brought him, and said unto her, Go up in shalom to thine bais; see, I have paid heed to thy voice, and have granted thy request.</p>
<p>1SA 25:36 און אַביגיל איז געקומען צו נבֿלן, ערשט ער האָט אַ מאַלצייט ביי זיך אין הויז, אַזוי ווי אַ מאַלצייט פֿון אַ מלך, און נבֿלס האַרץ איז אים פֿריילעך, און ער איז שכור ביז גאָר. האָט זי אים קיין זאָך נישט דערציילט, קליין אָדער גרויס, ביזן ליכט פֿון פֿרימאָרגן. edit</p>	<p>1SA 25:36 un Avigal iz gekumen tsu Navalen, ersht er hot a moltsait bai zich in hoiz, azoi vi a moltsait fun a melech, un Navals harts iz im freilech, un er iz shiker biz gor. hot zi im kein zach nisht dertseilt, klein oder grois, bizen licht fun frimorgen.</p>	<p>1SA 25:36 And Avigal came to Naval; and, hinei, he held a mishteh (<i>feast</i>) in his bais, like the mishteh of a melech; and lev Naval was tov within him, for he was shikkor ad me'od; wherefore she told him nothing, katan or gadol, until the ohr haboker.</p>
<p>1SA 25:37 און עס איז געווען אין דער פֿרי, אַז דער וויין איז אַרויס פֿון נבֿלן, האָט אים זיין ווייב דערציילט די דאָזיקע זאַכן, און זיין האַרץ איז אַפּגעשטאַרבן אין אים, און ער איז געוואָרן אַזוי ווי שטיין. edit</p>	<p>1SA 25:37 un es iz geven in der peire, az der vain iz arois fun Navalen, hot im zain vaib dertseilt di dozike zachen, un zain harts iz opgeshtarben in im, un er iz gevoren azoi vi shtein.</p>	<p>1SA 25:37 But it came to pass in the boker, when the yayin was gone out of Naval, and his isha had told him these things, that his lev died within him, and he became like even (<i>stone</i>) .</p>

<p>1SA 25:38 און עס איז געווען אין אַרום צען טעג, האָט ה' געשלאָגן נָבֵל, און ער איז געשטאָרבן. edit</p>	<p>1SA 25:38 un es iz geven in arum Tzoan teg, hot Hashem geshlogen Navalen, un er iz geshtorben.</p>	<p>1SA 25:38 It came to pass about ten yamim later, HASHEM struck Naval, that he died.</p>
<p>1SA 25:39 האָט דָוִד געהערט, אַז נָבֵל איז געשטאָרבן, און ער האָט געזאָגט: ברוך ה' וואָס האָט זיך אָנגענומען די קריוודע פֿון מיין חרפה פֿון נָבֵלס האַנט, און האָט פֿאַרמיטן זײַן קנעכט פֿון שלעכטס; און דאָס שלעכטס פֿון נָבֵלן האָט ה' אומגעקערט אויף זײַן קאַפּ. און דָוִד האָט געשיקט און גערעדט צו אַבִּיגַיל, זי צו נעמען צו זיך פֿאַר אַ ווייב. edit</p>	<p>1SA 25:39 hot Dovid gehert, az Naval iz geshtorben, un er hot gezogt: Baruch Hashem vos hot zich ongenumen di krivde fun main charpe fun Navals hant, un hot farmiten zain knecht fun shlechts; un dos shlechts fun Navalen hot Hashem umgekert oif zain kop. un Dovid hot geshikt un geredt tsu Avigalen, zi tsu nemen tsu zich far a vaib.</p>	<p>1SA 25:39 And when Dovid heard that Naval was dead, he said, Baruch HASHEM , that hath upheld the cause of my cherpah (reproach) from the yad of Naval, and hath kept his eved from ra'ah; for HASHEM hath returned the ra'ah (wickedness) of Naval upon his own rosh. And Dovid sent and communed with Avigal, to take her to him as isha.</p>
<p>1SA 25:40 זײַנען געקומען דָוִדס קנעכט צו אַבִּיגַילן קיין פֿרמֶל, און זיי האָבן גערעדט צו איר, אַזוי צו זאָגן: דָוִד האָט אונדז געשיקט צו דיר, דיך צו נעמען צו אים פֿאַר אַ ווייב. edit</p>	<p>1SA 25:40 zainen gekumen Dovids knecht tsu Avigalen kein Carmel, un zeı hoben geredt tsu ir, azoi tsu zogen: Dovid hot undz geshikt tsu dir, dich tsu nemen tsu im far a vaib.</p>	<p>1SA 25:40 And when the avadim of Dovid were come to Avigal to Carmel, they spoke unto her, saying, Dovid sent us unto thee, to take thee to him as isha.</p>
<p>1SA 25:41 איז זי אויפֿגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט מיטן פֿנים צו דער ערד, און זי האָט געזאָגט: אָט איז דיין דינסט</p>	<p>1SA 25:41 iz zi oifgeshtanen, un hot zich gebukt miten ponem tsu der erd, un zi hot gezogt: ot iz dain dinst far a shklafin tsu vashen di fis fun knecht fun</p>	<p>1SA 25:41 And she arose, and bowed herself on her face to the ground, and said, Hinei, let thine handmaid be for a shifchah to wash the feet of the</p>

<p>פֶּאָר אַ שְׂקֵלָא־פִּין צו וואָשן די פֿיס פֿון קנעכט פֿון מײַן האַר.</p> <p>edit</p>	<p>main Har.</p>	<p>avadim of adoni.</p>
<p>און אַבִּיגִיל האָט געאַיילט און איז אויפֿגעשטאַנען, און האָט זיך געזעצט אויפֿן אייזל, מיט אירע פֿינף מיידלעך וואָס זײַנען געגאַנגען הינטער איר, און זי איז געגאַנגען נאָך די שלוחים פֿון דָּוִד. און זי איז אים געוואָרן פֶּאָר אַ ווייב.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 25:42 un Avigal hot geailt un iz oifgeshtanen, un hot zich gezetst oifen eizl, mit ire finf meidlech vos zainen gegangen hinter ir, un zi iz gegangen noch di shluchim fun Doviden. un zi iz im gevoren far a vaib.</p>	<p>1SA 25:42 And Avigal hasted, and arose and rode upon a chamor, with five na'arot of hers that attended her; and she went after the malachim of Dovid, and became his isha.</p>
<p>און אַחינוֹעַמען האָט דָּוִד גענומען פֿון יִזְרְעֵאל; און זיי זײַנען אים ביידע געוואָרן פֶּאָר ווייבער.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 25:43 un Achinoamen hot Dovid genumen fun Yizreel; un zei zainen im beide gevoren far vaiber.</p>	<p>1SA 25:43 Dovid also took Achino'am of Yizre'el; and they were also both of them his nashim (wives) .</p>
<p>און שאול האָט אַוועקגעגעבן זײַן טאָכטער מיכל, דָּוִדס ווייב, צו פֿלטי דעם זון פֿון לַיִשׁן וואָס פֿון גלִים.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 25:44 un Shaul hot avekgegeben zain tochter Michal, Dovid's vaib, tsu Palti dem zun fun Layishen vos fun Gallim.</p>	<p>1SA 25:44 But Sha'ul had given Michal bitto (his daughter) , Dovid's isha, to Palti Ben Layish, who was from Gallim.</p>
<p>און די זיפֿער זײַנען געקומען צו שאולן קיין גִבְעָה, אַזוי צו זאָגן: פֶּאָר וואָר, דָּוִד באַהאַלט זיך אויף דעם בערגל חִכְלִיָּה פֶּאָר יֵשִׁמוֹן.</p> <p>edit</p>	<p>1SA 26:1 un di zifer zainen gekumen tsu Shaulen kein Givah, azoi tsu zogen: far vor, Dovid bahalt zich oif dem bergel Chakhilah far yshimon.</p>	<p>1SA 26:1 And the Ziphim came unto Sha'ul at Giv'ah, saying, Doth not Dovid hide himself in the hill of Chakhilah, which faces Yeshimon?</p>

<p>איז שאול 1SA 26:2 אויפגעשטאנען, און האָט אַראָפּגענידערט צום מדבר זיף מיט דריי טויזנט געקליבענע מענער פֿון ישׂראל, צו זוכן דודן אין מדבר זיף. edit</p>	<p>1SA 26:2 iz Shaul oifgeshtanen, un hot aropgenidert tsum midbar Zipe mit drai toizent geklibene mener fun Yisroel, tsu zuchen Doviden in midbar Zipe.</p>	<p>1SA 26:2 Then Sha'ul arose, and went down to the midbar Ziph, having three thousand chosen men of Yisroel with him, to search for Dovid in the midbar Ziph.</p>
<p>און שאול האָט 1SA 26:3 געלאַגערט אויפֿן בערגל חכילה וואָס פֿאַר ישימון ביים וועג. און דוד איז געזעסן אין מדבר, און ער האָט געמערקט, אַז שאול איז געקומען נאָך אים אין מדבר. edit</p>	<p>1SA 26:3 un Shaul hot gelagert oifen bergel Chakhilah vos far yshimon baim veg. un Dovid iz gezesen in midbar, un er hot gemerkt, az Shaul iz gekumen noch im in midbar.</p>	<p>1SA 26:3 And Sha'ul encamped in the hill of Chakhilah, which faces Yeshimon, beside the derech (road) . But Dovid stayed in the midbar, and he saw that Sha'ul came after him into the midbar.</p>
<p>און דוד האָט געשיקט 1SA 26:4 אויסקוקערס, און איז געוואָר געוואָרן אויף געוויס, אַז שאול איז געקומען. edit</p>	<p>1SA 26:4 un Dovid hot geshikt oiskukers, un iz gevor gevoren oif gevis, az Shaul iz gekumen.</p>	<p>1SA 26:4 Dovid therefore sent out scouts, and understood that Sha'ul had indeed come.</p>
<p>איז דוד אויפגעשטאנען, 1SA 26:5 און איז צוגעקומען צו דעם אַרט וואָס שאול האָט דאַרטן געלאַגערט, און דוד האָט געזען דעם אָרט וואָס דאַרטן איז געלעגן שאול און אַבנֶר דער זון פֿון נֶרן, זיין חיל- לידער. און שאול איז געלעגן אין לאַגעררינג, און דאָס פֿאַלק האָט געלאַגערט רונד</p>	<p>1SA 26:5 iz Dovid oifgeshtanen, un iz tsugekumen tsu dem ort vos Shaul hot dorten gelagert, un Dovid hot gezen dem ort vos dorten iz gelegen Shaul un Avner der zun fun Neren, zain cheil-lider. un Shaul iz gelegen in lagerring, un dos folk hot gelagert rund arum im.</p>	<p>1SA 26:5 And Dovid arose, and came to the makom where Sha'ul had encamped; and Dovid beheld the makom where Sha'ul lay down, and Avner Ben Ner, the sar of his tzava (army) ; and Sha'ul was lying in the camp, and HaAm encamped round about him.</p>

<p align="center">edit אַרום אים.</p>		
<p>1SA 26:6 האָט זיך אָפּגערוּפֿן דָּוִד און האָט געזאָגט צו אַחִימֶלֶךְ דעם חֲתִי, און צו אַבִּישַׁי דעם זון פֿון צרוּיָהן, יוֹאָבִים ברודער, אַזוי צו זאָגן: ווער וויל אַראָפּנידערן מיט מיר צו שָׂאוּל אין לאַגער? האָט אַבִּישַׁי געזאָגט: איד וועל אַראָפּנידערן מיט דיר. edit</p>	<p>1SA 26:6 hot zich opgerufen Dovid un un hot gezogt tsu Achimelech dem Chitti, un tsu Avishai dem zun fun Tzeruyahen, Yoavs bruder, azoi tsu zogen: ver vil aropnideren mit mir tsu Shaulen in lager? hot Avishai gezogt: ich vel aropnideren mit dir.</p>	<p>1SA 26:6 Then answered Dovid and said to Achimelech the Chitti, and to Avishai Ben Tzeruyah, achi Yoav, saying, Who will go down with me to Sha'ul to the machaneh? And Avishai said, I will go down with thee.</p>
<p>1SA 26:7 איז געקומען דָּוִד און אַבִּישַׁי צו דעם פֿאַלֶק ביי נאַכט, ערשט שָׂאוּל ליגט און שלאָפֿט אין לאַגעררינג, און זיין שפיז איז אַרײַנגעשטעקט אין דער ערד אים צוקאָפּנס, און אַבְנֵר און דאָס פֿאַלֶק ליגן רונד אַרום אים. edit</p>	<p>1SA 26:7 iz gekumen Dovid un Avishai tsu dem folk bai nacht, ersht Shaul ligt un shloft in lagerring, un zain shpiz iz araingeshtekt in der erd im tsukopns, un Avner un dos folk ligen rund arum im.</p>	<p>1SA 26:7 So Dovid and Avishai came to HaAm by lailah; and, hinei, Sha'ul lay sleeping within the camp, and his khanit (<i>spear</i>) stuck in the ground at his head; but Avner and HaAm lay round about him.</p>
<p>1SA 26:8 האָט אַבִּישַׁי געזאָגט צו דָּוִד: אַלְקִים האָט הֵיַיַנט איבערגעענטפֿערט דיין פֿײַנט אין דיין האַנט; און אַצונד, לאָמִיד אַקאַרשט אים איין מאַל אַ שטאַך טאַן מיטן שפיז ביז אין דער ערד, און איד וועל אים נישט דאַרפֿן טאַן אַ צווייטן. edit</p>	<p>1SA 26:8 hot Avishai gezogt tsu Dovid: Elokim hot haint ibergeentfert dain faint in dain hant; un atsund, lomich akorsht im ein mol a shtoch ton miten shpiz biz in der erd, un ich vel im nisht darfen ton a tsvaiten.</p>	<p>1SA 26:8 Then said Avishai to Dovid, Elohim hath delivered thine oyev into thine yad today; now therefore let me strike him, now, with the khanit, pinning him to the ground once; I will not strike him the second time.</p>

<p>הָאָט דָּוִד גַּעזָאָגט צו 1SA 26:9 אֲבִישַׁי: זָאָלסט אים נישט אומברענגען, וואָרום ווער הָאָט אויסגעשטרעקט זײַן הָאָנט אויף דעם געזאָלבתן פֿון ה', און איז אָפּגעקומען גלאָט? edit</p>	<p>1SA 26:9 hot Dovid gezogt tsu Avishaien: zolst im nisht umbrenge, vorem ver hot oigeshtrekt zain hant oif dem gezalbten fun Hashem, un iz opgekumen glat?</p>	<p>1SA 26:9 And Dovid said to Avishai, Destroy him not; for who can stretch forth his yad against HASHEM 's moshiach, and be guiltless?</p>
<p>1SA 26:10 און דָּוִד הָאָט גַּעזָאָגט: אָזוי ווי ה' לעבט, אַז נאָר ה' זאָל אים שלאָגן! ענטוועדער זײַן טאָג וועט קומען, און ער וועט שטאַרבן, אָדער ער וועט נידערן אין מלחמה און אומקומען. edit</p>	<p>1SA 26:10 un Dovid hot gezogt: azoi vi Hashem lebt, az nor Hashem zol im shlogen! entveder zain tog vet kumen, un er vet shtarben, oder er vet nideren in milchome un umkumen.</p>	<p>1SA 26:10 Dovid said furthermore, As HASHEM liveth, HASHEM shall strike him; or his day shall come to die; or he shall descend into milchamah, and perish.</p>
<p>1SA 26:11 באַהיט זאָל איד ווערן פֿון ה', אויסצושטרעקן מיין הָאָנט אויף דעם געזאָלבתן פֿון ה'. און אַצונד, נעם, איד בעט דיך, דעם שפיז וואָס בײַ אים צוקאָפּנס, און דעם קרוג וואָסער, און לאָמיר זיך גיין. edit</p>	<p>1SA 26:11 bahit zol ich veren fun Hashem, oistsushtreken main hant oif dem gezalbten fun Hashem. un atsund, nem, ich bet dich, dem shpiz vos bai im tsukopns, un dem krug vaser, un lomir zich gein.</p>	<p>1SA 26:11 Chalilah (<i>far be it</i>) from me by HASHEM that I should stretch forth mine yad against HASHEM 's moshiach; but, take now thou the khanit (<i>spear</i>) that is at his head, and the flask of mayim, and let us go.</p>
<p>1SA 26:12 און דָּוִד הָאָט גַּענומען דעם שפיז און דעם קרוג וואָסער פֿון שאולס צוקאָפּנס, און זײ זײַנען זיך אוועקגעגאַנגען; און קײנער</p>	<p>1SA 26:12 un Dovid hot genumen dem shpiz un dem krug vaser fun Shauls tsukopns, un ze zainen zich avekgegangen; un keiner hot nisht gezen un nisht gemerkt, un keiner hot zich nisht oifgechapt, vail ze zainen</p>	<p>1SA 26:12 So Dovid took the khanit and the flask of mayim from near Sha'ul's head; and they got them away, and no one saw it, nor knew it, neither awaked; for they were all asleep; because a tardamat HASHEM was fallen</p>

<p>הָאָט נישט געזען און נישט געמערקט, און קיינער האָט זיך נישט אויפגעכאַפּט, ווייל זיי זיינען אַלע געשלאָפֿן, וואָרום אַ שלאָף פֿון ה' איז געפֿאַלן אויף זיי. edit</p>	<p>ale geschlafen, vorem a shlof fun Hashem iz gefalen oif zei.</p>	<p>upon them.</p>
<p>1SA 26:13 און דָּוִד איז אַריבערגעגאַנגען אויף דער אַנדער זייט, און ער האָט זיך געשטעלט אויפֿן שפיץ באַרג פֿון דער ווייטן, מיט אַ ברייט אַרט צווישן זיי. edit</p>	<p>1SA 26:13 un Dovid iz aribergegangen oif der ander zeit, un er hot zich geshtelt oifen shpits barg fun der veiten, mit a breit ort tsvishen zei.</p>	<p>1SA 26:13 Then Dovid went over to the other side, and stood on the top of the har afar off; a great space being between them;</p>
<p>1SA 26:14 און דָּוִד האָט גערופֿן צו דעם פֿאַלק און צו אַבְנֵר דעם זון פֿון נֵרן, אַזוי צו זאָגן: וויילסטו נישט ענטפֿערן, אַבְנֵר? האָט אַבְנֵר זיך אָפּגערופֿן און האָט געזאָגט: ווער ביסטו, וואָס דו רופֿסט צום מלך? edit</p>	<p>1SA 26:14 un Dovid hot gerufen tsu dem folk un tsu Avner dem zun fun Neren, azoi tsu zogen: vilstu nisht entfernen, Avner? hot Avner zich opgerufen un hot gezogt: ver bistu, vos du rufst tsum melech?</p>	<p>1SA 26:14 And Dovid called out to the people, and to Avner Ben Ner, saying, Answerest thou not, Avner? Then Avner answered and said, Who art thou that calls out to HaMelech?</p>
<p>1SA 26:15 האָט דָּוִד געזאָגט צו אַבְנֵרן: דו ביסט דאָך אַ מאַן, און ווער איז דיין גלייכן אין ישׂראֵל, היינט פֿאַר וואָס האָסטו נישט אָפּגעהיט דעם מלך דיין האָר? וואָרום איינער פֿון פֿאַלק איז געקומען</p>	<p>1SA 26:15 hot Dovid gezogt tsu Avneren: du bist doch a man, un ver iz dain glaichen in Yisroel, haint far vos hostu nisht opgehit dem melech dain Har? vorem einer fun folk iz gekumen umtsubringen dem melech dain Har.</p>	<p>1SA 26:15 And Dovid said to Avner, Art not thou an ish (man) ? And who is like to thee in Yisroel? Wherefore then hast thou not been shomer over adoneicha HaMelech? For there came one of HaAm in to destroy HaMelech adoneicha.</p>

<p>אומצוברענגען דעם מלך דיין האַר. edit</p>		
<p>1SA 26:16 נישט גוט איז די דאָזיקע זאָך וואָס דו האָסט געטאָן. אַזוי ווי ה' לעבט, אַז טויט זײַט איר ווערט, וואָס איר האָט נישט אָפּגעהיט אייער האַר, דעם געזאַלבטן פֿון ה'! און אַצונד זע, וווּ איז דער שפיז פֿון דעם מלך, און דער קרוג וואָסער וואָס איז געווען בײַ אײַם צוקאַפּנס? edit</p>	<p>1SA 26:16 nisht gut iz di dozike zach vos du host geton. azoi vi Hashem lebt, az toit zeit ir vert, vos ir hot nisht opgehit ier Har, dem gezalbten fun Hashem! un atsund ze, vu iz der shpiz fun dem melech, un der krug vaser vos iz geven bai im tsukopns?</p>	<p>1SA 26:16 This thing is not tov that thou hast done. As HASHEM liveth, ye are worthy for mavet, because ye have not been shomer over adoneichem, HASHEM 's moshiach. And now see where the khanit of HaMelech is, and the flask of mayim that was near his head.</p>
<p>1SA 26:17 האָט שאול דערקענט דאָס קול, און ער האָט געזאָגט: איז דאָס דיין קול, מיין זון דוד? האָט דוד געזאָגט: מיין קול, מיין האַר מלך. edit</p>	<p>1SA 26:17 hot Shaul derkent Dovid's kol, un er hot gezogt: iz dos dain kol, main zun Dovid? hot Dovid gezogt: main kol, main Har melech.</p>	<p>1SA 26:17 And Sha'ul knew the voice of Dovid, and said, Is this thy voice, beni, Dovid? And Dovid said, It is my voice, adoni HaMelech.</p>
<p>1SA 26:18 און ער האָט געזאָגט: פֿאַר וואָס יאָגט זיך מיין האַר נאָך זײַן קנעכט? וואָס האָב איך דען געטאָן? און וואָס פֿאַר אַ בײַז איז אין מיין האַנט? edit</p>	<p>1SA 26:18 un er hot gezogt: far vos yogt zich main Har noch zain knecht? vos hob ich den geton? un vos far a beiz iz in main hant?</p>	<p>1SA 26:18 And he said, Why doth adoni thus pursue after his eved? For what have I done? Or what ra'ah is in mine yad?</p>
<p>1SA 26:19 און אַצונד, זאָל, איך בעט דײַך, מיין האַר דער מלך צוהערן די ווערטער פֿון זײַן</p>	<p>1SA 26:19 un atsund, zol, ich bet dich, main Har der melech tsuheren di verter fun zain knecht: oib Hashem hot dich</p>	<p>1SA 26:19 Now therefore, let adoni HaMelech hear the devarim of his eved. If HASHEM have stirred thee up against me, let</p>

<p>קנעכט: אויב ה' האָט דיך אָנגערייצט אויף מיר, וועט ער אָננעמען אַ קָרָבן {מְנַחָה}; אויב אָבער מענטשנקינדער, זאָלן זיי זיין פֿאַרשאַלטן פֿאַר ה', וואָס זיי האָבן מיך פֿאַרטריבן היינט פֿון זיין באַהעפֿט אָן דער נחלה פֿון ה', אַזוי צו זאָגן: גיי, דין פֿרעמדע ג-טער. edit</p>	<p>ongereitst oif mir, vet er onnemen a korben; oib ober mentshnkinder, zolen ze zain farsholten far Hashem, vos ze hoben mich fartriben haint fun zain baheft on der nachle fun Hashem, azoi tsu zogen: gei, din fremde G-ter.</p>	<p>Him accept a minchah; but if they be bnei adam, cursed be they before HASHEM ; for they have driven me out this day from abiding in the nachalah of HASHEM , saying, Go, serve elohim acharim.</p>
<p>1SA 26:20 און אַצונד, זאָל מיין בלוט נישט פֿאַלן צו דער ערד אַוועק פֿון ה'ס פנים; וואָרום דער מלך פֿון ישֿראֵל איז אַרויסגעגאַנגען זוכן אַן איינציקע פֿלוי, אַזוי ווי מע יאָגט אַ פֿעלדהון אין די בערג. edit</p>	<p>1SA 26:20 un atsund, zol main blut nisht falen tsu der erd avek fun Hashem's ponem; vorem der melech fun Yisroel iz aroisgegangen zuchen an eintsike floi, azoi vi me yogt a feldhun in di berg.</p>	<p>1SA 26:20 Now therefore, let not my dahm fall to the earth before the face of HASHEM ; for the Melech Yisroel is come out to search for a parosh (<i>flea</i>) , as when one doth hunt the partridge in the harim.</p>
<p>1SA 26:21 האָט שאַול געזאָגט: איך האָב געזינדיקט; קער זיך אום, מיין זון דָוִד, וואָרום איך וועל דיר מער נישט בייז טאָן, דערפֿאַר וואָס מיין לעבן איז טייער געווען אין דינע אויגן היינטיקן טאָג. זע, איך האָב זיך נאַריש באַגאַנגען, און האָב פֿאַרזען זייער פֿיל. edit</p>	<p>1SA 26:21 hot Shaul gezogt: ich hob gezindikt; ker zich um, main zun Dovid, vorem ich vel dir mer nisht beiz ton, derfar vos main leben iz taier geven in daine oigen haintiken tog. ze, ich hob zich narish bagangen, un hob farzen zeyer fil.</p>	<p>1SA 26:21 Then said Sha'ul, I have sinned; return, beni Dovid; for I will no more do thee harm, because my nefesh was precious in thine eyes this day; hinei, I was foolish, and have erred exceedingly.</p>

<p>הָאֵט זיך אָפּגערופֿן דָּוִד 1SA 26:22 און האָט געזאָגט: אָט איז דעם מלכס שפיז, און זאָל איינער פֿון די יונגען אַריבערקומען, און אים נעמען. edit</p>	<p>1SA 26:22 hot zich opgerufen Dovid un hot gezogt: ot iz dem melech's shpiz, un zol einer fun di yungen ariberkumen, un im nemen.</p>	<p>1SA 26:22 And Dovid answered and said, Hinei the khanit HaMelech! Let one of the ne'arim come over and bring it back.</p>
<p>1SA 26:23 און ה' וועט אומקערן איטלעכן זיין גערעכטיקייט און זיין טריישאַפֿט; וואָרום ה' הָאֵט דיך היינט איבערגענטפֿערט אין מיין האַנט, און איך האָב נישט געוואָלט אויסשטרעקן מיין האַנט אויף דעם געזאַלבטן פֿון ה'. edit</p>	<p>1SA 26:23 un Hashem vet umkeren itlechen zain gerechtikeit un zain traishaft; vorem Hashem hot dich haint ibergeentfert in main hant, un ich hob nisht gevolt oisshtreken main hant oif dem gezalbten fun Hashem.</p>	<p>1SA 26:23 HASHEM repay to every ish his tzedakah and his emunah; for HASHEM delivered thee into my yad today, but I would not stretch forth mine yad against HASHEM 's moshiach.</p>
<p>1SA 26:24 און אָט אַזוי ווי דיין לעבן איז געווען גרויסגעשאַצט אין מינע אויגן היינטיקן טאָג, אַזוי זאָל מיין לעבן זיין גרויסגעשאַצט אין די אויגן פֿון ה', אַז ער זאָל מיך מציל זיין פֿון יעטוועדער צרה. edit</p>	<p>1SA 26:24 un ot azoi vi dain leben iz geven groisgeshatst in maine oigen haintiken tog, azoi zol main leben zain groisgeshatst in di oigen fun Hashem, az er zol mich matsl zain fun yetveder tsore.</p>	<p>1SA 26:24 And, hinei, as thy nefesh was much valued this day in mine eyes, so let my nefesh be much valued in the eyes of HASHEM , and let Him deliver me out of all tzarah (trouble) .</p>
<p>1SA 26:25 האָט שאול געזאָגט צו דָּוִד: געבענטשט זאָלסטו זיין, מיין זון דָּוִד; אי טאָן וועסטו טאָן, אי אויספֿירן וועסטו אויספֿירן. און דָּוִד איז געגאַנגען אויף זיין וועג, און</p>	<p>1SA 26:25 hot Shaul gezogt tsu Doviden: gebentsht zolstu zain, main zun Dovid; i ton vestu ton, i oisfired vestu oisfired. un Dovid iz gegangen oif zain veg, un Shaul hot zich umgekert tsu zain ort.</p>	<p>1SA 26:25 Then Sha'ul said to Dovid, Baruch atah, beni Dovid; may thou both accomplish many things, and also still succeed. So Dovid went on his derech, and Sha'ul returned to his makom.</p>

<p>שָׂאוֹל הָאֵט זיך אומגעקערט צו זײַן אָרט. edit</p>		
<p>1SA 27:1 און דָּוִד הָאָט געזאָגט בײַ זיך אין האַרצן: אַצונד וועל איך איין טאָג אומגעבראַכט ווערן דורך שָׂאוֹלס האַנט. נישטאַ בעסערס פֿאַר מיר, ווי אַנטרונען זאָל איך אַנטרונען ווערן אין לאַנד פֿון די פֿלשתיים, און שָׂאוֹל וועט זיך מיאש זײַן פֿון מיר, מיך ווייטער צו זוכן אין גאַנצן געמאַרק פֿון יִשְׂרָאֵל; אַזוי וועל איך אַנטרונען ווערן פֿון זײַן האַנט. edit</p>	<p>1SA 27:1 un Dovid hot gezogt bai zich in hartsen: atsund vel ich ein tog umgebracht veren durch Shauls hant. nishto besers far mir, vi antrunen zol ich antrunen veren in land fun di Peleshetim, un Shaul vet zich meyaesh zain fun mir, mich vaiter tsu zuchen in gantsen gemark fun Yisroel; azoi vel ich antrunen veren fun zain hant.</p>	<p>1SA 27:1 And Dovid said in his lev, I shall now perish yom echad by the yad Sha'ul; there is nothing tov for me than that I should speedily escape into the Eretz Pelishtim; and Sha'ul shall despair of searching for me any more in kol gevul Yisroel; so shall I escape out of his yad.</p>
<p>1SA 27:2 איז דָּוִד אויפֿגעשטאַנען און איז אַריבערגעגאַנגען, ער און די זעקס הונדערט מאַן וואָס מיט אים, צו אָכיש דעם זון פֿון מְעוֹכָן, דעם מלך פֿון גַת. edit</p>	<p>1SA 27:2 iz Dovid oifgeshtanen un iz aribergegangen, er un di zeks hundert man vos mit im, tsu Akhish dem zun fun moeuchen, dem melech fun Gat.</p>	<p>1SA 27:2 And Dovid arose, and he passed over with the shesh me'ot ish that were with him unto Akhish Ben Maoch Melech Gat.</p>
<p>1SA 27:3 און דָּוִד איז געזעסן בײַ אָכישן אין גַת, ער און זײַנע מענטשן, איטלעכער מיט זײַן הויזגעזינט, דָּוִד מיט זײַנע צוויי ווייבער, אַחינועם פֿון יִזְרְעֵאל, און אַבִּיגַיִל די ווייב פֿון נָבָל</p>	<p>1SA 27:3 un Dovid iz gezesen bai Akhishen in Gat, er un zaine mentshen, itlecher mit zain hoizgezint, Dovid mit zaine tsvei vaiber, Achinoam fun Yizreel, un Avigal di vaib fun Navalen fun Carmel.</p>	<p>1SA 27:3 And Dovid dwelt with Akhish at Gat, he and his anashim, every ish with his bais (household), even Dovid with his two nashim, Achino'am of Yizre'el, and Avigal eshet Naval of Karmel.</p>

<p>פֿון פֿרמל. edit</p>		
<p>1SA 27:4 איז אָנגעזאָגט געוואָרן שָׂאוּל, אַז דָּוִד איז אַנטלאָפֿן קײַן גַּת, אָבער ער האָט אים מער ווײַטער נישט געזוכט. edit</p>	<p>1SA 27:4 iz ongezocht gevoren Shaulen, az Dovid iz antlofen kein Gat, ober er hot im mer vaiter nisht gezucht.</p>	<p>1SA 27:4 And it was told Sha'ul that Dovid was fled to Gat; and he sought no more again for him.</p>
<p>1SA 27:5 און דָּוִד האָט געזאָגט צו אָכִישׁ: אויב, איד בעט דיר, איד האָב געפֿונען חַן אין דײַנע אויגן, זאָל מען מיר געבן אַן אָרט אין אײַנער פֿון די פֿעלד- שטעט, און איד וועל דאָרטן זיצן; און נאָך וואָס זאָל דײַן קנעכט זיצן אין דער מלוכה- שטאָט בײַ דיר? edit</p>	<p>1SA 27:5 un Dovid hot gezocht tsu Akhishen: oib, ich bet dich, ich hob gefunen chein in daine oigen, zol men mir geben an ort in einer fun di feld-shtet, un ich vel dorten zitsen; un noch vos zol dain knecht zitsen in der meluche-shtot bai dir?</p>	<p>1SA 27:5 And Dovid said unto Akhish, If I have now found chen in thine eyes, let them give me a makom (place) in some town in the sadeh (country), that I may dwell there; for why should thy eved dwell in the ir hamamlachah (royal city) with thee?</p>
<p>1SA 27:6 האָט אים אָכִישׁ געגעבן אין יענעם טאָג ציקלאָג. דעריבער געהערט ציקלאָג צו די מלכים פֿון יהודה ביז אויף הײַנטיקן טאָג. edit</p>	<p>1SA 27:6 hot im Akhish gegeben in yenem tog tsiklag. deriber gehert tsiklag tsu di Molechim fun Yehudah biz oif haintiken tog.</p>	<p>1SA 27:6 Then Akhish gave him Tziklag that day; therefore Tziklag belongs unto the Melachim of Yehudah unto this day.</p>
<p>1SA 27:7 און די צאָל פֿון די טעג וואָס דָּוִד איז געזעסן אין פֿעלד פֿון די פֿלשתיים, איז געווען אַ יאָר מיט פֿיר חדשים. edit</p>	<p>1SA 27:7 un di tsol fun di teg vos Dovid iz gezesen in feld fun di Peleshetim, iz geven a yor mit fir Chodeshim.</p>	<p>1SA 27:7 And the mispar hayamim that Dovid dwelt in the sadeh of the Pelishtim was four months and two days.</p>
<p>1SA 27:8 און דָּוִד און זײַנע מענטשן פֿלעגן אַרױפֿגיין און אַנפֿאַלן אויף דעם גשורי, און</p>	<p>1SA 27:8 un Dovid un zaine mentshen flegen aroifgein un onfalen oif dem Geshuri, un dem Girzi, un dem Amaleki,</p>	<p>1SA 27:8 And Dovid and his anashim went up, and raided the Geshuri, and the Girzi, and the Amaleki; for they were of</p>

<p>דעם גזרי, און דעם עמִלקי, וואַרום זיי זיינען געווען די באווינער פֿון לאַנד וואָס פֿון אייביק אָן, ווי דו קומסט קיין שור, און ביז לאַנד מצרים. edit</p>	<p>vorem zei zainen geven di bavoiner fun land vos fun eibik on, vi du kumst kein Shur, un biz land Mitsrayim.</p>	<p>old the inhabitants of HaAretz, as thou goest to Shur, even unto Eretz Mitzrayim.</p>
<p>1SA 27:9 און דוד פֿלעגט שלאָגן דאָס לאַנד, און נישט לאָזן לעבן קיין מאַן און קיין פֿרוי; און ער פֿלעגט צונעמען שאָף און רינדער, און אייזלען, און קעמלען, און בגדים, און זיך אומקערן און קומען צו אַכישן. edit</p>	<p>1SA 27:9 un Dovid flegt shlogen dos land, un nisht lozen leben kein man un kein froi; un er flegt tsunemen shof un rinder, un eizlen, un kemlen, un bgdim, un zich umkeren un kumen tsu Akhishen.</p>	<p>1SA 27:9 And Dovid attacked the land, and left neither ish nor isha alive, and took away the tzon, and the bakar, and the chamorim, and the gemalim, and the begadim, and returned, and came to Akhish.</p>
<p>1SA 27:10 און אז אַכיש האָט געזאָגט: וווּ זייט איר אַנגעפֿאלן היינט? האָט דוד געזאָגט: אויפֿן דרום פֿון יהודה, און אויפֿן דרום פֿון דעם ירחמאלי, און אויפֿן דרום פֿון דעם קיני. edit</p>	<p>1SA 27:10 un az Akhish hot gezogt: vu zeit ir ongefalen haint? hot Dovid gezogt: oifen dorem fun Yehudah, un oifen dorem fun dem Yerachmeeli, un oifen dorem fun dem Keni.</p>	<p>1SA 27:10 And Akhish said, Where have ye raided today? And Dovid said, Against the Negev of Yehudah, or against the Negev of the Yerachme'eli, or against the Negev of the Keni.</p>
<p>1SA 27:11 און קיין מאַן און קיין פֿרוי פֿלעגט דוד נישט לאָזן לעבן, צו ברענגען קיין גת, ווייל ער האָט געזאָגט: טאַמער וועלן זיי דערציילן אויף אונדז, אזוי צו זאָגן: אַזוי און אזוי האָט דוד געטאָן. און</p>	<p>1SA 27:11 un kein man un kein froi flegt Dovid nisht lozen leben, tsu brengen kein Gat, vail er hot gezogt: tomer velen zei dertseilen oif undz, azoi tsu zogen: azoi un azoi hot Dovid geton. un azoi iz geven zain shteiger ale teg vos er iz gezesen in feld fun di</p>	<p>1SA 27:11 And Dovid saved neither ish nor isha alive, to bring [news] to Gat, saying, Lest they should inform on us, saying, So did Dovid, and so has been his mishpat (practice) all the yamim (days) he dwelleth in the sadeh of the Pelishtim (Philistines) .</p>

<p>אָזוי איז געווען זיין שטייגער אלע טעג וואָס ער איז געזעסן אין פֿעלד פֿון די פֿלשתיים. edit</p>	<p>Peleshetim.</p>	
<p>1SA 27:12 און אָכיש האָט געגלויבט דָוִד, אָזוי צו זאָגן: פֿאַרמיאָסן האָט ער זיך פֿאַרמיאָסט ביי זיין פֿאַלק, ביי ישְׂרָאֵל, און ער וועט מיר זיין פֿאַר אַן אייביקן קנעכט. edit</p>	<p>1SA 27:12 un Akhish hot gegloibt Doviden, azoi tsu zogen: farmiusen hot er zich farmiust bai zain folk, bai Yisroel, un er vet mir zain far an eibiken knecht.</p>	<p>1SA 27:12 And Akhish believed Dovid, saying, He hath made his people Yisroel utterly to abhor him; therefore he shall be eved to me olam (<i>forever</i>) .</p>
<p>1SA 28:1 און עס איז געווען אין יענע טעג, האָבן די פֿלשתיים איינגעזאַמלט זייערע מחנות אין קריג, צו האַלטן מלחמה אויף ישְׂרָאֵל. און אָכיש האָט געזאָגט צו דָוִד: וויסן זאָלסטו וויסן, אַז דו וועסט אַרײַנגיין מיט מיר אין חיל, דו און דיײַנע מענטשן. edit</p>	<p>1SA 28:1 un es iz geven in yene teg, hoben di Peleshetim ingezamlt zeyere machnus in krig, tsu halten milchome oif Yisroel. un Akhish hot gezogt tsu Doviden: visen zolstu visen, az du vest araingein mit mir in cheil, du un daine mentshen.</p>	<p>1SA 28:1 And it came to pass in those yamim, that the Pelishtim gathered their machanot together for tzava (<i>warfare</i>) , to fight with Yisroel. And Akhish said unto Dovid, Know thou assuredly, that thou shalt go out with me to machaneh, thou and thy anashim.</p>
<p>1SA 28:2 האָט דָוִד געזאָגט צו אָכיש: דערפֿאַר וועסט דו געוואָר ווערן, וואָס דיין קנעכט וועט אויפֿטאַן. האָט אָכיש געזאָגט צו דָוִד: דערפֿאַר וועל איך דיך מאַכן פֿאַרן שומר פֿון מיין קאָפּ אלע טעג. edit</p>	<p>1SA 28:2 hot Dovid gezogt tsu Akhishen: derfar vest du gevor veren, vos dain knecht vet oifton. hot Akhish gezogt tsu Doviden: derfar vel ich dich machen faran Shomer fun main kop ale teg.</p>	<p>1SA 28:2 And Dovid said to Akhish, Surely thou shalt know what thy eved will do. And Akhish said to Dovid, Therefore will I make thee my shomer rosh (<i>head bodyguard</i>) kol hayamim.</p>

<p>און שמואל איז 1SA 28:3 געשטארבן, און גאנץ ישראל האָבן אים באַקלאַגט, און זיי האָבן אים באַגראָבן אין רָמָה, אין זיין שטאָט. און שאול האָט געהאַט אַפּגעטאַן פֿון לאַנד די גייסטערזעער און די טויטנבאַשווערער. edit</p>	<p>1SA 28:3 un Shmuel iz geshtorben, un gants Yisroel hoben im baklogt, un zeï hoben im bagroben in Ramah, in zain shtot. un Shaul hot gehat opgeton fun land di gaisterzeer un di toitenbashverer.</p>	<p>1SA 28:3 Now Shmuel was dead, and kol Yisroel had mourned him, and buried him in Ramah, even in his own town. And Sha'ul had deported the ovot (<i>mediums, those with familiar spirits</i>) , and the yidonim (<i>spiritists</i>) from HaAretz.</p>
<p>און די פלשתים האָבן זיך איינגעזאַמלט, און זיי זיינען געקומען און האָבן געלאַגערט אין שוֹנֵם, און שאול האָט איינגעזאַמלט גאנץ ישראל, און זיי האָבן געלאַגערט אין גִלְבוֹעַ. edit</p>	<p>1SA 28:4 un di Peleshetim hoben zich ingezamlt, un zeï zainen gekumen un hoben gelagert in Shunem, un Shaul hot ingezamlt gants Yisroel, un zeï hoben gelagert in Gilboa.</p>	<p>1SA 28:4 And the Pelishtim gathered themselves together, and came and encamped in Shunem; and Sha'ul gathered kol Yisroel together, and they encamped in Gilboa.</p>
<p>און שאול האָט געזען דעם לאַגער פֿון די פלשתים, און ער האָט מורא געקריגן, און זיין האַרץ האָט זייער געציטערט. edit</p>	<p>1SA 28:5 un Shaul hot gezen dem lager fun di Peleshetim, un er hot moire gekrigen, un zain harts hot zeyer getsitert.</p>	<p>1SA 28:5 And when Sha'ul saw the machaneh of the Pelishtim, he was afraid, and his lev greatly trembled.</p>
<p>און שאול האָט געפֿרעגט בִּי ה', אָבער ה' האָט אים נישט געענטפֿערט, נישט דורך חלומות, נישט דורך די אורים, נישט דורך נביאים. edit</p>	<p>1SA 28:6 un Shaul hot gefregt bai Hashem, ober Hashem hot im nisht geentfert, nisht durch chaloimes, nisht durch di Urim, nisht durch neviim.</p>	<p>1SA 28:6 And when Sha'ul inquired of HASHEM , HASHEM answered him not, neither by chalomot (<i>dreams</i>) , nor by Urim, nor by nevi'im.</p>
<p>און שאול געזאָגט צו אין זיין שטאָט. 1SA 28:7</p>	<p>1SA 28:7 hot Shaul gezogt tsu zaine knecht: zucht mir oif a froi a</p>	<p>1SA 28:7 Then said Sha'ul unto his avadim, Seek me an isha that is</p>

<p>זיינע קנעכט: זוכט מיר אויף אַ פֿרוי אַ גייסטערזעערין, און איד וועל גיין צו איר, און וועל ביי איר פֿרעגן. האָבן זיינע קנעכט צו אים געזאָגט: אָט איז דאָ אַ פֿרוי אַ גייסטערזעערין אין עין-דור. edit</p>	<p>gaisterzeerin, un ich vel gein tsu ir, un vel bai ir fregen. hoben zaine knecht tsu im gezogt: ot iz do a froi a gaisterzeerin in eein-dor.</p>	<p>a ba'alat ov (<i>medium, a person with a familiar spirit</i>), that I may go to her, and inquire of her. And his avadim said to him, Hinei, there is an eshet ba'alat ov at Ein-Dor.</p>
<p>1SA 28:8 האָט שאול זיך פֿאַרשטעלט, און ער האָט אָנגעטאָן אַנדערע בגדים, און ער איז געגאַנגען, און צוויי מענער מיט אים. און זיי זיינען געקומען צו דער פֿרוי ביי נאַכט, און ער האָט געזאָגט: וואָרזאָג מיר, איד בעט דיך, דורך אַ גייסט, און ברענג מיר אויף דעם וואָס איד וועל דיר זאָגן. edit</p>	<p>1SA 28:8 hot Shaul zich farshtelt, un er hot ongeton andere bgdim, un er iz gegangen, un tsvei mener mit im. un zei zainen gekumen tsu der froi bai nacht, un er hot gezogt: vorzog mir, ich bet dich, durch a Gaist, un breng mir oif dem vos ich vel dir zogen.</p>	<p>1SA 28:8 And Sha'ul disguised himself, and put on begadim acherim, and he went, and two anashim with him, and they came to the isha by lailah; and he said, divine for me by the ov (<i>familiar spirit</i>), and bring him up for me, whom I shall name unto thee.</p>
<p>1SA 28:9 האָט די פֿרוי צו אים געזאָגט: זע, דו ווייסט וואָס שאול האָט געטאָן, ווי ער האָט פֿאַרשניטן {כרת} די גייסטערזעערי און די טויטנבאַשווערער פֿון לאַנד, און פֿאַר וואָס לייגסטו אַ שטרויכלונג ביי מיין לעבן מיד צו טייטן? edit</p>	<p>1SA 28:9 hot di froi tsu im gezogt: ze, du veist vos Shaul hot geton, vi er hot farshnitten di gaisterzeer un di toitnbashverer fun land, un far vos leigstu a shtroichlung bai main leben mich tsu teiten?</p>	<p>1SA 28:9 And the isha said unto him, Hinei, thou knowest what Sha'ul hath done, how he hath cut off the ovot (<i>mediums, those with familiar spirits</i>), and the yidoni (<i>spiritist</i>) from HaAretz; why then layest thou a snare for my nefesh, to cause me to die?</p>

<p>הָאָט שָׂאוּל אִיר 1SA 28:10 געשוואָרן בײַ ה', אַזױ צו זאָגן: אַזױ װײַ ה' לעבט, אױב דײַר װעט געשען אַ שטראַף װעגן דער דאָזיקער זאַד! edit</p>	<p>1SA 28:10 hot Shaul ir geshvoren bai Hashem, azoi tsu zogen: azoi vi Hashem lebt, oib dir vet geshen a shtrof vegen der doziker zach!</p>	<p>1SA 28:10 And Sha'ul vowed to her by HASHEM , saying, As HASHEM liveth, there shall no avon (punishment) happen to thee for this thing.</p>
<p>הָאָט דײַ פֿרוי געזאָגט: װעמען זאָל אײך דײַר אױפֿברענגען: הָאָט ער געזאָגט: שמואל ברענג מײַר אױף. edit</p>	<p>1SA 28:11 hot di froi gezogt: vemen zol ich dir oifbrenge: hot er gezogt: Shmuel breng mir oif.</p>	<p>1SA 28:11 Then said the isha, Whom shall I bring up for thee? And he said, Bring up Shmuel for me.</p>
<p>און װײַ דײַ פֿרוי הָאָט דערזען שמואל, אַזױ הָאָט זײַ אױסגעשרײַען אױף אַ הױכן קול; און דײַ פֿרוי הָאָט געזאָגט צו שָׂאוּל, אַזױ צו זאָגן: פֿאַר װאַס הָאָסטו מײַך גענאַרט? דו בײַסט דאָך שָׂאוּל. edit</p>	<p>1SA 28:12 un vi di froi hot derzen Shmuelen, azoi hot zi oisgeshrien oif a hoichen kol; un di froi hot gezogt tsu Shaulen, azoi tsu zogen: far vos hostu mich genart? du bist doch Shaul.</p>	<p>1SA 28:12 And when the isha saw Shmuel, she cried with a kol gadol (loud voice) ; and the isha spoke to Sha'ul, saying, Why hast thou deceived me? For thou art Sha'ul.</p>
<p>הָאָט דער מלך צו איר געזאָגט: זאַלסט נישט מורא האַבן; װאַס זעסטו דען? הָאָט דײַ פֿרוי געזאָגט צו שָׂאוּל: ג-טער (גײַסטער) זע אײך אַרױפֿגײַן פֿון דער ערד. edit</p>	<p>1SA 28:13 hot der melech tsu ir gezogt: zolst nisht moire hoben; vos zestu den? hot di froi gezogt tsu Shaulen: G-ter (gaister) ze ich aroifgein fun der erd.</p>	<p>1SA 28:13 And HaMelech said unto her, Be not afraid: for what sawest thou? And the isha said unto Sha'ul, I see elohim olim (spirits, ones ascending, a spirit ascending) from HaAretz.</p>
<p>הָאָט ער צו איר געזאָגט: װאַס אײַז זײַן געשטאַלט? הָאָט זײַ געזאָגט:</p>	<p>1SA 28:14 hot er tsu ir gezogt: vos iz zain geshtalt? hot zi gezogt: an alter man kumt arofblikendik, un er iz ingeviklt</p>	<p>1SA 28:14 And he said unto her, Of what form is he? And she said, An ish zaken cometh up; and he is wearing a me'il (robe) . And</p>

<p>אָן אַלְטער מאַן קומט אַרויף, און ער איז איינגעוויקלט אין אַ מאַנטל. האָט שאול געוואוסט אַז דאָס איז שמואל, און ער האָט זיך גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און זיך געבוקט. edit</p>	<p>in a mantl. hot Shaul gevust az dos iz Shmuel, un er hot zich geneigt miten ponem tsu der erd, un zich gebukt.</p>	<p>Sha'ul had da'as that it was Shmuel, and he bowed with his face to the ground, and prostrated himself.</p>
<p>1SA 28:15 האָט שמואל געזאָגט צו שאול: פאַר וואָס האָסטו מיין רו געשטערט, מיך אויפצוברענגען? האָט שאול געזאָגט: מיך האָט זייער צוגעדריקט, וואָרום די פּלשתיים האַלטן מלחמה אויף מיר, און אלקים האָט זיך אָפגעקערט פֿון מיר, און ער ענטפֿערט מיר נישט מער, נישט דורך נביאים, נישט דורך חלומות; האָב איך דיך גערופֿן, מיך צו לאָזן וויסן, וואָס איך זאָל טאָן. edit</p>	<p>1SA 28:15 hot Shmuel gezogt tsu Shaulen: far vos hostu main ru geshtert, mich oiftsubrengen? hot Shaul gezogt: mich hot zeyer tsugedrikt, vorem di Peleshetim halten milchome oif mir, un Elokim hot zich opgekert fun mir, un er entfert mir nisht mer, nisht durch neviim, nisht durch chaloimes; hob ich dich gerufen, mich tsu lozen visen, vos ich zol ton.</p>	<p>1SA 28:15 And Shmuel said to Sha'ul, Why hast thou disquieted me, to bring me up? And Sha'ul answered, I am greatly distressed; for the Pelishtim make war against me, and Elohim has turned away from me, and answereth me no more, neither by nevi'im, nor by chalomot (<i>dreams</i>): therefore I have called on thee, that thou mayest make known unto me what I should do.</p>
<p>1SA 28:16 האָט שמואל געזאָגט: און נאָך וואָס פֿרעגסטו מיך, אַז ה' האָט זיך אָפגעטאָן פֿון דיר, און איז געוואָרן דיין פֿיינט? edit</p>	<p>1SA 28:16 hot Shmuel gezogt: un noch vos fregstu mich, az Hashem hot zich opgeton fun dir, un iz gevoren dain faint?</p>	<p>1SA 28:16 Then said Shmuel, Why then dost thou ask of me, seeing HASHEM is turned away from thee, and is become thine adversary?</p>
<p>1SA 28:17 און ה' האָט פֿאַר זיך געטאָן וואָס ער האָט גערעדט</p>	<p>1SA 28:17 un Hashem hot far zich geton vos er hot geredt durch</p>	<p>1SA 28:17 And HASHEM hath done for Himself just as He spoke by</p>

<p>דורך מיר, און ה' האָט אָוועקגעריסן די מלוכה פֿון דיין האַנט, און האָט זי געגעבן צו אַן אַנדערן, צו דוידן. edit</p>	<p>mir, un Hashem hot avekgerisen di meluche fun dain hant, un hot zi gegeben tsu an anderen, tsu Doviden.</p>	<p>me; for HASHEM hath torn the Mamlachah out of thine yad, and given it to thy re'a (<i>neighbor</i>) , even to Dovid:</p>
<p>1SA 28:18 אַזוי ווי דו האָסט נישט צוגעהערט צו דעם קול פֿון ה', און האָסט נישט אויסגעפֿירט זיין גרימצאָרן {אַף} אויף עמֶלֶק, דערום האָט ה' געטאָן צו דיר די דאָזיקע זאַך היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>1SA 28:18 azoi vi du host nisht tsugehert tsu dem kol fun Hashem, un host nisht oisgefirt zain grimtsoren oif Amalek, derum hot Hashem geton tsu dir di dozike zach haintiken tog.</p>	<p>1SA 28:18 Because thou obeyedst not the kol (<i>voice</i>) of HASHEM , nor executedst His charon af upon Amalek, therefore hath HASHEM done this thing unto thee this day.</p>
<p>1SA 28:19 און ה' וועט אויך געבן ישׂראֵל מיט דיר אין דער האַנט פֿון די פֿלשתים. און מאַרגן וועסט דו און דייןע זין זיינען מיט מיר. אויך דעם חיל פֿון ישׂראֵל וועט ה' געבן אין דער האַנט פֿון די פֿלשתים. edit</p>	<p>1SA 28:19 un Hashem vet oich geben Yisroel mit dir in der hant fun di Peleshetim. un morgen vest du un daine zin zainen mit mir. oich dem cheil fun Yisroel vet Hashem geben in der hant fun di Peleshetim.</p>	<p>1SA 28:19 Moreover HASHEM will also deliver Yisroel with thee into the yad (<i>hand, power</i>) of the Pelishtim; and makhar (<i>tomorrow</i>) shalt thou and thy banim be with me; HASHEM also shall deliver the machaneh Yisroel into the yad Pelishtim.</p>
<p>1SA 28:20 איז שאול באלד אַנידערגעפֿאַלן ווי הויך ער איז אויף דער ערד, און ער האָט זייער מורא געהאַט פֿאַר די ווערטער פֿון שמואֵלן; אויך האָט ער קיין כּוּח נישט געהאַט, ווייל ער האָט נישט געהאַט געגעסן קיין ברויט אַ גאַנצן טאָג און אַ גאַנצע</p>	<p>1SA 28:20 iz Shaul bald anidergefallen vi hoich er iz oif der erd, un er hot zeyer moire gehat far di verter fun Shmuelen; oich hot er kein koiech nisht gehat, vail er hot nisht gehat gegesen kein broit a gantsen tog un a gantse nacht.</p>	<p>1SA 28:20 Then at once Sha'ul fell his full length on the ground, and was greatly afraid, because of the divrei Shmuel; and there was no ko'ach in him; for he had eaten no lechem all the yom, nor all the lailah.</p>

<p>נאכט. edit</p>		
<p>1SA 28:21 איז די פֿרוי צוגעגאנגען צו שאולן, און זי האָט געזען אַז ער איז זייער דערשראָקן, און זי האָט צו אים געזאָגט: זע, דיין דינסט האָט צוגעהערט צו דיין קול, און איד האָב גענומען מיין לעבן אין מיין האַנט, און האָב געהאַרעכט צו דייןע ווערטער וואָס דו האָסט גערעדט צו מיר. edit</p>	<p>1SA 28:21 iz di froi tsugegangen tsu Shaulen, un zi hot gezen az er iz zeyer dershroken, un zi hot tsu im gezogt: ze, dain dinst hot tsugehert tsu dain kol, un ich hob genumen main leben in main hant, un hob gehorcht tsu daine verter vos du host geredt tsu mir.</p>	<p>1SA 28:21 And the isha came unto Sha'ul, and saw that he was greatly terrified, and said unto him, Hinei, thine shifcha hath obeyed thy voice, and I have put my nefesh in my palm, and have paid heed unto thy devarim which thou spoke unto me.</p>
<p>1SA 28:22 און אַצונד, איד בעט דיך, הער דו אויך צו דעם קול פֿון דיין דינסט, און לאָמיר לייגן פֿאַר דיר אַ שטיקל ברויט, און עס, און וועסט האָבן כּוּחַ, אַז דו וועסט גיין אין וועג. edit</p>	<p>1SA 28:22 un atsund, ich bet dich, her du oich tsu dem kol fun dain dinst, un lomir leigen far dir a shtikl broit, un es, un vest hoben koiech, az du vest gein in veg.</p>	<p>1SA 28:22 Now therefore, shema (<i>pay heed</i>) thou now also unto the voice of thine shifcha, and let me set some lechem before thee; and eat, that thou mayest have ko'ach, when thou goest on thy derech.</p>
<p>1SA 28:23 האָט ער נישט געוואָלט, און ער האָט געזאָגט: איד וועל נישט עסן. אָבער זייענע קנעכט און אויך די פֿרוי זייענע צוגעשטאַנען צו אים, און ער האָט צוגעהערט צו זייער קול, און ער איז אויפֿגעשטאַנען פֿון דער ערד, און האָט זיך</p>	<p>1SA 28:23 hot er nisht gevolt, un er hot gezogt: ich vel nisht esen. ober zaine knecht un oich di froi zainen tsugeshtanen tsu im, un er hot tsugehert tsu zeyer kol, un er iz oifgeshtanen fun der erd, un hot zich gezetst oifen bet.</p>	<p>1SA 28:23 But he refused, and said, I will not eat. But his avadim, together with the isha, urged him; and he paid heed unto their voice. So he arose from ha'aretz, and sat upon the mittah (<i>bed</i>) .</p>

<p>edit געזעצט אויפן בעט.</p>		
<p>און די פֿרוי האָט 1SA 28:24 געהאַט אַ געשטאַפּט קאַלב אין הויז, האָט זי געאַיילט און האָט עס געשאַכטן, און זי האָט גענומען מעל און פֿאַרקנעטן, און האָט דערפֿון אויסגעבאַקט אומגעזייערט ברויט. edit</p>	<p>1SA 28:24 un di froi hot gehat a geshtopt kalb in hoiz, hot zi geailt un hot es geshochten, un zi hot genumen mel un farkneten, un hot derfun oisgebakt umgezaiert broit.</p>	<p>1SA 28:24 And the isha had a fattened egel in the bais; and she hasted, and slaughtered it, and took kemakh (flour), and kneaded it, and did bake matzot thereof;</p>
<p>און זי האָט דערלאַנגט 1SA 28:25 פֿאַר שאַולן און פֿאַר זיינע קנעכט, און זיי האָבן געגעסן. און זיי זיינען אויפֿגעשאַנען און זיינען אַוועקגעגאַנגען אין דער אייגענער נאַכט. edit</p>	<p>1SA 28:25 un zi hot derlangt far Shaulen un far zaine knecht, un zei hoben gegesen. un zei zainen oifgeshtanen un zainen avekgegangen in der eigener nacht.</p>	<p>1SA 28:25 And she brought it before Sha'ul, and before his avadim; and they did eat. Then they rose up, and went away that lailah.</p>
<p>און די פֿלשתיים האָבן 1SA 29:1 איינגעזאַמלט זייערע מחנות קיין אַפֿק; און די ישֿראַל האָבן געלאַגערט ביי דעם קוואַל וואָס אין יזרעאַל. edit</p>	<p>1SA 29:1 un di Peleshetim hoben ingezamlt zeyere machnus kein Aphek; un di Yisroel hoben gelagert bai dem kval vos in Yizreel.</p>	<p>1SA 29:1 Now the Pelishtim gathered together all their machanot to Aphek; and Yisroel encamped by an ayin (spring) which is in Yizre'el.</p>
<p>און די פֿירשטן פֿון די 1SA 29:2 פֿלשתיים זיינען פֿאַרבייגעגאַנגען אין הונדערטן און אין טויזנטן, און דוד און זיינע מענטשן זיינען פֿאַרבייגעגאַנגען צולעצט מיט</p>	<p>1SA 29:2 un di firshten fun di Peleshetim zainen farbaigegangen in hundertun un in toiznten, un Dovid un zaine mentshen zainen farbaigegangen tsuletst mit Akhishen.</p>	<p>1SA 29:2 And the rulers of the Pelishtim (Philistines) were passing by with me'ot, and with alafim; but Dovid and his anashim were passing at the rearguard with Akhish.</p>

1SA 29:3 האָבן די האַרן פֿון די פֿלשתיים געזאָגט: וואָס טוען דאָ די דאָזיקע עֲבָרִים? האָט אָכיש געזאָגט צו די האַרן פֿון די פֿלשתיים: דאָס איז דאָך דוּד דער קנעכט פֿון שָׂאוּל דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָס איז ביי מיר שוין טעג אָדער שוין יאָרן, און איד האָב אין אים קיין שום בייז נישט געפֿונען פֿון דעם טאָג וואָס ער איז צוגעפֿאַלן [צו מיר] ביז היינטיקן טאָג. [edit](#)

1SA 29:3 hoben di haren fun di Peleshetim gezogt: vos tuen do di dozike Avarim? hot Akhish gezogt tsu di haren fun di Peleshetim: dos iz doch Dovid der knecht fun Shaul dem melech fun Yisroel, vos iz bai mir shoin teg oder shoin yoren, un ich hob in im kein shum beiz nisht gefunen fun dem tog vos er iz tsugefalen [tsu mir] biz haintiken tog.

1SA 29:3 Then said the sarim of the Pelishtim, What are these Ivrim doing here? And Akhish said unto the sarim of the Pelishtim, Is not this Dovid, the eved of Sha'ul Melech Yisroel, which hath been with me these yamim, or these shanim, and unto this day I have found no fault in him since he defected?

1SA 29:4 האָבן די האַרן פֿון די פֿלשתיים געצערנט אויף אים, און די האַרן פֿון די פֿלשתיים האָבן צו אים געזאָגט: קער אום דעם מאַן, און זאָל ער זיך אומקערן צו זיין אָרט וואָס דו האָסט אים דאָרטן אַרײַנגעזעצט, און זאָל ער נישט נידערן מיט אונדז אין דער מלחמה, כדי ער זאָל אונדז נישט זיין פֿאַר אַ שטער אין דער מלחמה; וואָרום מיט וואָס וועט דער דאָזיקער זיך

1SA 29:4 hoben di haren fun di Peleshetim getsernt oif im, un di haren fun di Peleshetim hoben tsu im gezogt: ker um dem man, un zol er zich umkeren tsu zain ort vos du host im dorten araingezest, un zol er nisht nideren mit undz in der milchome, kedei er zol undz nisht zain far a shter in der milchome; vorem mit vos vet der doziker zich iberbeten mit zain Har, oib nisht mit di kef fun di dozike mentshen?

1SA 29:4 And the sarim of the Pelishtim were angry with him; and the sarim of the Pelishtim said unto him, Send the ish back, that he may turn again to his makom (*place, home*) which thou hast assigned him, and let him not go down with us to milchamah, lest in the milchamah he be as satan (*adversary, antagonist*) to us; for wherewith should he make himself acceptable unto his adon? Is it not with the heads of these anashim?

<p>איבערבעטן מיט זיין האַר, אויב נישט מיט די קעפ פֿון די דאָזיקע מענטשן? edit</p>		
<p>1SA 29:5 איז דאָס נישט דער דָּוִד, וואָס מע האָט פֿאַר אים געזונגען מיט טענן, אַזוי צו זאָגן: שָׂאוּל האָט געשלאָגן אין זיינע טויזנטן, און דָּוִד אין זיינע צענטטויזנטן? edit</p>	<p>1SA 29:5 iz dos nisht der Dovid, vos me hot far im gezungen mit tents, azoi tsu zogen: Shaul hot geschlogen in zaine toiznten, un Dovid in zaine tsentoiznten?</p>	<p>1SA 29:5 Is not this Dovid, of whom they sang one to another in mecholot (dances) , saying, Sha'ul slaughtered his alafim, and Dovid his revavot (myriads) ?</p>
<p>1SA 29:6 האָט אַכיש גערופֿן דָּוִד, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי ווי ה' לעבט, אַז דו ביסט רעכטפֿאַרטיק, און דיין אַרויסגיין און דיין אַרײַנגיין מיט מיר אין חיל איז גוט אין מינע אויגן, וואָרום איך האָב קיין שלעכטס אין דיר נישט געפֿונען פֿון דעם טאָג וואָס דו ביסט צו מיר געקומען ביז היינטיקן טאָג. אָבער אין די אויגן פֿון די פֿירשטן ביסטו נישט ווילגעפֿעלן. edit</p>	<p>1SA 29:6 hot Akhish gerufen Doviden, un hot tsu im gezogt: azoi vi Hashem lebt, az du bist rechtartik, un dain aroisgein un dain arangein mit mir in cheil iz gut in maine oigen, vorem ich hob kein shlechts in dir nisht gefunen fun dem tog vos du bist tsu mir gekumen biz haintiken tog. ober in di oigen fun di firsheten bistu nisht voilgefelen.</p>	<p>1SA 29:6 Then Akhish called Dovid, and said unto him, Surely, as HASHEM liveth, thou hast been yashar (upright) , and thy going out and thy coming in with me in the machaneh is tov in my sight; for I have not found ra'ah in thee since the day of thy coming unto me until this day; nevertheless, in the eyes of the rulers thou art not tov.</p>
<p>1SA 29:7 און אַצונד קער זיך אום, און גיי בשלום, כדי זאָלסט נישט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון די פֿירשטן פֿון די פֿלשתים. edit</p>	<p>1SA 29:7 un atsund ker zich um, un gei besholem, kedei zolst nisht ton vos iz shlecht in di oigen fun di firsheten fun di Peleshetim.</p>	<p>1SA 29:7 Wherefore now shuv (turn, turn back) , and go in shalom, that thou displease not the rulers of the Pelishtim.</p>

<p>הָאָט דָּוִד גַּעזָאָגט צו 1SA 29:8 אָכִישׁ: אָבער וואָס האָב איך געטאָן, און וואָס האָסטו געפֿונען אין דײַן קנעכט פֿון דעם טאָג וואָס איך בין בײַ דיר ביז הייַנטיקן טאָג, אַז איך זאָל נישט קומען און מלחמה האַלטן אַקעגן די פֿײַנט פֿון מײַן האָר דעם מלך? edit</p>	<p>1SA 29:8 hot Dovid gezogt tsu Akhishen: ober vos hob ich geton, un vos hostu gefunen in dain knecht fun dem tog vos ich bin bai dir biz haintiken tog, az ich zol nisht kumen un milchome halten akegen di faint fun main Har dem melech?</p>	<p>1SA 29:8 And Dovid said unto Akhish, But what have I done? And what hast thou found in thy eved from the day that I am before thee until this day, that I may not go fight against the oyevei adoni HaMelech?</p>
<p>הָאָט אָכִישׁ געענטפֿערט 1SA 29:9 און האָט געזאָגט צו דָּוִד: איך ווייס אַז דו ביסט גוט אין מײַנע אויגן אַזוי ווי אַ מלאַך פֿון אַלְקִים, אָבער די האָרן פֿון די פֿלשתיים האָבן געזאָגט: ער זאָל נישט אַרױפֿגײַן מיט אונדז אין דער מלחמה. edit</p>	<p>1SA 29:9 hot Akhish geentfert un hot gezogt tsu Doviden: ich veis az du bist gut in maine oigen azoi vi a malech fun Elokim, ober di haren fun di Peleshetim hoben gezogt: er zol nisht aroi fgein mit undz in der milchome.</p>	<p>1SA 29:9 And Akhish answered and said to Dovid, I know that thou art tov in my sight, as a malach Elohim; notwithstanding, the sarim of the Pelishtim have said, He shall not go up with us to the milchamah.</p>
<p>1SA 29:10 און אַצונד, פֿעדער זיך אין דער פֿרי מיט די קנעכט פֿון דײַן האָר וואָס זײַנען געקומען מיט דיר, און ווי איר וועט אײַך פֿעדערן אין דער פֿרי, און אײַך ווערט ליכטיק, אַזוי גײט אַוועק. edit</p>	<p>1SA 29:10 un atsund, feder zich in der peire mit di knecht fun dain Har vos zainen gekumen mit dir, un vi ir vet ich federen in der peire, un ich vert lichtik, azoi geit avek.</p>	<p>1SA 29:10 Wherefore now rise up early in the boker with the avadim of thy adon that are come with thee; and as soon as ye get up early in the boker, and have ohr, depart.</p>
<p>הָאָט דָּוִד זיך 1SA 29:11 געפֿעדערט, ער און זײַנע מענטשן, אַוועקצוגײַן אין דער</p>	<p>1SA 29:11 hot Dovid zich gefedert, er un zaine mentshen, avektsugein in der peire, zich</p>	<p>1SA 29:11 So Dovid and his anashim rose up early to depart in the boker, to return to Eretz</p>

<p>פֿרי, זיך אומצוקערן אין לאַנד פֿון די פֿלשתיים. און די פֿלשתיים זיינען אַרויפֿגעגאַנגען קייַן יזרעֶאל. edit</p>	<p>umtsukeren in land fun di Peleshetim. un di Peleshetim zainen aroifgegangen kein Yizreel.</p>	<p>Pelishtim. And the Pelishtim went up to Yizre'el.</p>
<p>1SA 30:1 און עס איז געווען, אַז דוד און זיינע מענטשן זיינען געקומען אויפֿן דריטן טאָג קייַן ציקלג, ערשט די עמֿלקים זיינען אָנגעפֿאַלן אויפֿן דרום, און אויף ציקלג, און זיי האָבן געשלאָגן ציקלג, און האָבן זי פֿאַרברענט אין פֿייער. edit</p>	<p>1SA 30:1 un es iz geven, az Dovid un zaine mentshen zainen gekumen oifen driten tog kein tsiklag, ersht di Amalekim zainen ongefalen oifen dorem, un oif tsiklag, un zei hoben geschlogen tsiklag, un hoben zi farbrent in faier.</p>	<p>1SA 30:1 And it came to pass, when Dovid and his anashim were come to Tziklag on the Yom HaShelishi, that the Amaleki had made a raid on the Negev and Tziklag and attacked Tziklag, and burned it with eish;</p>
<p>1SA 30:2 און זיי האָבן געפֿאַנגען די ווייבער [און אַלע] וואָס אין איר, פֿון קליין ביז גרויס; זיי האָבן קיינעם נישט געטייט, נאָר זיי האָבן זיי אָוועקגעפֿירט, און זיינען געגאַנגען אויף זייער וועג. edit</p>	<p>1SA 30:2 un zei hoben gefangen di vaiber [un ale] vos in ir, fun klein biz grois; zei hoben keinem nisht geteit, nor zei hoben zei avekgefirt, un zainen gegangen oif zeyer veg.</p>	<p>1SA 30:2 And had captured the nashim, that were therein; they killed not any, either gadol or katon, but carried them off, and went on their derech.</p>
<p>1SA 30:3 און ווי דוד און זיינע מענטשן זיינען געקומען אין שטאָט, ערשט זי איז פֿאַרברענט אין פֿייער, און זייערע ווייבער און זייערע זין און זייערע טעכטער זיינען געפֿאַנגען געוואָרן. edit</p>	<p>1SA 30:3 un vi Dovid un zaine mentshen zainen gekumen in shtot, ersht zi iz farbrent in faier, un zeyere vaiber un zeyere zin un zeyere techter zainen gefangen gevoren.</p>	<p>1SA 30:3 So Dovid and his anashim came to the Ir, and, hinei, it was aflame with eish; and their nashim, and their banim, and their banot, had been taken captive.</p>

<p>1SA 30:4 האָט דָּוִד און דאָס פֿאַלק וואָס מיט אים אויפֿגעהויבן זייער קול און געוויינט, ביז זיי האַבן מער קיין כּוּחַ נישט געהאַט צו וויינען. edit</p>	<p>1SA 30:4 hot Dovid un dos folk vos mit im oifgehoiben zeyer kol un geveint, biz zei hoben mer kein koiech nisht gehat tsu veinen.</p>	<p>1SA 30:4 Then Dovid and HaAm that were with him lifted up their voice and wept, until they had no more ko'ach to weep.</p>
<p>1SA 30:5 אויך ביידע ווייבער פֿון דָּוִד זיינען געפֿאַנגען געוואָרן, אַחינועם פֿון יזרעאל, און אַביגיל די ווייב פֿון נבֿלן פֿון כַּרְמֶל. edit</p>	<p>1SA 30:5 oich beide vaiber fun Doviden zainen gefangen gevoren, Achinoam fun Yizreel, un Avigal di vaib fun Navalen fun Carmel.</p>	<p>1SA 30:5 And Dovid's two nashim were taken captive, Achino'am the Yizre'elit, and Avigal eshet Naval the Karmeli.</p>
<p>1SA 30:6 און דָּוִד האָט זייער צוגעדריקט, וואָרום דאָס פֿאַלק האָט גערעדט אים צו פֿאַרשטיינען, ווייל דאָס געמיט פֿון גאַנצן פֿאַלק איז געווען פֿאַרביטערט, איטלעכער איבער זיינע זין און איבער זיינע טעכטער. אָבער דָּוִד האָט זיך געשטאַרקט מיט ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>1SA 30:6 un Doviden hot zeyer tsugedrikt, vorem dos folk hot geredt im tsu farshtainen, vail dos gemit fun gantsen folk iz geven farbitert, itlecher iber zaine zin un iber zaine techter. ober Dovid hot zich geshtarkt mit Hashem zain G-t.</p>	<p>1SA 30:6 And Dovid was greatly distressed; for HaAm spoke of stoning him, because the nefesh of kol HaAm was marah (bitter) , every ish for his banim and for his banot; but Dovid made himself chazak in HASHEM Elohav.</p>
<p>1SA 30:7 און דָּוִד האָט געזאָגט צו אַבֿיָתָר דעם כּהֵן, אַחימֶלֶכּס זון: גענען מיר, איך בעט דיך, דעם אֶפֿוֹד. האָט אַבֿיָתָר גענענט דעם אֶפֿוֹד צו דָּוִד. edit</p>	<p>1SA 30:7 un Dovid hot gezogt tsu Evyatar dem koyen, Achimelechs zun: genen mir, ich bet dich, dem Ephod. hot Evyatar genent dem Ephod tsu Doviden.</p>	<p>1SA 30:7 And Dovid said to Evyatar HaKohen Ben Achimelech, Bring me now here the Ephod. And Evyatar brought the Ephod to Dovid.</p>
<p>1SA 30:8 און דָּוִד האָט געפֿרעגט</p>	<p>1SA 30:8 un Dovid hot gefregt bai Hashem, azoi tsu zogen: zol ich</p>	<p>1SA 30:8 And Dovid inquired of HASHEM , saying, Shall I pursue</p>

<p>בִּי ה', אַזוֹי צו זאַגן: זאַל אִיךְ נאַכיאָגן די דאַזיקע מחנה? וועל אִיךְ זי אָנאַגן? האָט ער צו אים געזאַגט: יאָג נאָך, וואַרום אָנאַגן וועסטו אָנאַגן, און מציל זיין וועסטו מציל זיין. edit</p>	<p>nochyogen di dozike machne? vel ich zi oniogen? hot er tsu im gezogt: yog noch, vorem oniogen vestu oniogen, un matsl zain vestu matsl zain.</p>	<p>after this gedood? Shall I overtake it? And He answered him, Pursue; for thou shalt surely overtake, and without fail save.</p>
<p>1SA 30:9 איז דוד געגאַנגען, ער און די זעקס הונדערט מאַן וואָס מיט אים, און זיי זיינען געקומען צום טײַך בשׂור; און די צוריקגעבליבענע האָבן זיך אָפּגעשטעלט. edit</p>	<p>1SA 30:9 iz Dovid gegangen, er un di zeks hundert man vos mit im, un zei zainen gekumen tsum taich Besor; un di tsurikgeblibene hoben zich opgeshtelt.</p>	<p>1SA 30:9 So Dovid went, he and shesh me'ot ish that were with him, and came to the brook Besor, where those that were left behind stayed.</p>
<p>1SA 30:10 און דוד האָט נאַכגעיאָגט, ער און פֿיר הונדערט מאַן; און צוויי הונדערט מאַן האָבן זיך אָפּגעשטעלט, די וואָס זיינען געווען צו אָפּגעשלאַפֿט אַריבערצוגיין דעם טײַך בשׂור. edit</p>	<p>1SA 30:10 un Dovid hot nochgeiogt, er un fir hundert man; un tsvei hundert man hoben zich opgeshtelt, di vos zainen geven tsu opgeshlaft aribertsugein dem taich Besor.</p>	<p>1SA 30:10 But Dovid pursued, he and arba me'ot ish; for two hundred stayed behind, which were so exhausted that they could not go over the brook Besor.</p>
<p>1SA 30:11 און זיי האָבן געפֿונען אין פֿעלד אַ מאַן אַ מצרי, און האָבן אים געבראַכט צו דוד; און זיי האָבן אים געגעבן ברויט, און ער האָט געגעסן, און זיי האָבן אים געגעבן</p>	<p>1SA 30:11 un zei hoben gefunen in feld a man a Egyptian, un hoben im gebracht tsu Doviden; un zei hoben im gegeben broit, un er hot gegesen, un zei hoben im gegeben trinken vaser;</p>	<p>1SA 30:11 And they found an Egyptian in the sadeh, and brought him to Dovid, gave him lechem, and he did eat; they made him drink mayim;</p>

<p>edit; וואסער; טרינקען</p>		
<p>1SA 30:12 און זיי האָבן אים געגעבן אַ שטיק געפרעסטע פֿייגן, און צוויי בינטלעך ראָזינקעס; און ער האָט געגעסן, און האָט אָפּגעכאַפּט דעם אָטעם, וואָרום ער האָט נישט געהאַט געגעסן ברויט און נישט געטרונקען קיין וואַסער דרייַ טעג און דרייַ נעכט. edit</p>	<p>1SA 30:12 un zeì hoben im gegeben a shtik gepreste faigen, un tsvei bintlech rozinkes; un er hot gegesen, un hot opgechapt dem otem, vorem er hot nisht gehat gegesen broit un nisht getrunken kein vaser drai teg un drai necht.</p>	<p>1SA 30:12 And they gave him a piece of pressed fig cake, and two raisin cakes; and when he had eaten, his ruach returned to him; for he had eaten no lechem, nor drunk any mayim, shloshah yamim and shloshah lailot.</p>
<p>1SA 30:13 האָט דָּוִד צו אים געזאָגט: צו וועמען געהערסטו און פֿון וואָנען ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין אַ מצרישער יונג, אַ קנעכט פֿון אַ מאַן פֿון עמֶלֶק, און מיין האַר האָט מיך איבערגעלאָזן, ווייל איך בין קראַנק געוואָרן מיט דרייַ טעג צוריק. edit</p>	<p>1SA 30:13 hot Dovid tsu im gezogt: tsu vemen geherstu un fun vanen bistu? hot er gezogt: ich bin a mitsrisher yung, a knecht fun a man fun Amalek, un main Har hot mich ibergelozen, vail ich bin krank gevoren mit drai teg tsurik.</p>	<p>1SA 30:13 And Dovid said unto him, To whom belongest thou? And from where art thou? And he said, I am a na'ar Mitzri, eved to an Amaleki; and my adon left me, because yamim sheloshah ago I fell sick.</p>
<p>1SA 30:14 מיר זיינען אָנגעפֿאַלן אויף דעם דָּרום פֿון דעם כִּרְתִי, און אויף וואַס געהערט צו יהודה, און אויף דעם דָּרום פֿון כָּלֶב; און ציקלָג האָבן מיר פֿאַרברענט אין פֿייער. edit</p>	<p>1SA 30:14 mir zainen ongefalen oif dem dorem fun dem Kereti, un oif vos gehert tsu Yehudah, un oif dem dorem fun Kalev; un tsiklag hoben mir farbrent in faier.</p>	<p>1SA 30:14 We made a raid upon the south of the Kereti, and upon the territory of Yehudah, and upon the south of Kalev; and we burned Tziklag with eish.</p>
<p>1SA 30:15 האָט דָּוִד צו אים</p>	<p>1SA 30:15 hot Dovid tsu im gezogt: vestu mich aropfren tsu der</p>	<p>1SA 30:15 And Dovid said to him, Canst thou bring me down to</p>

<p>געזאָגט: וועסטו מיך אַראַפֿפֿירן צו דער דאָזיקער מחנה? האָט ער געזאָגט: שווער מיר ביי אַלקים, אויב דו וועסט מיך טייטן, און אויב דו וועסט מיך איבערענטפֿערן אין דער האַנט פֿון מיין האַר, און איך וועל דיך אַראַפֿפֿירן צו דער דאָזיקער מחנה. edit</p>	<p>doziker machne? hot er gezogt: shver mir bai Elokim, oib du vest mich teiten, un oib du vest mich iberentferen in der hant fun main Har, un ich vel dich aropfiren tsu der doziker machne.</p>	<p>this gedood? And he said, Swear unto me by Elohim, that thou wilt neither kill me, nor deliver me into the hands of my adon, and I will lead thee down to this gedood.</p>
<p>1SA 30:16 האָט ער אים אַראַפֿגעפֿירט, ערשט זיי זיינען פֿאַרשפּרייט אויפֿן געזיכט פֿון גאַנצן לאַנד, און זיי עסן און טרינקען און הוליען איבער אַל דעם גרויסן רויב וואָס זיי האַבן גענומען פֿון לאַנד פֿון די פֿלשתיים, און פֿון לאַנד יהודה. edit</p>	<p>1SA 30:16 hot er im aropgefirt, ersht zei zainen farshpreit oifen gezicht fun gantsen land, un zei esen un trinken un hulien iber al dem groisen roib vos zei hoben genumen fun land fun di Peleshetim, un fun land Yehudah.</p>	<p>1SA 30:16 And when he had led him down, hinei, they were spread out over the surface of kol ha'aretz, eating and drinking, and revelling, because of all the great plunder that they had taken from Eretz Pelishtim, and from Eretz Yehudah.</p>
<p>1SA 30:17 האָט דָּוִד זיי געשלאָגן פֿון פֿאַרנאַכט און ביז אויף מאַרגן אין אָוונט, און פֿון זיי איז נישט אַנטרונען געוואָרן אַ מאַן, אַחוץ פֿיר הונדערט יונגע מענער וואָס זיינען געריטן אויף קעמלען, און זיינען אַנטלאָפֿן. edit</p>	<p>1SA 30:17 hot Dovid zei geshlogen fun farnacht un biz oif morgen in ovent, un fun zei iz nisht antrunen gevoren a man, achuts fir hundert yunge mener vos zainen geriten oif kemlen, un zainen antlofen.</p>	<p>1SA 30:17 And Dovid struck them from the neshef (<i>twilight,</i> <i>evening</i>) even unto the erev of the next day; and there escaped not an ish of them, except four hundred na'ar, which rode off upon gemalim, and fled.</p>
<p>1SA 30:18 און דָּוִד האָט מציל</p>	<p>1SA 30:18 un Dovid hot matsl geven</p>	<p>1SA 30:18 And Dovid recovered all</p>

<p>געווען אַלץ וואָס עמֶלֶךְ האָט צוגענומען; אויך זיינע צוויי ווייבער האָט דוד מציל געווען. edit</p>	<p>alts vos Amalek hot tsugenumen; oich zaine tsvei vaiber hot Dovid matsl geven.</p>	<p>that Amalek had carried away; and Dovid saved his two nashim.</p>
<p>1SA 30:19 און ביי זיי איז גאַרנישט געמינערט געוואָרן פֿון מינדסטן און ביזן גרעסטן, סײַ זין און טעכטער, סײַ פֿון רויב, סײַ אַלץ וואָס יענע האָבן צוגענומען פֿאַר זיך; אַלץ האָט דוד צוריקגעבראַכט. edit</p>	<p>1SA 30:19 un bai ze i z gornisht geminert gevoren fun mindesten un bizen gresten, sai zin un techter, sai fun roib, sai alts vos yene hoben tsugenumen far zich; alts hot Dovid tsurikgebracht.</p>	<p>1SA 30:19 And there was nothing of them missing, lacking neither katon nor gadol, neither banim nor banot, neither plunder, nor anything that they had taken for them; Dovid recovered all.</p>
<p>1SA 30:20 אויך האָט דוד צוגענומען אַלע [זייערע] שאָף און רינדער. האָט מען זיי געפֿירט פֿאַרויס פֿאַר יענעם פֿיך, און מע האָט געזאָגט: דאָס איז דודס רויב. edit</p>	<p>1SA 30:20 oich hot Dovid tsugenumen ale [zeyere] shof un rinder. hot men ze gefirt forois far yenem fich, un me hot gezogt: dos iz Dovid's roib.</p>	<p>1SA 30:20 And Dovid took all the tzon and the bakar, which they drove before those other mikneh, and said, This is shalal Dovid (<i>the plunder of David</i>) .</p>
<p>1SA 30:21 און דוד איז געקומען צו די צוויי הונדערט מאָן וואָס זיינען געווען צו אָפּגעשלאָפֿט צו גיין הינטער דודן, און מע האָט זיי געלאָזט זיצן ביים טייך בשׁוֹר. און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן דודן און אַנטקעגן דעם פֿאַלק וואָס מיט אים. און דוד האָט געגענט צו דעם פֿאַלק, און</p>	<p>1SA 30:21 un Dovid iz gekumen tsu di tsvei hundred man vos zainen geven tsu opgeschlaft tsu gein hinter Doviden, un me hot ze i gelozt zitsen baim taich Besor. un ze i zainen aroisgegangen antkegen Doviden un antkegen dem folk vos mit im. un Dovid hot genent tsu dem folk, un hot zei gefregt oif frid.</p>	<p>1SA 30:21 And Dovid came to the two hundred anashim, which were so exhausted that they could not follow Dovid, whom they had left behind also at the brook Besor; and they went forth to meet Dovid, and to meet HaAm that were with him; and when Dovid came near to the people, he gave them a shalom greeting.</p>

<p>הָאָט זיי געפֿרעגט אויף פֿריד. edit</p>		
<p>הָאָבן זיך אָפּגערופֿן 1SA 30:22 אַלע שלעכטע און נידערטרעכטיקע לייט פֿון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט דָודן, און זיי האָבן געזאָגט: ווייל זיי זיינען נישט געגאַנגען מיט אונדז, וועלן מיר זיי נישט געבן פֿון דעם רויב וואָס מיר האָבן מציל געווען, נאָר בלויז איטלעכן זיין ווייב און זיינע קינדער, וואָס זיי מעגן אַוועקפֿירן און גיין. edit</p>	<p>1SA 30:22 hoben zich opgerufen als shlechte un nidertrechtike lait fun di mentshen vos zainen gegangen mit Doviden, un zei hoben gezogt: vail zei zainen nisht gegangen mit undz, velen mir zei nisht geben fun dem roib vos mir hoben matsl geven, nor bloiz itlechen zain vaib un zaine kinder, vos zei megen avekfiren un gein.</p>	<p>1SA 30:22 Then answered all the ish rah and the Beliyaal among the anashim of those that went with Dovid, and said, Because they went not with us, we will not give them any of the shalal that we have recovered, except to every ish his isha and his banim, that they may take them and leave.</p>
<p>הָאָט דָוד געזאָגט: איר זאָלט אַזוי נישט טאָן, מיניע ברידער, מיט דעם וואָס ה' הָאָט אונדז געגעבן, אַז ער הָאָט אונדז אָפּגעהיט, און הָאָט געגעבן די מחנה וואָס איז אויף אונדז געקומען, אין אונדזער האַנט. edit</p>	<p>1SA 30:23 hot Dovid gezogt: ir zolt azoi nisht ton, maine brider, mit dem vos Hashem hot undz gegeben, az er hot undz opgehit, un hot gegeben di machne vos iz oif undz gekumen, in undzer hant.</p>	<p>1SA 30:23 Then said Dovid, Ye shall not do so, my achim, with that which HASHEM hath given us, Who hath been shomer over us, and delivered the gedood that came against us into our yad.</p>
<p>און ווער וועט זיך צוהערן צו אייך אין דער דאָזיקער זאַך? וואָרום אַזוי ווי דער חלק פֿון דעם וואָס נידערט אין מלחמה אַזוי איז</p>	<p>1SA 30:24 un ver vet zich tsuheren tsu ich in der doziker zach? vorem azoi vi der Chelek fun dem vos nidert in milchome azoi iz der Chelek fun dem vos blaibt bai di zachen; gleich</p>	<p>1SA 30:24 For who will pay heed unto you in this matter? But as his chelek is that goeth down to the milchamah (battle) , so shall his chelek be that tarrieth by the kelim (supplies) : their</p>

<p>דער חלק פֿון דעם וואָס בלייבט ביי די זאַכן; גלייך זאַלן זיי זיך טיילן. edit</p>	<p>zolen zei zich teilen.</p>	<p>chelek they shall share alike.</p>
<p>1SA 30:25 און אזוי איז געווען פֿון יענעם טאָג אָן און ווייטער; און מע האָט עס געמאַכט פֿאַר אַ חוק און פֿאַר אַ געזעץ פֿאַר ישׂראַל ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>1SA 30:25 un azoi iz geven fun yenem tog on un vaiter; un me hot es gemacht far a chuk un far a gezets far Yisroel biz oif haintiken tog.</p>	<p>1SA 30:25 And it was so from that day forward, that he made it a chok (<i>statute</i>) and a mishpat for Yisroel unto this day.</p>
<p>1SA 30:26 און דוד איז געקומען קיין ציקלאַג, און האָט געשיקט פֿון דעם רויב צו די עלטסטע פֿון יהודה, צו זיינע גוטע פֿריינד, אזוי צו זאָגן: נאַט אייך אַ מתנה פֿון דעם רויב פֿון ה'ס פֿיינט; edit</p>	<p>1SA 30:26 un Dovid iz gekumen kein tsiklag, un hot geshikt fun dem roib tsu di eltste fun Yehudah, tsu zaine gute fraind, azoi tsu zogen: nat ich a Mattanah fun dem roib fun Hashem's faint;</p>	<p>1SA 30:26 And when Dovid came to Tziklag, he sent of the shalal (<i>plunder</i>) unto the Ziknei Yehudah, even to his re'im (<i>friends</i>) , saying, Hinei, a brocha for you of the shalal (<i>plunder</i>) of the oyevim of HASHEM ;</p>
<p>1SA 30:27 צו די וואָס אין בית-אל, און צו די וואָס אין רמות פֿון דָרום, און צו די וואָס אין יתיר; edit</p>	<p>1SA 30:27 tsu di vos in beit-El, un tsu di vos in Ramot-gilad fun dorem, un tsu di vos in Yatir;</p>	<p>1SA 30:27 To them which were in Beit-El, and to them which were in Ramot of the South, and to them which were in Yatir,</p>
<p>1SA 30:28 און צו די וואָס אין ערֹוער, און צו די וואָס אין שפֿמות, און צו די וואָס אין אַשתמוֹע; edit</p>	<p>1SA 30:28 un tsu di vos in Aroer, un tsu di vos in Siphmot, un tsu di vos in Eshtemoa;</p>	<p>1SA 30:28 And to them which were in Aro'er, and to them which were in Siphmot, and to them which were in Eshtemo'a,</p>
<p>1SA 30:29 און צו די וואָס אין רָחַל, און צו די וואָס אין די שטעט</p>	<p>1SA 30:29 un tsu di vos in Rachal, un tsu di vos in di shtet fun dem Yerachmeeli, un tsu di vos</p>	<p>1SA 30:29 And to them which were in Rachal, and to them which were in the cities of the</p>

<p>פֿון דעם יִרְחַמְאֵלִי, און צו די וואָס אין די שטעט פֿון דעם קִינִי; edit</p>	<p>in di shtet fun dem Keni;</p>	<p>Yerachme'eli, and to them which were in the cities of the Keni,</p>
<p>און צו די וואָס אין 1SA 30:30 חֶרְמָה, און צו די וואָס אין בּוֹר־עֶשֶׂן, און צו די וואָס אין עֶתְדָ; edit</p>	<p>1SA 30:30 un tsu di vos in Chormah, un tsu di vos in Bor- Ashan, un tsu di vos in Atake;</p>	<p>1SA 30:30 And to them which were in Chormah, and to them which were in Bor-'Ashan, and to them which were in Atakh,</p>
<p>און צו די וואָס אין 1SA 30:31 חֶבְרוֹן, און צו אַלע ערטער וואָס דָּוִד און זײַנע מענטשן זײַנען דאָרטן אַרומגעגאַנגען. edit</p>	<p>1SA 30:31 un tsu di vos in Chevron, un tsu ale erter vos Dovid un zaine mentshen zainen dorten arumgegangen.</p>	<p>1SA 30:31 And to them which were in Chevron, and to all the mekomot (<i>places</i>) where Dovid himself and his anashim were accustomed to visit.</p>
<p>און די פֿלשתיים האָבן 1SA 31:1 מלחמה געהאַלטן אויף יִשְׂרָאֵל, און די מענער פֿון יִשְׂרָאֵל זײַנען אַנטלאָפֿן פֿאַר די פֿלשתיים, און זיי זײַנען געפֿאַלן דערשלאָגענע אויפֿן באַרג גִלְבוֹעַ. edit</p>	<p>1SA 31:1 un di Peleshetim hoben milchome gehalten oif Yisroel, un di mener fun Yisroel zainen antlofen far di Peleshetim, un zei zainen gefalen dershlogene oifen barg Gilboa.</p>	<p>1SA 31:1 Now the Pelishtim fought against Yisroel; and the anshei Yisroel fled from before the Pelishtim, and fell down chalalim (<i>slain ones</i>) on Mt Gilboa.</p>
<p>און די פֿלשתיים האָבן 1SA 31:2 אַנגעיאָגט שאולן און זײַנע זין, און די פֿלשתיים האָבן דערשלאָגן יהונתן, און אַבִּינָדָב, און מלכי-שווע, די זין פֿון שאולן. edit</p>	<p>1SA 31:2 un di Peleshetim hoben ongeiogt Shaulen un zaine zin, un di Peleshetim hoben dershlogen Yehonatan, un Avinadav, un Malki-Shua, di zin fun Shaulen.</p>	<p>1SA 31:2 And the Pelishtim followed hard upon Sha'ul and upon his banim; and the Pelishtim slaughtered Yehonatan, and Avinadav, and Malki-Shu'a, the Bnei Sha'ul.</p>
<p>און די מלחמה איז געווען 1SA 31:3</p>	<p>1SA 31:3 un di milchome iz geven shver akegen Shaulen, un di</p>	<p>1SA 31:3 And the milchamah became intense against Sha'ul,</p>

<p>שווער אַקעגן שאָלן, און די שיסערס, די לייט מיט די בויגנס, האָבן אים געפֿונען; און ער האָט זייער געציטערט פֿאַר די שיסערס. edit</p>	<p>shisers, di lait mit di boigns, hoben im gefunen; un er hot zeyer getsitert far di shisers.</p>	<p>and the archers overtook him; and he was mortally wounded by the archers.</p>
<p>1SA 31:4 האָט שאָל געזאָגט צו זיין וואַפֿנטרעגער: צי אַרויס דיין שווערד און דערשטעד מיך מיט איר, כדי די דאָזיקע אומבאַשניטענע זאָלן נישט קומען, און מיך דערשטעכן, און מאַכן געשפעט איבער מיר. אָבער זיין וואַפֿנטרעגער האָט נישט געוואָלט, וואָרום ער האָט זייער מורא געהאַט. האָט שאָל גענומען די שווערד, און איז אַרויפֿגעפֿאַלן אויף איר. edit</p>	<p>1SA 31:4 hot Shaul gezogt tsu zain vafntreger: tsi arois dain shverd un dershtech mich mit ir, kedei di dozike umbashnitene zolen nisht kumen, un mich dershtechen, un machen geshpet iber mir. ober zain vafntreger hot nisht gevolt, vorem er hot zeyer moire gehat. hot Shaul genumen di shverd, un iz aroifgefallen oif ir.</p>	<p>1SA 31:4 Then said Sha'ul unto his noseh keli (armor bearer) , Draw thy cherev, and thrust me through therewith; lest these arelim (uncircumcised ones) come and thrust me through, and abuse me. But his noseh keli would not; for he was very afraid. Therefore Sha'ul took a cherev, and fell upon it.</p>
<p>1SA 31:5 און זיין וואַפֿנטרעגער האָט געזען אַז שאָל איז געשטאַרבן, איז ער אויך אַרויפֿגעפֿאַלן אויף זיין שווערד, און איז געשטאַרבן מיט אים. edit</p>	<p>1SA 31:5 un zain vafntreger hot gezen az Shaul iz geshtorben, iz er oich aroifgefallen oif zain shverd, un iz geshtorben mit im.</p>	<p>1SA 31:5 And when his noseh keli saw that Sha'ul was dead, he fell likewise upon his cherev, and died with him.</p>
<p>1SA 31:6 און שאָל, און זיינע דריי זין, און זיין וואַפֿנטרעגער, אויך אַלע זיינע מענטשן, זיינען</p>	<p>1SA 31:6 un Shaul, un zaine drai zin, un zain vafntreger, oich ale zaine mentshen, zainen</p>	<p>1SA 31:6 So Sha'ul died, and his shloshet banim, and his noseh keli, and kol anashim of him,</p>

<p>געשטאָרבן אין איינעם אין יענעם טאָג. edit</p>	<p>geshtorben in einem in yenem tog.</p>	<p>that same day together.</p>
<p>1SA 31:7 האָבן געזען די מענער פֿון ישׂראֵל וואָס אויף יענער זייט טאָל, און וואָס אויף יענער זייט ירדן, אז די מענער פֿון ישׂראֵל זיינען אַנטלאָפֿן, און שאול און זיינע זין זיינען טויט, און זיי האָבן פֿאַרלאָזן זייערע שטעט, און זיינען אַנטלאָפֿן. און די פֿלשתיים זיינען געקומען, און האָבן זיך באַזעצט אין זיי. edit</p>	<p>1SA 31:7 hoben gezen di mener fun Yisroel vos oif yener zeit tal, un vos oif yener zeit Yarden, az di mener fun Yisroel zainen antlofen, un Shaul un zaine zin zainen toit, un zei hoben farlozen zeyere shtet, un zainen antlofen. un di Peleshetim zainen gekumen, un hoben zich bazetst in ze.</p>	<p>1SA 31:7 And when the anshei Yisroel that were on the other side of the emek (valley), and they that were on the other side of the Yarden, saw that the anshei Yisroel fled, and that Sha'ul and his banim were dead, they abandoned the towns, and fled; and the Pelishtim came and took occupation of them.</p>
<p>1SA 31:8 און עס איז געווען אויף מאָרגן, זיינען די פֿלשתיים געקומען אויסטאָן די דערשלאָגענע, און זיי האָבן געפֿונען שאול און זיינע דריי זין, געפֿאלן אויפֿן באַרג גלבוע. edit</p>	<p>1SA 31:8 un es iz geven oif morgen, zainen di Peleshetim gekumen oiston di dershlogene, un ze hoben gefunen Shaulen un zaine drai zin, gefalen oifen barg Gilboa.</p>	<p>1SA 31:8 And it came to pass on the next day, when the Pelishtim came to strip the chalalim, that they found Sha'ul and his shloshet banim fallen on Mt Gilboa.</p>
<p>1SA 31:9 און זיי האָבן אָפּגעשניטן {כרת} זיין קאָפּ, און אויסגעטאָן זיינע וואַפֿן, און געשיקט אין לאַנד פֿון די פֿלשתיים רונד אַרום, אַנצוזאָגן אין הויז פֿון זייערע געצנבילדער, און דעם פֿאַלק.</p>	<p>1SA 31:9 un zei hoben opgeshniten zain kop, un oisgeton zaine vafen, un geshikt in land fun di Peleshetim rund arum, ontsuzogen in hoiz fun zeyere getsnbilder, un dem folk.</p>	<p>1SA 31:9 And they cut off his rosh (head), and stripped off his keli, and sent through erez Pelishtim all around, to publish it in the bais atzabim, and among the people.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>1SA 31:10 און זיי האָבן אַהינגעטאַן זיינע וואַפֿן אין הויז פֿון עֲשֵׁתְרוֹת, און זיין טויטן לייב האָבן זיי אויפֿגעשטאַכן אויף דער מויער פֿון בית-שן. edit</p>	<p>1SA 31:10 un zeï hoben ahingeton zaine vafen in hoiz fun eashatrut, un zain toiten laib hoben zeï oifgeshtochen oif der moier fun Beit-Shan.</p>	<p>1SA 31:10 And they put his keli in the Bais Ashtarot; and they hung up his body on the chomat Beit-Shan.</p>
<p>1SA 31:11 און די באַווינער פֿון יִבְיִש-גִּלְעָד האָבן געהערט וועגן אים – וואָס די פֿלשתיים האָבן געטאַן צו שאולן. edit</p>	<p>1SA 31:11 un di bavoiner fun yobeish-Gilad hoben gehert vegen im – vos di Peleshetim hoben geton tsu Shaulen.</p>	<p>1SA 31:11 And when the inhabitants of Yavesh Gil'ad heard of that which the Pelishtim had done to Sha'ul;</p>
<p>1SA 31:12 זיינען אויפֿגעשטאַנען אַלע העלדישע לייט, און זיי זיינען געגאַנגען אַ גאַנצע נאַכט, און האָבן אַראָפֿגענומען דעם לייב פֿון שאולן, און די לייבער פֿון זיינע זין, פֿון דער מויער פֿון בית-שן. און זיי זיינען געקומען קיין יבֿש, און האָבן זיי דאַרטן פֿאַרברענט. edit</p>	<p>1SA 31:12 zainen oifgeshtanen ale heldishe lait, un zeï zainen gegangen a gantse nacht, un hoben aropgenumen dem laib fun Shaulen, un di leiber fun zaine zin, fun der moier fun Beit-Shan. un zeï zainen gekumen kein Yavesh, un hoben zeï dorten farbrent.</p>	<p>1SA 31:12 kol ish chayil arose, and went kol halailah, and took the geviyyat Sha'ul and the geviyyot of his banim from the chomat Beit-Shan, and came to Yavesh, and cremated them there.</p>
<p>1SA 31:13 און זיי האָבן גענומען זייערע ביינער, און באַגראָבן אונטער דעם טאַמאַריסקנבוים אין יבֿש; און זיי האָבן געפֿאַסט זיבן טעג. edit</p>	<p>1SA 31:13 un zeï hoben genumen zeyere beiner, un bagroben unter dem tamarisknoim in Yavesh; un zeï hoben gefast ziben teg.</p>	<p>1SA 31:13 And they took their atzmot, and buried them under a tree at Yavesh, and underwent a tzom shivat yamim.</p>